

معارف القدر
لرسيد ابد النور
الشيخ

المصري
افندي تقيا
الله
ترجمة ملل الخيل لنوع
افندي حمدا
بالتصحيح كشفى عمرا

19

Süleymaniye U Kütüphanesi	
Kismi	Esat ef
Yeri	3
Esk Kayit no	1189

العبد الفقير
الشيخ محمد بن
روح الله بن
عبد الله بن
محمد بن
عبد الله بن
محمد بن
عبد الله بن
محمد بن

1

محمد

1129

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 مُحَمَّدًا مُحَمَّدُودَهُ **اول** واجب الوجود حضرت زینب اولسونک
 محض لطف احسان نلینده بزوی اهل سنت و جماعتی
 ایدوب اهل بدعت و ضلالتدن اتمدی و شکر
 نامعدود اول صاحب الجود حضرت زینب اولسونک
 مجرد کرم و امتیاز نلیندن بزوی **فرقه ناجیه دن** قلوب
 فرقی هالکدن قلمدی و صلوات و افره اول اشرف
 موجودات اوز زینب اولسونک اقبال و فعالنده اشکا
 تابع اولان سعادت دارینیه و اصل اولدی و تسلیم
 متکاثره اول افضل مخلوقات اوز زینب اولسونک
 سنین سنینه ساک اولان و رطه ضلالت
 دوشمدن نجات بولدی و آل پرکزیده و اصحاب
 پسندیده سنه اولسونک انلره اقتدا سبب
 اهتدای و موجب تحصیل رضای خدای و حضرت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم اصحابی
 کالنجوم بایتمه اقتدایتم قول شریفی
 بوازمی بحقق و بومعنا فی مصدقدر رضوان الله

2
 نعلیهم اجمعین و علی الذین اتبعهم باحسان
 الی یوم الدین **ولعد** بو احقر الوری نوع ابن مصطفی
 عفا الله عنهما دیرکه حضرت رسول اکرم صلی الله
 علیه و سلم بیوررکه **افترقت الیهود علی اجدی**
و سبعین فرقة و تفرقت النصارى علی اثین و سبعین
فرقة و ستفرق امتی علی ثلاث و سبعین فرقة
 رواه اصحاب السنن الاربعة عن ابی هريرة رضی الله
 عنه یعنی طائفة یهود یتیمش برقة اوز زینب متفرق
 اولدیلر و طائفة نصاری یتیمش اکی فرقه اوز زینب
 متفرق اولدیلر و بنم اتم یتیمش اوج فرقه اوز زینب
 متفرق اولور و هو معنی حضرتدن صلی الله علیه
 و سلم معجزه ایدی زیرا دیکلری کبی واقع اولدی و زینب
 روایتیده لفظ حدیث **توفیده** واقع اولدر تفرق
 امتی علی ثلاث و سبعین مله کلهم فی النار الا مله واحدة
 قالوا من هی یا رسول الله قال انا علیه و اصحابی یعنی
 بنم اتم یتیمش اوج ملت اوز زینب متفرق اولور
 و اول یتیمش اوج ملتک جمله سی اعتقاد جهنتندن
 جهنمه کیرر لالا انلردن برملت اول جهنمدن جهنمه
 کیرر لردیدیلر که

بَارِسُوَلَاللّٰهُ اَنْدَرِكِلَر دَر
حَضْرَتِ رَسُوْلِ اَكْرَمِ صَلَّي اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيُوْرِدِ يَكِي
اَنْلَرِيْمَ اَعْتِقَادِمَ اَوْزُرِيْمِيَهْ وَاَصْحَابِكُمْ اَعْتِقَادِ لَوِي اَوْزُرِيْمِيَهْ
اَوْلَانِلَر دَر **پس** بُوْنْدَن مَعْلُوْم اَوْلَدِيَكِي فِرْقَهٗ نَاجِيَهٗ حَضْرَتِك
صَلَّي اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاَصْحَابِكُمْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ عَلَيْهِمُ اِحْمَامِي
اَعْتِقَادِ لَوِي اَوْزُرِيْمِيَهْ اَوْلَانِلَر دَر كِه اَنْلَر اَشَاعِرَه
وَمَا تُوْبِيَهٗ دَر وُفْرَقِ هَاكِي حَضْرَتِك وَاَصْحَابِكُمْ
اَعْتِقَادِ لَوِي اَوْزُرِيْمِيَهْ اَوْلَانِلَر دَر كِه اَنْلَر اَبَاتِي قَلْنِ
فِرْقَهٗ وَاَعْتِقَادِ جَهَنْمِيَهٗ دِيْدِكُ زِيْرَاعِلِ حَرِيْمِيَهٗ
دَخُوْلِ فِرْقَهٗ نَاجِيَهٗ دَن مَرْفُوْعِ دَكِلَر بَلَكِه اَنْلَرَهٗ دَخِي
وَاقِعِ اَوْلُوْر وُفْرَقَهٗ هَاكِي نَكِ اَكْر اَعْتِقَادِ لَوِي كُفْرَهٗ
مُوْدِي اَوْلُوْر جَهَنْمِيَهٗ سَايِرِ كُفْرَهٗ كِي مَحَلِّ اَوْلُوْر وَاَكْر
كُفْرَهٗ مُوْدِي اَوْلُوْر سَهْ اَنْدَهٗ سَايِرِ عَصَاةٖ كِي مَحَلِّ اَوْلُوْر
وَ اِنْ سَاءَ اللّٰهُ لَكِ كُفْرَهٗ مُوْدِي اَوْلَانِ اَعْتِقَادِ وَاَكُفْرَهٗ
مُوْدِي اَوْلِيَانِ اَعْتِقَادِ مَحَلِّ نَدَهٗ ذِكْرِ اَوْلُوْر **اصد**
لَا زِمَ كَلِمَا كِه اَوْلُ فِرْقَهٗ نَاجِيَهٗ نِكِ طَرِيْقِيَهٗ بَيَانِ
اَوْلَانِهٗ تَا كِه طَالِبِ نَجَاتِ اَوْلَانِدَر اَوْلُ طَرِيْقِيَهٗ سَبُوْرَهٗ
اِيْدَهٗ لَر وَاَوْلُ فِرْقَهٗ هَاكِي نَكِ اَعْتِقَادِ لَوِي ذِكْرِ اَوْلَانِهٗ
تَا كِه هَلَاكِدَن حَوْفِ اِيْدِنَلَر اَوْلُ اَعْتِقَادِ دَن اَعْرَاضِ

ايلير

اَيْلِيَهٗ لَر وُيُوْبَا بَدَهٗ عُلَمَاءِ عِظَامٍ وَفُضَلَاءِ ذُوِي الْاِحْتِرَامِ كِتَابِ
تَا لِيْفِ اَيْتِيْدِيْلَر وَاَوْلُ فِرْقَهٗ اَعْتِقَادِ لَوِي تَفْصِيْلِ اَوْزُرِيْمِيَهٗ
شَرْحِ وَبَيَانِ اَيْلِيَهٗ لَر جَمَلِهٗ دَن مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْكَرِيْمِ الشَّهْرِسْتَانِي
حَضْرَتِيَهٗ قَدَسِ سِرِّهٗ بِمِلَلِ مَحَلِّ نَا مِيْنْدَهٗ بَرَكَاتِ بَسْتَقْلَالِ
تَا لِيْفِ تَصْنِيْفِ اَيْتِيْدِي وَانْدَهٗ اَوْلُ فِرْقَهٗ عُمُوْمًا اَعْتِقَادِ
لَوِي ذِكْرِ اَيْتِيْدِي وَعِلْمِ رَحْمَتِ اللّٰهِ قَدِيْمًا وَحَدِيْثًا اَوْلُ
كِتَابِ جَلِيْلِ الْقَدْرَهٗ اَعْتِبَارِ اَيْتِيْدِي وَتَصْنِيْفِ لِيْنْدَهٗ
اَنْدَن نَقْلِ اَيْلِيَهٗ لَر اَوْلِيْحِي مِصْرِي مَحْرُوسَهٗ وَاَوْلُ بَلَدَهٗ مَانُوْسَهٗ
نَكِ اَعْيَانِدَن قُدُوْهٗ اَمَاجِدِ وَاَفَاضِلِ وَغَدَهٗ اَكَابِرِ
وَ اَمَاطِلِ مَبْنِعِ مَكَارِمِ اَخْلَاقِ وَجَمْعِ فُضَائِلِ آفَاقِ مَعْدِنِ
جُوْدِ وَ سَخَاوَتِ الْاَلْفِ عِظَامَتِ عُلَمَاءِ وَفُضَلَاءِ وَ مَرِيْضِيَهٗ صِلَا
وَ اَتْقِيَا مَطْلَعِ عِنَايَتِ صِدِّي عَزْتَلُوْ وَ مَرُوْتَلُوْ يُوْسُفِ
اَقْنَدِي حَضْرَتِيَهٗ اَعَزَهٗ اللّٰهُ وَاَبْقَاهُ وَاَنَا لَهٗ اِلَى كُلِّ
مَآئِيْمَنَاهُ كِتَابِ مَذْكُوْرِكِ عُمُوْمِ نَقَعِنِي قَصْدِ اِيْدُوْبِ تَرْكِي
دِيْلِ اَيْلِيَهٗ تَرْجِمَهٗ اَوْلَانِهٗ سِنِي بُودِ اَعْيَلِيَهٗ اِيْشَارَتِ بِيُوْرِدِيَهٗ
وَبُوْحِيْرَهٗ بَا عِثْ اَوْلَانِهٗ اَخْرِيْتَدَهٗ خَالِقِدَن ثَوَابِ جَزِيْلَهٗ
وَدُنْيَا دَهٗ خَلْقِدَن ذِكْرِ جَمِيْلَهٗ مَطْلَعِ اَوْلَانِهٗ طَالِبِ وَرَاغِبِ
اَوْلَدِيَهٗ لَوِي حَضْرَتِيَهٗ اَنْلَرِي مَطْلُوْبِ لَوِي وَاَصِلِ وَ
مُرْغُوْبِيَهٗ نَائِلِ اِيْدَهٗ مِيْمَنَهٗ وَ كَرِيْمِيَهٗ بُوْدِ اَعْيَلِيَهٗ اَمْرِ

وقت حلقه تالیف

بجانه و تو

مشار اليه كتحريمه مباشرة وتسطيره مسارعت
 اتيه وترتيب مقام تهذيب كلامه وتقرير مراديه دقيقه
 فوت اتيه وتبديل وتغييره محتاج اولان مواضعه
 زياده ونقصان ايله تصرف اولندي **وترجمه** ميلل واخل
 اسم ايله تسميه اولنوب بر مقدمه وايكي باب و بر خاتمه اولنوب
 مرتب قلندي ومطالعه ايدن ياران صفا وخلقان وفا
 دن متوقع ومسئول ومتفرخ ومأمول اولان اولدر كه
 تحرير كتابه باعث وبادي اولان وجود پر سودي ومتبرحي
 اولان بندي بي وجودي خير دعادن فراموش بيورميه لر
 و شان ارباب كرمه لايق وسزاوار اولان احسانه
 اظهارده خالي اولميه لر زيرا بو تسويدن غرض اصحاب كرمك
 خير دعاليه مظهر اولي ونطف احسانه نرينه بيورميه لر
 نتم شيخ سعدي حضرتي قدس سره بو معني بيانده
 بيورمشدر **قطعه** غرض نقشيدست كز ما بازماند كه هسته را
 نمي بينم بقايي مگر صاحب دل روزي بر حمت كند بر حال درويشان
 دعالي وها انا اشروع في المقصود بعد من اللذ الملاك المعبو
 وهم المستعان وعليه التكلان **المقدمة** اول شبهه كخلق
 آراينده واقول اولدي ابليس عليه اللعنه نك شبهه سي ايدني
 واول شبهه نك ضدوري مقابله نضده رأي ايله انفرادي

و مقابله ايره

امر كه كهواني اختياري وماده سيله آدم عليه السلامك
 ماده سي اوزرنيه استگباريدرو شو شبهه دن ايدني شبهه
 صادره وخلقده واذهان ناسده ساريه اولدي حتى
 اول شبهه لراهل بدعت وضلا كته مذهب اولديرو اول
 شبهه لر تورانده مذكوره وانا جليل اربعه نك شر حليده
 مسطوره در **نقل اولنور** كه ابليس بر تلبيس آدم عليه
 السلام سجده ايله امر اولنوب واول اندن امتناع
 اتيه وكندن صكره ملائكه ايله انك آراينده مناظره
 ومباحثه واقع اولدي ابليس ملائكه بيورميه لر تحقيق بن
 تسليم اتيه كحق كني بن الحمد وخلقك الهيدر قادر در
 وعالمدر و قدرت ومشيئتند سوال اولنور و بر نسنده اراده
 ايلدكه اكا اول ديري اولنور انا امره اذا اراد شيئا ان يقول
 له كن فيكون لكن انك مساق حكمتي اوزرنيه برخي سوال
 متوجه اولور ملائكه ديديلر كه اول سوال لر نذر وانلر قاجير
 ابليس عليه اللعنه ديديلر انلر ديديلر **سوال اول** حق كني
 بن خلق اولنور دن اول بدن صدور ايديه جك نسنة
 بلدي پسن بني بنون خلق ايلدي وبنم خلق اولنورده حكت
 نه ايدني **سوال ثاني** چونكه ارادتي ومشيئتي اقتضا
 بني خلق ايتدي وطاعتدن اكا نفع ونعصيتدن اكا

جميع

و
١٣٨

ضرر یونعیکن بنی معرفت و طاعتیده پنچون مکلف قلدي
و بو تکلیفده حکمت نه ایدی **سوال ثالث** چونکه بنی خلق
اتدی و معرفت و طاعتیده بنی مکلف اتدی بن انک
معرفت و طاعتیده تکلیفنی التزام ایتدم وانی بلده
و اطاعت قلم پس صکره آدمه طاعتله و اشک سجد ایلد
بنی پنچون مکلف قلدي و بو تکلیف نیم معرفت و طاعتی زیاده
ایلر ایکن انده علی الخصوص حکمت نه ایدی **سوال رابع**
چونکه بنی خلق لیتدی و علی الاطلاق و علی الخصوص مکلف
قلدي و آدمه سجده اتمدن ابا ایتد و مکده پنچون لعنت
ایلدی و جنتدن چقردی شونکله که سندن غیره
سجده اتمه قو لمندن ماعدل بندن بر قیج صادر اولدی
د بونده حکمت نه ایدی **سوال خامس** چونکه بنی خلق اتدی
و عموماً و خصوصاً مکلف قلدي و اطاعت اتمد و مکده بگا
ایلدی و جنتدن چقردی پس پنچون بگا آدمه وصوله یول
ویردی تا که ایکنی دفعه جنته داخل اولدم وانی و سوسوم
سببیله مغرور ایتدم و نه اولنان شجره دن اکل ایتدرا
شونکله که اگر بنی جنته کیرمدن منع ایدر بگا آدم اوغلی
بندن راحت اولوردی و جنتده مخلد قالور لیمی و بونده
حکمت نه ایدی **سوال سادس** چونکه بنی خلق اتدی و عموماً

و خصوصاً مکلف ایدی و لعنته مظهر قلدي و صکره جنت
دخولدن بنی منع ایتدی و خصوصت بنی ایلد آدم اراسنده
ایکن بنی پنچون اولاد نک او زریده مسلط ایتدی بر
جهتیده که بن انلری کوررم و انلری کورمزلر و نیم و سوسوم
و اغوام انلره تاثیر ایدر و انلرک قوت و قدر بیلر بکاناتر
اتمز و بونده حکمت نه ایدی **سوال سابع** تسلیم ایتد مکده
بنی خلق اتدی و ادم اوغلاننکا او زریه مسلط قلدي
لکن اندن مهلت طلب ایلد و کمده بشکالچون مهلت ویردی
اگر بنی فی الحالتی هلاک ایدر ایدی خلق بندن راحت اولور
لر دی عالمده بر شتر و فساد قلدی و عالمک نظام
خیر او زریه بقاسی شتر ایدر امتزاجندن ایود کلیدر
پس بوا محالده حکمت نه ایدی **حق**
تعالی حضرت تری ملائکه به وحی ایدر و بیوردیکه اکا دیگرا
بن سنک و جمیع خلقک الهی اولد و محمد تسلیم مکده صادق
و مخلص دکلسون زیر اکثر بو تسلیم مکده صادق اولدی که
بنم او زریه پنچون دیکله حکم اتمزد که پس بن شول
اللهک بندن غیر الیه یوقدر فعلدن سوال اولنم و خلق
فعللرنده سوال اولنور **لا یسئل عما یفعل و هم یسئلون**

معلوم اولد که هر شبهه که ادم او غلنگ ارا سنده واقعه
 اولدی ننگ و شبهه یوقدر که اول شبهه شیطان
 رجیمک اضلال و وسوسه سندن واقعه وانگ شبهه
 لرندن ناشیه اولدی و شیطان ^{بشبهه} لری ^{بیدیده} منحصره
 اولغین کبار اهل بدیع و ضلال ^{دخی} لری اولدی و جایز
 دکلد که فرق زینج و کفرک شبهه لری بویدین شبهه دن
 تجا و زاید لر سی وقتا کیم لعین اولا اوز رینه عقلک
 حکمک جایز اولمیه ننگ اوز رینه عقلی حاکم قلدی اگا حکم
 خالق خلقده و یا خود حکم خلقی خالقده اجرا ایلمک لازم
 کلدی و حکم خالق خلقده اجرا غلور و حکم خلقی خالقده
 اجرا تقصیر در و شبهه اولی دن حلولیه و تناسخیه ^{مشبهه}
 و غلاة روافض منجه لری و شبهه ثانیه دن قدریه و جبریه
 و مجسمه منجه لری ظاهره اولدی و معتزله مشبهه الالفا
 و مشبهه حلولیه الصفا تدریس بزدن حسن اولان
 حقدن حسن اولور و بزدن قبیح اولان اندن قبیح اولور
 دین کسه انی خلقه تشبیه ایلمش اولور و حضرت بائیک
 جل ذکره خلق و صف اولدغی نسنه ایله و صف اولنسنه
 قائل و یا خود حضرت بارینک عترت اسم و صف اولدغی نسنه
 ایله خلق و صف اولنسنه مائل اولان کسه ننگ اوز رینه

ننگ

حقدن

حقدن اعتزال اتمه سیده حکم اول نور و معتزله زعم لری ایله
 توحیده غلور ایتدی یو حتی نفی صفا تیلده تعطیلده و اصل
 اولدی رور و افاض نبوت و اما متده غلور ایتدی یو حتی
 حلوله و صولده بولدید و مشبهه تقصیر ایتدی یو حتی خالق
 صفات اجسام ایله و صف ایلمک ایتدی یو تا مل اولن فرق
 ضاله ارا سنده واقعه اولان شبهه لری که جمله نسی ^{ابلیس}
 لعینک شبهه لرندن ناشیه و اول ملعونک مکوجیلده لرندن
 فاشیه در ^{سپس} اخر زمانده واقعه اولان شبهات
 بعینها اول زمانده واقعه اولان شبهات در ^{انک} حق
 و لا تتبعوا خطوات الشیطان ^{لکه} انه عدو مبین ^{بیور} مشدر
 و حدیث شریف مقتضا سنجه قدریه بو امتک ^{سید}
 و مشبهه یهود لسیدر و روافض نصارا سیدر و ^{سیدر}
 امتلر نیک شبهه لری کندوز ماننده اولان کفار و
 منافق لر دن خصم لر نیک شبهه لرندن ناشیه در و خفی
 دکلد که بو امتک جمله شبهه لری حضرت رسول اللہ صلی
 اللہ علیه و سلم زماننده اولان منافق لر که شبهه
 لرندن ناشیه اولمشدر زیرا انلر حضرت رسول اللہ صلی
 اللہ و سلمک امر و نهینده حکیمه راضی اولمز لر دی و ^{سیدر}

منع اولد قلري نسنه دن سؤوال ايدر لردي وانده جدال
 جايز اولميان بيرده باطل ايله جدال ايلر لردي نتمكم احوال
 قرآن عظيمه مذکور وکتب احاديث و سيرده علي
 التفصيل مستور دُر و حضرت رسول اکرم صلی الله
 عليه وسلم انتقال بيورد قلر ننه برنج خلاف واقع
 اولدي خلاف اولد و فاتنه واقع اولدي زير حضرت
 رسول اکرم صلی الله عليه وسلم انتقال ايتد کده حضرت
 عمر رضی الله عنه حضرت محمد اومدي بلکه حضرت
 عيسى کبي کوه رفع اولندي اولدي دين کسنه
 بوقلمه قتل ايدر دم ديدي و حضرت ابوبکر رضی الله
 عنه شول کسنه که حضرت محمده عبادت ايدر دي
 تحقيق بيلسونکه اول اولدي شول کسنه که محمده
 افنديسنه عبادت ايدر دي بيلسونکه اول اولد
 و اکا فنا طاري اولد ديدي و حق تعالی حضرت بلر نیک
 و ما محمد الار رسول قد خلت من قبله الرسل افان
 مات او قتل انقلبتم على اعقابکم قولني تلاوت ايلدي
 و خلق بو آيت کریمه اشد کلر ننه حضرت ابوبکر که
 سوزينه زجوع ايتد يلو و حضرت عمر که سوزني ترک
 ايلد يلو و حضرت عمر بيورد يکه حضرت تک و فاتندن

انصاری

بکا بر مرتبه دهشت و حیرت حاصل اولد یکم کویا
 بو آیت کریمه حضرت ابوبکر ^{رضی الله عنه} تلاوت ایتد دن اول
 ایشتمه منشا ایتد خلاف ثانی موضع دقینده
 واقع اولدي مهاجر لر مکه مکرمه حضرت تک صلی
 الله عليه وسلم مسقط رأسی و موطن اهلی در
 دیو انی مکه مکرمه ردتتمک مراد ایلد یلو
 و انصار مدینه منوره حضرت تک دار هجرتی
 مدار نصرتی دیر دیو انی انده دفن ایلک مراد
 ایتد یلو و بر جماعت بیت المقدس انبیانک محل
 دفنی و حضرت تک سماواته عروجک مکانی دُر
 دیوانی اکانقل اتمک دیله دیلر بعده انی مدینه
 منوره دفن ایلک اوزرینه اتفاق ایلد یلو
 حضرت تک صلی الله عليه وسلم الانبياء یدفنون
حیت يموتون قولیه و اصل اولد یلو بعینه انبیاء
 اولد کلری یزده دفن اولنور لر و خلافت
 امامتده واقع اولدي مهاجر لر ایلده انصار امامتده
 اختلاف ایتد یلو انصار مهاجر لره سز دن بر امیر
 و یز دن بر امیر اولسون دید لر و کندی رئیس لر
 سعد بن عبادة الانصاری حضرت تارینی تقدیمه

ايلدير بعدہ حضرتك صلى الله عليه وسلم الائمة
 من قرين قولك ايلدك لرنده بو دعوا كر ندن
 تسالت اولديكو و برز اختلاف و توقدن صكو
 جمله سي حضرت ابو بكر دن بيعت ايتديلو و خلاف
 رابع حضرتك صلى الله عليه وسلم ميراثنده واقع
 اولدي حضرت فاطمه رضى الله عنها حضرتك
 صلى الله عليه وسلم ميراثني طلب ايتدي و حضرت
 ابو بكر رضى الله عنه حضرتك حتى معاشر الانبياء
 لا تورث قولك ايلد دفع ايلدي و خلاف خامس
 زكاتي منع ايدنلك قتالنده واقع اولدي
 بر قوم انلرايله منع قتاله ذاهب و بر قوم انك
 جوازنه بلكه وجوبنه راغت اولديلو حضرت عمر
 اوكلئ تسلكه سالدا اولدي و حضرت ابو بكر ايلنجي
 طريق اختييار ايتدي حتى قسمه ايدوت و الله
 اكر حضرت رسول صلى الله عليه وسلم وير
 بردوه ديزي باغلنجي ايي تبندن منع ايدجك
 اولور لرسه انلرايله جنگ ايدرم ديدي و كندو
 نفسيله انلرك جنگلرينه كنددي و جمله صحابه رضى
 الله عنهم اكا تابع اولديلو و انلردن جبر ايله زكاتي

استغناء

انما

اخذ

اخذ ايلدير

اخذ ايلدير و حضرت ابو بكر حين و فاتنדה خلافتي
 حضرت عمرك اوز رينه تفصيلنده واقع اولدي
 بعضيسي اوز رينه برفظا غليظي حاكم قلدك ديدي
 و حضرت ابو بكر لو سألني ربي يوم القيمة لقلت و لبت
 عليهم خير اهلهم ديكنده خلاف مرتفع اولدي
 و خلاف سابع امور شور آده واقع اولدي انده
 صحابه رضى الله عنهم اختلاف ايتديلو بعدة جمله
 سي حضرت عثمانك بيعتي اوز رينه اتفاق ايلديلو
 و بني امية دن خصملي بعض امور ارتكاب امكنين
 خلق انك اوز رينه قالقديلو و آني ناحق يره اوينك
 ايجنده شهيد ايلديلو و بوظلمدن فتنه قالقدي
 و صكره هرگز ساكنه اولمدي و خلاف ثامن حضرت
 علي زماننده واقع اولدي امام علي ايله حضرت
 عائشه و حضرت معاوية آرا الرنده واقع اولان
 سنه مشهور و انكله هو ارح آرا الرنده اولان خلاف
 كتبنده مذكور دوز و انك زماننده اشعث بن قيس
 و مسعود بن الفدك و زيد بن حصين الطائي كبي بغاة و عبيد الله بن سيار و صحابه
 كبي انك حقند غلاة ظهوره كلدي
 و بدعي و صلالت بو ايكي فرقو دن

رضي الله عنه

خصملي

كلمه

ظَاهِرَهُ أَوْلَادِي وَحَضْرَتِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيكَ أَثْبَانٌ مَحِبَّةٌ غَالِيَةٌ وَمُبْغِضٌ قَالِيَةٌ لَكَ
 صِدْقِي ظَاهِرٌ بُولَدِي وَأَمَامَ عَلِيٍّ دِينُ صَبْرِهِ رَضِيَ اللَّهُ
 اخْتِلَافٌ أَيْ قِسْمٌ مَنَقَسَمٌ أَوْلَادِي بِرَقْسَمِي إِمَامْتَهُ دُرٌّ
 وَبِرَقْسَمِي أَصُولَهُ دَرٌّ وَأَمَامْتَهُ أَوْلَانِ اخْتِلَافٌ
 أَيْ وَجْهٌ أَوْزَرَهُ دُرٌّ وَجِهٌ **أَوَّلٌ** أَوْلَادِكُمْ أَمَامَتِي
 وَاخْتِيَارِ أَيْلَهُ ثَابِتَةٌ أَوْلَادِي وَجِهٌ **ثَانِي** أَوْلَادِكُمْ أَمَامَتِي
 بِنَصِّ وَتَعْيِينِ أَيْلَهُ ثَابِتَةٌ أَوْلَادِي وَأَمَامَتِ اتِّفَاقِ أَيْلِهِ
 ثَابِتَةٌ أَوْلَادِي دِينِكُمْ أَهْلُ سُنَّتِي وَجَمَاعَتِي دِينِي
 كَمَا هَرَكْتُكُمْ أَوْزَرِيهِ جَمِيعُ أُمَّتِي وَيَا خُودَ صَلَاتِي إِيَّامْتِنِ
 بِرَجَاعَتِ جَمْعِ أَوْلَادِي أَوْلَادِي لَكِنِ أَنْدَهُ بِرَبِّهِ شَرَطَكَ
 وَجُودِي أَعْتَبَارِ أَوْلَادِي شَرَطَكَ أَوْلَادِي عَدَا لَتَدْرُوعِنْدِ
 الْإِطْلَاقِ عَدَا لَتَدْنِ مَرَادُ شَهَادَتِهِ وَعَدَا لَتِ
 شَهَادَتِ كِبَارِي أَرْتِكَابِ ائْتِمُوبِ وَصِفَايِرِ أَوْزَرِيهِ
 مَصْرًا وَكَمَقْدَرِ زِيْرَ أُمَّتِ بَيْنِيْدَهُ فَاسِقُ إِجْمُونِ اِبْتِدَاءِ
 أَمَامَتِكَ عَقْدِ اَوْلَادِي سِي جَابِزِ اَوْلَادِي وَغِنِيْدَهُ خِلَافِ
 يُوْقَدِرُ زِيْرَ فَاسِقِ اَمْرَدِيْنِهِ صَالِحِي اَوْلَادِي وَاَمْرُو اِهْيَسِيْنِهِ
 اِعْتِمَادِ اَوْلَادِي وَظَالِمِ اَيْلِهِ اَمْرَدِيْنِ وَدِيْنِي اِحْتِلَالِ اَوْلَادِي
 بِيْسِ اَوْلَادِي وَلا يَتَّبِعُ صَالِحِي اَوْلَادِي وَحِيْنِ عَقْدَهُ عَادِلِ

عَدَا لَتِ

صَالِحِ اَوْلَادِي وَصَبْرِهِ اَكَا ظَلَمٌ وَفَسِيْقٌ طَارِي اَوْلَادِي
 مَوْلَانَا سَعْدُ الدِّيْنِ سُرْحٌ مَقَا صِيْدَهُ بِيُوْزَرِكِ اَلْتَرَعْلَا
 عِنْدَهُ اَنْكَلَه اِيْمَا مَتْدَنْ مَعْرُوْلِ اَوْلَادِي وَمَذْهَبِ
 اَبِي حَنِيفَةَ دَه وَشَا فَعِيْدَه مَحْتَارِ اَوْلَادِي اَوْلَادِي مُحَمَّدِ
 دِيْنِ اَيْكِي رَوَايَتِ وَارْدِ رُوْبَا لَاتِفَاقِ عَزْلِهِ مَسْتَحَقِ
 اَوْلَادِي اَنْتَهِي وَمَذْهَبِ مَا لَكَدَه دَخِي اَصْحِي اَوْلَادِي
 بُوْدُرِ لَكِنِ اِمَامِ قُرْطُبِي دِيْرِكِ اِمَامِ عَادِلِ اَوْلَادِي
 حَالِدَه نَصَبِ اَوْلَادِي وَبَعْدَ الْعَقْدِ اَكَا فِسِيْقٌ طَارِي
 اَوْلَادِي جَمْهُورِ عَلَمَا عِنْدِيْذِهِ اِيْمَامَتِي مَنَفْسِيْحِي اَوْلَادِي
 فِسِيْقِي ظَاهِرٌ وَمَعْلُوْمٌ اَوْلَادِي اِيْمَامَتِنِ خَلْعِ اَوْلَادِي
 زِيْرَ اَفْسِيْقِ وَظَلَمِ اَيْلِهِ اِمَامَتِنِ اِمَقْصُوْدِ اَوْلَادِي
 مَعْنِي بَيْنِيْدَهُ مَنَافَا تِ وَارْدُ دُرٌّ وَبَعْضِيْلَرِ دِيْدِيْلَرِكِ
 خَلْعِ اَوْلَادِي اَلَا كَفْرًا اَيْلِهِ خَلْعِ اَوْلَادِي وَنَا زِيْرِي تَرْكِ
 اَيْلِهِ وَبَا خُودِ اَكَا دَعْوَتِي تَرْكِ اَيْلِهِ وَبَا خُودِ شَرِيْفِيْدِ
 بِرَسْنَتِهِ تَرْكِ اَيْلِهِ خَلْعِ اَوْلَادِي وَبُوْقُوْلِي حَضْرَتِكَ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلَا مَا اَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلُوَةَ قَوْلِي
 مُؤَيِّدِ اَوْلَادِي وَبَا جَمْلِهِ مَسْئَلَهُ دَه اَيْكِي قَوْلِ وَارْدُ دُرٌّ
 وَاَبِي قَوْلِي طُرُقِ فِسِيْقِ اَيْلِهِ عَدَمِ خَلْعِهِ وَعِنْدِ
 مَعْرُوْلِ اَوْلَادِي وَغِنَا شِكِ يُوْقَدِرُ **وَشَرَطِ ثَانِي**

دَظْلَمِ قَوْلِي

اسلماً مدربین کافرک مسلمان اوز ریبیه امامتی
 صحیحہ دکلدر پس حینی عقدده مسلمان ایکن صکر
 العیاذ باللہ کافر اولک یعز قولاً وفعلاً کفر ایجا
 ایدر برنسنه ایله متلبین اولک بالاتفاق امامت
 معزول اولور زیرا کافرک مسلمان اوز ریبیه ولا
 یوقدر **و شرط ثالث** بلوغد **و شرط رابع**
 عقلد زیرا صبی و مجنون واجب اولدوغی اوز
 اموره قیامده عاجز کرد **و شرط خامس**
 حریتد زیرا قولاً اقدیسینک خدمتیه مشغوله
 اولوب امور مسلمینه متفرغ اولز خلقک کور رینه
 حقیر کورینوب امر و نهینه امتیاز اولمز **و شرط**
سادس ذکور تدد زیرا امره نیک بالاجماع امام
 اولک سی جایز دکلدر **و شرط سابع** سلامت اعضا
 پس صاغر و کور و دیلیسز و آلی و یا خود اباغی
 گنبد اولق جایز دکلدر و بویدی شرطک وجود
 لریده اهل سنت و جماعت ایتدیلو وانلردن بعضیلر
 شروط امامتی اون بره ایصال ایدوب درت شرط
 دخی زیاده ایلدی پس شرط ثامن قریبیدن
 اولمقد زیرا حضرت رسول اکرم صلی اللہ وسلم
 الائمة من قریب بئور مشدز بونده اجماع صحاب

اولاد کسند

اقوال صحاب

واقع

واقع اولمشدر و شرط قضاة مسلمینک قاضی اولمقد
 صالح اولندن اولمقد و شرط عاشرا قامت حدود
 اکارقت لاحقده اولمقد و شرط احد عشر امور
 و تدبیر حیووشده و سد ثغور ده رای تدبیر
 اولمقد و ظالمدن انتقامه و مظلوم ایچون اذن
 قادر اولمقد و بعضیلر بر شرط دخی زیاده ایروب
 دیدیلرکه انک علیده ناسک افضل اولمسی و اول
 زیرا حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیه و سلم بیور
 ائمتکم شفعاؤکم فانظروا بمن تشفعون و حق
 لک کلام قدیمنده و صفی ط لوتده بیور که ان الله
 اصطفاه علیکم و زاده بسطة فی العلم و الجسم
 پس علم ایله بداء ایتدی و صکره قوته و سلامت
 اعضا به دلالت ایدن نسفه ذکر ایلدی و اصطفاه
 قولنک معناسی اختیاره دیکدر و بونده اشار
 وار دد شوکا که تملکده عمده خدانک اختیار
 و وفور عالمدر جسامتدر مال و نسب دکلدر و
 هاشمی اولمسی شرط دکلدر زیرا اجماع حضرت ابو
 بکر و حضرت عمر ک و حضرت عثمان ک امامتای
 اوز ریبند منعقد اولدی حال بوکه انلر بنی هاشمدن

وسائر مصالح مسلمینده

رضی اللہ عنہم

د کلمه ای ^{تنبیه} امامت لغتده تقدم معناسنه در
 و اول دزت قسمة منقسمة در قسم اول امامت
 و حیدر نبوت کبی و قسم ثانی امامت وراثتدر
 علم کبی و قسم ثالث امامت عبادتدر صلوة کبی
 کتب فخرده امامت اطلاق اولنه بمعنی مراد
 اولنور و قسم رابع امامت مصلحتدر و اول
 جمیع امتکرمصالحی ایچون و کتب کلامده امامت
 اطلاق اولنه بمعنی مراد اولنور و اقسام امامت
 جمله سی حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم تا
 اولمشدر و امامت تعیین ایله ثابته اولور دینلر
 امام علیدن صکره امامتده اختلاف کثیر ایله
 ایتدی بعضیلر اول اوغلی محمد بن الحنفیه بی انی نص
 ایتدی دیدیلر و بونلر کیسانیه در و بونلر دخی محمد بن
 الحنفیه دن صکره انده اختلاف کثیر ایله اختلاف
 ایلدی و بعضیلر محمد بن الحنفیه نکا و زرینه نص انکار
 ایدوب امام حسن ایله امام حسینک اولور لرینه نص ایله
 قائل اولدی بونلر دخی حضرت حسن ایله حضرت
 صکره امر امامتده اختلاف ایتدی بعضیلر انی اولاد
 حسنده و بعضیلر اولاد حسنده اجرا ایلدی و اولاد

فلا فتنه علیکم

حینه

حینه اجرا ایلدی و اولاد حسینه اجرا ایدیلر ^{نصکره}
 حضرت زین العابدینک امامتده نص اذعا قلدیلر و
 زین العابدینک انتقالدن صکره اختلاف ایتدی
 زیدیه اوغلی زیدک امامتده ذاهب اولدی و مد ^{هیلر}
 ان شاء الله تکمیلده ذکر اولنور و امامتده نص
 محمد بن علی الباقر حضرت زینک امامتده و صکره و ^{صیتله}
 جعفر بن محمدک امامتده ذاهب اولدی بوجده اولاد ^{دند}
 بش زفرک اچنده که محمد و اسمعیل و عبداللہ و موسی
 و علی در منصوص علیه کیم اولد و غنده اختلاف ایتدی
 بعضیلر محمدک امامتده ذاهب اولدی و انلر عاربه
 در و بعضیلر اسماعیلک امامتده ذاهب اولدی و ^{بدر}
 حال حیاتده موتنی انکار ایتدی و بونلر مبارکتیه در
 و بعضیلر اسماعیلده نصاً بعد نص الی یومنا هذا
 امامتی اجرا ایلدی و بونلر اسماعیلیه در باقی اختلاف
 بیانی ان شاء الله تکمیلده مذاهب ذکر نده کلور و اصلده
 اولان اختلاف زمانده حادثه اولان بدعتدر ^{اول}
 بدعتک بری اولدر که معبد الجهنی و غیلان دمشقی
 و یونس الاسواری نام اشخاص ظاهر اولوب قدر ایلدی
 قایل اولدی و خیر و شرکه تقدیرده امانتی انکار

آکام

ایتدیو و واصل بن عطا که رئیس معتزله در بونلرک
 اشریح کتدی و بدعتلر بیک اوزرینه بعض بدعت
 دخی زیاده ایتدی نتم تفصیلی ان شاء الله کلنده
 بیان اولنور معلوم اولر که اهل عالم مذاهیب جتندن
 اهل دیاناته و اهل اهورا آیه منقده اولدیوزیرا انسان
 فحان برسنده اعتقاد ایلیر و پر سوزی سولیه اول ایلیدن
 خالی دکلدیر یا اول اعتقاد ایلدی کی نسندده و سولیه و کی
 سوزده غیر سنیدن مستفیدر و یا خود کندور کی
 ایله منفردر و غیر سنیدن مستفید اولان مسلم
 و مطیع متدیند رشول شرطله که اول اعتقاد که حق
 و باطلنده و اول سوز که صواب و خطا سننده تفکر و تدبیر
 ایلیر و الا مقلد اولور و مستفید اولور و ایلیر منفرد اولان
 محدث و مبتدع معلوم اولر که دین طاعت و انقیاد
 معناسند در قال الله تعالی
 ان الدین عند الله الاسلام و کاه اولور که دین حسنا
 و جزا معناسند کلور قال الله تعالی ذلک الدین القیم
 پس متدین حساب و جزایه مقبر و مؤترف مسلم و
 مطیع دن عبارتدر قال الله تعالی و رضیت لکم الاسلام
 دینا وقتاکم انسان معاشنی اقامتده و معادن

اندره

جزا معناسند کلور کال دین تکرار
 قولوی بونددر و کاه

استعدادده

12 استعدادده کند و جنسیده اجتماع محتاج اولدی
 و اول اجتماع بر شکل اوزره اولوق و اجبدر که انکله
 تمایع و تعاون حاصل اولر تاکه تمایع ایلر کندونک
 اولان سننه حفظ ایدر و تعاون ایلر کندونک
 اولیان سننه حاصل قیلر پس بو هیئت اوزره
 اجتماعک صورتی ملتدر و بو طریق موصل اولان
 طریق خاص منها جدر و شریعتدر و سنتدر و اول
 سنت اوزرینه اتفاق جماعتدر قال الله تعالی لکل
 جعلنا منکم شرعة و منها جا و وضع ملت و شرع
 شریعت متصور اولر الا بر شاریعک وضعید که
 اول من عند الله صدقینه داله آیات و معجزات ایلر
 مخصوص اولر و کاه اولور که

اول آیت داله نفس دعواده مضمند اولور و کاه اولور که ملازمه اولور و کاه
 اولور که متأخره اولور معلوم اولر که ملت
 کبری ابراهیم علیه السلامک ملتی در قال الله تعالی
 ملت ابراهیم و ابتداء شریعت نوح علیه السلام
 قال الله تعالی شرع لکم من الدین ما وصی به نوحا و ابتداء
 احکام آدم و شیث و ادریس علیهم السلام و شرایع
 و ملیل و مناجح و سنن اکمل و اتمه و چه اوزره حضرت

محمد ایلہ صلی اللہ علیہ وسلم ختم اولدی انکی حق تعالیٰ
 کلام قدیمده انی خاتم النبیین قولیده وصف ایتدی
 انکه دینک تمام و کمالنه الیوم اکملت لکم دینکم وانتم
 علیکم نعمتی ورضیت لکم الاسلام دینا قولیده اشار
 بیوردی و بعضیلر دیدیلرکه ادم علیه السلام اسمآ
 ایلہ مخصوص اولدی و نوح علیه السلام معاینده مخصوص
 اولدی و ابراهیم علیه السلام ایکسی ارا بنی جمع ایلده
 مخصوص اولدی و موسی علیه السلام تنزیل ایلہ مخصوص
 اولدی و عیسی علیه السلام تأویل ایلہ مخصوص اولدی
 و حضرت محمد علیه السلام ملت ابراهیم علیه
 السلام ایکسی بنی جمع ایلہ مخصوص اولدی بعده
 اول ایلہ تقریرکه و ثانی ایلہ تکمیل کیفیت اولدر که هر
 کند و دن اول اولان شرایع ماضیه و سنن سالفه
مُصَدِّقَ اُولَئِکَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَامْنُوا بِمَا نَزَلَتْ مُصَدِّقًا
لِمَا کُمْ وَقَالَ کُلٌّ وَمَا جَاءَهُمْ کِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقًا
لِمَا مَعَهُمْ وَقَالَ کُلٌّ و اذا قيل لهم امنوا بما انزل الله قالوا
 نؤمن بما انزل علينا و یکفرون بما وراه و هو الحق مصدق
 لما معهم پس نبوتک جمله خصایصند نبری اولدر که انده
 انلره انلردن اولیان مشارکت ایلر و بعضیلر دیدیلرکه

اوزرینه

حق تعالی سرعنی خلقی مثال اوزرینه تا سیس ایلدی تاکه
 خلقیده دینه اوزرینه و دینیلده وحدانیتی اوزرینه
 استدلال اولنده والله اعلم **باب اول فرق ضالّه**
بیاننده معلوم اولرکه اصوله فرق ضالّه بیدر
 و انلردن برنج فرقیه منشعبه اولغین مجموع فرق بتمش
 ایکی فرقه اولمشدر و اول بیدی فرقه نکر اولکسی معتزله
 در و ایکنجسی شیعه در و پنجسی خوارجدر و در و پنجسی
 در و ششجسی نجارتیه در و التنجسی حبریه در و بیجسی شیه
 در بو باب بیدی فصلی مشتمل اولدی و هر فصلده بر فرق
 نک احوالی ذکر اولنوی **فصل اول** معتزله بیاننده
 در وقتاکه رئیس معتزله که و اصل بن عطاء در حسن
 بصری حضرت نر نیک مجلسندن اعتزال ایتدی و حسن
 حضرت نر یقدا اعتزال عتّا و اصل دیوبند اول و آنک
 اصحابی بو اسمله تسمیه اولندیرو و افعال عبادی قدر تلمیه
 اسناد ایدوب انلرده قدریه اثبات ایدنلر یعنی خیر
 و شر قدر ایلده در دینلرکه اهل سنت و جماعتدر بو
 اسمله ملقب اولغند بزدن اولی و احقر نر برامثبت نسبتیه
 نافیندن انساب و الیق در دیر لکن بولفظی مثبتیه
 حمل اتمکی حضرت رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم
 القدریه مجوس هذه الامة قولی رد ایدر زیر مجوسده

انکار ایتدی کی چون قدریه
 ایلہ ملقب اولدیرو
 انلر قدری

مشهور اولان ایکی خالق ایشا تیدر و قدری نفی ایدر که
انرا ایله بوصفده مشاکرتی و اردد زریا قول افعال
اختیاریه سنکها لقبدر دیر لر و انرا کند و نفسدر نی
اصحاب عدل و توحید ایله تسمیه ایدر لر زریا خدا انرا افرینه
عبادت اصلی اولانی رعایت ایلمک و انردن مطیعه
ثواب و یرمک و عاصی بی عقاب انک واجب دیر لر و
کند و زعملر بوئی عدل عدا ایلمر لر و خدا نیک صفات
قدیمه سنی نفی ایدر لر و کند و زعملر بو توحید در دیر لر
و بونلر بعض مسائلده اتفاق ایتدیر و بعضی مسائلده
اختلاف ایلدیر و اول جهتدن برنج فرق اولدیر اوله
اتفاق اندکلوی مسئله لر نیک بری بودر که خدا نیک ذات شریف
سندن خیر قدیم یو قدر دیر لر اهل سنتک قدمنده اهل
اولد کلوی سکن صفتک قدرملوی نفی ایلر لر یعنی اصوات
حرفدن مرکب کلامدن غیر ی کلام یو قدر دیر لر و اخرنده
خدا نیک ابصار ایله کور غسنی نفی ایدر لر و حسن و قبح عقلیه
دیر لر و خدا نیک اوزر نی افعالنده حکمت و مصلح رعایت
اتملی ایجاب ایلر لر و خدا دن من کل وجه تشبیه اوزر نی
اتفاق ایتدیر و آیات متشابهاتک تاویلر نی ایجاب
ایدر لر و بو طریق توحید ایله تسمیه ایتدیر و دیر لر که قول

ایدر لر و کلام اللہ مخلوق و محرز
دیر لر و کلام نفسی یحی نفی کلام

افعالنک

الرحیم در و اگر شد در خالق قیدر و اخرتده فعل 14
خیر اوزر نی ثواب و فعل شر اوزر نیه عقاب مستحق
اولور و حق یحی اکا شر و ظلم و کفر و معصیت اضا
او کمدن منزه در زریا خالق ظلم ظالمدر نیکم خالق
عدل عادلدر بو قول سخن و باطله و قائل ضال
و مضلدر زریا فعل فاعله اسناد اولمز و دیدیلر
خدا نیک فعلی صلاح و خیردر و حکمت جهتندن مصالح
عبادی رعایت انکا واجبدر بو قول دخی باطلدر زریا
خدا نیک اوزر نیه برسنه واجب دکلدر بلکه غیره محبت
اولان اولدر و اصلی و لطفک و جو بنده ارزنده
خلاف واردر و بو طریق عدل ایله تسمیه ایلدیر و دیر لر
که اگر مؤمن دنیا دن طاعت و توبه اوزر نیه حقیقده
ثواب مستحق اولور و اگر اذن ارتکاب ایتدیر کی کبیره
توبه سنر حقیقده جهنمه خلوده مستحق اولور لکن عقاب
کافرک عقابندن اخف اولور و بو طریق وعد و وعید
ایله تسمیه قلدیر و دیر لر که ورود شرعدن اول اصول
معرفت و شکر نوح و اجبد و حسن و قبیح معرفت
عقل ایله و اجبد و اختیار حسن و اجتناب قبح کلام
عقل ایله و اجبد و ورود تکالیف حضرت باریده

اسناد اولور خالق قند

جل ذکره لطف کرد که اناری امتحان و اختیار رجحان
 انبیا و اسطر سیده قول لرینه ارسال ایلمشدر قال لما
لیهک من هکک عن بیئته و یحیی من حی عن بیئته پس معتزله
 اتفاق اند کلری مسئله کرا اعتباری ایله ذکر اولنلر
 در فرقه و واحده عد اولنلر و اختلاف ایتد کلری
 مسئله کرا اعتباری ایله یگومی فرقه اولنلر فرقه اول
 و اصلیه درو بونلر و اصل ابن عطانک اصحابیدرو و اصل
 ابن عطا حسن بصری حضرت تهریش شاکر دگر نذره
 صکره حسن بصری حضرت تهریش مجلسندن اعتزال
 اتمشدر و سبب اعتزالی بو اولدیگر بر کون حسن بصری
 حضرت تهرینه بر کسه کلوی دیدی که ای دینک اما می
 زمانزده بر جماعت ظاهرا اولدی اهل کبیره الکفار
 ایدر لر و بر جماعت دخی ظاهرا اولدیو کفرا ایلد طاعت
 نفع ویرمدوکی کبی ایمان ایله معصیت ضرر ویرمزدیو پس
 بونده بزه کج اعتقاد اتمک لازمدر دیدی حسن بصری دعوت
 حضرت تهری بو خصوصده فکره واردی و دخی اول جواب
 ویرمزدن اول و اصل بن عطا بو جوابه متصدی اولو
 بن کبیر صاحبینی مطلق مؤمندر و مطلق کافر دیمیزم
 بلکه اول کفر ایله ایمان ما بیننده بر منزلده درونه

مؤمن

مؤمندر و نه کافر دیرین دیدی بعده مجلسندن
 قالقوب مسجدک دیر کلرندن بر دیر که اعتزال ایتدی
 و جواب دخی ویردوکی نسنة حسن بصرینک جماعتندن
 بر جماعته تقریر اتمک باشلدی و حسن بصری حضرت تهری قد
 اعتزل عننا و اصل بیوردی و زید بن علی رضی الله عنه
 و اصله تلمذ ایلدی و اصولی اندن اخذ ایتدی و من
 اجدادنه مخالفت سمته ساکن اولدی و بو فرقه نک
 اعتزال لری دورت قاعده اوزرینه دور ایدر قاعده اول
 اولدی که صفات خدایی نفی ایدر لر و انک ذاتندت غیری
 قدیم بو قدر دیر لر قاعده ثانیله اولدی که قدری نفی ایدر لر
 و کفر و شر و ظلم و سایر معاصی خدانک تقدیر یله دکلد ر
 دیر لر و و اصل بو قاعده تقریر ایدر لر دیر که حضرت
 باری جل ذکره حکیمدر عا دلدر پس انک شر و ظلم اضافت
 اولنمق جایز دکلد و خدا به عباد دن انلره امر ایتدیوکی
 و اوز لرینه حکم ایلدیکی نسنة نک خلافتی اراده ایلدیو صکره
 انک اوزرینه انلره جزا ویرمک جایز دکلد پس شرک و ایمان
 و کفرک و طاعت و معصیتک فاعل لری قوله انکون
 انلرک اوزر لرینه اول خیر النشر لکن انلرک جمله سینه
 انی قادر قیلن حضرت حقدر و عباد که فعل لری حرکات

دیوتو

وسکتانده ونظر علمده محصوره در قاعده
ثالثه اولدر که کفر ایله ایمان ارا سنده بر منزل اثبات
ایدر لر قاعده رابعه اولدر که اصحاب جملدن که امام
علیه حضرت عائشه ارا الرنده اولان حوریدن
عبارتدر و اصحاب صیفیندن که اسام علی علیه حضرت
معاویه ارا الرنده اولان قتال دن کنا بیدر ایکی فریق
بری مخطیذ لابعینه دیر لر و امام عثمان ده و
قاتلورنده ذمی دیر لر و اصل که رئیس معتزله و
طریق در دیر که ایکی فریق بری شهید سز فاسق
لکن قنقسی اولدوغی یقیناً معلوم دکدر نتم احد
متلاعین فاسق در کن انوردن بوی متعین
دکدر و فاسقه انک قولی سابقاً ذکر اولمش در
و ایکی فریق اقل درجه لرین شهادت لرین رد اولمقد
پس بوکروه مکر و هک قهر الله تعی رئیس قدوه لرینک
صحابه کزین و اعلام دین و ائمه یقین رضوان الله
تعی علیهم اجمعین حق لرنده سولیدوکی سوزه نظر
وانک و اتباعک قول باطل و مذهب عا طلورندن
اولدوغی دکلو حذر اولنه عصم الله تعی اعتقادنا
من الخلل و الزلل و ارزقنا بمنه و کرمه السداد فی

16 القول و العلانہ علی ما یشاء قدیر و باجابه رجاء
السائلین جدیر **فرقه ثانیه** هذیلیه در و بونلر
ابی الهذیل العلافک اصحابیدر و ابو الهذیل شیخ
المعتزله و مقدم الطائفه و مقرر الطریقہ در و
اعتزالی عثمان بن خالد الطویل دن اخذ اتمشدر
و عثمان بن خالد و اصل دن اخذ ایلمشدر و ابو
الهذیل اصحابیدن او ن قاعده ایله منفرد اولمشدر
قاعده اولی اولدر که دیر که حق تعالی علمده عالمدر
و علی ذاتیدر و قدر تله قادر در و قدر تی ذاتیدر
و حیات تله حی در و حیاتی ذاتیدر و بوی اول
فلا سفه دن اقتباس اتمشدر زیرا ما مومن زمانده
کتب یونانیندن عربیه به ترجمه اولندقده شیوخ معتزله
ابو الهذیل کبی اول کتبه مطالعه ایلدیر و شیخ موضع
انلره موافقت ایتدیر و اول مواضعک برین بودر
زیرا فلا سفه عندنده خدا جل و علا واحد من جمیع
الجهاتدر و اصلا انده تعدد یو قدر و صفات ذات
ذاتدر ذاتله قائمه معانی دکدر در و اسلوب و اضافات
را جعلدر اگر دینلور که عالمه بذاته لا یعلم دین
کسندک قولیله عالم بعلم هو ذاته دین کسندک

خلیفه

قَوْلٍ بَيْنِنْدَه فَرْق نَدْر جَوَابِ اَوْلَدِ كَرِ قَوْلِ اَوْلِ اَيْدِ
 قَائِلِ اَوْلَانِ كَسَنَه صِفَتِي نَفِي اَيْدِرِ وَقَوْلِ ثَانِي اَيْدِ
 قَائِلِ اَوْلَانِ كَسَنَه بِرِذَاتِ اِثْبَاتِ اَيْدِرِ كَرِ اَوْلِ بَعِيْنَه
 صِفْتِدِرِ وَيَا خُوْدِ بِرِصِفْتِ اِثْبَاتِ اَيْدِرِ كَرِ اَوْلِ بَعِيْنَه
 ذَاتِدِرِ **قَاعِدَةٌ ثَانِيَه** اَوْلَدِ كَرِ دِي يَكِيْمِ حَقِّ نَفْسِ مَرِيْدِدِرِ
 بِرِ اِرَادَهٗ حَادِثَه اَيْدِه كَمِ اَنْكَ مَحَلِّي يُوْقَدِرِ اَوْلِ يُوْقَوْلِ
 بِاِطْلِي اِحْدَاثِ اَيْدِنِ اَبُو الْهَزِيْلِ دِرِ صِكْرَهٗ كَلِمَاتِ يُوْقَوْلِه
 اَكَا تَابِعِ اَوْلَدِي **قَاعِدَةٌ ثَالِثَه** اَوْلَدِ كَرِ دِي يَكِيْمِ خُدَا
 بَعْضِي كَلَامِي مَحَلِّه دَكَلِدِرِ **اَوْلِ كُنْ** قَوْلِيْدِرِ **بَعْضِي**
 مَحَلِّه دِرِ اَمْرٍ وَنَهْيٍ وَخَيْرٍ وَاسْتِحْبَابِي وَبُؤْسِي
 عِنْدِنَه اَمْرٍ تَكْوِيْنِ اَمْرٍ تَحْلِيْفِكْ غَيْرِيْدِرِ **قَاعِدَةٌ رَابِعَه**
 اَوْلَدِ كَرِ دِي يَكِيْمِ خُدَا نَكْ عَزَّ وَجَلَّ مَقْدُوْرَاتِي قَنَا بُوْلُوْرِدِرِ
 وَاَهْلِ جَنَّتِكْ وَاَهْلِ جَهَنْمِكْ جَمْلَهٗ حَرْكَتَلَرِي ضَرُوْرِيْدِرِ عِبَادِكْ اَنْلَرِ
 اَوْزَلَرِيْنِه قَدْرَتَلَرِي يُوْقَدِرِ وَجَمْلَهٗ سِي حَضْرَتِ بَارِيْنِكْ
 مَخْلُوْقَلَرِيْدِرِ زِيْرَا اَكْرَا اَنْلَرِ عِبَادِكْ كَسْبِيْلَهٗ اَوْلَدِي
 عِبَادِ اَنْلَرِ اَيْلِهٖ مَكْلَفِ اَوْلُوْرِدِي **قَاعِدَةٌ خَامِسَه**
 اَوْلَدِ كَرِ دِي يَكِيْمِ اَهْلِ جَنَّتِكْ وَاَهْلِ جَهَنْمِكْ حَرْكَتَلَرِي **مَنْقَطَهٗ**
 اَوْلُوْرِدِي وَاَنْلَرِ سَكُوْنِ دَائِمَهٗ اَوْلُوْرِدِي وَاَوْلِ سَكُوْنَهٗ
 اَهْلِ جَنَّتِ اَيْچُونِ لِذَاتِ وَاَهْلِ جَهَنْمِ اَيْچُونِ اَلَامِ جَمْعَهٗ
 اَوْلُوْرِدِي

اَوْلُوْرِدِي وَاَبُو هَزِيْلِكْ بُوْ قَوْلِي مِنْهَبِ جَهَنْمِهٖ لَيْقِيْنِدِرِ
 زِيْرَا اَنْكَ مَذْهَبِي جَنَّتِ وَجَهَنْمِكْ فَنَا كَرِيْدِرِ **قَاعِدَةٌ**
سَادِسَه اَوْلَدِ كَرِ دِي يَكِيْمِ اسْتِطَاعَتِ اَعْرَاضِدِنِ بِرِ
 عَرْضِدِرِ وَاَوْلِ سَلَامَتِ وَصِحْتِكْ غَيْرِيْدِرِ وَاَنْدَهٗ فِعَالِ
 قُلُوْبِ اَيْلِهٖ اَفْعَالِ جَوَارِحِ بَيْنِنْدَهٗ فَرْقِ وَاِرْدِرِ زِيْرَا
 اَفْعَالِ قُلُوْبِهٖ حَالِ فِعْلِهٖ مَقَارِنَتِ اسْتِطَاعَتَا كَمَا
 سُرْطَرِ وَجُوْدِ اَفْعَالِ جَوَارِحِهٖ شَرْطِ دَكَلِدِرِ وَسِيَّاتِي
 تَفْصِيْلِ هَذَا الْمَقَامِ بِحَيْثُ يَحْصُلُ مِنْهُ الْمَرَامُ بِعَوْنِ اللّٰهِ
 الْمَلِكِ الْعَلَمِ **قَاعِدَةٌ سَابِعَه** اَوْلَدِ كَرِ دِي يَكِيْمِ وِرُوْدِ
 شَوْعِدِنِ اَوْلِ مَفْكَرِكْ اَوْزَرِيْنِهٖ دَلِيْلِ اَيْلِهٖ خُدَا يِيْ سَلِيْمِكْ
 وَاَجْبِدِرِ وَاَكْرِمَعْرِفْتِهٖ قَصُوْرًا اَيْدِرِ جَهَنْمِهٖ مَخْلُوْدِرِ
 وَحَسَنَتِ حَسَنَتِي وَبَسِيْمِكْ بَحْنِيْ سَلِيْمِكْ اَوْلَزَرِيْنِهٖ
 وَاَجْبِدِرِ سِيْ حَسَنَتِكْ اَوْلَزَرِيْنِهٖ صَدَقِ وَعَدَلِكْ كَبِيْرِيْ قِيَامِ
 وَبَسِيْمِدِنِ كَذِبِ وَجُوْرِكْ كَبِيْرِيْ عُرَا ضِ اَنْكَ اَوْلَزَرِيْنِهٖ وَاَجْبِدِرِ
قَاعِدَةٌ ثَامِنَهٗ اَوْلَدِ كَرِ دِي يَكِيْمِ كَرِ عَمْدِكْ زَانْدِمِ وَنَاقِصِي
 اَوْلَمَسِيْ جَائِزِ حَتِّيْ اَكْرِمَقْتُوْلِ قَتْلِ اَوْلَمَسِيْدِرِ اَوْلِ قِتْدَهٗ
 اَوْلُوْرِدِي وَاِرْزَاقِ اَيْكِيْ وَجِهٖ اَوْلَزَرِهٖ دِرِ بَرِ وَجَهْمِي
 اَمُوْرِدِرِ خُدَا اَنْلَرِيْ اَنْتِفَاعِ اَجَلِيْچُونِ خَلْقِ اَيْلَشِدِرِ
 حَقِّ نَفْسِ اَنْلَرِيْ قَوْلِ لَرِيْمِ رِزْقِ اَيْچُونِ خَلْقِ اَيْتِيْدِي دِي كَرِ

دكلمه

کسته سو

جایز در پس بود و چه اوزرین کیم بر کسته خدا رزق
 خلق آمد و کی نسنه اکل ایتدی و انکله منتفع اولدی
 دیر اولک انده خطا ایدر ایکنی و چه یو ارزا قدن
 خدا نکه عباد اچون حکم ایتدی و کی نسنه در پس انلردن
 حلال ایلدی و کی نسنه رزق قدر و حوام ایلدی و کی نسنه
 دکلدر یعنی تنا و لیلله امر اولنمشدر **قاعده تاسعه**
 اولدر که دیر که خدا نکه چهل شانه ارادتی مرادک
 غیر دیر زیرا ارادتی بر شی خلقنده عبادت در و شی
 خلقی ابو هزیل عندنده اول شینه مغایر در زیرا خلق
 انک عندنده قولدر یعنی امر کن در **قاعده عاشره**
 اولدر که دیر که تواتر ایلدغایب اولان نسنه ده حجت
 قائمه اولمز الا بیکرمی کسه ایلد شول شرطله که انکره
 بری و یا خود اکثری اهل جنتدن اولد وارض اولیاء
 اللهدن خالیله اولمز معصوملردر کذب سولمز لر
 و کبایر ارتکاب ایلمز لر پس حجت انکره قوللر دیر تواتر
 دکلدر زیرا اولیاء اللهد اولمین و اچلونده بر معصوم
 اولمیان جماعتدن کذب صادر اولموج جایز در
فرقه ثالثه نظامیه در و انلر ابراهیم بن
 بشار النظام نام کرسنه نکر اصحابیدر و اول کتب فلاسفه نکر

چو غنه

18 چو غنه مطالعدا ایتدی و کلام لمرینی کلام معتزله ایلد خلط
 ایلدی و یولدا شلرنده اون اوزر مسئله ایلد منفر د اولدی
مسئله اولی اولدر کیم دیر حضرت حق جل ذکره شرور
 و معاصی اوزرینه قدرت ایلد وصف اولمز و شرور و معاصی
 مقدور حضرت باری دککلدر در و سائر معتزله دیدیر که
 حق نکه انده قدرت ایلد وصف اولمز لکن قبیح اولد قلمی
 اچلدن اندری خلق ایلد حق نکه وصف اولنمیوب قول وصف
 اولمز و اول اختیارک اوزرینه زیاده ایدوب دیر بیک
 حق نکه قوللرینده انده صلاحلری اولمیان نسنه اشکده قادر
 دکلدر و آخرتده ثواب و عقابلرینی اکسلتمک قادر دکلدر
مسئله ثانیه اولدر که دیر کیم حق نکه علی الحقیقه ارادتله
 موصوف دکلدر و کتند و افعالنده شروعاً انکله وصف اولنقد
 انلری علمی و فقی اوزرینه خلق ایلدی معناسنه در و افعال
 عبادنده انکله وصف اولنقدده معنی انلر ایلد امر ایتدی
 دیکدر **مسئله ثالثه** اولدر که دیر کیم افعال عبادت حرکتده
 فقط و سکون و حرکت اعتماد در و علوم و ارادات حرکت
 نفسدر و بو حرکتده هر آدی حرکت نقلد دکلدر
 انک عندنده حرکت تغییرمانک مبداء دیر **مسئله رابعه**
 اولدر که دیر کیم انسان حقیقته نفس و روحدر و بدن

روحک آتقی قابیدر و نظام بو قوی فلاسفه دن اخذ ایتدی
 لکن انلردن طبیعیون قوللرینه مائل اولدی و دیکه رومی
 بر جسم لطیف نوز آنکه کل ضوئی کلمه و دهن لبین و سسم ده
 ساری اولدق لری کبی ساریدرو مصنف بو قوی نظامه
 نسبت ایتدی و سید شریف شرح موافقه اکتایع اولدی
 لکن سعد الدین بونی جمهور متکلمینه نسبت ایلدی و تفصیل
 مقامه واقف اولغی مراد ایدنلر بو فقیر که کلامه قولاق
 طو سوندر معلوم اولد کیم روح انسا نیده خلق ایکی فرقه اولدی
 برفرقه آدب ایدوب اندن کلامی امساک ایتدی و بو اسرار
 الهیدن بر سر در بشره انک علی ویرلمش دزدید یئر
 و برفرقه اجتهاد ایدوب اجتهاد لری جسمی انده تکلم ایتدی
 زیرا اگر چه روح کنهیده ادر آنک متنعدر لکن بوجه تانی ادر آنک
 ممکنر حتی خدا نکه عز وجل و ما اوتیم من العلم الا قلیلاً
 قولیده علم قلیلدن مراد اولدر دیدی و بونلرانی تعریفده
 اختلاف ایتدی بعضیلر دیدی که اول بدنه مخالطه جوهر
 لطیف نوز آنیدر و امام فخر الدین بو قوی اختیار ایشدر
 و بعضیلر دیدی که اول جوهر دُر لکن بدنه مخالطه دکلدر
 اول متحیر و متحیره حال دکلدر بلکه بر جوهر فرد در و بدنه
 تصرفی تدبیر ایله در و بدنه تصرفنک انقطاعی مودر

19
 جمهور فلاسفه و اهل سنتدن غزالی و حلیمی و معتزله دن
 معرور و افضدن محمد بن نعمان بونی اختیار ایتدی و بعضیلر
 دیدی که اول جوهر جسمانی نوز آنیدر صویک کلمه و دهنگ
 سسمه و آتشک فحیه سربای کبی بدنه ساریدرو بو قوی
 امام الحرمینک مختاریدر و بعضیلر دیدی که اول جسم لطیف
 صویک عود اخضره اختلاطی کبی جسمه مختلطه و امام
 نووی دیدی که روح حقنده دینلن اقولکلامی بونلر در لکن
 اهل سنت و جماعت عندن مختار اولان قول را بعد بعضیلر
 دیدی که اول عرضدر و روح حقنده بوندن غیر حق اقول
 وارده اولمشدر لکن جمله سی او چون که جوهر جسم عرضدر
 خالی دکلدر زیرا روح ممکنات قبیلندن در بو او چون خارجه
 دکلدر در و اهل سنت و جماعت عندن مختار اولان
 اولدر که روح جوهر و عرض دکلدر بلکه ماهیتله بو جسم
 محسوسه مخالف بر جسم در و جسم اولدوغنه کتاب و سنتده
 دلالت وارد زیرا روح ایات واحادئیده صفت اجسام
 ایله وصف اولمشدر مثلاً تو فی ایله وصف اولمشدر و امساک
 ایله و خروج ایله و اخراج ایله و تعذیب ایله و تنجیح ایله
 و حی ایله و بعث ایله و رجوع ایله و رضا ایله و دخول ایله
 و صف اولمشدر و بو جمله صفت اجسام مندر قال اللدع

و ممکنات تکو

الله يتوفى النفس حين موتها والتي لم تمت في منامها فيمسك
التي قضى عليها الموت ويرسل الاخرى الى اجل مسمى وروحك
جسم اولد وغنه بوآيت كريمه ده اوج دليل واردر دليل اول
توقيدرو دليل ثاني امساكدرود دليل ثالث ارسالدرود قال
الله تعالى ولوترى اذ الظالمون في عذرات الموت والملائكة باسوط
ايديهم اخرجوا النفسكم اليوم تجزون عذاب الهون بما كنتم تقولون
على الله غير الحق وكنتم عن آياته تستكبرون ولقد جهنمنا فرادا
كما خلقناكم اول مرة وروحك جسم اولد وغنه بوآيت كريمه
ده دورت دليل واردر دليل اول ملائكة
اني تناول التريبي بسط ايتدكلريدرو دليل ثاني خروج
واخراج ايله وصفدرو دليل ثالث عذابدرو دليل رابع
اندن بمجي ايله اخباردرو وقال الله تعالى وهو الذي يتوفاكم
بالليل ويعلم ما جرحتم بالنهار ثم يبعثكم فيه ليقضى اجل مسمى
ثم اليه مرجعكم ثم ينبئكم بما كنتم تعملون وهو القاهر فوق عباده
ويرسل عليكم حفظة حتى اذا جاء احكمه الموت توقته رسلنا
وهم لا يفرطون وروحك جسم اولد وغنه بوآيت كريمه ده اوج
دليل واردر دليل اول توقيدرو دليل ثاني نهارده بعثدرو دليل
ثالث ملائكة عند الموت اني توقيدريدرو وقال الله تعالى يا ايها
النفس المطمئنة ارجعي الى ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي

وادخلي

وادخلي جنتي وروحك جسم اولد وغنه بوآيت كريمه ده اوج دليل
واردر دليل اول رجوعدرو دليل ثاني رضا درود دليل ثالث
دخولدرو وروحك جسده داخل اولد وغنه كتاب وسنتده دليل
واردر زيرا اولد اندرده بلوخ ايله ورجوع ايله وخروج ايله وصف
اولمشدر قال الله تعالى فلولا اذا بلغت الحلقوم وانتم حينئذ
تنظرون ونحن اقرب اليه منكم ولكن لا تبصرون فلولا ان كنتم
غير مدينين ترجعونها ان كنتم صادقين عز الدين بن عبد
السلام ديك حلقومه بالغه وواصله اولان وجسده راجع
اولان روح انسان اولد وغنه اتفاق ايتديرو حضرت رسول
صلى الله عليه وسلم بيورر كه اذا خرجت روح العبد تلقا
ملكاهن تصعدان بها الحديث پس بو حديث صحيح وروحك داخل
جسد اولد وغنه صريحه وطائفه صوفيه دن بعض اهل
تحقيق ديديلو كه روح هيت وحقيقته بو هيكل مخالف
بر جسم حيات وار اكي لذاته در وچجان اول جسم
بو بدن مخالطه قله بو هيكلده ساري اولد بو هيكل انوك نوبله
منورا اولور وانك حركتيد حركتدنور بو هيكل فاسد
اولد قده اكر اول زمرة سعادت دن ايسر عالم سموات وارواح
طيبات ملحق اولور و اكر جمله اشقياد دن ايسر عالم آفاته وارواح
خبثات و وصول بولور و ديديلو كه حيات جسم لطيف ايله كه روح

جسم کثیف بیننده که بدن در برنجار دن عبارت در پس مادام که
اول بخار باقی اول بر جهتیه که مابین لرزنده علاقه اولغده
اول حیات باقیدر وینیه قائم در و اول بخار منطقی اولدقه
و علاقه اولغده صلاحیتدن چقدقه حیات فنا بو نور روح
بدن در خروج اضطراری ایله خارج اولور اقلاطون الهید
منقولدر که ارواح اقفاص اشباحده جس اولمش طیبور
اگر جهل ایله مالوف اولور لر ایسه حشرات ارضیه دن اولور و اگر
علمه مالوف اولور لر ایسه ملائکه سماویه دن اولور لر یعنی انبیاء
ملاک ایله بهم بیننده ترکیب اولمش بر مرکبدر و ملک عقل بلا شهوت
و بهم شهوت بلا عقل در پس انسانک عقلیه ملائکه دن
و طبیعیه بهم دن حظ نصیبی وارد در و اگر طبیعتی عقلنه غالب
اولور اول بهایمدن اضل اولور و اگر عقلی طبیعتنه غالب اولور
نفسی رذایله دن منوع و فضایله جس ایدر ملائکه دن افضل
اولور زیرا انسانده عبادتدن شهوت و غضب کبی عوایع
وارد در و ملائکه ده اول عوایق بو قدر و عوایق ایله حاصل اولان
عبادت اخلاصه ادخل و اشق اولدوغی جهتمدن عواقبن خالیه
اولان عبادتدن افضل در و انسان اکثر متکلمین عندنده بو هیکل
مخصوصدن عبارتدر و ظاهر نصوص بو قوله دلالت ایدر قال
الله لی یا ایها الانسان ما غرک بربک الکرم الذی خلقک فسویک

بعدک

فعدک فی ای صورت ماشاء ربک و بعضیلر دیر
که اول بو هیکل مخصوصدن غیر بر نسنه دن عبارتدر
اما غزالی اصول اربعین ده و امام فخر الدین بو قولی
اختیار ربک علتند دیر که زیر بو هیکل اجزاسی
دائما زیاده و نقصانده و نمو استکمالده در و شک
و خفا بو قدر که انسان من حیث هو اول عمرینده اخر
عمرنه دک بر امر باقیدر و باقی اولمیان نسنه باقی اولان
نسنه تک غیر دیر پس هر کسک انا قولیه اکا اشارت
اولنان معنی بو هیکل مخصوصه مغایر بر نسنه اولم
واجبدر و اول نسنه تک تعییننده اختلاف اولمدر
انتهی حاصلی انسان اکثر علما عندنده بو هیکل مخصوص
عبادتدر و روح نه نسنه اولدوغنده اقوال کثیره
واقعه اولمشدر و سابقا اول اقوال کثیره تک اصح
و ارجح بیان اولمشد و مدلول انسانده دخی
عند الاطلاق مرادده اختلاف ایتدیلر بعضیلر
اول جسداوزرینیه واقع اولور دیدیلر و بعضیلر
روح اوزرینیه واقع اولور دیدیلر و عقل و روح
و نفسده اختلاف ایتدیلر بعضیلر اندر مترافلر
در دیدلر و بعضیلر مختلفلر در دیدیلر این حجر

تفسیر کبریه بو قولی
ایتمشدر و امام فخر
الدینک

عندده

واقع

بعضی علما عندده
روحده

اختلاف ایتدیلر کبی
لفظ انسانده

نیز
بعضی علما

شرح بخاریده بقولی اختیار آمدند و سهیلی
دیرکه حضرت حَقِّک جَلَّ ذَکْرُه فَاذَا سَوَّیْتِه وَفَحَّتْ
فَیْه مِنْ رُوحِی وَتَعَلَّم مَا فِی نَفْسِی وَلَا اَعْلَمَ مَا فِی نَفْسِکَ
قَوْلِی رُوْحِلَه نَفْسِکَ مَعَا یَرْتَلِیْنِه دَلِیْلُ رَزِیْرَا اَحَدَا نَک
مَوْضِعٍ اٰخَرِه وَضِعَ جَا یَزِدُ کَلْدَرَا کَرْمَا بَیْنَلرِنْدَه مَعَا
اَوَّلَسَیْدِی کَحْوَن جَا یَزِ اَوَّلْمَزْدَانِی مَرْصَادِ الْعِبَادِی
دیرکه نفس بر بخار لطیفدن عبارتدر و اول بخار که
منشأی قلب در و حکما اکا روح حیوانی دیر لر و اول
جميع صفات ذمیه نك منشأیدر نته کم حق نك اکا
اشارت ایدوب بیور مشدر ان النفس لامارة
بالسوء و قالب ارمیده انک بر معنی بری یوقدر
بلکه جميع اجزاء و ابعاض بدن محیط در بر جهتی که
اعضاء انسانیده انذن خالی بری یوقدر و اکثر آثار
صفات اکی نلم اورتا سینده ظاهر اولغین ن
حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اعد عد
نفسک التي بین جنبیک بیور دی انترن **تنبيه**
معلوم اولر که دلائل قاطعه و براهین ساطعه الیه ثابت
اولدیکه خدا دن غیر یهرنه کم وارد راکر از و احد
اکرا شبا حدر حادثر و ذات حق دن ما عدا قدیم

واهل سنت

22 واهل سنت وجماعت عندند روح حادث و مخلوق
و بوی خصوصده اهل سنت مخالفت ایدن زندیقده
بپس اهل سنت وجماعت رضی اللہ عنہم روح حادث
و مخلوق اولد و غنلا اتفاقا قرند نصکره وقت
حدوثند اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلر بد نله
حادثدر و بعضیلر دیدیلر حدوث بد نذن اول
حادثدر و بقول ترجیح اولمشدر زیا احادیثد
فهم اولنا ان اولدر نتمک حضرت رسول اکرم صلی
اللہ علیہ وسلم بیور راکر و اح جنود مجنده فیما
تعارف منها ایتلف و ما تناکر منها اختلف و بوی
شریف روح جسم اولد و غنله دلیلد زیا
اکر ارواح اجسام اولسه لر ایدی اغراض لر نی که
مثلا تعارف و تناکر در بنجه حامل اولور لر دی ن
تنبيه احزابن القیم که کبار اهل سنتدن بریدر
بیور که علما اراسنده روح موتی ذوقنده
اختلاف واقع اولدی بعضیلر دیدلر که موتی
بالکذب دن ذوق ایدر و بویا بده صواب اولدر که
تفصیل اولنوب دینه اگر روح موتی ذوقندن

مراد جسدن مفارقتی اولور. نعمه بوعتبار ایله موتی
ذوق ایدر و اگر اندن مراد بالکلیه منعدم اولور دیک
اولورسه بوعتبار ایله ذوق دکلر بلکه بالاجماع موتد نصکره
اول یا نعیمده و یا خود حجیمده باقیدر موت اهل
سنت و جماعت عندننه امر وجودیدر زیرا اول
حیاتک ضدی برغر ضد امام قرطبی تذکر سنده
بیورر که علما مزیدیلر که موت عدم محض و فناء
صرف دکلر بلکه اول روحک بدن تعلقنک
انقضا عیدر و اندن مفارقتیدر و برداردن بر داره
انتقالیدر و روح اولور و فنا بولور دین کسند
و تناسخ ایله دخی حکم ایدن ملحد در انتمی و صحیح
اولان اولدر که روح اصلاً فنا طاری اولمز زیرا
اول خدا نیک عزوجل الا ماشاء الله قولنده مستثنی
اولان اولدر و ندر و الله اعلم پس صدده رجوع ایدر له
مسئله خامسه اولدر که هر فعل که قدرتی تجاوز ایلدی اول
فعل خدا ندر ایجاب خلقت ایله یعنی حق تعالی طاشی بر
خلقت ایله خلق ایتدیکه انی دفع ایتدکده مندفع اولور
و قوت دفع مبلغنه و اصل اولدر که طاش طبعاً مکانه عتق
ایدرو اولدر طاهر و احکام جوهرده خبطی و متکلمین

دفع اسانی خفته
دفع اولدر که کسبیتوم داهه الودع
وقوعه الاشباع در بینه الكلام نام در الودع
مر اجوبت ایلسون

فلاسفیه

فلاسفیه مخالف مذهبی وارد و **مسئله سادس**
اولدر که جزء لایجزی نفینده فلاسفه بیه موافقت ایلدی
و طفره ایله قایل اولدی **مسئله فقهیه** خلاصه ده و برزیه
ده و فتح قدیرده و کتب فقهدن غیر بیلر ده مذکور در که اهل
سنت و جماعت عندننه حوضدن آبدست الموح اقاصون
ابدست المدن افضلدر زیرا معتزل حوضلردن ابدست
المغنی منع ایدر لر پس اهل سنت اندره رغماً و اعتقاد لرینی
رداً حیاتک ضدن ابدست المغنی افضل کوریدر و بونی
جزء لایجزی اوزرینه بنا اتمشدر زیرا انلر فلاسفه کبی جزء
لایجزی یوقدر دیر لر و اهل سنت و جماعت انی اثبات
ایلر لر و بومعنی انلردن برینه مصادف اولان حقیقه
در و الاماء جاریدن ابدست الموح ماء حوضدن افضلدر
مسئله سابعه اولدر که دیر که جواهر اعراض مجتمعه دن
مرکبدر **مسئله ثامنه** اولدر که دیر که حق تعالی مخلوقاتی
الآن اولدر قلمری نسنه اوزرینه واحده خلق ایتد و آدمی
اولادی اوزرینه مقدم خلق ایتدی و تقدم و تاخر کون و ظهور
ده در حدوث و وجوده دکلر دیر و بوکلامی فلاسفه دن
اغذ اتمشدر و اکثر میلی انلردن مذهب طبیعینه در مذهب
الهیینه دکلر **مسئله تاسعه** اولدر که نظره قران معجز

دفعه

دکله و معجز اولان مغیباتدن خبر و یرد و کیدر و حق تعالی
عربی انک معارضه سنه اهتما مدن صرف ایتدی حتی اگر
انلری ترک ایده ایدین انک منلی کتور مکه قادر اولور ایدی
دیر و بوسوز کفر و ضلالت و کلام الاهی تکذیبدر قال الله تعالی
قل لئن اجتمعت الانس و الجن علی ان یا تو بمثل هذا القرآن
لا یأتون بمثله ولو کان بعضهم لبعض ظهیرا **مسئله شانسه**
اولدر که اجماع ایله قیاس شرعده حجت دکله و حجت اولان
امام معصومک قولیدر دیر **مسئله حادی عشره** رخصه
میلیدر و کبار صحابه حقنده نامعقول سوزیدر و امام
اوزرینه نصی ایجا بیدر و حضرت رسول الله صلی
صلی الله علیه وسلم امام علینک رضی الله عنه امامتی اوزرینه
نص ثابت اولدی و حضرت عمر کثم ایله دید کیدر و بوجله
کذب ایترا دد و انده روا فضه خذ لهدم الله اقتدا در
تنبيه کیمکه صحابه بدن حضرت ابوبکر ایله حضرت عمر دن
ماعد ابرینک حقنده رضی الله عنهم ناسزا سوز سوزیلدی
و انی سبت ایله اول لغزیه مستحق اولور و عدالتدن دو شوب
شهادتی رده اولور و کیمکه حضرت ابوبکر ایله عمریه سبت ایله
وانلرک حقنده نامعقول سوز سوزیلدی کافر اولور و قتلی
واجب اولور و قول مفتی نه اوزرینه توبه سی مقبول اولمز

تاریخانیه

تاریخانیه دیر که برکه حضرت ابوبکر کیمکه حجتی
انکار ایلسه کافر اولور زیرا حق تعالی کلامنده اذ
یقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا قولنده
اکی صاحب اطلاق ایتدی و طهیریه ده دیر که
کیمکه حضرت ابوبکر کیمکه خلافتی انکار ایده کافر
اولور علی الصبیح و کذلک حضرت عمر کیمکه خلافتی
انکار ایدین اصح اقوالده کافر اولور **مسئله ثانیه**
عشر اولدر که دیر که شرعک و زودنده اول
عاقل و بالغک و نظرا استدلاله قادر اولان
کمسندک اوزرینه نظر و استدلال ایله حضرت
بارینک معرفتی واجبه در و بوجله **تفصیلی**
ان شاء الله باب ثانیه بیان اولنور **مسئله**
ثالثه عشر اولدر که دیر کیم نصا بدن اقلده
که مکشده ایلکوز در همدرد و التونده یکر می
مثقال در سرقه ایله و یا خود ظلم ایله خیانت
ایلسه اول فسقه نسبت اولمز و سایر نصیب
زکات دخی بویه در بوسوز و جوه شتی
ایله باطل و شرع شریفه مخالف اولور و غنی عاقلدر
زیرا ظلم قلاو جل حرامدز و فاعلی فاستقدر و

برکسته

جسدن

دخی بویله در وانده اصلا خلا ف یو قدر و خلا ف ائمه
 اربعه بیننده انجق مقدار و جوب قطع یدده در
 و بزده اول اون در همد **فرقه ثالثه** حایطیه در
 و بونلر محمد بن حایطک اصحابیدر و محمد بن حایط نظا
 اصحاب بند در بودخی کتب فلاسفه به مطالعه ایتدی
 و نظامک مذهب باطلی اوزره اوج بدعت زیاده
 ایلدی **بدعت اولی** دیدیکه اگه ایکی در بوی قدیدر که
 اول جناب عزتدر و بوی حادثدر که اول حضرت مسیح
 و آخرتده خلقی محاسبه ایدن اولدر و حضرت حقلک عز
 و جل و جاء ربک و الملک صففاً صفاً قولیلده مراد ^{شرفی}
 اولدر و ظلل غامده کلن اولدر و حضرت رسول الله
 صلی الله علیه و سلم ان الله خلق ادم علی صورته الرحمن
 قولیلده و یضوح الجبار قدمه قولیلده مرادی اولدر **بدعت**
ثانیه دیدیکه حق تعالی خلقی بوگون اولدر قلمی داردن
 غیرین برداره صبیح و سالیلمر و عاقل و باغلو خلق ایلدی
 و انلرده کند معرفتی و کندویه علمی خلق ایتدی و نعمته
 انلری مظهر قلدی بعده اول نعمته تسکرا اید انلری
 مکلف قلدی پس انلر که بعضی جمیع امر ایتدی و کی
 نسندده احکام اطاعت ایلدی و بعضی جمیل امر

ایلدوکی

ایلدوکی نسندده اکا عصیان ایتدی و بعضی انگ
 بعضندده اطاعت ایدوب و بعضندده عصیان ایلدی
 پس جمله امر ایتدی و کی نسندده احکام اطاعت ایدنی
 دارنغیمده ثابت قلدی و جمله سندده عصیان ایده
 نی اول داردن دار عذاب که جهنم در اخر ایلدی
 و بعضنسنده اطاعت ^{ایدوب} و بعضنسنده عصیان
 ایده نی دنیا به چقر دی و اکا بو اجسام کثیره کیده
 دی وانی با شوا و ضرا و شدت و رخا و آلام و لذات
 ایلده مبتلا قلدی و انسانک و سایر حیواناتک صور
 رتکرینیک اختلافلری ذنوب مقدارین اوزرینه
 واقع اولدی ^{لس} معصیتلری آذ و طاعتلری چوق اولان
 کسننک صورتی احسن اولدی و معصیتلری چوق
 و طاعتلری آذ اولان کسننک صورتی اقبیح اولدی
بدعت ثالثه دیدیکه رویت حقننده وارد اولان خبر
 عقل اولک رویتی اوزرینه محمولدر و اول مبدعاتک
 اولیدر و اول شول عقل فعالدر که موجوداتک
 اوزر لرینه صوراً آنونه افاضه النور و حضرت
 رسول اکرمک صلی الله علیه و سلم قول شریفنده
 واقع اولان عقلدن مراد اولدر و قیامت کونده کورینیک

اول ما خلق الله العقل فقال له اقبل
 فاقبل ثم قال له ادر فادبر فقال
 و غمغم و حلاله ما خلقت خلقا
 احسن منك بکراة و بکراة
 و بکراة و بکراة

اولدرو واهب العقلک کورنسی محالدر معلوم اولد
 کم بوفرقة حایطیه اتفاقی علما ایلد مشرکلردر و
 ودیندن خارج کافرلردر فرقة **خامسه** بشریه در
 و بونلر بشر ابن المعتمر نام برکنندنگ اصحابیدر و بشر
 علماء معتزله ننگ افضل ایلی و تولید ایلد قولی اولد
 احداث ایلدی و انده افراط ایلدی و اصحابندن التي مشله
 ایلد منضرد اولدی **مسئله اولی** اولدرکه دیرکیم لون و طعم
 و رایحه و جمله ادراکات حمسده فعل غیردن تولد ایلد
 حاصله اولسی جایزدر اگر انلرک سببیلری انک فعلندن
 اولورسه **مسئله ثانیه** اولدرکه دیرکیم قدرت و استطاعت
 بدنک سلامتی و جوارحک صحتی در **مسئله ثالثه**
 اولدرکه دیرکیم حق ننگ تعذیب طفله قادردر و اگر
 اکا عذاب ایدیدی ظالم اولوردی لکن انک حقنده
 اویله دیمک مستحسن دکلدربلکه واجب اولان اولدرکه
 دینه ننگ خدا اکا عذاب ایدیدی اول طفل بالغ و عاقل
 و عاصی اولوب عذاب مستحق اولوردی بوسوره ^{تباقی}
 وارددر زیرا حاصلی اولدرکه حق ننگ ظلم قادردر و ظلم
 ایدیدی عادل اولودی و خدایه ظلم اسناد اتمک کفردر
مسئله رابعه اولدرکه دیرکیم خدانک عزوجل ارادتیه

افعالنده

افعالنده بر فعلدر و اول ایلی وجه اوزرینه در بر وجهی
 صفت ذاتی در و بر وجهی صفت فعلیدر اما صفت
 ذات اولدرکه حق ننگ دائمی کندوننگ جمیع افعالنی
 و عبادتک جمیع طاعاتنی اراده ایدیدی در زیرا اول
 حکیمدر و جایز دکلدکه حکیم صلاح و خیریه بیلد و انی
 اراده اتمیه و اما صفات فعل اگر خدا انکله حال احداث
 کندی فعلنی ایراده ایدرسه اول انوک خلقیدر و اول قبل
 الخلق در زیرا شی انکله موجود اولان نسبه به اول شینه
 مقارن اولمق جایز دکلدرو اگر انکله عباد ننگ فعلنی
 مراد ایدرسه اول انکله در **مسئله خامسه** اولدرکه
 دیرکیم خدانک جل و علا بر لطفی و ارا اگر اول لطفنی
 ارضده کیم و ارایسه ایمانه کلوردی و خدانک اوزرینه
 اول لطفی قوللورینه ایشلاک واجب دکلدرو انک اوزرینه
 عبادنه اصلح اولانی رعایت اتمک واجب دکلدربلکه
 خدانک اوزرینه واجب اولان قوله قدرت و استطاعت
 ویرمکدر و دعوت و رسالت ایلد علی ازاله اتمکدر
 و بو قول سنخف و باطلدر و صاحبی ضال و مضلدر زیرا
 خدانک اوزرینه برنسنده واجب دکلدرو موجب اولان
 اولدر **مسئله سادسه** اولدرکه دیرکیم برکنند کپوهت

اظهار

توبه ایلسه توبه سی قبول اولور واکار جوج ایتدکن عقوبت
 اولایه استحقاقی عودت **قلور فرقه ساد**
 معریه در و بونلر معربن عباد السلی نام کسند نك اصحابیدر
 و اول قدریه نك اعظمیدر و اول اصحابندون برنج کفر
 و الحاد ایله منضرد اولمشدر بری اولدر که دیر که حق نك
 اجسام مدن غیر سینی خلق اتمیز و اعراضی اجسام اختراع
 ایدر یا طبعاً آتش کبی احراقی احداث ایلر و شمس کبی که
 حرارتی احداث ایدر و یا خود اختیاراً حیوان کبی که
 حرکت و سکوتی و اجتماع و افتراقی احداث ایلر و بری
 اولدر که دیر که حق نك قدم ایله وصف اولنمز زیرا قدم
 تعادم زمانی اوزرینه دلالت ایدر و وجود حضرت باری
 زمانی دکلد و بری اولدر که دیر که حضرت حق کند و نفسنی
 بلن زیرا اول عالم و معلومک اتحادینه مؤدی اولور که
 اللہ عما یقول هذا الجاهل علواً کبیراً و بری اولدر که دیر که
 انسانک ارادتندن غیر فعلی یوقدر کر که مباشرت جهنتندن
 اولسون و کر که تولید جهنتندن اولسون قیام و قعود
 دن و حرکت سکوندن و خیر و شر دن انک جمله افعال
 تکلیفی سی ارادتنه مستنده در و بواسنتناد مباشرت
 طریق اوزرینه در تولید طریق اوزرینه بنا ایلمشد و اول

اوزرینه دکلد
 و بوسوزی حقیقت
 انساننده مذهبی
 مذهب

27 مذهب بودر که انسان جسد دکلد غیر ی بر جوهر در
 و بر نفسله قائمدر و متمکن و متمیز دکلد لکن جسدک
 مدبتریدر و انک جسد ایله علاقه سی تدبیر و تصرف
 علاقه سیدر و بوه مذهبده اول فلا سفیه تابع اولمشدر
فرقه مزداریه در و بونلر عیسی بن صیجک اصحابیدر
 و کینیتی ابو موسی در و لقی مزدار در و اول
 بشرین معرکه شاکردی در و علی اندن اخذ ایلمشد در
 و زهد ایله متصف ایدی حتی راهب معتزله اسمی ایله
 تسمیه اولندی و بواصحابندون اوج مسئله ایله منضرد
 اولدی **مسئله اولی** اولدر که دیر که حق نك کذب سوککه
 و ظلم انکه قادر در و اگر کذب سو یلیسه ایدی و ظلم ایدی
 الیه کاذب و ظالم اولور دی که الله عی یقول له هذا الظالم
 علواً کبیراً **مسئله ثانیه** اولدر که بر فعلک تولد جهنتندن
 ایکی فاعل دن و قوعی جایز در و مباشرت جهنتندن قرآن
 کبی به بلکه اندن احسنه قادر در و حدوث قرآنده مبا
 ایلین و قدمنه ذاهب اولنی الکفار ایدن بودر و مع
 هذا حدیث شریف مقتضاسنی کافر اولان کندودر
 زیرا حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیه و سلم بیورر
 القرآن کلام الله غیر مخلوق و من قارانه مخلوق فهو کافر

دیگر که
 جائز دکلد مسئله
 ثالثه اولدر که دیوکه
 خلق نظم و بلاغت جهنتندن

بالله العظيم وديدي که پادشاه ايله مخالطه ايدن کافر
اولور نه اول برکنه وارث اولور ونه برکنه اندن
ميراث الور وديديک عبادکه اعمالی خدانک مخلوقيد
دين کافر اولور وحق تعالی ابصار ايله کورينور دين
کافر اولور اگرچه اول اهل اسلامي الکفاد ايتيدي کندونک
اکفرکفر اولور و غنی بيليدي **فرقه ثامنه** ثامنه در و بوندر
ثامه بن اسر ش النوري نامنده بر شخصک اصحابيد ثامه
مأمون زماننده ايدري وانک مأمون ياننده منزله سي
وار ايدري اول سخافت دين خلعت نفس بيني جامع ايدري
شونک برله کم انک اعتقادي بو ايدري که فاسق
توبه سز فسق اوزرينه اولور سه جهنمه مخلد اولور اول
حال حياتنده ايکي منزله آراسنده بر منزله ده اولور
بس اول کند و اعتقادي مقتضاسنجه جهنمه مخلد اولور
لازم کلور بو اصحابدن التي **مسئله ايله منفرد اولدي مسئله**
اولي اولدر که دير افعال متولده نکه فاعل لری بو قدر زيرا
اندرک فاعل سببه اسناد لری ممکن دکلد زيرا اندن فعلک ميته
اسنادي لازم کلور مثلا برکنه برکنه اوق آتسه و اوق
اکا و اصل اولورده اول کند و اول بعد اوق اشکا
و اصل اولر پس بو صورته فعلی فاعل سببه

اسناد ميته اسناد اولور خدايه اسناد لری ممکن دکلد زيرا
اول خدا دن فعل قبيحک صدورن مستلزم اولور **مسئله**
ثانيه اولدر که دير کم کفار و مشرکلر و مجوس و يهود و نصارا
وزناد قدوز قيا متده طيراق اولور لر و جهنمه
کير مز لر و بها يه ايله صبيان دخي بويلسنه لر در الحق بو قول
کفر صريح و الحاد صيحي در زيرا حق تعالی کفارک و مشرکلرک
جهنمه داخل اولوب وانده مخلد اولور قلزنده خبر و يدي
پس بو صناد و مضلک قول باطل و کاذبي جناب عزتک
قول حق و صادقته مخالف اولدي اول اول اول اول اول
والحادي ايله حکم لازم کلدي **مسئله ثالثه** اولدر که دير کم
استطاعت سدا متد و جوار حکم صحتيد و اول قبل
الفعلدر و بو محکک تفصيلي ان شاء الله باب ثابته ذکر
اول نور **مسئله رابعه** اولدر که دير کيم معرفت نظردن
متولده در و اول ساير متولقات کبي فاعلسز بر فعلدر
مسئله خامسه اولدر که دير کيم تحسين و تقبيح عقليدر
و معرفت و رُود شرع دن اول و اوجه در کفار دن خالقني
بالمين معذ و رد و معارفک جمله سي ضروريه در **مسئله سابعه**
اولدر که دير کم انسانک ارادتن غيري فعلی بو قدر و ما عدا
افضالي محذو يوق بر حدتدر و عالم خدانک طبيعته فعليدر

و چون مراد فلاسفه دیدگاری کبی خدا موجب بالذات در
موجد بالا اختیار دکلدر دیکدر و بوقوله عالمک قدمی مستلزم
و خدانک ذات و صفاتند تا عدا قیدیم اثبات اتمک
کفر در **فرقه ناسعه** هشامیه در و بونله هشام بن عمر
الفوطی نامنده بر کسنه نیک اصحابیدرو و انک قدرده مبالغه
سی سایر معتزله دن ارتقیدر و اول باقی معتزله دن
برنج بدعت ایله منفرد اولمشدر بدعتک بری اولدر که اسم
و کیلک قران عظیمده خدانک اوزرینه اطلاق و ارد اولمشیکن
اول منع ایدر و کیل موکل استدعا ایله و بلمز که اسماء
الکئیده و کیل حافظ معنا سنه در نتمک خدانک و ما
انت علیه بو کیل قولنده واقعدر و بری اولدر که الف
الله بنی القلوب دیکلی جایز کور حز و اول خدانک ما
الله بنی قلوبهم و لکن الله الف بنیم قولنده واقع اولمشدر
دیز و بری اولدر که اعراضنده خدانک کند و
خالق اولدوغنه و رسالتی ادعا ایله نیک صدقنه
دلالت بوقدر بلکه انلره دلالت الحق اجسامده
در پس بوندن مثلا دیکوزک یار لما سی و عصانک هییه
اولسی و اولینک دیولسی و کورک کوزلری آچله سی
کبی اکثر معجزات انبیانک صدق لرینه دلیل اولما سی

و دیکر که

لازم

29 لازم کلور و لازم باطلدر و لذا الملزوم **وبری** اولدر که دیرکم

قران عظیمده حلال و حرام اوزرینه دلالت بوقدر و بوبدع
ثلاثه نیک کفر و ضلال اولدولرنده اصلا خلاف بوقدر
وبری اولدر که دیرک اما مت اختلاف ایله منعقد
اولدو بوقول امام علی حضرت برینک رضی الله عنه اما
طعن در زیر آ انک اما متی جمیع صحابه دن اتفاق ایله دکل
ایدی بلکه طرفدن انک خلافی اوزره بر طائفه قائلینک
وبری اولدر که دیرکیم جنت وجهنم الان مخلوق کسلاندر
شمی وجود لورنده فائده بوقدر و بوقول اهل اعتزال
کند و لرینه اعتقاد ایدند بیلرکن کتاب و سننه مخالف
اولدوغنی جهتدن اهل سنت اندری تضلیل اید بیلر
وبری اولدر که دیرکیم امام عثمان رضی الله عنه حصر
اولنوب قتل اولندی و بومعنی تواتر ایله ثابت اولان
نسبه انکار الیمعین دد اولندی **فرقه عاشره**
چا خطیه در و انلر عمرو بن بحر الجاحظ نام بر کسنه نیک
اصحابیدر و اول اهل اعتزال کربلغا و نصی سنده
ایدی و کتب فلاسفی حوق مطالعه ایدی و سور لرینه
عبارة ~~...~~ و لطیفه سیکه رو آج ویدی و خلفا دن
معتصم ایله متوکل زماننده ایدی و اول اصحابندن بر کیم

باطلی

بلیغه

سئله ايله منفرد اولدي **سئله اولي** اولدر که
 دیرکیم معارفک جمله سی ضرورتیه در وانلردن
 برسی افعال عباددن دکلدرو عبداک ارادتندن
 غیریکسبی یوقدر و افعالی تمامه دیدوکی کبی
 طبعاً حاصل اولور و صاحب موافق زکواتیدوکی
 اوزرینه اندن اصل ارادتک انکاری نقل اولنور
 پس انسانک کندو فعلنه ارادتی اکا عالم اولوب و اندن
 ساهی اولامسیدر و غیر فعلنه ارادتی نفیسک اکامیلیدر
 و دیرکه اجسام طبایع مختلفه صاحب لیدر وانلردن
 اثار مخصوص لوی واردر و بومقاله فلاسفه
 طبیعیتندن اخذاتشددر و اعراضک تبدل لورینه
 وجواهرک عدم فنا لورینه ذاهب اولمشدر نتمکه
 هیولی ده دینمشدر و بوجمله شرح شریفه مخالف
 اولمغین دده اولنمشدر و قائلنک ضال اولدوغنده
 شک اولنمشدر و اثبات قدرده و خیر و شر عبدا
 اولده مذهب اعتزالدر **سئله ثانی** اولدر که
 دیرکیم قران عظیم جسد کاهی انسانه و کاهی حیوانه
 انقلابی جایزدر و مذهب جاحظ بعینه مذهب

فلاسفه

این کتاب در بیان عقاید و مذهب است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب اعتزال است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب اشعری است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب ماترید است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب کلامی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب فلسفی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب عرفانی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب ریاضی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب فقهی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب تاریخی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب علمی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب ادبی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب سیاسی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب اجتماعی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب اقتصادی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب فرهنگی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب هنری است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب ورزشی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب تفریحی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب علمی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب ادبی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب سیاسی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب اجتماعی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب اقتصادی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب فرهنگی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب هنری است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب ورزشی است
 و در بیان تفاوت بین مذهب جاحظ
 و مذهب تفریحی است

فلاسفه در لکن میلی انلردن طبیعیتندن راکهتید دکلد
فرقه حادی عشر خیاطیه در و بونلر ابی الحسن ابن
 ابی عمر و الحیاط نام برکنه تک اصحابیدر و اول
 اصحابندن برنج امارایله منفرد اولدی اولدرکیم فعل اگر
 خیر و اگر شر در قوله مندر و معدوم حال عدنده
 شیئله تسمیه اولنور و جوهر و عرض حال عدم لورینه
 جوهر و عرض دینور و بری دخی اولدرکه دیرکیم خدا
 عزوجل ارادتی ذاتیله قائم صفت دکلدرو اراده
 اللهک معناسی عالم و قادر غیر مکره و غیر کاره
 و خدا شکر و علا کند و افعالنده ارادتی انلری علمی
 وفقی اوزرینه خالق اولمسیدر و افعال عبادنده ارادتی
 انلوا یله امراتمه سیدر و بری دخی اولدرکه دیرکیم خدا
 سمع و بصر و رؤیتی علم را جودر پس خدا ستمیعد
 دیک مسموعاته عالم در دیکدر و بصیر در دیک
 مبصراته عالم در دیکدر و ذاتنی و باهور غیر نی
 کورر دیکدر اتمک عالم در دیکدر **فرقه ثانی عشر**
 کعبیه در و بونلر ابوالقاسم بن محمد الکعبی نام برکنه
 تک اصحابیدر و اول خیا طک تلمیذیدر و ایکسی دخی
 معتزله بغدادندرو صاحب موافق قوی اوزرینه

دیرکه

استاد نه مخالفتی بوقدر و مصنف قوی اوزره اندن
بعضی مسئله ایله منفرد اولمشدر و ارادتک و سمعک
و بصیرک و رؤیتک علمه راجع اولمیری انک حیات طدن
منفرد اولدوغی مسئله لر دن عد اولمشدر و العلم
عند الله **فرقه ثانیة عشر** جیبائیة دروانلر ابو علی محمد
بن عبد الوهاب الجبائی نام برکنه نیک اصحابیدر و اول
معتزله بصره دندر و سایر معتزله دن برنج مسئله الله
منفرد اولمشدر **مسئله اولی** اولدرکه دیرکه خدا انک
جتل و علا ارادتی حادثه در و محله دکدر و خدا اول
اراده حادثه ایله مرید و انکه موصوفه در عالم فنا اولد
بر فنا ایله که اول محله ^{دکدر} و جیبائیة بوقولی فلاسفند
یقیندر زیرا انلر مکانسز بعض موجودات اثبات آتمشدر
مسئله ثانیه اولدرکه دیرکه حق تعالی متکلمدر بر کلامله
که انی جسمده خلق ایدر و بونک عندنده حقیقت کلام
اصوات مقطعه و حروف منظومه در و اول کلام ایله ^{متکلمه}
کلامی ایشلین و انی خلق ایدندر کلام انکه قائم اولان
وانده حلول ایدن دکدر **مسئله فقیهیه** امام محمد
حضرتلر دن منقولدر که قران عظیم مخلوقدر دین کس
اردنده نماز قلمی جایزدکدر یعنی کافر در زیر الکر کافر

اولمید

31 اولمید مبتدع اولیدی انک اردنده نماز قلمی موالکراهه
جایز اولوردی **مسئله ثالثه** اولدرکه دیرکه حق تعالی
آخزنده کورنمز خلاصده دیرکه رؤیت حق انکار ایدن
کس نه انک اردنده نماز جایز دکدر زیرا کافر در و اگر
جلالت و عظمتی چون کورنمز دیرسه کافر اولمز **مسئله**
رابعه اولدرکه قول کند و فعلنک خالقیدر و بوقول
شکر در زیر احق دن غیری خالق بوقدر و قول کند
حق تعالی حضرتلر شیخ مخلوقی اولدوغی کبی افعالی دخی
مطلقا حق تعالی ^{حضرتلر} مخلوقیدر و بومعنی نصی شریفده
مصرحاً ذکر اولمشدر قال الله تعالی خلقکم و ما تعملون
مسئله خامسه اولدرکه دیرکه مرتکب کبیره نه مؤمن
ونه کافر در و توبه سنز جهنمه مخلد رسید شریف
شرح مواقفه بیوررکه رؤسای معتزله دن عمرو بن
عبید کفر ایله ایمان بیننده بر منزله اثبات ایتدی ^{اول}
مجلسه بر پیوزن حاضر ایدی اکا دیدیکم حق تعالی کلام
قدیمده هو الذی خلقکم فمنکم کافر و منکم مؤمن
بیوردی بس خلقتمنی ایکی قسمه منقسم ایتدی بو سنگ
اثبات اتدوکل قسم ثالث کلام خدایه مخالف اولمغین
باطل اولدی و سفیان ثوری حضرتلری اول مجوز که بوزنی

والله

اولمید

اشته کرده علیکم بدین العجایز بیور دی **مسئله**
سادس اولدر که دیرکیم اولیا ایچون مطلقاً کوک سحابه
 دن اولسونلر و کوک غیریدن کرامات یوقدر زیر
 انی اثباتک فائده سی اولمدوغندن قطع نظر **مخبر**
 التباس مؤدیدر و بومحکم تفصیلی ان شاء اللہ باب
 ثانیده تفصیل اوزرینه ذکر اولنور **مسئله** **سابع**
 اولدر که دیرکیم مکلف لطف و احکام اصل اولان نسنه
 رعایت خدانک اوزرینه واجبدر و بوقول باطلدر
 زیرا خدانک اوزرینه بونسنه واجب دکلدرن شرعاً
 ونه عقلاً ونه عاده کما سیاتی تفصیله ان شاء الله
 تعالی دیرکیم انبیا صلوات اللہ علیهم و سلامه کباب
 دن وصفا یردن حتی انلره قصد دن معصوملردر
مسئله **ثامن** اولدر که دیرکیم حق تکذ ایتله عالمدر
 صیفت علم ایله و عالمیت ایجاب ایله حالت ایله عالم دکلد
 وانک سمیع و بصیر اولما سنک معناسی حی در اینده
 یوقدر دیکلردیر **فرقه** **رابعه** **عشر** بهشتیه در و بونلر
 ابی هاشم عبدالسلام نام برکننک اصحابیدر اول
 جباتنک ولد صلیبسی در و برنجی مسئله ده پدربنیخت
 ایلشدر بری اولدر که دیرکیم بعضیتسزدم و عقابه

استحقاق ممکندر دیر وانک بوقولی اجماع و حکمت
 مخالفدر و بری اولدر که دیرکیم برکننک برکننک
 اوزرینه مصر ایکن غیر برکننک برکننک دن انک توبه
 سی مقبول دکلدیر و بری اولدر که دیرکیم قدر
 توبه یوقدر پس زنا یه مثلاً قدر اولمین کننک
 زنا دن توبه سی جایز دکلدیر بویکی قولک تفصیلدر
 ان شاء الله بیان اولنور و بری اولدر که دیرکیم
 علم واحد علی التفصیل ایکی معلومه تعلق ایلمز
 و بری اولدر که احوال اثبات ایلشدر و اول
 شول صفات دن عبارتدر که نه موجوده در
 معدومه در و نه معلومه در و نه مجهوله در
 و نه قدیمه و نه حادثه در **فرقه** **خامسه** **عشر**
 در و بونلر عمرو بن عبید نام برکننک منسوبلر
 در و اول رواق حدیث دن اییدی وزهد ایله
 معروف اییدی و قواعد مذکوره ده و اصل
 بن عطایه موافقت اییدی لکن بدع و ضلالتده
 انک اوزرینه امام عثمان ایله امام علی قصه لرند
 ایکی فرقه نک تفسیقارین زیاده اییدی **فرقه**
سادس **عشر** اسواریه در بونلر اسوار نام برکننک

نك اصحاب بيدرو اول مذهبنده نظامه موافقت ^{المشدر}
 ايدر لكن انك كفر و ضلاله ^{او زرينه} زياده ايدوب
 ديور كه حق تعالي عدم ايله خبر و يردكي و يا خود عدني
 بلد و كي نسند نك او زرينه قادر ^{دكله} زيرا انسانك
 قدرتي ضد نيه صالحه در پس برينك او زرينه قادر
 اوليحق اخوك او زرينه دخي قادر اولور **فرقه**
سابعه عشر اسكافيه در بونلر ابي جعفر لاسكاف
 نام بركمنه نك اصحاب بيدرو اول ديور كه حق تعالي
 عقلايه ظلم اتمك قادر دكلر لكن صبيان و بچاينه
 ظلم اتمك قادر دعا الله تعالى بقوله هذا الظالم
 خدا جل و علايه ظلم نسبت اتمك كفر در نكلم كند و
 نفسدن خبر و يروپ بيور مشدر و ما ربك بظلام
 للعبيد اي بذي ظلم **فرقه ثامنه عشر** جعفرية
 در بونلر جعفر بن بشر ك اصحاب بيدرو اول
 ابي جعفر لاسكاف تابع اولدي وانك بدعي اوزرينه
 بعض بدع زياده ايتدي و ديديكه بعض فساق
 زنا دقه و مجوسدن كدر و حد شرب او زرينه اجماع
 امت خطا در زيرا حده معتبر اولان نص در و بر
 حبه سبرقه ايدن فاسق ايماندن مخلوع **فرقه**
تاسعه عشر

در بونلر ابي جعفر لاسكاف
 نام بركمنه نك اصحاب بيدرو اول ديور كه حق تعالي

تاسعه عشر صالحيه در بونلر صالح نام بركمنه نك
 اصحاب بيدرو اول علم و قدرت و ارادت و سمع
 و بصر كه ميت ايله قياملرين تجوير ايتدي پس انك
 او زرينه ناس بو صفتلر ايله متصفلر ايكن
 اموات اوللر ينك جوازي لازم كلدي و جوهر ك
 جميع اعراضدن خلوتني جايز كورد **فرقه عشرون**
 حدييه در بونلر مذهبي حائطييه مذهبي در وانك
 او زرينه بعض بدع زياده ايتدي جمله دن بوي هر
 حيوان مكلفدر ديدي **فصل ثاني** شيعه بياننده
 در بونلر بر قوم در كه امام علي حضرت تيريه محبت
 ايلديلر و حضرت رسول الله دن صكره صلي
 الله عليه وسلم نصن چلي ايله امام اولدر ديديلر
 و امامت اندن وانك اولادندن چقرا اعتقاد
 ايلديلر و اكر چقرسه غير يلدن ظلم اولور و يا خود
 اندن و يا اولادندن تقية ايله اولور ديديلر و شيعه
 دخي معتزله كبي يكرمي فرقه اولديلر و هر فرقه فرقه
 اخرايي الكفار ايلديلر و اصوللري او چدر برسي فرقه
 غلاتدر و انلر او ن سكر فرقه در و برسي زيدييه در
 و برسي اماميه در پس مجموعي يكرمي فرقه در **فرقه**

و يا خود نصن خفي ايله

اولی سبائیة در و بونلر عبد اللہ بن سبائک رضی اللہ عنہ
 و اول امام علی بن ابی طالب رضی اللہ عنہ و امام علی مداینہ
 سور دی و دیر لکر اصلندہ یہودی ایدی و صکرہ
 اسلام کلدی و یہودی بلقی حالندہ یوشع بن نون
 حقندہ موسیٰ علیہ السلام و صیسی دیر دی و
 اسلام کلدکندہ صکرہ ابی امام علی حقندہ دیکہ
 باشلدی و ابتدا امام علیتک و جوہ قولی اظہار
 ایدن بو ایدی و اصناف غلاہ بوندن متشعبہ
 اولدی و اول دیر کہ امام علی اولدی و قتل اولدی
 و ابن مہدی قتل ایلدی و کی علی صورتندہ بر شیطان
 ایدی و امام علی بلوطدہ در و رعدا نیک او آزیر
 و برق یعنی شمشک انک قجسیدر و آخوزماندہ
 بیرہ نازک اولور و ارضی جو رالیہ طولمش ایکن ابی
 عدل ایلدی لولور و صحاب ابن سبأ رعید آدین
 ایشد کلرندہ علیک السلام یا امیر المؤمنین
 دیر **فرقہ ثانیہ** کاملیہ در و بونلر ابو کا ملک
 صحابیدر و ابو کامل دیر کلری ملعون جمیع صحابہ
 کو امی رضی اللہ عنہم امام علیتک بیعتنی ترک
 ایدر دیو آکفار ایدی و امام علی حضرت یحییٰ دخی

۱۳۸
 ۱۳۹

حق طلبی

حق طلبی ترک ایلدی دیو آکفار ایدی و دیدکہ امامت
 نورد بر شخصدن بر شخص منتقل اولور نبوت
 اولور و عند الموت تناسخ ادا و احد قایل اولدی و جمیع
 اصناف غلاہ تناسخ و حلول اوزرینہ متفقد در و
 تناسخ هر ملتندہ بر فرقہ نیک مقاله سیدر و اول مقاله
 مجوس مزدکیہ و هند برهمنیہ و فلا سفد و صابثیہ
 دن تلقی اولمشدر و مزهبلری بودر کہ حق نیک مکرماندہ
 قائم در و هر لسان ایلدی ناطقدر و اشخاص بشر دت
 بر شخصک صورتندہ ظاهر در و حلول کرمعناسی
 بودر و حلول کاهی جز ایلدی اولور و کاهی کل ایلدی اولور دیر لر
 و ان شاء اللہ تعالیٰ تفصیلی محلدہ کلور **مسئله** برک
 بر مسلمانہ کافر دیسه فتویٰ بوندک اوزرینہ در کہ اگر انکله
 شتم مراد ایلسه کافر اولمز و انی کافر اعتقاد ایدوب دیسه
 کافر اولور **مسئله** **اخری** برکسنه حق نیک کو کده بو معنای
 عالمدر دیسه و اندن مکان مراد ایلسه کافر اولور حق
 نیک هر مکانده دیک و اندن بر مکان خالی دکلد دیک کفرد
 حاصل خدایه مکان اثبات ایدن کافر اولور و سیاقی
 تفصیل هذا الکلام بعون اللہ الملک العلام **فرقہ ثالثہ**
 علیائیة در و بونلر علی بن ذراع الاسدی الدوسی نام

و اول نور شخصک نبوت
 اولور و بر شخصک امامت
 اولور و کاه اولور کہ
 امامت منتقل اولوب
 قی

دیبا خود

بر ملعون بی دینک اصحاب بیدرو امام علی بی
 حضرت تدن افضل دو تروی علی حاشا الاهدرو محمدی کوندر
 اولدردیردی و حضرتی ذم ایدردی انکچون بو طائفه ملعونه
 نیک لیبی ذمی در لعن الله العلیا و صلی الله علی سیدنا
 محمد ما دامت الارض و السماء دیرایدیکه محمد علی به دعوت
 ایچون کوندردی و اول کندی و نفسیچون دعوت ایلدی کذب
 هذا الملعون و افتری لعنة الله علیه و علی من تبعه الی یوم
 الجزا و بفرقه نذی بعضیسی علی ایله محمد الهدر دیدیلر و بعضی
 اصحاب کسانک حضرت محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین در
 و بوشینه دخی آله اطلاق ایتدیر و دیدیلر که تا ایله فاطمه دیکه
 جایز دنگدر بلکه فاطمه دیکه واجبدر نتم بعض شاعر لر
 بوکه اشارت ایدوب دیشلر تولیت بعد الله فی الارض خمس
 نبی و سبطیه و شیعی و فاطمه فرقه **رابعه** مغیره در
 و بونر مغیره بن سعید الجلی نام برکننگ اصحاب بیدرو اول
 ملعون بی دین دیدیکه حق نکان نور دن برر جل صورتنده در
 و باشنده نوردن تاجی وارد و قلبی منبع حکمت و خلقی
 خلق ایلمک مراد ایلدکه اسم اعظم ایله تکلمه ایلدی و بوننگ
 بیانی سبح اسم ربک الاعلی الذی خلق فسوی قولیدر پس او جری
 و باشی او زینیر تاج دو شدی بعده اعمال عباده مطلق اولد

الغظ والذم

معاصیدن غضب کلدی و در لیدی و در نندن ایلمک کز
 حاصل اولدی و انکرک بری طلتو و بری طوز لو اولدی
 لختلو اولان نیر و توز لو اولان مظلم ایدی و اول
 بحر نیره نظر ایدوب انده کند و ظلمتی کوردی
 و اندن بعض ظلمتی اخذ ایلدوب اندن آبی و کوشی
 خلق ایتدی و بنمله آله آخر اولوق جایز دنگدر
 دیوب باظلمتی افنا ایلدی بعده جمیع خلقی ایکی
 دگر دن خلق ایلدی پس کفاری بحر مظلمدن
 و مؤمنلری بحر نیردن یراقتدی و ناس ضلالده
 ایکن حضرت محمدی بعث ایلدی و امانتی که اول
 امام علی امانتندن منعدر کولکره و یرلره و طاغله
 عرض ایلدی و انلر اندن ابا ایلدیلر و انسان که
 ابوبکر در عمول امری ایله اول امانتی کورتدی
 یعنی ابوبکره دیکه سن بو امانتی کورتورین
 سکا یا ردم ایدیم شول شرطله سند نصکره
 امامتی بجا و صیت ایلدیه سن و بو خبیث بی دین
 دیدیکه خدانک عز و جل کمثل الشیطان اذ قال
 للانسان الکفر فلما کفر قال اتی بری منك قولی
 ابوبکر ایله عر حقه نده نازل اولدی و یوجمله کفر

وضلال والحاد و اضلال اولد و غنده شك بوقدر
فرقه خامسه منصورتیه در و بونلر ابو منصور العجلی نام
 برکسندک اصحابیدر و اول کند و نفسنی محمد بن علی
 الباقر حضرت تکرینه نسبت ایلدی و امام باقر حضرت توی
 اندن تبری ایلدی و انی طرف ایتد و کند نصکره اول
 امامتی کند و نفسنه ادعا ایتدی و امام باقر وفات
 ایلد کده امامت بکا انتقال ایلدی دیدی وهشام
 بن عبد الملك زماننده و الی عراق یوسف بن عمرو
 الثقفی انک قصه سی و خبت دعوتی اوزرینه واقف
 اولدی و انی اخذ ایدوب صلب ایلدی و یو خبیث
 ی دین دن منقول اولان اولد که کند و نفسنی
 امامتی ادعا ایتد و کنده دیدیکه سمایه عروج ایلیم و
 معبودی کوردم و ایلکه اول بشی صفادی و بکا ای او غلیره نازل
 اولوب بندن تبلیغ ایلد دیدی و صکره بنی ارضه
 انزال ایلدی و اصحابی خدا نیک و ان یروا کسفا من
 السماء ساقطاً ليقولوا سحاب مرکوم قولنده سمان
 کسفا ساقط اولور دیدیلر و اول دیدیکه دائمی
 رسل و رسالت منقطع اولمز لر و دیدیکه چنت
 برکسندک اسمیدر که اشک **مجتل** امر اولند

وجهن

اصحابی
 اسمی
 ابوالخطاب
 امام عابد
 و در ستم بیدر دیدی و در ستم بیدر دیدی و انلر خطابک اولند و انلر خطابک اولند

وجهن برکسندک اسمیدر که اشک بعضی عداوتله اخر
 اولندق و جمله فرایض و محرمات اسماء رجال اوزرینه
 تاویل ایلدی یعنی فرایض و محرمات اسماء رجالدر
 که انلرک عداوتلریله ما مورز و بوندت
 مقصودی سقوط تکلیف و ارتفاع خطا بدر **فرقه**
سادسه خطابیته در و بونلر ابو الخطاب محمد بن
 زینب الالاسدی نام برکسندک اصحابیدر و ابو
 الخطاب کند و نفسنی جعفر صادق نسبت اتمشد
 و جعفر صادق کند و حقنده غلو باطلنه واقف
 اولد کده اندن اعراض ایلدی و اکالعت ایتدی
 و اصحابنه اندن اعراض ایلد امر ایلدی و جعفر
 صادق حضرت توی اندن اعراض ایتد و کده
 اول امامتی کند و نفسنی ن ادعا ایتدی و ائمه انبیا
 در دیدی بلکه انک اوزرینه زیاده ایدوب الهه
 در دیدی و جعفر صادق دن افضل طوت لر دی
 و انک طاعتنی کند و نفسلرینه فرض اعتقاد ایتدی
 و انلر جماعت ابو الخطابک قتلند نصکره معمرک
 اما متنذ اهب اولدی لر پس ابو الخطاب عبادت
 ایتد کله کبی بوکا دخی عبادت ایتدی لر جنت

اسماء رجالدر که انلرک
 نسبتلریله ما مورز

نعيم دنیا در وجهتم دنیا در دیدیلو و دنیا نك عدم فنا سنه ذاهب
 اولدیلو و محرماتی مباح مقامنه ایلدیلو و فرایض
 ترک اتیدیلو و هر مؤمنه وحی اولنور دیدیلو و خدنگ
 عز وجل و ما كان لنفس ان تموت الا باذن الله قوله
 تمسك اتیدیلو زیرا باذن الله قوله فی بی بی من الله
 ایله تفسیر اتیدیلو **فرقه سابعه** هشامیه در و توبیلو
 ایکی هشامك اصحابیدرو و انلرک برسی هشام بن الحکم
 در و بو شیعته تک تک لندرو و انک معتزلند ابو
 الهزلیله ایله علم کلامده مناظره لوی واقع اولمشدر
 و برسی هشام بن سالم الجوالیقی در و انلر خدانک کج عمّا
 بقوله المشركون جسدا ولد وغنده اتفاق اتیدیلر
 نصکره اختلاف ایلدیلو ابن الحکم دیدیکه طویل
 و عریض و عمیق در و طول و عرض و عمقی برابر در و لکن
 اول مخلوقاتدن بریندیکلر مز و مخلوقاتدن برین اگامشاه
 اولمز و اندن نقل اولندیکه اول کذوقا رشیدله **قاریشدر**
 و اول مکان مخصوصده در و جهت مخصوصده در
 و متحرک اولور و حرکتی فعلیدر و بر مکانده بر مکان نقلی
 دکلر و اوله ذات ایله متناهی در و قدرت ایله متناهی
 دکلر و هر شمه سدر بلا تفاوت و اشیا بی وجوده
 کلردن

کلامه بنامه وجوده
 کلردن

کلردن اول بر سنه بلمز و علی قدم و حدوث ایله
 وصف اولمز و ارادتی بر حرکتدر که اول نه عینیدر
 و نه فیریدر و کلامی بر صفتدر که اکا مخلوقدر و غیر مخلوقدر
 دیک جایز دکلر و اعراضده حضرت باری به دلالت
 یوقدر اکا دلیل اولان الحق اجسامدر معصومدر
 و انبیا معصوم دکلردرو این سالم دیدیکه اول صوت
 انسانده در اعلاسی مجوفدر و اسفل غیر مجوفدر
 لکن لحم و دم دکلر و هوای سن خمسی و اردرو اولی و ایغی
 و کوزی قولاغی و اغزی و بورنی و اردر **مسئله** خدا
 عرض دکلر زیرا عرض ذاتیله قائم دکلر بلکه کندوی
 تقویم ایدر بر محله محتاجدر پس خدا قدیدر و جسم
 دکلر زیرا اول متوکیه و متخیزدر و ترکب و تحیز امار
 حد و ثدر و حق لک اندن منزهدر و جوهردخی دکلر زیرا
 اول اهل سنت و جماعت عندنده تحیز قبول اتین جزو ک
 اسمیدر و اول متخیزدر و حق لک تحیزدن منزهدر
 و جسمدن جزدر و حضرت حق بر سنیه جز
 اولدن متعالیدر پس حق لک عرضدر و یا خد
 جسم در و یا خد جوهردر دین کافر در **فرقه ثامنیه**
 نغمانیه در و بونلر محمد بن النعمان نامنده بر کسده بر سنوبلو
 شیعته بنامه

مهن اولور

در اول شیطان الطاق ایله ملقبدر انجمن بونلره شیطان^{نه}
دخی دیر لر بو شیطان هشام بن الکلمه تابع اولدی
لکن اول دیدر که حق تعالی جسم دکدر بلکه انسان صوره
بر نور در دیدی **فرقه نهمه** یونستیه در و بونلر
یونس بن عبدالرحمن القمی نام برکنه تک اصحابیدر
و اول مشرک شیعہ دندر و انلرا چون کتاب تصنیف
اتشدر و دیر که حق تعالی عرشک اوستنده در
و ملائکه انی کو تر لر و اول ملائکه محو لی ایکن یند
ملائکه دن اقوادر طور ناکلی آیا قلوب کتور حال بوکه
اول انلردن اقوادر **فرقه عاشق** نصرته در و
استحقاقیه در و بونلر غلاة شیعہ دن بر جا عتدر
دیدیلر که حاشا و کلا حضرت حق امام علی به و اولادنه
حلول ایلدی زیرا جسد جسمانی ایله روحا نینک ظهوری
انکار اولنر اما جانب خیر ده جبرئیل علیه السلامک
صورت بشریه ظهوری کبی و جانب شرده شیطان
علیه اللعنه تک صورت انسانده ظهوری کبی پس کذلک
دیر که حق تعالی صورت اشخاص ایله ظاهرا اولدی و قنایم
علی و اولادی غیر یزدن افضل اولدی ^{دیر} سنه حق تعالی انلر
صورت بشریه ظهور ایلدی و لسانلری ایله ناطق اولدی

واللین اخذ ایدی و دیر لر که بو اختصاص علی به اثبات
اولدی زیرا اول من عند الله باطن اسراره متعلقه ^{الان}
تأییدات ایله مؤید ایدی انجمن حضرت محمد علیه السلام
مشرک لرایله مقاتله ایلدی و امام علی منا فقلر ایله مقاتله
ایتدی **فرقه حادیه عشر** جناحیه در و بونلر عبداللہ
بن معاویه نام برکنه تک اصحابیدر و اول ذوالجنا
ایله موصوف اولمغین بونلره جناحیه دینشدر و اول
تناسخ ارواح قائل اولوب دیدی که روح الله آدمده
ایدی صکره شیشده انتقال ایتدی و صکره انبیا
و ائمه انتقال ایلدی علی به و اوچ اولادنه و اصل اولدی
و صکره کند و سنه انتقال قلدی و اصحابی دیدیلر که
عبداللہ دیریدر و اصفهانده بر طاغده مقیدر و ^{مستقبله}
خارج اولور و قیامت انکار ایتدی و محرماتی استحلال
ایلدیلر **فرقه ثانی عشر** غرابیه دیدیلر که محمد که
علی به شبری غرابک غرابه شبهنه دن ارتقدر دید لر
انجمن بونلره غرابیه دینشدر **فرقه ثالث عشر** زرامیه
در بونلر زرام بن شاقونام برکنه تک اصحابیدر دیدیلر
که امامت علی بنصاح اوغلی محمد الحنفیه انتقال ایتدی
و صکره اوغلی انی هاشمه و اندن وصیت ایله علی بن ^{عبد} الله

بن عباس انتقال ایلدی و صکره محمد بن علی به انتقال
ایتدی و محمد اوغلی ابراهیم وصیت ایلدی و بو ابراهیم
مسلم الحراسانینک صاحبیدر و اول بونک امامتید
قابل اولان اولدر و بونلر ابو مسلم زمانده خراسانده
ظهور ایتدی و ابو مسلم حلولنی اعتقاد ایلدی و اول
دیدیر و محرماتی استحلال ایتدی و **فرقه رابعه عشر**
زاریه در و بونلر زراره بن اعین نام برکنه نک اصحاب
و بونلر خدا نك عزوجل صفا تنک حد و نلرله قائل اولدی
و اول صفا تکر حد و نلرندن اول خدا صفا تید متصف
دکلر دیر لر پس اوله حاجی اولمز و عالم اولمز و قادر اولمز
و بصیر اولمز و سمیع اولمز و بیلر تک الله عما یقولون علوا
کبیرا **فرقه خامسه عشر** مفضله در و بونلر دیر لر که حق تک حضرت
محمدی خلق ایتدی و خلق دنیایی انکا تفویض ایلدی و دنیا
و ما فیها یی اولیر ایدی و بعضیلر انی علی به تفویض ایلدی دیدی
و حضرت حقنده غیر خالق اثبات اتمک شوکد ریش
مشرکلر در **فرقه سادسه عشر** بدائیه در و بونلر حق تک
حضرت تهریه بدایی تجویز ایتدی یعنی حق تک بر نسنه اراده
ایتدی و کند نضک انک او زرینه ظاهر اولمیان سنه نکی
ظاهر اولسن چایر کوردی و بوسوزدن خدا نکر عواقب

خدا نکر
۱۹

اموره

اموره عالم اولما مسی لازم کلور و بولازم باطلدر و کذا
الملزوم **فرقه سابعه عشر** بنائیه در و بونلر بنان
بن سمان الکندی نام برکنه یه منسوبلر در و اول دیک
خدا انسان صورتی او زره در و ذاتندن غیر یی باقی
یو قدر و روح الهی علی به و صکره اوغلی محمد بن الحنفیه
و صکره اوغلی ابی هاشمه و صکره کند و یه حلول اتمشدر
اول اجلدن اصحابی امام علینک الوهیتید قائل اولدی
و دیدیلر که اکاجزه الهی حلول ایتدی و انک جسدی
ایله متحد اولدی و اوله غیب بیلور دی زیر احوق دقایقه
خبر و یردی و خبری صحیح اولدی و انکله خبر قیوسن قویار
دی و بنان محمد بن علی الحسین الیا قر حضرت تهریه کاغد
کوندر دی و انی کند و یه دعوت ایلدی و امام باقر حضرت
کاغد کتورن کنه یه کتور دکمل کاغد اکل ایله دیدی و اکل
ایتدی و ک کبی اولدی و کاغدی کتورن کنه نکی اسمی عمر بن
ابرعزیف ایدی و بو طائفه بنانک او زرینه جمع اولدی
و انک مذهب باطلنی اختیار ایتدی و انک چون خالد بن
عبد الله القسری نامنده برکنه انی قتل ایلدی و عالمی
انک وجود نایا کندن خلاص ایتدی **فرقه ثامنه عشر**
اسما عیله در و بونلر دیر لقیب ایله ملقب اولدی و لقب اوله

باطنی در زیر کتاب الهی باطنیہ اخذ ایدوب ظاہری ایلہ
اخذ اتمز لر یعنی دیر لکه قرآنک ظاہری و باطنی وارد
واندن مراد اولان باطنی در ظاہری دکلد و ظاہر کہ
باطنی نسبتی لبک قشرہ نسبتی کبی در **تنبیه** نصوص
ظاہری اوز لرینہ حمل اولنور لمر ما دامکہ اندن بر دلیل
قطع صرف اتمی و ظواہر نصوصہ باطنیہ آتید کلری
معانی عدول کفر و الحاد در زیر ابوندن مراد لری بالکلیہ
شرعیتی نفید و **لقب ثانی** قرامطہ در زیر اول لری
حمد آن قرمط نامندہ بر کسندہ در اول قرآنی واسطہ
بر قریب در **لقب ثالث** حرمتیہ در زیر ابوندن محرمات
و محارمی کند و لرینہ مباح اتمش لدر **لقب رابع** سبعیہ
در زیر دیر لکه شرایع ایلہ ناطق اولان رسل یدیر
آدم و نوح و ابراهیم و موسی در وعیسی در
و محمد در و یونج محمد المهدی در و هر ایکی ناطقک را سنده
یدی امام وارد کہ انک شریعتنی تمام ایدر لر و هر
یدین لایب در کہ انلرہ اقتدا اولنور و دیندہ اندر ایلہ
اقتدا اولنور دیر لر **لقب خامس** باطنیہ در زیر ابوندن
بر جماعت با یک نامندہ بر خارجیہ تابع اولمش لدر **لقب**
سادس حکمہ در زیر ایام با یکدہ قزل کیمش لدر اعتقاد

باطلرندہ

باطلرندہ کند و لرینہ مخالف اولان مسلمانرہ حمیر
دیش لدر **لقب سابع** اسماعیلیہ در زیر امامتی
جعفر صا دتک بو یک و غلندہ اثبات
اتمشلر و بعضیلر دیر لکه رتسلری محمد بن اسمعیل
منتسب اولد و غیچون بولقب ایلہ ملقب اولمش لدر بونلرک
اصل دعوت لری ابطال شرایع اوز لرینہ در زیر اجماع
بر طائفہ اسلامک شوکتی عندندہ جمع اولدیلر و سلف لری
اولد و غی مسکلی مذاکرہ ایلدیلر کہ بر شمدن صکرہ
مسلمان لری قلیجیلہ دفعو قادر دکلز زیر انلر و علی لیلہ
و مالک اوز لرینہ استیلا لری وارد ر پس بوندہ حیلہ
دن غیرہ مجال یوقدر و اول حیلہ بودر کہ شریعت لری
قواعد مزہ راجع اولور نسندہ ایلہ تاویل ایلہ وز
وانلردن ضعیف الاعتقاد اولنلر اول تاویل کند و لرینہ
مذهب ایدینور لر و مذهبہ اختلافہ و سوزدہ
اضطرارہ دوشر لر الحق اول ملعون لمر مقصود
مطلوب لری و اصل اولدیلر و بی ساده دللری اعتقاد
لرین چقاروب وادی صنالتہ و آک حیران ایدیلر
و بونلرک بو حیلہ ده رتسلری حمدان قرمط نامندہ
و بعضیلر دیدیلر کہ عبدالقہ بن سیمون القدا حدر و بو

کہ اسمعیل نامندہ در
صح

و دیدیلر صح

طائفه نك دعوتده و ضَعْفَائِي اعتقاد دن اخراجده
مرتبه لري واردر مرتبه اولي حال مدعوئي بالكد كه دعوتده
قابلميد ر يوضه دكلميد ر انك كن دعوتده قابل اولميا ني
دعوت انكي و فقيه اولان اوده سوز سويلكي منع ايد
لر و مرتبه ثانيه مدعو كه هوا و طبعي ميل ايتدوكي
جانبه ميل انكدر زيرا اول ميل و موافقتده موافقت
حاصله اولور و موافقتده كيدركه مطلوب اولنان
معنى ظهور بولور مثلا بر كنه زهد مائل اولسه زهد
انك كوزينه تزيين و نقيضني تقبيح ايلر لر و فسقه
مائل اولسه فسق انك كوزينه تزيين و نقيضني تقبيح
ايدر تاكه انك ارالرنه وحشت زائده و ايكي طرفدن
موافقت حاصله اولور و حصول موافقت سبب موافقت
اولوب ديوكلوري امر ظهوره كله و مرتبه ثالثه اركان
شريعتده تشكيلكدر مثلا بر كنه يدير لركه حائضه صومك
قضا سي واجب اولوب مهلا تك قضا سي واجب اولوب غنه
حكمت نذر و خروج منيدن غسل واجب اولوب خروج
بولده اندنا جنس ايكن واجب اولوب و غني چو نذر و
وقت نماز كمي ايكي اوج و كدرت اولد و غنه حكمت نذر
و بوسه اللري ايدر لر و جوا بلوني و بوز (تاكه اول اجوبه

وكي

تحصيلي

تحصيلي چون كند و لرنه رجوع ايدله **و مرتبه** 41
رابعه اخذ ميثا قدر هر كسدن اعتقاد دي حسييله
كند و بيشتر لريني افشا انك اچون عهد آلور لر
واخذهم و موافقتده سنه الله جاريه اولدي ديور
و بونك او زرينه و اذا اخذنا من النبيين ميثا فهم
قوليله استدلال ايدر لر **و مرتبه خامسه** تدليسه
و اول اكا بردين و دنيا نك كند و لرنه موافقتده
دعوا در و اول دعوا ايله دعوت ايتكوري سنه
خلقك ميل و محبتلرينك از ديا دني تمنا در **و مرتبه**
سادسه تا نيسد اول مدعو كه عندنده مساله
بغض مقدمه تي بسط در **و مرتبه سابعه** خلعه در
و اول اعمال بدنييه اسقاط در **و مرتبه ثامنه** سخر
و اول اعتقاد دينيه ترك در و مدعو كه خالي بود كر
اولنان امور و اصل اوليحق اني ابا حته دوشور لر
و لذاتك استعجال و شرايعك تاويل اولور
قند و ر لر مثلا ديور كه جنت بد نك تكليف لر دن
راحتندن عبارتدر و جهنم انك تكاليفه مداومتله
مشقتندن عبارتدر و باطنيه قيد همه كلام لريني كلام
فلاسفه ايله خلط ايتد يور و كتاب لريني اول منها **او زرينه**

وضع ایلدیلر و بوطائفه نك جمله مذهبیلرند
 بری بودر که حق نك موجود ونه معدومدر و نه عالمدر
 ونه جاهلدر ونه قادر ونه عاجزدر و جمیع صفاتده
 دخی حال بویله در زیر اثبات حقیقی انکله موجودا
 ارا سنده مشارکت اقتضا ایلر و اول نقشبهد و نقی
 مطلق انک معدوماته مشارکتی اقتضا ایلر و اول
 تعطیلدر بلکه اول آله المتقابلین و خالق المتخاضمین
 و رب المتضادین در و دیدیلر که بو معنا نك اوزرینه
 محمد بن علی الباقر حضرت بری نصی ایدوب دیدیک وقتا
 که حق نك عالمدره علمه هب ایتدی اول عالمدر دیندی
 و وقتا کم قادر لره قدرت هب ایتدی اول قادر در پس اول
 عالم و قادر در یکه نك معنا سی علم و قدرتی هب ایتدی
 دیکدر و علم و قدرت انکله قائم اولدی دیکدر کلدر
 و دیدیلر که اول نه قدیمدر ونه حادثدر بلکه قدیم اولان
 امری و کله سیدر و محدث اولان خلق و فطریتیدر
 و دیدیلر که حق نك امر ایلیم بالفعل تام اولان عقلی
 و صکره انکله توسطیلر غیر تام اولان نفسی ابداع
 ایلدی و نفس عقلک کمالنه مشتاق اولغین نقصان
 کماله بر حرکت و حرکت آلتیه حرکت محتاج اولدی پس

لاجرم اجرام فلكیه حادثه و تدبیر نفس ایلر اندر حرکت
 دوریه ایلر متحرکم اولدیلر و اول حرکت توسطیلر استیا
 و بسایط توسطیلر معادن و نباتاتدن و انواع حیوانا
 مرکبات ظهوره کلدیلر و انواع حیوانا نك افضل انسا
 زیرا انک اوزرینه انوار قدسیه نك فیضه استعدادی
 و عالم علوی به اتصالی وارد ر و عالم علوی عقل کامل
 کلی به و مصدر کائنات اولان نفس ناقصه کلیه به مشتمل
 اولیحق واجب اولدی که عالم سفلیده دخی نجاته وسیله
 اولان عقل کامل اولر و اول رسول ناطقدر و نفس
 ناطقه اولر و انک تعریف طرق نجاتده ناطقه نسبتی
 ایجاد کائنات را جمع اولورسنده ده نفس اولان نك عقل
 اولر نسبتی کی در و اول امام ناطقک و صیسید
 و افلاک حرکتلری عقل ایلر نفسک تحریریلر اولدی
 کی کذلک نفوسک نجاته تحریریلر ناطق ایلر و صینک
 تحریریلر ایلر اولور و هر عصر و زمانده بونک
 اوزرینه اولور و حسن ابن محمد الصباح نام کند
 ظهور ایتدیکده دعوتی تجدید ایتدی و قباحتلرینه
 اطلاقعدن خوف ایدوب عوامی علوم خوضدنت
 و خواصی کتب متقدمیه نظر دن منع ایلدی نك که

بعض ملاحظه کند و لکن کفر و الحاد لری ظاهر اولسون
 دیو بعض دوست لری علما ایله مجالسہ دن و ان لری کتب
 علم مطالعه دن منع ایدر لر و علم ظاهر حجابدر علم
 بالهنگ انکشافنه انک ترک لازمدر دیر لر و بونلر
 نوامیس دینییه و امور شرعییه استهزا اوزریندستمر
 اولدیلر و اسقاط تکالیفی و اباحت محرّماتی اظہار
 ایتدیلر و حیوانات و جمادات کبی ضابط اولدیلر
 بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَابْتِغَاءِ وَفِرْقَةٍ شَيْعَةٍ دَن اوف
 طقوزخی فرقہ زیدیه در و انلر زید بن علی بن الحسین
 بن علی ناک رضی اللہ اتبع ایدر و مصنف دیر کہ
 زید و اصل بن عطایہ شاگرد اولدی و اندن اعتزال اقتباس
 ایلدی شونک بربر کم و اصلک اعتقادیه بو ایدی کہ دده
 امام علی ایتدوکی حور و بده صوابدن یقین اوزره
 دکل ایدی بلکه انلردن بر فرقہ لاعل التعین خطا
 اوزرینه ایدی و اولدیر کہ افضلک وجودی عندند
 مفضولک امامتی جائزه در و علی صحابہ نکل افضل ایلک
 خلافت ابو بکره تفویض اولدوغی نائزہ فتنہ تسکین
 و قلوب عامه تطیب اچوندور و شیعه اهل کوفه بوسو
 اندن اشتد کلرنده انک شیخین دن اعراض ایتدوکنی

دینی سز و مانع شرعی سز

بیلدیر

ترک

بیلدیر پس انی رفض ایتدیر انک چون انلر رافضی اسمیده
 تسمیه اولندیلر و زید ایلدیر ادری محمد الباقر اراسنده
 چوق مناظره واقعه اولدی شوله جهت دن که دده سنک
 اوزرینه ایتدوکی قتالده خطایی تجویز ایدندن اوقوی
 وهشام ابن عبد الملک کوفه ده انی قتل ایتدی و صکره
 اوغلی یحیی برینیه امام اولدی و خراسانده کتدی و اوزرینه
 چوق کسنه جمع اولدی بعدد جرجان نام قصبه ده جعفر
 صادق دیدیکی کبی بودخی صلب اولندی و بعدد امرامت
 محمد ایله ابراهیم تفویض اولندی و بونلر مدینه ده خروجه
 ایتدیلر و محمد مدینه ده و ابراهیم بصره ده قتل اولندی
 و بوندن صکره امر زیدیه منتظم اولدی حتی ناصر
 الاطروش نام برکسنه ظهور ایتدی و قتل اولنغون طلب اولند
 اختفا ایدق بلاد دیلمه و جبله اعتزال ایلدی و خلق زیدین
 علی مذهبنه دعوت ایلدی و اول بلاد که خلق اولد مذهبله
 عادت ایلدیلر و انک اوزرینه نشو و نما بولدی اتره
 و بعض فضلا دیدیلر کہ زید بن علی حضرت لری زیدیه نکل
 کندویه نسبت ایتدکلری مسائل اعتزالدن
 و اعتقاد اهل زیخ و ضلالتدن بریدر حاشا و کلا که
 اندن شو آیب اختلالدن برنسنه صدور ایدیه بلکه اول امام

قتل اولنوب

جليل وعالم نبيل ايدي لكن اتبا عندن دين اولين
اكانسبت ايتدكلري نسنه نسبت ايتديلو وانك اوز
افترا ايديوب كذب سويلديلو نتمكم روا فض جعفر
صادقه كذب ايليوب افترا ايتديلو وكتب فتا وادن
خزانة الاكل نام كتابك اخونده ديركه امام ابو حنيفه
زيد حضرتلر نيه چوق مال ايله ياردم ايلدي وبنی امیه
دن هشام بن عبد الملک انك اوز رنيه خروج ايتد کده
تنها ده اندن بيعت ايتدي و امام جعفره دخی چوق
مال ویردي وانلره احسان ایلردي انتهى واللہ اعلم
بحقیقه الحال وپوزیدی طائفه سی اوج فرقہ اولدی
فرقه اولی چارو دتیه دروانلر ابو چار و دنام برکنه
اصحابیدرو امام باقرانی سرخا بایله تسمیه ایتدی وشن
دکرده ساکن اولور شیطان ایلر تفسیر ایلدی وپوز
حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم امام علینک
رضی اللہ عنہ امامتی اوزره وصف ایلر نص ایتدی
وتسمیه ایلر نص اتمدی و حضرتدن صکره امام حق
علی ایکن خلق وصف ایلر اشنا اولدیلو و موسوی
طلب اتمدیرو ابو بکرری اختیارلری ایلر امام نصب
ایتدیرو پس صحابه نص رسول و حضرت

44 امام علی به اقتدادن بجانب ایتدکلری جهتندن
کافر اولدیرو دیدیلر و صحابه کرامی رضی اللہ عنہم
آلکار ایکن کافر اولدو عندن اگاه اولدیلو و ابو
چار و پومقاله ده امامی زیده مخالفت ایلدی زیرا
اول بو اعتقاد فاسدی اعتقاد ایلدی و دیدیلر
که امامت حسن ایلر حسیندن صکره اولادنده
شوری در پس کیمکه انلردن قلیح ایلر خروج ایلدی
وعالمه و عادل اولر امامدر و امام منتظرده اختلا
ایتدیلو بعضیلر دیدیلرکه منصور زماننده مدینه
منوره ده قتل اولنان محمد بن عبد اللہ ذر و بعضیلر
دیدیلرکه اولدرکن قتل اولنما مشدر و بعضیلر
دیدیلرکه معتصم زماننده حبس اچکنده اولان
محمد بن القاسمدر و بعضیلر دیدیلرکه اولدرکن
اولمشدر و بعضیلر دیدیلرکه مستعین بالله زماننده
قتل اولنان یحیی بن عمردر و بعضیلر دیدیلرکه اولدرکن
قتل اولمشدر **فرقه ثانیه** سلیمانیه در و اول سلیمان بن
حبریر نام برکنه انک اصحابیدر و پوزلر دیولرکه امامت
خلق ارا سنده شوری در و خیار مسلمان ایکن
انعتادی صحیحدر و افضل موجود ایکن مفضو لک

طلب

اول صحه

اما مني صحیحی در و دیدی بلوکه حضرت ابوبکر
ایله حضرت عمر اما ملرد رکن حضرت علی موجود ایکن
امت انرا ایله بیعت ایتدیکنرنده خطا ایتمشلردرو
خطالربنی درجه فسقه ایصال ایلدیلر وصحابه دن رضی الله
عنهم امام عثمانی وطلحه وزبیر وعائشیه کفار ایلدیلر **فرقه**
ثالثه صالحیه دروانلرحسن بن صالح نام کسنه نیک اصحابید
و بونلرمذهبه متفقلردرو اما متده قوللری سلیمان
قولی کیی درکنن حضرت عثمانده توقف اتمشلردرو فرقه
زیدییه بونلردرو مصنف دیرکه زمانمزده انلره تقلد
لیدلر و اصولده رأی اعتراضه و فروعده مذهبی
حنیصیه مائللردرالا بعض مسائلده شافعییه موافقت
اتمشلردلر و فرقه ایله فرقه شیعه بکرمی بر اولور و بکرمی
ایکنی فرقه امامیه دروانلر شونلردر که حضرت رسول
اکرم دن صلی الله علیه وسلم امام علینک حقیقه نصی
جلیب صادر اولدی دیولر زبیر حضرت رسول اکرم صلی
علیه وسلم من کنت مولاه فعلی مولاه بیوردی و حدشنده
من کنت ولیه فعلی ولیه دیدی وصحابه کزین تولیه دت
بزم فیه ایتدیکنر فیه ایتدیله حضرت عمر حضرت علی
استقبال ایتدیکنده طوبی طلع یا علی اصحت موی کل مؤمن

و مؤمنه

امامیه

45 و مؤمنه بیوردیلر و حضرت رسول الله صلی الله
علیه وسلم اقتضاکم علی قولی نصدرا اما متده دید
زیرا اما متک معناسی اولدر که هر حادثه اقصی
القضاة اولوب واقعه ده ایکی خصمک اوزرینه **رافعه**
حاکم اولر و خدائک جل ذکره اطیعوا الله و اطیعوا
الرسول و اولی الامر منکم قولنک معناسی بودر دیدیلر
و بوطائف صحابه کزین کرامی کفار ایتدیله و حقلرنده
لایق اولمیان سوزلری سویلدیله و نصوص قرآن
انلرک عدالقلرنده و خدائک جمله سندن رضا **سنه**
شهادت ایلمش ایکن نیه انلر صحابه حقیقه
لایق اولمیان سوزلری سویلدیله جرأت ایتدیله
اللهم لقد
رضی الله عن المؤمنین اذ یبايعونک تحت الشجرة
و اول زمانده انلر بیک دت یوز کسده ایدیله و حق
نجه مهاجرین و انصار و انلره احسان ایله تابع
اولنلری مدح ایلوب بیوردی و السابقون الاولون
من المهاجرین و الانصار و الذین اتبعوهم باحسان
رضی الله عنهم و رضوا عنه و قال الله تعالی لقد تاب
الله عن النبی و المهاجرین و الانصار الذین اتبعوه فی

ساعة العرة وقال تعالى وعد الله الذين آمنوا منكم وعملوا
 الصالحات ليستخلفنهم في الارض وبونده انلرك عند الله
 عظيم قدر لرنيه وعند الرسول كرامت ودرجه لرنيه ليل
 وار در رؤي سميك دين صاحبي اولان كنه انلره بجه طعن
 ايلر لر وانلري بجه ظلم نسبت ايدر لر حال بوكر حضرت
 رسول اكرم صلى الله عليه وسلم انلره محبت واحسان
 و مساو لر نيدن كف لسان ايله امر ايلدي وانلردن اولان
 نفر كنه نك ابوبكر و عمر و عثمان و علي و طلحة
 و زبير و سعد و سعيد بن زبير و عبد الرحمن
 بن عوف و ابو عبيدة الجراح در رضوان الله عليهم
 اجمعين اهل جنت اولد قلر نيدن خير و يردي و هر
 بر نيك حقه نده على الا نفراد خير و ارد اولدي وانلرك
 بعضي سندن نقل اولنان امور كه نقللري تدبر اولنمق
 كر كر زيرا كا ذيب ر و افضل چو قدر و بونلر امانتي ^{جعفر}
 صادق سوقده اتفاق ايتديلو لكن انلر نسكره ^{منصوص}
 عليه ده اختلاف ايتديلو و شول نسنه كر ايلري
 انك اوز رنيه مستقر اولدي بودر كه انلر نسكره ايا ه
 او على موسى كاظم در و انلر نسكره على ابن موسى الرضا
 در و انلر نسكره محمد بن علي التقي در و انلر نسكره علي بن محمد

النقي در و انلر نسكره حسن بن علي الرضي در و انلر نسكره
 محمد بن الحسن در و امام منتظر اولدر و جعفر صادق
 نسكره اولان مرا تبدي نهر مرتبه ده اختلافلري
 وار در امام فخر الدين انلري محصل نام كتابند اخري
 ايراد اتمشدر **فصل ثالث خوارجه بياننده در معلوم**
 اوله كه اوز رنيه جماعت ^{اتفاق} ايتديلر امام حقيك اوز رنيه
 خارج اولان كنه بيه خارجي ديكر كر كه اول خروج صحابه
 زماننده اولسون و كر كه تابعين زماننده اولسون
 و كر كه هر زمانده ائمه اوز رنيه اولسون و خوارجه يدي
 فرقه در لر فرقه **اوله** محكمه در و بونلر شول طائفه
 در كر وقت حكيمه و ايتي حكمه ارا سنده واقع اولان
 نسنه عندنده امام علي بنك اوز رنيه چقديلو و اني كفره
 نسبت ايتديلو وانلر اون ايتي تبك كنه ايتديلو و جمله سي
 اهل صلوة و صوم ايتديلو و حضرت رسول الله صلى
 الله عليه وسلم يحقر احدكم صلوته في جنب صلوتهم
 و صومهم في جنب صومهم و لكن لا يجاوز ايمانهم ترا قيههم
 قولي انلرك حقلر ننده در ديديلر نهر و انده جمع اولديرو امانا
 على حضرتي انلردن طاعتنه رجوع طلب ايتدي انلر
 ابا ايتديلو پس امام على انلرا ايله مقاتله ايتدي و اكثر ي

دي و بوفرقه نكر جمله سي

قتل اولنوب اچلورنده از گنه خلاص اولدي ننگ قصه لر
مشهوره و کتب تواریخده مسطوره در و بو فرقه ننگ
مذهبلری بود که هر که خلق ارا سنده عدل ایلیه و جو
ایتمیه اوله امام اولور که اول قرشیدن اولسون
و کرکه غیر یلورندن اولسون و اگر سیرتینی تغییر ایدوب
جو ر ایدر سه عزلی و یا خود قتل واجب اولور و نصب
امام ایجاب ایتدی بلکه عالمده امام اولمقی تجویز ایتدی
وصحابه ننگ اکثرینی و کبیره ارتکاب ایلینی اکتفا ایتدی
فرقه ثانیه بهر سینه در و بو نوبه س بن الهصیب بن جابر
نام بر گنه ننگ اتباعیدر و حجاج انک اللری و ایاقرینی
کسوب قتل ایلدی و بو نوبکه مذهبلری بود که ایمان
لسان ایله اقرار و خدایی و رسولی کتورد و کی سننه
بلکه ر پس کیمک بر سننه دوشه و انک حلال و حرام
اولدوغنی بلیه اوله کافر در زویا انک اوزر نیه حق بلکه
اچون تفحص واجبدر و بعضیلر دیدیلرکه مادامکه انک
حالی امامه رفوع اولنوب حد او ر کیه کافر اولمز و بعضیلر
دیدیلرکه حرام ابحق خدا ننگ قل لا اجد فیما اوجی الی محرماتا
الایه قولنده در و بعضیلر دیدیلرکه امام کافر اولمقی
حاضر و غایب رعیتدخی کافر اولور و دیدیلرکه اطفال

ایمانده

ایمانده و کفرده بابا لر کیبیدر و بعضیلر دیدیلرکه حلال
نسنه دن سرخوش اولان گنه قول و فعلیده مواخذه
اولمز و حرام نسنه دن سرخوش اولان مواخذه اولنور
و بعضیلر دیدیلرکه کیره ایله سکر کفر در و افعال عبادی
کندولرینه اسنادده معتزلیه موافقت ایتدی **فرقه ثالثه**
ازارقه در و بو نوبه نافع بن الازرق نام بر گنه ننگ اصحاب
و بو ننگ بدعتی سکر در اولکی بدعتی اولدر که امام علی ^{رضی} حضرت
رضی الله عنه حکیم سببیده اکتفا ایتدی و دیدی که حق
حضرت لر نیش و من الناس من یحبک قوله فی الحیوة الدنیا و شهید
الله علی ما فی قلبه و هو الله الخ صام قوی انک حقنده نازل
اولدی و ابن بلجی فعلنده تصویب ایلدی و دیدی که خدا ننگ
عز و جل و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله
قول انک شائنده نازل اولدی و خوارچک مفتیلری و زاهد
و شاعر لر یه عمران ابن حطآن ابن بلجی تصویبده بو ایکی بیتی انشا
ایلدی **نظم** یا ضربته من منیب ما ارادها الا لیبلغ من ذی
العرش رضوانا الی لا ذکره یوما فاحسبه اوز البریه عند
الله میزاننا و ازارقه بو بدعت ملهونک اوزر نیه کتدی و انک
اوزر نیه امام عثمانک و طلحه ننگ و زبیرک و عائشه ننگ
و ابن عباسک رضی الله عنهم و انرا ایله سایر مسلمانر که اکتفا ایتدی

زیاده آیتدیلر وانلرک جهنده مخلص اولمیلر
حکم ایلدیلرکن بو اعتقاد لرله کندولر کافر اولوب جهنده
مخلص اولمیلرینی بلدیلر زیرا مؤمنی کافر اعتقادیدن
کافر اولور و جهنده مخلص قالور و ایکنی بدعتی اولدرک
قتالدن قعود ایدنلری کفار آیتدی و دینده کندوی
موافق اولدوغنه باقمدی و اوچنچ بدعتی اولدرک
کندوی مخالف اولنلرک اوغللرینک و خاتونلرینک
قتلرینی جایز کوردی و دورنجی بدعتی زانی محصندن
رحمی اسقاط ایلدی زیرا اول قرآنده مذکور دکدر
دیددی و بشنچ بدعتی اولدرک مشرک لریک اوغللری
بابا لرین ایله جهنده درمیددی و امام اعظم حضرت ^ع
رضی الله عنه کمال و رعیتدن توقف آیتدیلرین میئده
لرک بری بودر و سایر ائمه عندنده انلر اهل جنتک
خدمتکار لریدر زیرا حدیث شریفده اطفال الشریکین
خدم اهل الجنة واقع اولمشدر و التنجی بدعتی اولدرک
قولده و فعلده تقیه جایز دکدر دیددی و بدنجی بدعتی
اولدرک قبل النبوة پیغمبرک کافر اولسی جایز در دیدی
و سیاتی تفصیلده هذا الکلام بعون الله الملك العلام
وسکننجی بدعتی اولدرک کبیره ارتکاب ایدن کسه کافر

اولور

اولور دیدی و بوقولند ایلیسک کفری ایله استدل
ایلدی **فرقه رابعه** نجداتدر و انلر نجدت بن عامر بن
نام برکنه ننگ اصحابیدر و بونلرک بعضی سینه عازر ^{ترقی}
دیدلر زیرا فروعده جهالانده خلقی مغزور آیتدی
بیانی بودرک نجدت بر اوغلنی عسکر ایله اهل قطنیک
اوزرینه کوندردی پس انلری قتل آیتدی و عورتلری
اسیر ایلدیلر قبل القسمه عورتلره نکاح ایلدیلر
و غنیمتدن بیدیلر و نجدت به رجوع آیتدکده ایشلدکلری
نسنته انکاسویدیلر و اول دیدیکه ایشلدکلر ^{نسنته}
سزده جایز دکل آیدی و انلره جایز اولمدوغنه جهل
اظهار آیتدیلرند انلری مغزور طوتدی اول اولده
انلره عازرتیه دیندی و جمیع نجدات دیدیلرک خلقیک
امامد حاجت لری یوقدر بلکه انلره واجب اولان ارا ^{لرینه}
عدلی رعایت اتمکدر و اکو اول رعایت امام مسیز
تمام اولنرسه انلره امام نصب ایلمک جایز در و از ارقه
به تکفیرده موافقت و باقی احکامده مخالفت ایلدیلر
فرقه خامسه اصغریه در و انلر زیاد بن الاصغر
نام برکنه ننگ اصحابیدر و بونلر از ارقه برنجی و جهل
مخالفت آیتدی و جه اول اولدرک قتالدن قاعد

الحق ساه

اولنلری دینده کندولرینیه موافق اولور لرسه
اکفار اتمز لر وجه ثانی اولدر که رحمی اسقاط ایلمز لر
وجه ثالث اولدر که اطفال کفاری اکفار اتمز لر و نادر
ده تخلید لری ایله قایل اولمز لر وجه رابع اولدر که
قولده تقییه ناک جواز نه و فعلده منعنه ذاهب اولدی لر
ودخی دید لر که حدی موجب اولان معصیتک صاحبی اول
معصیت ایله تسمیه اولنور مثلاً زنی ایدنه زانی و
سرقه ایدنه سارق دینور کافر دینور و عظیمین ایدنه
حد اولمین معصیتک صاحبنه ترک صلوة و صوم
کبی کافر دینور دید لر و کندو دینلرینیه معتقد اولان
مؤمنیه دار تقییه ده کافر اولنور مکی جایز کور دید لر
امادار علانیته ده اولنور مکی جایز کور مدید لر **فرقه**
سادسه اباضیه در وانلر عبداللہ بن اباضی نامہ
برکنند ناک اصحابیدر دید لر که اهل قبله دن
بزه مخالف اولنلر کافر لور و مشرک دکلاوردن **مناک**
لری جایز در و حوب وقتنده مالترینی غنیمت ایلمک
حلالدر و حربدن غیریده حوامدر و دید لر که اهل
اسلامدن بزه مخالف ایدنلر که دار لری دار **اسلام**
الاباد شاهلرینک عسکری اولدوغنی بر دار **اسلام**

دکلا در باربعی در و کندولرینیه مخالف اولنلر
کندولرینیه موافقت ایدنلر اولور زکرییه شکی دتاری
جایز کور دید لر و دید لر که کبیره ارتکاب ایدنلر و حد
در و مؤمن دکلاوردن زیرا اعمال بونلر که عندند
حقیقت ایمانده داخلورد و دید لر که استقامت
قبل الفعلدر و قولدر فعلی خدانک مخلوقیدر و عالمک
جمله سی فنا بولور چنکه اهل تکلیف فانی اولور
و مرتکب کبیره کفر نعمت ایله کافر دکلاوردن کفیر اولور
کفارده و نفاقک شرک اولوب و شرک اولمسنده
و دلیل معجزه بعثت رسولک جوازنده و کندویه وحی
اولنان نسنده انا اتباعک تکلیفنده یعنی جایز
و غیر جایز اولمسنده توقف ایتدی لر و امام علی
حضرت لری و اکثر اصحابی رضی اللہ عنہم کفره نسبت
ایدیلر و بونلرد ورت فرقه اولدی لر **فرقه اولی**
حفصیه در و بونلر ابو حفص بن المقدام نام برکنند
اصحابیدر دید لر که ایمانله شرک اراسنده بر خصلت
متوسطه واردر اول معرفت اللہ در پی کیم خدای
بیله و غیر نسنه یہ کافر اولور و یا خود کبایر ارتکاب ایدنه

و کفر ملت ایله کافر

اول کافر در لکن مشرک دکدر **فرقه ثانیه** یزیدیه در
 و بونلریزیدین اینسه نام برکنه نکر اصحابیدر ابا ضیئه
 اوزرینه کفر و الحادی زیاده ایدوب دیدیلر که حق تعالی
 عجزدن کتاب ایله بر پیغمبر بعث ایدیه و اول کتاب سجادیه
 یازیلوب انک اوزرینه دفعه واحده نازل اولور
 و حضرت محمد صلی الله علیه وسلم شریعتی ترک ایدوب
 قرآن عظیمده مذکور اولان ملتغه میل قیلور بوسوز
 کتاب و سنت و اجماع امته مخالف اولدوغی جهتدن کفر
 عظیم و الحاد جسیمدر زیر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
 وسلم خاتم الانبیاء و شریعتی باقیه و مستوره الی یوم الدین
 و دیدیلر که اصحاب حدود مطلقا یعنی کرکه کند و لرینه
 موافق اولسونلر و کرکه مخالف اولسونلر مشرک اولور
 و هر ذنب کرکه صغیره و کرکه کبیره شرکدر و بوسوز
 لرینه دخی اصول شرعه مخالف اولدوغی جهتدن باطل
فرقه ثالثه حارثیه در بونلر ابو الحارث الالباضی نام بونلر
 نکر اصحابیدر ابا ضیئه ته قدرده یعنی افعال عباد خد
 مخلوقلری اولمه و استطاعت فعلدن اول اولمه مخالفت
 ایلدیر **فرقه رابعه** انکه خدا اراده اولنمین طاعت ایدیه قال

امتنون

اولنلردر

اولنلردر یعنی دیدیلر که قول امر اولدوغی نسنه ایثله سه
 و انکه خدای قصد امتسه اول طاعت اولور پس بونلر که
 قتنده عبادتک صحتنده نیت شرط اولمز بوسوز دخی
 کتاب و سنت و اجماع امته مخالفدر زیر حضرت حق جل
 و علا کلام قدیمده بیورر **فاما امر و الا لیعبد و الله**
 مخلصین له الدین و اخلاصدن مراد نیتدر و حضرت رسول
 اکرم صلی الله علیه وسلم بیورر انما الاعمال بالنیات
 و ائمه اربعه رحمة الله علیهم بونک اوزرینه جمعا و مشتملا
فائده بخاری و مسلم امام عمر حضرت بلونندن رضی الله عنه
 روایت ایدر که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
 بیورر **الاعمال بالنیات و لكل امر ما نوي ای ثواب الاعمال**
 بالنیات و اعمالدن مقصود تکلیفیه در پس جناب
 عزتک رضا سینی و امر شریفنک امثالنی قصد ایدر
 و لكل امر ما نوي قولي اشارت ایدر که حسن قبول حسنی نیت
 منوطدر و تعیین منوی شرطدر زیر اطلاق بعضی مواضع
 مقید دکدر مثلا برکنه نکل اوزرنده برنجی قالمش نماز اولور
 مطلقا فائده نیتی کفایت ایلمز بلکه قضا ایدیه حکمی ظهر میدر
 عصر میدر تعیین لازمدر زیر حضرت رسول اکرم صلی
 الله علیه وسلم لكل امر ما نوي بیوردی پس نیتی اطلاق

قیام و قعود و روزه و
 اعمال غیر تکلیفیه نیت
 محتاج دکدر و نیتدر
 مراد قلبیکه

ایدن گنه ایچون اطلاق وارد و اطلاق تقیید دن مغنی
 دکدر ائمه اربعه رحمة الله علیهم نیته مقارن اولمیان عملکر
 کرک مقصود اولسون و کرک غیره وسیله اولسون
 ثوابی و ملد و غنده اتفاق ایتدیو و عمل مقصود ده
 صلوة و زکوة و صوم و حج کبی ثوابک انتفاسی عملک انتفا
 مستلزم اولدوغنده جمع اولدیو پس نیته سز قلنان نماز
 و ویرلن زکاة و طوتولن اورجه و ایدیلن حج باطلدر دیدیلر
 و غیره وسیله اولنده وضو کبی اختلاف ایتدیو ائمه ثلاثه
 دیدیلر که ثوابک انتفاسندن انک انتفاسی لازم کلور حتی نیته
 مقارن اولمیان ایدست ایله نماز قلموج جائز دکدر و امام اعظم
 حضرت بیوردیکه انده ثوابک انتفاسندن انک انتفاسی
 لازم دکدر حتی نیته مقارن اولمیان وضو ایله نماز قلموج
 جائز در حاصلی امام اعظم حضرت بیوردیکه حق جل و علا
 صوبی تطهیر ایچون خلق ایشدر پس تحصیل طهارت ایچون
 استعمال اولندقدره اول نیته محتاج دکدر لکن طهارت نیته
 خالی اولدقدره انحق حدثن تطهیر ایجاب ایدر و ذنوبدن
 تطهیر ایجاب ایلر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم
 الاعمال بالنیات بیوردی معناسی ثواب الاعمال بالنیات
 دیکدر کورمز مساین که اکل کره نیتسز حاصل اولور لکن

نیتله

این کتابی در بیان نیت و ثواب است و در هر باب نیت را توضیح داده و ثواب آن را بیان کرده است.

نیتله ثوابه ناعمل اولور مثلاً عند الاکل عبادت اولور
 تقویت نیت ایله اول اکل ایله ثوابه و اصل اولور
 و اگر نیت اتمزسه مجرد اکل اولور و ثوابدن محروم اولور
 و جمله افعال مباحه بویله ذکر یعنی نیتله عبادت
 اولور لر پس معلوم اولدیکه حلیه اعمال نیتدر و نیت
 عملدن افضلدر انکجه ^{حضرت} رسول اکرم صلی الله علیه
 و سلم بیورر نیتله المؤمن خیر من عمله زیرا عملک نهایتی
 وارد و نیتک نهایتی یوقدر پس مسالک هر
 ندکلو عملی از اولسه ایمان اولور نیت اولچک جنتده
 مخلد اولور و نارده قلندر و کافرک هر نه ندکلو عملی
 چوق اولسه جهنمده مخلد قالور و اگر عمل ایله اولدی
 هر برینک نهایتی اولور دی لکن ایلکسندده دخی تخلید
 نیت ایله اولور زیرا مسالک نیتی اسلامدر علی الابد
 و کافرک نیتی کفردر علی الابد و انلوردن هر برین نیتک
 بقا سیده باقی قالور معلوم اولدیکه اعمال او قسسه
 اوزره در بر قسسی طاعتدر و بر قسسی معصیتدر
 و بر قسسی مباحدر طاعتک اصل صحتی و تضاعیف
 فضلی نیتله مربوطدر پس اگر نیتله مقارن اولور سه
 صحیح اولور و صاحبی ثابور اولور و معصیت مو ^{صنوعندن}

مخلد صر

نیقله ایله متغیره اولمز پس معصیت اولان نسنه نیتله طاقته
 دوغمز و مباحدن بر نسنه یوقدر که نیت و یا خود نیات کتمل
 اولوب مباح ایکن طاعت اولیه و فاعل انکله معالی در حاتم
 وصول بولیه مثلا تطیب نفسنده مباحدر لکن امانیت
 حسنه مقارنه اولدوقده اول نیت سببیده طاعت اولور
 و فاعلی اندن ثواب بولور مثلا اول تطیبدن مجرد تلذذ
 قصد ایدرسه امر مباح اولور و بر مؤمنک ایذا سنه مؤد
 اولسون دیونفسندن رایجه کویبه تک دفعنی قصد
 اول طاعت اولور و صاحبی اجر جزیل بولور و الله
 اعلم **خوارجه** فرقه سابعه عجارده دوز بونلر عبد
 الکرم بن عجرد نام برکنه تک اصحابیدر و اول
 بدعتلرنده موافقت ایتدی بعده انلرکه بدعتلر نیش
 اوزرینه بعضی بدعت زیاده ایله بری اولدر که فی سیر کیم
 طفلدن بعد البلوغ اسلام ادعا سن ایتک واجبد وانی
 بالغ اولدوقده اسلامه دعوت ایلمک واجبد و بری اولدر که
 دیرکیم اطفال مشرکین با بالری ایله ناردده در لر و بری
 اولدر که دیرکیم کبا بر ارتکاب ایذنلر کافر اولور لر و فرقه
 عجارده اون فرقه اولدی لر فرقه اولی میمونیه در بونلر
 میمون بن عمران نام برکنه تک اصحابیدر و اول عجارده دن

فرقه سابعه
 فرقه سابعه
 فرقه سابعه

برنجی

برنجی بدعتله منفرد اولور بری اولدر که قدر ایله
 قایل اولدی و فعلی خلقا ابداعا قوله نسبت ایله
 واستطاعت قبل الفعله دیدی و بری اولدر که معتزله
 دیدکلری کبی خدا خیری اراده ایدر شتری و معالی
 اراده اتمز دیدی و بری اولدر که اطفال مشرکین
 جنتده در لر دیدی و اندن سورده یوسفک
 انکاری روایت اولندی و قیز لر که قیز لرینی نکاح
 ایلمک و قیزلر اشکرک و قیز قیزلر اشکرک قیز لرینی
 اولنمک جایز در دیدوکی حکایت اولندی پس انتقاد
 ایله و بوتجو بر ایله کافر اولدوغنی ثابت اولدی فرقه
 ثانیه حمزیه در بونلر حمزه بن مدرک نام برکنه تک
 اصحابیدر و بونلر میمونیه به قدرده و سایر بدعتلرنده
 موافقت ایتدی لر لکن اطفال مشرکینده مخالفت
 ایروب انلره جهنمده در دیدی لر فرقه ثالثة شعیبیه
 در بونلر شعیب بن محمد که اصحابیدر و بونلر بدعتلرنده
 میمونیه کبی در الا قدرده انلره مخالفت ایدر لر فرقه
 رابعه حازمیه در بونلر حازم بن غام برکنه تک اصحابیدر
 و اعتقاده شعیبیه طائف سنه موافق لر در فرقه
 خامسه خلفیه در بونلر خلف نام بر خا رجینک اصحابیدر

و بونلر خیر و شرش حضرت حق جل و علایه اسناد ایتدیلر
 و انده اهل سنت و جماعت منزهینه ساکک اولدیور و دخی
 دیدیلر که اطفال مشرکین عملسز و شرکسز جهنده درلا
 و بو اعتقاد ده تناقض اولدوغنی بلدیور فرقه سادسه
 اطرافیه در و بونلر حمزیه مذهبی اوزره در لر و رسیلری
 سچستان دن غالب نامنده برکسند در لکن حمزیه به نیافت
 ایروب دیدیلر که برکسند شریعتده بلدیور کی نسنته
 ایلسه اگر طریق عقلدن لزومنی بلدیور کی نسنته ایشلر
 معزور در و اصول لر نده و نفی قدرده یعنی افعال قدر
 عباده اسناد اتمده اهل سنت موافقت ایله یور فرقه
 سابقه معلومیه در و بونلر اعتقادده حازمیه کی در لکن
 بونلرک عندنده مؤمن شولمکنه در که حق تعالی حضرت
 جمیع اسماء و صفات یله و کی هر حق تعالی حضرت تبارکی جمیع
 اسماء و صفات یله بلیم اول جا هلد مؤمن دکلد و بونلرک
 عندنده عبادک فعل حضرت حقک مخلوقیدر فرقه نامند
 مجهولیه در بونلرک دخی مذهباری حازمیه مذهبی کی در
 لکن دیدیلر که کشتی مؤمن اولمغند ای بعضی اسماء سبیله
 کافیه اول عارف و مؤمندر و دیدیلر که قولک فعل کندونک
 مخلوقیدر فرقه تا سعه صلتیه در و بونلر عثمان بن ابی

این فرقه تا سعه صلتیه در و بونلر عثمان بن ابی

الصلت نام برکسندک اصحابیدر و اول عیازه
 دن برنجی بختله منفرد اولمشدر بری اولدر که
 دیدر که اسلامه کلنی کند و مزه یقین ایدر ز
 و انک کوچک اوغلندن بالغ اولوب اسلامه
 دعوت اولنوب قبول ایدیج اعراض ایلر ز
 فرقه عاشر ثعالبه در و بونلر ثعلب بن عاصم
 نام برکسندک اصحابیدر و اول عیازده یه منهد
 موافق اییدی و صکره طفله ولایت اثبات
 ایتدگده عیازده اندن اعراض اییدی
 یعنی دیدر که اطفالک کوک کوچک اولسونلر
 کوک بو یک اولسونلر ولایتلری وارد
 حتی بعد البلوغ انلردن انکار حق ظاهر اول
 و اندن نقل اولنور که اطفالک حال طفولیتده
 ولایت وعداوتدن برکملری یوقدر حتی بالغ
 اولوب دعوت اولنلر و قوللوندن غنی اولدولر
 زکوته اخذنی و فقیر اولدولر انلره زکا
 اعطاسنی جایز کورر دی و بو فرقه ثعالبه درت
 فرقه اولدیور فرقه اولی اخنسیه در بونلر
 اخنس بن قیس نام برکسندک اصحابیدر و اول

جمله ثعالبه دندون کن انلودن منفرد اولوب ديدکيه
 اهل قبله دن دار تقية ده اولنلرکه جمله سنده بن
 توقف ايده رم الا شول کسه کيه انون ايمان بيلنه
 پس اني کندوم يقين ايلدم و يا خود کفر بيلنه
 پس انون اعراض ايده رم و ديدکيه نزه مخالف
 اولانلري قتل ايلمک و ماللريني اخذ ايلمک حرامدر
 و ديدکيه اهل قبله دن بريله بديا قتال جائز دکله مادامک
 دينه دعوت اولنميه و اگر امتناع ايدرسه قتل اولنوم
 و نقل اولنورکه اول کند و قومندن مشرکوره اصحا
 کبا بر در مشرکوري اولنمکي تجويز ايتدي و بونلر ساير
 مسائلده خواريف اصولي اوزره در لر فرقه ثابته
 معبدته در و بونلر معبد بن عبد الرحمان نام برکنه نکه
 اصحا بيدراخنسيه به تجويز مسلمانده ايتدوکی خطا سند
 مخالفت ايتدي و ثعالبه به قوللره زکات و بر ميکي اولنور
 زکات المعنی تجويز نده مخالفت ايلدي **فرقه ثابته شيبانیه**
 در و بونلر شيبان بن سلمه نام برکنه نکه اصحا بيدرا
 جوده و نفی قدرت حادثه ده جهم بن صفوانه موافقت
 امشدر **فرقه رابعه** مکر ميه در و بونلر مکر م بن العجلی نام
 برکنه نکه اصحا بيدر و اول جمله ثعالبه دن نور و اکا بر نيجه

فرقه ثابته

اموره مخالفت ايمشدر بري اولدرکه ديرکه نمازي تک
 ايلين کافر در و کفر بري نمازي تري ايجون دکله **بلک**
 جل و علا حضرت **بلک** جهلی ايجوندر زير اديرکه شول
 کسه کيه خدا ناک کز لونسنه و اشکاره سنه
 مطلع اولدوغنی و اکا طاعت و معصيتي اوزر
 جزا و يره و کني بيله ترک صلوة اوزر رينه اقدام
 ايلمک انون تصور اولنمز و بومعنايي هر کي بيره
 مطرد قلوب مر تکينک خدايه جهلی ايجون کافر
 اولدوغيله حکم ايلدي و تعليلنده مادامک
 معرفت خدا دن غفلت اولنميه امر شريفه **حکافته**
 جرات اولنمز ديدوي انکچون حضرت رسول اکرم
 صلی الله عليه وسلم بيور امشدر لا يزنني الزاني
 حيني بزني و هو مؤمن ولا يسرق السارق حيني
 يسرق و هو مؤمن و بري اولدرکه خدا ناک عوز جل
 عبادنه موالات و معاداتي عاقبت اعتباريله بعينه
 اوزر رينه اولدوکلوي حال اعتباريله در اولدوکلوي
 حال اعتباريله دکله زير اکا اعتباريله يوقدر ديرکه
 بزده بوييله يوزکيم که حالت موته واصل اولدوکلوي
 حالتده مؤمن ايسه اکا محبت ايلرز و اکو کافر

ييسر مکر

ایسه العیاذ باللہ اکا عداوت ایلرز بیس فرقه خواجه
 یکرمی فرقه اولور زیرا فرقه عجا زده اون فرقه در
 سابقا ذکر اولنا ان التي فرقه به ضم ایلیجک اون التي فرقه
 اولور لر تعالیه دن و یا خودا با ضیه دن درت فرقه
 منشعبه اولور پس مجموعی یکومی فرقه به وصول بولور
 واللہ اعلم **فضل رابع** فرقه مرجئه بیاننده در ارجا ایلی
 معنی اوزرینه کلور بویسی تأخیر معناسنه در بویسی
 اعطاء رجا معناسنه در و معنای اول ایله بولور
 اوزرینه مرجئه اسمی اطلاق صحیحی زیرا انلر علی
 رتبه ده نیتدن و اعتقادن تأخیر ایدر لر و معنای
 ثانی ایله بوجماعته مرجئه دیک ظاهر در زیرا انلر
 کفر ایله طاعت فائده ویرمد و کی کبی ایمان ایله
 معصیت دخی ضرر ویرمز دیور لر و بعضیلر دیدیلر که
 ارجا کبیره صاحبک حکمی قیامت کوننه تأخیر
 ایوب دنیا ده اولان حکم ایله که اهل جنت و یا خود
 اهل جهنم اولمقدر انک اوزرینه حکم اتمکده بولور
 اوزرینه مرجئه ایله وعیدیه فرقان مقابلتان
 اولور لر و بعضیلر دیدیلر که ارجا امام علی
 درجه اولیدن رابعیه تأخیر در و بومعنی اوزرینه مرجئه
 درجه اولیدن رابعیه تأخیر در و بومعنی اوزرینه مرجئه

اول فرقه اولور لر و یا خودا با ضیه دن درت فرقه منشعبه اولور پس مجموعی یکومی فرقه به وصول بولور

فرقتان متقابلتان اولور لر و فرقه مرجئه بش
 فرقه در لر فرقه اولی یونسیه در و بونلر یونس بن
 النمری نام برکنه نک اصحابیدر و اول دیکه ایمان
 حضرت حق جل ذکره معرفتیدر و اکا خضوع در
 انقیاد در و انک **کسب** اوزرینه استکباری
 ترکدر و قلب ایله محبتدر کیمده که بو خصال حاصله
 اوله اول مؤمندر و معرفتدن غیر بی طاعت ایمان
 دکلدر پس انک ترکی حقیقت ایمانده ضرر ویرمز و ایمان
 خالص و یقین صادق اولجق اول ترک اوزرینه غذا
 اولمز و قوله جنته اخلاص و محبتده داخل اولوب
 عمل و طاعتیله داخل اولمز و دیدیکه ابلیس علیه اللعنه
 عارف ایدی استکباری چون و خدا یجل و عدل خضوعی
 ترکی چون کافر اولدی ننتو کم خدا نک ابي و استکبر و کان
 من الکافرین قوی دلالت ایتدی **فرقه** ثانیه عبیدیه
 در و بونلر عبید المکتب نام برکنه نک اصحابیدر
 و اول دیدیکه خدا نک علی ذاتنه غیر بی دکلدر
 و باقی صفاتی دخی بویله در و دیدی که خدا انسا
 صورتنده در و حضرت رسول اکرم صلی الله
 علیه وسلم ان الله خلق آدم علی صورته الکرهات

کسب

قوليله بو معناه اشادت ايشد رنج الله عن ذلك علوا
كبيراً فان الله معلوم اوله كم بو حديث شريفى امام احمد
وبخارى ومسلم ابو هريرة حضرتى نذرت خلق الله
آدم على صورته لفظيله روايت ايتديلر وعلى صورته
لفظنده اولان ضميرك مرجعنده اختلاف ايلديلر
بعضيلر ديديلر كه آدمه راجعده اى خلق آدم على صورته
التى استمد عليها الى ان الهبط والى ان مات وبوكلا من فان الله
آدم عليه السلام جنتده صفت اخرى اوزر رينه اولدغى
ظن ايليه نكته همتى دفعدر ويا خود معناسى ديمكدر
ابتداء خلقه كاجد ولم ينتقل في النشأة كما ينتقل ولده
من حالة الى حالة بعينه حق تكى انك خلقتى موجود اولدغى
كبي ابتداء ايلدي وخلقته اولادي كبي اوله بر حاله تدن
بر حالته منتقل اولمدي بعضيلر ديديلر كه بونكله حضرتى
رسوله اكرم صلى الله عليه وسلم هرتيه نكر انسان اولمكدر
الا نطفه دن ونطفه اولمزالا انسان دن وانك اولي بو قدر
ديكدر بنى وزر لر رينه دد مراد ايتدي وبيان ايتديكه آدمه
عليه السلام اول امر ده بو صورته اوزر رينه خلق اولدغى و
ديديلر كه حضرتى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم قوليله
انسان كند فعلنى خلق ايدر ديديلر كه قوللر رينه دد مراد ايلدي

وبعضيلر ديديلر كه بو حديث شريفك برسببى وادد
واول بور وايتده حذف اولمكشدر واولي اولدركم
بركسه قولنك يوز رينه بر طينجه اوردى وحضرتى
رسوله اكرم صلى الله عليه وسلم انى انذرتى ايتدي
واكا ان الله خلق آدم على صورته بيوردى واكثر علما
عندده بعضير مضمروپ عايددر و طبرانى ابن عمرون
رضى الله عنهما روايت ايدركه ان الله خلق آدم على
صورة الرحمان وبو حديثك رجالي ثقاتدرو بو حديث
شريف بوروايت اوزره متشابهاتندرو و متشابهاتده
سلفك وائمة اربعه نك منجهلوي بودركه انلر رينه ظاهر
لوي اوزره ابقا ايدر لر وانلرده تشبيه ونا ويلدن
اجتناب ايدر لر وخلقك منجهلوي تا ويلدريس ديديلر كه
صورتدن مراد صفت ديمكدر ومعناسى حق نك آدمي
علمدن وحياتون وسمعدن وبعردن وغيرى صفتانده
كند و صفاتى اوزر رينه خلق ايتدي ديمكدر اگرچه خدانك
صفاتنه بونسنه مشابه دكلدر فرقه شالته غسانيه
درو بونلر غسان الكوفى نام بر كسه نك اصحابيدرو اول
ديديلر ايمان خدياي ورسولنى وانلردن مكن سننه اجماعاً
بالكدر وتفصيلاً بالكل لازم دكلدر و ديديلر ايمان زان اولدور

و ناقص اولمز و اول اجمال بود که دینه حق لجه حجی فرض
 ایلدی و کعبه قنقی جهتمده اولدوغنی بلیم جانورد که
 اول مکه نیک غیرنده اولدوغنی لجه حضرت محمدی ^{بعثت}
 ایلدی یعنی نبوت و رسالت ایلد کوندردی و بلیم ^{میش}
 ده اولان اولمیدر و یحیی غیریمیدر زیرا بو مقالات
 ایلد قایل اولان مؤمندر و ذکر ایتد و کندن مقصود
 بو امور حقیقت ایمانه داخل دکلمدر در دیکدر و الا
 امور مذکوره عاده قل شک ایتد و کنده بشبهه یوقدر ^{و جمله}
 عجبون بری بود که غسان امام اعظم حضرت تارندن
 کند و هبی کسی حکایت ایلردی وانی مرجئه دن عد
 ایلردی و الله کذب سویلدی و انک اوزرینه افترا ایلدی
 و بو کذب و افترا سیله کند و مذهب باطلینه بو یله
 بر بیوک و مشهور کسنه نک موافقتیه ترویج قصتد ^{ایتدی}
 آمدی و مع هذا اصحاب مقالاتدن چوغی ابوحنیفه ^{اصحابی}
 مرجئه اهل سنتدن عد ایلدی و بو نک سببینه ایکی
 وجه ذکر اولندی بری اولد که امام اعظم حضرت تار ^{صدر}
 اولده ظهور ایدن معتزلیه قدرده مخالفت ایلردی
 قدرده کند و لرینه مخالفت ایده نه مرجئه دیلردی ^{پس}
 اعظم و اصحابنه بولقب انلردن صادر اولدی و بری اولد

این کتاب در بیان عقاید اهل سنت است
 و در رد عقاید اهل مرجئه و معتزله
 و در بیان فضیلت امام اعظم
 حضرت تارند است

امام حضرت تارنی ایمان لسان ایلد اقرار و قلب ایلد تصدیق
 دیر ایلدی و جو اولد و عملد دینردی و ایمانک زیاده و ^{نقص}
 قبول اتمه سنه ذاهب اولوردی پس بوندن امام حضرت ^{تارنی}
 عملی ایمانندن ایدر ظن اولندی بو ظن فاسد در زیر امام اعظم
 حضرت تارنیک عملده مبالغه سی معروف و مشهور در ^{انده}
 کمال اجتهادی بطون دفاتر ده مسطور در و کوفه ^{داخل}
 اولان علما و فضلا و اولیا و اتقیا کوفه ده ابوحنیفه دن
 افقه و اورع کسنه کور مد که دیوشهادت ایلر لردی
 و این المبارک حضرت تارنی روایت ایلر که اهل کوفه عاده
 بو معنایه اقرار و اعتراف ایلور لردی و کند و لرینه اهل
 کوفه نک اور عندن سوال اولند قدره ابوحنیفه ^{حضرت}
 کوستر لردی ^{فان الله} و رع حرامه دوشمک خوفنده حلالی
 ترک دیر لر اول اجلدن سلف بر حرامه دوشمک ^{سندن}
 یتیش حلالی ترک ایتدیلر فرقه را بو ثوبانیه در و بونلر ^{ثوبان}
 المرجئه نام بر کسنه نک اصحاب بیدر دیدیلر که ایمان معرفتد
 خدایه و رسالنه و عقلده هو ایشلمه سی جایز اولمیان
 سننیه و عقلده ایشلمه سی جایز اولان سننیه اعتقاد ایمان
 دکلمدر و جمیع عملی ایمانندن تا خیر ایتدیلر و دیدیلر که اگر ^{کفر}
 کولی حق لجه بر عاصیدن عضو ایدر سه حاله انکدر حاله کبی

اولان هر مؤمن عاصیدن عضو ایدر و اگر جهنم دن
 بزنی اخراج ایوسه هرا نك کبی اولانی دخی اخراج ایلر
 فرقه حاکمه مؤمنیه درو بونلر ابی معاذ الثومنی نام
 برکنه نك اصحابی بیدر و اول دیدیکه ایمان معرفتدر
 و تصدیقدر و محبتدر و اخلاصدر و اقراردر و بونلر
 عمل سنی و یا خود بعضی سنی ترک کفردر و بونلر ک
 بعضی سنی و بعضی ایمان دکدر و هر معصیت ک اول
 بالاجماع کفر اولمیه انک صاحبنه فاسق و عاصی اولدی
 دینور فاسق درینمز استحال ایوب ترک ایلین کافر
 اولور و قضا نیتله ترک ایدن کافر اولمز و دیدیکه
 کیمکه برینغیری اولدوره و یا خود اوره اول کافر اولور
 کفری قتل و ضرب کون دکدر بلکه اول دلیل تکذیب
 و بغض اولدوغی چون درو این راوندی بونکله قایل
 اولدی و بشر المولسی دخی بویله دیدی و انلر دیدیر که
 پوته سجده کفر دکدر بلکه اول علامت کفر در پس
 پوشش فرقه مرجئه خالصه در و بر قاج فرقه دخی وارد
 که انلر ارجا ایله قدر بیننی جمع اتمشدر در بری صالحیه در
 انور صالح بن عمرو الصالحی نام برکنه نك اصحابی بیدر و
 محمد بن شیبدر و بری اوشمدر و بری غیلاندر تنبیهان

وغازی

تنبیه

تنبیه اول اولدر که اهل سنت و جماعت رضی الله
 عنهم اتفاق ایتدیلر که اعمال حقیقته ایمانده
 داخل دکلددر پس اعمال مفروضه نك فرض اولما لرینی
 انکار ایدوب ترک ایدنلر کافر لردر و فرض اولدولرینی
 اعتقاد ایدوب کسلا ترک ایدنلر فاسق لردر و
 بونده جمیع اهل سنت و جماعت اتفاق ایتدیلر
 لکن ترک صلاته اختلاف ایلدیلر حافظ عبد
 العظیم المنذری دیر که صحابه دن وانلر دینلر کلنلر
 دن بر جماعت نمازی جمیع وقتی حقنیه عمدت ترک
 ایدنی کفره نسبت قلدیلر و صحابه دن بوقول ایله
 اولنلر ک بری عمر بن الخطاب در و بری عبد الله بن
 مسعود در و بری عبد الله بن عباس در و بری معاذ
 جبلدر و بری جابر بن عبد الله در و بری ابوالدرداء
 رضوان الله علیهم اجمعین و غیره صحابه دن بوقول
 ایله قایل اولانلر ک بری احمد بن حنبلدر و بری اسحاق
 بن راهویه در و بری عبد الله بن المبارک و بری ابراهیم
 النخعی در و بری حکم بن عتیبه در و بری ایوب السخیتی
 در و بری داود الطیالسی در و بری زهیر بن حریر
 رحمهم الله انتهی کلامه و ترمذی و حاکم اسناد صحیح

ایله ابو هریره حضرت تهرند فی رضی الله عنه روایت
 ایدر که قال کان اصحاب رسول الله صلی الله علیه
 وسلم لا یرون شیئا من الاعمال ترکہ کفر غیر الصلوة
 و امام اعظم و امام مالک و امام شافعی و برر و ایتده
 امام احمد ذاهب اولدیلر که کافر اولمز و برر و ایتده
 امام احمد دیدیکه کافر اولور بعده اختلاف ایتدیلر
 که بو ترک سببی ایلر قتل اولنور می اولمز می ائمه ثلاثه
 دیدیلر که نعمه و قتل امام مالکده و امام شافعی حدّا
 اولور کفر اولمز و امام احمد دن وارده اولان روایت
 اولی ده حدّا و روایت ثانیه ده کفر اولور ابن هبیره
 دیر که امام احمد که جهو را صحابی عندنہ مختار اولان
 روایت ثانیه در حدّا قتل اولنور دینلر غسل اولنوب
 اوزرینه نماز قلنور می و بوحسه غسل اولنوب
 نماز قلنور می بوند اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلر
 غسل اولنوب اوزرینه نماز قلنور و مقابر مسلمینده
 دفن اولنور زیر اسلدر و بعضیلر دیدیلر که غسل
 اولنور و اوزرینه نماز قلنور و اهانت قبره اشکاره
 اولنور و امام اعظم حضرت بریه و اصحابی دیدیلر که نماز
 کسل جهندن ترک ایدن کافر اولمز و قتل اولنور بلکه

قتل اولنور می

اولنور اولنجه و یا خود حبس اولنور
 نانا رخا نینه ده و غیر یدیه مذکور در که نمازی قضا سنه
 نیت اتمدین و عقاب حقدن قور قمدین عمد ترک
 ایدن کافر اولور پس بوندن زیاده احترازا اوزرینه
 اولمق کر کرد و کتب فتا و اده مسطور در که حضرت تک صلی
 الله علیه وسلم سنتلر ندن بوسنتی استخفاف طریق
 ایلر ترک ایلین کافر اولور زیرا اولر استخفاف سنتک
 صاحبنه راجع اولور مثلا برکنه آیه چون بیقلر که قرض
 حال بوکه اول جو ایلنجه سنت ایلر ده قرقمه
 دیسه کافر اولور زیرا انی انکار و رد طریقیده دیش اولور
 و سایر سننده دخی بویدر در خصوصاً شول سننده
 مشهوره و معروف اولمشدر پس سنتی استخفاف و
 طریقیده ترک ایدن کافر اولیجی فرضی استخفاف و تهاون
 طریقیده ترک اولمش اولو قتیله ثابت اولور جامع الصغیره
 دیر که احکام شرعدن برنی استخفاف ایدن کافر اولور
تنبیه ثانی ثانی اولور که انبیاء دن صلوات الله علیهم سلامه
 بر نیک سوزین مشخزه به آکان وانک کر جک اولور خنده
 شک ایدن و یا خود انی سوکن و یا خود انک شان شریفینه
 نقص و بر سننیه اکانسبت ایلین و یا خود انک قول و فعلدن

توبه ایلنجه تم

استخفاف ایتدی اولور

ایله کازم

برین استخفاف و اهانت ایدن و یا خود قلبیه اکا
 ایلین کافر اولور و حدّا قتل اولور و اسقاط حدّه
 توبه سی مقبوله اولور ^{یا بصورت} **فصل خامس فرقه پنجامیه**
بیانده بونلر حسن بن محمد النجار نام برکنه نك اصحا بیدر خلق
 افعالده و استطاعت فعل ایله اولور و عنده و قول
 فعلنی کسب اتید و کنده اهل سنت و جماعته موافقت
 ایلدیلر و نفی صفات و وجودیه و حدوث کلامده و نفی
 رویتده معتزله به متابعت ایتدیلر و بفرقه اولی
 فرقه اولدیلر **فرقه اولی** بر خوئییه در بونلر دیدیلر که
 کلام الله قراءت اولندقده عرضدر و کتابت اولدقده
 جسمدر **فرقه ثانیه** زعفرانییه در بونلر دیدیلر که کلام الله
 غیر اللهدر و غیر الله مخلوقدر و کلام الله مخلوقدر دین
 کسبه کافر در و بوکلامده تناقض وارد در **فرقه**
ثالثه مستدرکه در و بونلر زعفرانییه اوزرینه استدراک
 ایدوب دیدیلر که کلام الله مطلقا مخلوقدر و لکن حضرت
 رسول اکرم صلی الله علیه و سلم کلام الله غیر مخلوق بورد
 دی و سلف بو عبارت اوزرینه مجتمعه اولدی پس انلره
 موافقت ایلدک و غیر مخلوق قوللرینی حمل ایلدک شونک
 اوزرینه که اول بو ترتیب و بوحروف و اصواتدن نظره اوزرینه

مخلوق دکلدر بلکه اول بعینها بوحروفک غیرینی اوزرینه مخلوقدر
 و بوحروف اول حروفدن حکا بیدر و دیدیلر که بزه مخالف
 اولنلر که جمله قوللری کفردر **فصل سادس** جبریه بیاننده در
 جبر قولدن فعل حقیقته نفیندر و جناب عزت اسناددر
 و جبریه ایکن قسمدر بر قسمی خالصه در و بر قسمی متوسطه
 جبریه خالصه شونلردر که قوله فعل و فعله انده اصلا
 قدرت یوقدر بلکه اول کفدودن صدور ایدن نسنده
 جمادات منزله سننده در دیدیلر و بوقول جبریه منجهبی
 و جبریه متوسطه شونلردر که قوله قدرت حادثه اثبات
 ایدر لر و بونلر دخی ایکن قسمدر بر قسمی اقول قدرته فعلده
 اثرا اثبات ایدر لر و اکا کسب دیدیلر و بر قسمی اثرا اثبات اتمرا
 و بو حکم تفصیلی ان شاء الله تعالی عن قریب بیان اولنور
 وجهیمیه جهیم بن صفوان نام برکنه نك اصحا بیدر انک
 بدعتی ترمذی نام شهرده ظهور ایتدی و انی سالم بن احوز
 المازنی نامنده برکنه بنی امیه نك آخر ملکنده مروه
 نام مکانده قتل ایلدی و صفات ازلییه نفیده معتزلهیه
 موافقت ایلدی و انلر که اوزرینه بعضی اشیا زیاده قلدی
 بری اولدک دیدیکه خلقک وصف اولندقلری صفات
 ایلد حضرت حقک وصف اولنمه سی جائز دکلدر زیرا اول تشبیه

اقتضا ایدر پس خدا نك حتى وعالم او لمسنی نفی اتدی
وقادر و فاعل و خالق اولسنی اثبات ایلدی و بری اولدی
دیدیم انسان بر نسبه یقادر اولمز و استطاعت ایلدی
وصف اولمز و اول افعالند مجبوردر انك اصلاً
قدرت و ارادت و اختیار یوقدر و حق تعالی سائر جمادات
ده افعال سطح خلق ایدر سه انده دخی اخلین خلق ایدر
و بری اولدی که دیدیم اهل جنت و جهنمک حرکتلری
منقطع اولور لر و جنت و جهنم فنا اولور لر و خدا نك
جل ذکره خالین فیها قولنی مبالغه و تاکید اوزرینجه عمل
ایتدی تخلیده حقیقت اوزرینجه عمل ایتدی و بری اولدی که
دیدیم اهل ایمان ایمانده متفاضل دکلوردر پس ایمان
انبیایله ایمان امت برابر در و اول نفی روثینده اثبات
خلق کلامده و ورود شرعده اول ایجاب معارفه
معتزله به موافقت ایلدی **فصل سابع فرقه مشبهه**
بیاننده در بونلر حضرت حقی مخلوقات تشبیه و حادته
تمثیل ایتدی لرک الله تعالی بقولون علوا کبیراً و بونلر اکره
تشبیه اتفاق ایتدی لرکن انك طریقنده اختلاف
ایلدی لر بر قس مشبهه غلاة شیعه در کما تقدم من مفا
القائمه بالتجسیم و الحركة و الانتقال و الحلول فی الاجسام

الی غیر ذلک

الی غیر ذلک و بر قس مشبهه حشویه در مضر و کهنس و
احمد الجهمی کبی دیدیلر که خدا جسم در و انك اعضا و جوارح
وارد در و انك اوزرینه ملاسده و مصافی و معانقه
جایز در و بر قس مشبهه کرامیه در و انلر ابو عبد الله محمد
بن کرام نام برکنه نك اصحاب ایدر و بونلر تشبیهده اون
ایکی فرقه اولدی لرکن انلر اخیبیا و جهنم اولدی قلری جهنم
سوز لرینه اعتبار و اعتنا ایتدی لر بلکه رثیلر نیک
سوزی اوزرینه قصر ایتدی لر پس ابو عبد الله دیدیکه
اول عرشک اوزرینه مستقر در و اکا حرکت و نزول
جایز در پس بو فرقه مشبهه ایلدی فرقه ضالّه تمامش
ایکی فرقه اولدی لر و بن اول فرقه ذکر ایتدی کننته
کم ملل و خللونه ابن حزم و عبد الکریم الشهرستانی
و موافقه مولا ناعضدا نلری ذکر ایتدی لر **المعتزله**
بونلر یکری فرقه اولدی لر **الشیعه** بونلر یکری ایکی
فرقه اولدی لر **الخوارج** بونلر دخی یکری فرقه اولدی لر
المرجه بونلر بیش فرقه اولدی لر **النجاریه** بونلر اوزر
فرقه اولدی لر **المجریه** بونلر بر فرقه اولدی لر **المشبهه**
بونلر دخی بر فرقه اولدی لر پس مجموعی تیش ایکی فرقه اولور
معلوم اولدی که کتب فروعده باب امامتده مذکور در

مبتدعاً ما امتی مکروهه زبیراً اول اعتقاد جهتندون ^{سقر} فاسق
 واعتقاد جهتندون اولان فسق عمل جهتندون اولان فسقند
 اشد در زبیراً عمل جهتندون اولان فاسق کند و نک فسقند
 اعتراف ایدر و اندن خوف ایدوب استخفا را ایدر
 و مبتدع بونک خلافتی در و مبتدع دن مراد شول کسند
 انک اعتقاد دی اهل سنت و جماعتک اعتقادنه مخالف
 اول پس اگر اعتقاد ایدو کی سننه کفره مؤدی اولنرسه
 اگه اقتدا جائز در مع الکراهته و اگر مؤدی اولنرسه جائز
 دکلدر اصلاً کذا فی المحیط و امام محمد دن مرویدر خلق
 قرآن ایله قایل اولان کسند نک اردنده نماز قلمق جائز دکلدر
 و هشام امام محمد دن روایت ایدر جهیمیه نک و رافضیه
 و قدریه نک اردلرنده نماز قلمق جائز دکلدر و خلاصه
 دیرکه حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم شفاعتی
 انکار ایده نک و کرام کاتبنی انکار ایده نک و رؤیتی انها
 ایده نک اردلرنده نماز قلمق جائز دکلدر زبیراً انکر کافر
 لوردر و مشبهه اگر خدایه عباد کبی جارحه اثبات ایدر
 کافر لوردر و انکره اقتدا اولنق دن جمیع علماء اهل سنت
 منع ایشلردر تا تا رخانیه ده دیرکه صفات خدا دن
 بر صفتی خاد ثور دین کافر در و انده دیرکه حق نک ^{انقلد}

عالمدر و انک علی وارد در دینوز و ذاتیله قادر در و انک
 قدرتی وارد در دینوز دین کسند لورکه انکر معتزله در
 کفر لری ایله حکم اولنور میجوا بنده دیرکه کفر
 لریله حکم اولنور زبیراً انکر صفات خدایی نفی ایدر لرو صفا
 نفی ایدن کسند کافر در پس معتزله صفات خدایی نفی
 ایتد کفری جهتندون الکفار اولنور لرو انده دیرکه ذات
 باری جلت قدرت محل حوادث در دینلر ک حکم ندر لرو بنده
 دیدیکه کافر اولور لرو بلا شبهه پس مشبهه کرامیه نک
 کفر لریله حکم اولنور و دیدیکه خدایه یعنی عضو مثلاً
 الایاق و باش اثبات ایدن کافر اولور پس بونکله
 عموم مشبهه نک کفر لری ایله حکم اولنور و انده مسطور
 در که خدایه ده در دیوب و انکله مکان مراد ایدن
 کافر در و اگر انده بونسنه اراده ایتنرسه اکثر
 علماء عندنوه کافر اولور و علیه الفتوی پس بونکله خدا
 عرشل و ستنده مستقر در دینلر ک کفر لری ایله حکم اولنور
 و انده دیرکه خدایه اوست ایله و الت ایله و صف تشبهه
 و کفر در پس بونکله مجسمه ایله حلولیه نک کفر لریله حکم اولنور
 و انده دیرکه جفته دخولدن صکره رؤیت حق انکار ایدن
 کافر اولور و انده دیرکه قدریه طائفه سی شر خدا نک

جارحه

تقدیری ایله اولسنی نصیری ایچون وهر فاعل کند و فعلند
 خالق اولدوخی دعوا ایچون اکفار لر و واجبدر
 کیسانیه تی خدا نك اوز رینه جل و علا بد ای جایز کور کور
 ایچون اکفار واجبدر و افضیه برخی اموره اکفار واجبدر
 و اول امورک بریسی اموات دنیا یه رجوع ایلور و اول
 ابدانه انتقال ایدر لیدر کور و بری روح الیه ائمه یه انتقال
 ایلور دید کور و بری امام باطن خروجه ایدر و امام باطن
 خارج اولنجی امر و نه معطل اولور دید کور و بری و حی
 بن ابیطالبک حتی ایکن جبرائیل غلط ایوب حضرت
 محمد کتور دی دید کور و بو طائفه دیندن خارجلور در
 و حکمی مرتد لری در و خوارجی جمیع امتی اکفار لورنده
 عثمان و علی و عایشه و طلحه و زبیر رضی الله عنهم حضرت
 اکفار لورنده اکفار واجبدر و یزیدیه طائفه سی محمد بن یحیی
 بعث اولنور و حضرت محمد صلی الله علیه و سلم شریعتنی
 حاشا و کلا نسج ایدر دید کورنده اکفار واجبدر و نجاریه طائفه
 سنی صفات الاهی نفی ایتمک لورنده و قرآن عظیم جسمه کتابت
 اولند قده و عرضدر قوت اولند قده دید کورنده اکفار
 واجبدر و انده دیر که خلق محجبه نك اکفارنده اختلاف
 ایتمک بعضیلر اکفار ایدر بعضیلر اکفار دن امتناع ایلمک و صواب اولان

حکمی

قوله اصلاً فعل اثبات اتمینك اکفار یید و معمری انسان
 جسده غیر ییدر دید یکنده و اول حتی و عالم و قادر
 و مختار در دید کنده و اول نه متحرکدر و نه ساکندر و
 دید و کنده و اجسام اوز رینه جایزه اولان اوصافدن
 بری انك اوز رینه جایز دکدر دید و کنده اکفار واجبدر
 و معتزله دن حق تعالی بر سننه کور مرز و بر کسینه کور مرز
 دین قومی اکفار واجبدر و انده دیر که جسم بن صفوانك
 قوی ایله قائل اولان بزده دیندن خارجدر و انك
 اوز رینه نماز قلموز و جنازه سی ردیج کتموز و علمی ردایدن
 تفسیری اولدر که انحرق تعالی بر سننه حادث اولدوخی
 وقتده بیلور و حادث اولمزدن اول بلیغز دیر لور و بولور
 کافر در انلور کفر لینی المیز و انلره قزویر مرز و
 لری اردیج کتموز و حجه دن بر طائفه مؤمنلرک و کافر
 لر که حال لینی مشیت حقه حواله ایدر لور و دیر لر که انلر
 مشیت خواجه در لور قیامت کونی دیلور سه انلور جنته ادخال ایدر
 و دیلور سه جهنمه ادخال ایدر و دنیا و آخرت انلر نترکم
 دنیا ده مؤمنلرک بعضیسنی معذب و کافر لرک بعضیسنی منعم ایدر
 منعمه بعضیسنی معذب ایلمک دیر لور پس حکم آخرتله حکم
 دنیا یی بر ایدر لور و بولور کافر لور در و انلردن بر طائفه دیر

و شیطانیه طائفه منع خدا
 بر سننه مادام که اراده و
 تقدیر ایتمک بلنم دید کورند
 اکفار واجبدر

دیندن خارجلور و علمی
 ددک

منعم ایدر کز لک آخرتده انلورک
 بعضیسنی

که حسناً تم مقبوله و سنیاً تم مفضوره در و اعمال فرضی دکلمه در
 و نمازک و زکاتک و اورجک و سایر فرضی اولد قلریه
 اقرار اتمز لرو و دیور که بونلر فضائلدر ایشلین کمنه کوه
 و ایشلین کمنه نک اوزر رینه بر نسنه یوقدر بونلر دخی کافر
 در انتهی کلامه اگر دینلور سه کما اهل هوادن اولانلر که
 کفر لری ایله حکم ایله امام اعظم ایله امام شافعی دن ثابت
 اولان لانتکفر اهل القبلة قوللری جمعیه طریقی ایله دین
 هم بیور که جمعک طریقی اولدر که معتقدک نفسی کفر اولدغی
 جهندن انکله قائل کفر اولان نسنه ایله قائله رطلب حقه
 اجتهاده استفرغ و شعند فساد اولدوغنه بناء اول
 کافر اولمزلکن آرد نسنه نمازک بطلا نیله جزم بوجعی تصحیح ایله
 مکرکه عدم جواز دن مراد عدم حل اولد و اول صحته منافی
 دکلمه و الا اول مشکله رانتهی و ابراهیم الحلیمی دیر که بقول
 اوزره منقولک غلاة رواه خندف و انلره مشابیه اولنلردن
 ما عدانک اوزر رینه حمل اولنمسی و اجیدر زیرا بونلر که امثال
 اجتهاده بذل و شوع حاصل اولدی زیرا امام علی الهدی دین
 و یا خود جیمائل غلط ایله دین و بلا بکوز باطل سوز لری
 سولین کمنه محض هوایه متبعدر و اول و ما نفیدهم الا لیتقوا
 الی الله زلفی دینلردن حال جهندن استواء در و امام اعظم

و اول قوله

نقل اولنمسلر و لانتکفر اهل القبلة مطلق دکلمه بلکه ذنب ایله معتقد ر پس معناسی اهل قبله خوارج
 ایله معتقدله دیر کرای کبی کناه سببیلر تکفیر اتمز ذمکله

سابقاً تا آخر خاتمه در حکم و اجتهاد

64

ایله امام شافعی کبی عظیم الشان اما ملردن حاصل اولمکه
 بونلر که کفر کفره اولد قلری ایله حکم اتمیه لر و سوزشول
 کمنه ده در که انک ذاهب اولدغی نسنه حد ذاتنده
 عند التحقيق کفره اولور سه رؤیتی و عذاب قبری و
 امثاللری انکار اولمکه کمنه کبی زیرا بوانکاره نصوح مشهوره
 و اجماع حکم لری انکار وارد لکن انلرک غایبک
 شاهد اوزر رینه قیاسیه بشبهه سی وارد و خلافت
 شیخی منکر کبی در زیرا انده اجماع قطعینک حکمی
 انکار وارد لکن انلر اجماعک حجت اولمکه سنی انکار ایدر
 پس فی الجملة انلره شبیهه دلیل نظر ایله ظاهره البطلان
 ایسه ده پس معتقد لری کفر ایکن اجتهاد لری احکامی
 اولدوغی شبهه اعتباری ایله احتیاطاً کفر لریله حکم اولمکه
 و ذکر اولنان غلاة و امثاللری بونک خلافتی در لوقائل
 انتهی و بالجملة لانتکفر احد من اهل القبلة قوللری مسائل
 اجتهادیه در ضروریات دینده دکلمه زیرا ضروریات
 دینی انکار ایله نک تکفیر نه نزاع یوقدر ومع هذا اهل
 سنتدن بعضی بقول ایله اخذ اتمیه ب مسائل اجتهادیه
 ده دخا تیدیلر کیمکه ضروریات دیندن برینی انکار ایله
 اول کافر در زیرا انک اول معلوم و مشهوره انکار ی

ده بشبهه سی اوله و اگر
 ذاهب اولدوغی نسنه

ثابت اولدی و اگر اول
 بشبهه سی

حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم اخبار نده تكذبي
 مستلزم در پس اگر اندن توبه ايتنوايه قتل واجب وقتل
 كفراً در حد دكلد زيرا ايمان شرعيتده تصديق النبي
 صلى الله عليه وسلم فيما علم بالضرورة بحيثه به من عند
 الله معنا سنه در و مقابل ايمان كفر در پس كفر شرعيتده
 تكذيب النبي صلى الله عليه وسلم فيما علم بالضرورة بحيثه به
 من عند الله معنا سنه در مثلاً صلوة و زكوة فرض او مالكة
 وزنا و خمر ك حرام اوله لردي دين محمد ن صلى الله عليه
 وسلم معروف و مشهور در ايمدي كيمكه صلوة و زكوة تك فرض
 او مالارينه و زنا و خمر ك مثلاً حرام او مالارينه مقرر و معترف اوله
 اوله مؤمندر و كيمكه انكار اينه اوله كافر در و وضوده مسج
 ربع رأس ايام اعظم عند نده فرض دكلد در پس اوله فرض قطعي اوله
 فرض اجتهادي اوله و غيري جهندن انك منكرين كافر دكلد
تنبیه بر كنه جناب عزته العياذ بالله لك سب ايليه
 اوله كافر در و قاني حلال در و توبه سنك قبوله او كاسنده
 اختلاف اوله مشدر بعضي لراني مرتدي كمي قلوب توبه سي مقبوله در
 دير و بعضي لراني زندق كمي قلوب توبه سي مقبوله دكلد در دير
 و بزده حاصل قول اوله كرا كرا قبل الاخذ توبه ايديه توبه سي مقبوله
 اوله و اكر بعد الاخذ توبه ايديه توبه سي مقبوله اوله و توبه سي مقبوله

فرضه و امام شافعي
 عندك تو

وكيمكه

وكيمكه جناب عزتك ذات شريفة لايق اوليان نسبه اكا
 اضافت ايديه اكر اول سب قصد كفر كبري قيده اوله و سبه
 اني تكفيرده سنك بوقدر و اكر تا ويل واجتهاد و بوعت و توبه
 مفضي خطا طر يقيد اوله و سبه اني تكفيرده اختلاف اوله مشدر
 لكن جمع اوله بر بيه كالسه لر انكر ك وجوب قتل لر نده اختلاف
 اوله مشدر نته كم امام علي حضرت تاري خوارجه قلمشدر و كيمكه
 ا بنياد ن بريني سو كله و انك نقض و بر نسه اثبات ايديه
 اوله كافر در و قتل حلال در و قبوله توبه سنه اختلاف
 اوله مشدر و تحقيق قول اوله در توبه سي مقبوله دكلد
 و قتل واجب و هر كيمكه حق لك حضرت تاري بيفك رو بيتني
 و يا خود و حد ايتني نفى ايديه انك كفرين مقطوع به در و نك
 كيمكه حق لك حضرت تاري الوهيتنه و وحد ايتنه اعتراض ايديه
 لكن انك حتى اوله سني و يا خود قديم اوله ميوب محدث اوله سني
 و يا خود مصورا و لما سني اعتقاد ايليه و يا خود اكا ولد
 و يا خود اندن غيري بر قديم و يا خود عالمه اندن ماعد ابر
 صانع و مدبر اثبات ايليه بونلرك جمله سي اجماع مسلمين ايليه
 كافر در و نك نك خدا نك عز وجل اشخاص دن بر نيه جلوي
 اعتقاد ايلين و عالمك قديم و بقا سنه ذاهب اوله لان و انك
 حد و نده توقف ايدن و اروا حك ناسخيله و ابدال اباد اجساد

انتقالی ایلد قایل اولان ونبوتی مجمع علیه اولان انبیادان
برینک نبوتی انکار ایدن کافر در و بوند ریب یوقدر
و انبیا به تبلیغ ایتد کفری نسنده کذب بی تجویز ایلین کافر
و حضرت رسول اللهدن صکره صلی الله علیه و سلم پیغمبر
دین و نبوتده غیر ی اکا ضمه ایلین کافر در و صفاء
قلب ایلد نبوت تک اکتسابی تجویز ایدن کافر در و سما یعود
ایدرم و حنثه داخل اولوب انک ثمارین اکل الیرم دین کافر
در و امت انی ظاهرینه عمل اوزر یله جمع اولد قفری نصیحه
ظاهرین اخراج کفر در و هر قولکه انکله تضلیل امت
و تکفیر صحابه به توصل اولنه انک قائلی کافر در اول اجلدن
امام مالک حضرت بر بر قلند صحابه عظمای تکفیر ایلد انک
قلند اشارت ایتد در و اجماع مسلمین ایلد کافر دن غیر بدین
صادر اولمین فعل ایشلین کافر در صغمه سجده کبی و زنا قوشانق
کبی و بلا ضروره سابقه کیم کبی و چه نکه کلام بو حله منجر اولدی
کتب فتا واده ذکر اولنان الفاظ و افعال کفر تحریر اولمق
خاطره کلام بی هر قول و فعل که دینه استخفافه سبب اولد
اول قول که قائلنک و اول فعل که اعلنک کفر یله حکم اولنور
کنه العیاذ باللهدن دیندن چقوب مرتد اولدی دینور
اول کوهکن اولسون و کرکه خوراته طریقله اولسون

و کرکه

و کرکه سویلد و کی سوز اعتقادنه مطابق اولسون و کرکه
مطابق اولسون اول کفر عناد در زیر اول دینی استخفاف
سبب اولد اولی حق معلوم اولد که حق تعالی حضرت برینی انک شان
شریفنه لایق او سزاوار اولمین نسنده ایلد وصف
و یا خود انما و صفاتند و یا خود او امر و نواهیسندن
برینه استنزا ایلید و یا خود وعد و وعیدندن برینی انکار
و یا خود اکا جهل و یا خود عجز و یا خود نقص و یا خود جور
و ظم نسبت ایلید و یا خود مکان اثبات ایلید کافر اولور و کیمه
آبد شکر غمدا نماز قلسه مطلقا کافر اولور و قبله دن غیر قبله
و ثوب نجسه قلان اگر دینه استخفاف طریقله ایدرسه
کافر اولور اگر استخفاف طریقله ایتد رسد کافر اولور و کفر فتوی
بونک اوزرینه در و بلا ضروره باشنه کافر شابقه سنن کین
و بلا مصلحت بلند زنا ر قوشنن کافر اولور و اگر شابقه
ایتد و یا خود صوغ و غلک دفعی کیدورسه و زنا ر حکده
حیلده طریقله قوشا نیلورسه اندن کفر لازم کلن لکن عمادیه
ده دیر که صحیح اولان اولد که شابقه هیستیله کیان کینه
مطلقا کافر اولور و کفره تک بیرا ملرنده انک ایلد بیرام ایدن و اول
ایتد کفری نسنده انوره موافقت ایدن کافر اولور و اول
کونه تعظیم ایچون صاتون المدوعن نسنه صاتون السن و کفره

عناوين
کافر اوله

اول کونه تعظیم اچون بنسنته اهدا ایدن کافر اولور و بو
مقوله فعل مؤمنند صادر اولمز و رسوم کفری تحسین
ایدن کافر اولور و انبیان حضورنده ذبح کفر در بعضیه
دیدیلرکه کفر دکلر لکن مذبح بالاتفاق میته در اکل
جایز دکلر و حرامدن ثواب امیداتمک کفر در و حقدن
غیره سجده کفر در و بعضیلر تفصیل ایدوب دیدیلرکه
اگر عبادت قصدی ایلد ایدر سه کافر اولور و اگر تحت قصد
ایلد ایدر سه کافر اولمز لکن افضل اولان صورت کفرده
نسبت نکیر و اگر اصلا قصدی اولمز سه کافر اولور
و بالاجماع نبوتلری ثابت اولان انبیادن برینک نبوتی
انکار ایدن کافر اولور اما حضرتک و ذوالکفلک و ذوالقرینک
نبوتلری انکار ایلین کافر اولمز زیرا انلرک نبوتلری
ایله ثابت اولمشدر و انبیادن و ملائکه دن برینی استخفاف
ایلین کافر اولور و عائشه حضرت برینی رضی الله عنها قذف
ایدن و حقدن شاننه لایق اولمیان سوزی سولیلین کافر
اولور و حضرت صدیق رضی الله عنه صحبتی و امامتی
و حضرت فاروق رضی الله عنه علی الصیحیح خلافتی انکار
ایدن کافر اولور خلاصده و بزازیه ده دیوکه را فضی خبیث
حضرت ابوبکر و حضرت عمر رضی الله عنهما به سوکسه و انلره حاکم

لعنت

لعنت ایلیسه کافر اولور و جوهره ده دیوکه برکن حضرت
ابوبکر ایلد حضرت عمر رضی الله عنهما به سب ایلیسه و انلره
طعن ایلیسه کافر اولور و قتلی واجب اولور و بعده رجوع
ایدوب توبه ایدر سه و اسلامی تجدید ایدر سه توبه سی قبول
اولور حی اولمز حی اختلاف واقی اولدی و توبه سی قبول
اولمز اوزره فتوی ویرلدی و برکنسه حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه و سلم قباغی سوردی دیدوکنده اول
بن سوئم دیسه کافر اولور و بعضیلر دیدیلرکه اگر اها
طریق اوزره دیسه کافر اولور و اگر اها نت طریق اوزره
دیسه سه کافر اولمز و کیمکه اگر حق لجا بجا بونکل امر ایددی
ایشلمز دم و اگر قبله بوجانبه اولیدی قلمز دم دیسه کافر
اولور و کیمکه اگر حق لجا بجا جنت ویرر سه سنسنز
دیلم و یا خود کرم و یا خود فلان کنسه ایلد کرم لازم
کلمسه کرم دیسه کافر اولور و کیمکه اگر حق لجا بجا بونکل
و یا خود بو عمل اچون ویرر سه انی دیلم و انک رویتنی
دیلم دیسه کافر اولور بعض متصوفدن بو سوز صادر
اولمشدر لکن احتراز واجبدر و دنیا یا آخرت اچون ترک
ایلد دینه نقدی نسبیته اچون ترک اتم دین کافر اولور و
برینی انکار ایدن کافر اولور و ترک واضحیه نکراصللرینی

کسنه بر سو

جنت

انکار ایدن کافر اولور و اذانی استهزا ایدن کافر اولور
 احوال قیامتدن برین انکار ایدن کافر اولور و حرمی دلیل
 قطعی ایلد ثابت اولان حرامی استحلال ایدن کافر اولور
 و حلال اعتقاد ایتیموب ایشلین کافر اولور فاسق اولور
 و حرمی سوریم و اندن صبر ایدیم م دین کسندنگ کفرنده
 اختلاف اولندی و آیات قرآنیه دن برین انکار ایدت
 کافر اولور و اندن بر آیتی تبدیل ایدن کافر اولور و قرآن
 عظیم ایلد خورآته ایدن کافر اولور و آلات لهو چال نور کنی
 قرآن اوقیان کافر اولور و قرآن عظیم استخفاف ایدن
 کافر اولور و اکل حرام و شرب حرام و فعل حرام
 عندنده بسم الله دین کافر اولور و فایز اولد قد نصحت
 الحمد لله دین کسندنگ کفرنده اختلاف
 اولندی و تتمه فتا وادن منقولدر که بر کسندیم امر
 ایدر جک یرده مثلاً یه دیکج یرده و یا خود ایچ دیکج یرده
 بسم الله دیسه و یا خود اجازت یرده جک یرده مثلاً کیریک
 اذن طلب ایدن کسندیم کیر دیکج یرده بسم الله دیسه کافر
 اولور زیر مقام بزلده ده اسم الله استعمال ایتک اهانته
 و اسم الله اهانته کفر در و بو معنی زیاده حفظ اولور
 صفتی کر که روحلال اکل ایلد دین کسندیم حرام بکالدن

عده

سوکلو در

سوکلو دین کسندیم کافر اولور و حرامه بو حلال دین کسند
 کافر اولور و لمز مادامکه انی حلال اعتقاد ایتیم و حرمی حرمی
 قرآن ایلد ثابت دکلدر دین کافر اولور و صفایر و کبایر
 برین حلال اعتقاد ایدن کافر اولور و خاتونیلد حیض
 کور دکی حالده مجامعتی حلال اعتقاد ایدن کافر اولور
 و بعضیله دیدیلر که کافر اولور و صحیح اولان بودر و لواط
 استحلال ایدن کافر اولور و واعظله و مد سطره تقلید
 ایلینلر و انکلرک تقلید لرنده حلال ایدر و کولنلر
 شرع شریفی استخفاف ایتد کلری ایچون جمله سی کافر اولور
 تجدید ایمان ایلد و تجدید نکاح ایلد امر اولور لر و علمی
 و عالمی استهزا ایدن کافر اولور و بر عالمی و یا خود بر فقیه من غیر
 سبب شتم ایدن کسندنگ اوزر نیه کفر خوف اولور
 و بر مسلماننه یا کافر دین کسندنگ اکرانکله شتم مراد ایدر سه
 اولمز و اگر انی کافر اعتقاد ایدر دیر سه کافر اولور
 و فتوی بو ننگ اوزر نیه در یا کافر و یا یهودی دین کسندنگ
 جوابنده لبتیک دین کافر اولور و اعتذار طریقیله کافر ایدم
 مسلمان اولدم دین کسند بعضی علما عندنده کافر اولور کنگ
 تحقیر ایدن و انی سبب عقوبت اعتقاد اتین و معصیتی
 قبیح و طاعتی حسن کورمین و طاعت اوزر نیه ثواب و معصیت

اوزرنيه عقاب اعتقاد ايلمين كافر اولور و بن ثواب دن
 و عقاب دن بوسه يم دين كسنة كافر اولور و ايماننده شنگ
 ايدن كافر اولور حتى بركسنة انا مؤمن ان شاء الله سبه
 و انكله ايمانده شك مراد ايلسه كافر اولور بحياتي و حياتك
 دين كسنة نك اوزرنيه كفر خوف اولنور وار و اوليا
 حاضره در دين كسنة كافر اولور و فلان كسنة ايكيم يرده
 كورنده دين كسنة نك كفرنده اختلاف اولندي و قرآن
 مخلوق در دين كافر اولور و مطلقا ايمان مخلوق در دين كافر
 اولور زيرا ايمان قولدن اقرار و تصديق اولدوغى جهتندن
 مخلوق در و حقدن هدايت اولدوغى جهتندن غير مخلوق
 و مكسي مقاطعه طريقيله اخذ ايدنه مبارك اولسون
 دين كافر اولور و كشي ايتدوكى سنسنيه اكر فلان معاني
 ايتدم ايسه كافر اوليم ديسه و يا خود ايدر رسم كافر اوليم
 ديسه حال بوكه منكره انى ايلسه صحیح اولان اولدوكى اكر انك
 يممين اولدوغنى بيلورسه كافر اولماز و اكر بيليمسه كافر اولور
 و علم غيب ادعا ايدن و انى ادعاسنده تصديق ايلين كافر
 اولور و بن اوغورلنن سنسنة لوسه بيلورم دين كافر اولور
 و بجا اندن جن خبر و بوردن و انى اول قعلنده تصديق
 ايدن كافر اولور زيرا جنبي نه انس بيلور و نه جن بيلورلك

الجن

اجنق حضرت حق بيلور و بركسنة شاهد سز اولنسه
 و الله و رسولنى و ملكلرين شاهدا ايتدم ديسه كافر اولور
 زيرا رسولك و ملكك غيب بيلدوكنى اعتقاد ايتيش اولور
 فتا و اده ديكه صاغ بائنده و وصول بائنده اولان ملكك
 شاهد طوتدم ديسه كافر اولور زيرا انلر انى بيلور لور
 زيرا بر آن اندن غايب اولور و قرعه او ازنى ايشتمكله
 سفرندن دوشن كسنة بعض علما عندنده كافر اولور
 حاصله تطير شرعا ممنوعدر و فاعلنك كفرنده اختلاف
 اولمشدر و بر ساعت كفرى قصد ايدن كسنة جميع عند
 كافر در و غيره تكلم ايله ديوا الفاظه كفرن دن برينى تلقين
 ايدن في الحال كافر اولور كرك اول غير انكله تكلم
 ايلسون و كرك ايلسون و حق تعالي كو كده بو معنایه عالم
 دين كسنة اكر مكان مراد ايدر سه كافر اولور و ظاهر
 اخبارده وارد اولندن حكمايت مراد ايدر سه كافر اولور
 و اكر اصلا نيتى اولمسه اكثر علما عندنده كافر اولور
 و كو كده الله يرده سز دن غيرى كسنة مز يو قدر دين
 كافر اولور و حق دن بر مكان خاله دكلدر و اول هيچ بوج
 مكانده دكلدر دين كافر اولور و ان شاء الله
 فلان سنسنيه ايدر سز دين كسنة يه بن ان شاء الله سز

و في حق القولين سببه ان حضرت
 و نجاته الى النجاة

ایده رم دین کافر اولور وخته اولین کسند به حق تک بونی
 اونتمشدر دین کسند بعضی علما عندند کافر اولور و هوجج
 پس احتراز لازمدر خصمه بن سنکله حکم خدا ایله ایش ایدرم دیسه
 اولیر کسند بون حکم بلم و یا خود بو اراده حکم کجوز و یا خود بونده
 حکم یوقدر دین کافر اولور و دائما حق تک بنج حقه ایولک
 ایدر ویرا عزلق بندن اولور دین کافر اولور و بو معنی
 عوامدن چوق صدور ایدر پس غفلت اولنمق کور کدر
 وفلان کسند اجلیکه اولمز دین کافر اولور و بو دخی خلق
 ارا سنده چوق سو بونور و اگر بیغیر لک دید کلوی کر حکم
 ایسه بز خلاص اولور ز دین کافر اولور و بن حد ایم و بیغیر
 دیسوب اندن خود آیم و بیغایم معناسنی مراد ایدن کافر
 اولور اراده سنه التفات اولمز مجموع نوازنده دیر که
 بر کسند بر ایسینه آدم علیه السلام چو کج ایدی دیسه لداخی پس
 بز چو کج زاده لر دیسه کافر اولور زیرا آدم علیه السلام
 استخفاف اتمش اولور و سنن انبیاء برین استخفاف ایدن
 کافر اولور زیرا اول استخفاف سنت صاحبند راجع اولور
 مثلا بر کسند بر پنچون بیقلریکی قرقرمز سن حال بوک بیتی قرقرمز
 سنتدر دیسه اول سنت ایسه ده قرقرمز دیسه کافر اولور
 زیرا انی رده وانکار طریقله دیش اولور و سایر سنن دخی

دبر کسند

دین المقام حاج الایضاح

وانگ

حضرت

کسند به

بوکا

بوکا قیاس اولور خصوصاً شول سنتده که مشهوره
 و معروفه اولر نماز قل تا که نمازک حلاوتنی بوله سن دیدک
 اولر اکا سن نمازی ترک ایله تا که بی نمازلق حلاوتنی بوله سن
 دین کافر اولور و بر قول نماز قل دیندکده قلم زیر اقلانم
 ثوابی اشدیشک اولور دیسه کافر اولور و رمضانده بر نما
 سایر کونده یتش نمازه مساوی اولور دین کافر اولور
 و بر بنیمازه نماز قل دیندکده قلم دیسه و بر مانع زکاته
 زکات ویر دیندکده ویریم دیسه کافر اولور صاحب
 اصغر دیر که وجه کفر آنی تهاون و استخفاف وجهی اوره
 دیدر کیدر و احکام شرعه برین استخفاف ایتمک کفر
 اولور و غیر مقرر در و بوندن زیاده احتراز کر کدر و صاحب
 واقعات دیر که بو کلامک دوت وجه احتمالی وارد
 اولر چند کافر اولور بونده کافر اولور وجه اول اولدر قلم
 زیر اقلدم و ویریم زیرا ویردم دیک مراد اولنه و وجه
 ثانی اولدر که سنک امر کله قلم و سنک امر که ایله ویریم
 زیرا بکا سندن افضل امر اتمشدر دیک مراد اولنه و وجه
 ثالث اولدر که فرض اولدر قلم برین بیلورم انکار اتمزم
 لکن قلم ویریم دیک مراد اولنه بو وجه و جهده کافر اولمز
 و وجه رابع اولدر که قلم ویریم زیرا اندر نیم اوزریم فرض

دبر کسند بر نمازه

بونه بود و باقی کلمات کوریزش و ضعیف

دکلمه در دیک مراد اولنه بود وجه او زره کافر اولور پس
اطلاق ایوب قلم و ویریم دیسه بود و جوهه احتمال اولور
جهتدن کافر اولمز انتهی کلامه لکن سابقا بیان اولندیکه
سنتی استخفاف و تهاون جهتندن کافر اولور پس فرضی
استخفاف و تهاون طریق او زره ترک ایده نیک کفری
اولوتیله ثابت اولور و ایکی کسنه مخصوصه اتسه لور و بجزنده
برسی لاجول و لا قوه الا بالله دیسه و اول برسی بن لاجول
ولا قوه الا بلم حقی و بر دیسه کافر اولور و تسبیح و تالیله
دخی حال بویله اولور و بر کسنه نیک برنده مثلا اون در هم الحی
اولسه سننه اولان اون در هم و بر یوخسه قیامت کونی سننه
الورم دیسه و اول کسنه اون دخی و بر یها بی قیامت کونی بکری
آرسن دیسه اکثر مشایخ دید یکه کافر اولور زیرا بسوز
روز قیامت استخفاف در قیامت استخفاف کفر در قیامت
خوف اتمه دین کافر اولور و خصمه قیامتده حق سنندن
الورم دیدکده اول کثرته سن بنی قنده بولور سن دین
کسنه نیک کفرنده اختلاف اولمشدر و بر کسنه امر بالمعروف
ایدکن برسی رده و انکار طریق بیلده غوغایی قود دیسه انک او زره
کفر خوف اولور زیرا امر بالمعروف فرضدر و فرضی انکار
کافر اولور و علی تزویر دین و حیل شرعی انکار ایون کافر

اولی اکتفا بر سابق و باقی کلام
انی کونه

ترک ایوب

بر کسنه

فصول عمادیه ده دیر که بر کسنه بنجون علمه و ارمز سن
دینسه و اول کسنه علمه انک دید کلرین اشکله که قادر
اولور دیسه و یا خود مجلس علمه بنم نه ایشمه و از دیسه و یا خود
بیجا لازمدر علم نیمزدیسه بود و جوهه ک جمله سننه
کافر اولور و بوزمان خلقندن بو معنی چوق صدور ایدر زیاده
احترار اولونق کد کدر و عالم مساثل علمدن بر سننه
و یا خود احادیث صحیحی دن بر حدیث شریف نقل ایدر
بود یو کک بر سننه دکلمه دیوب رده ایلسه و یا خود
بو سوزینه یار اچه لازمدر زیرا شمیدی حرمت اچه نکدر
و علم کیمک ایشنه یار دیسه کافر اولور و اهل و عیالک
لوا زمل یله زیاده اشتغال مدن مجلس علمه و ارمز قادر
دکلمه دیسه اگر ایله علمه تهاون مراد ایدر سه خاطر
عظیمه در و فساد ایالک علم او کونکدن یکدر دین کافر کسنه
اولور و بر عورت لعنت عالم قوجه به دیسه کافره اولور
زیرا علم شرفی استخفاف ایشمن اولور و قصه شریف
علمدن یکدر دین کافر اولور زیرا انده علم استخفاف و از
و بر کسنه خصمه شرع کیده لم دیسه اول عناد ایلسه
کافر اولور اما قاضی به کیده لم دیسه اول عناد ایلسه کافر
و بنم دیسه و اردر شریعتی نیلیه هم دین کافر اولور و بر

اول سوز

شریفه

اول سوز

بن محمد ديسه كافر اولور زير املح كافر درونوليدي
زنا و ظلم و قتل نفس بغير حق حرام اولميديد دين كافر
اولور زير بونلر هر وقت حلال اولم مشلدر درونوليدي
خمر حلال اوليديد دين كافر اولمز زير اول غيري شرعته
حلال ايديد **قائله** بدي نسنه اديان دن بدينده مباح
اولمشدر بيري زنا و بيري ربا در بيري بغير حق قتل نفس
و بيري سكر در و بيري عوصدر و بيري مالدر و بيري كذب در
والله اعلم فضول عماديه ده دير كه كفره نك پيراملري
كوفي اكابره و بيوكلره اهده ايتدكلري اطعمه ده ^{شبول}
كسنة نك كه انلرايله آشنا لغى اوله وارالرنده كالمه و تمه
اوله اول كونده انلرك طعاملريني الملق حلال اولور
يوح انك دينه ضرر و بيري ديوس سوال اولندي
جوانبنده ديد بركه انلرك فرح و سرور لرينه موافقت
وجهل و زرينه آدنك دينه ضرر ايدر و اول وجه اوزينه
آلميه نك دينه ضرر ايتز لكن اندن احترام از اسلام
و بركسنة صغايردن برونسنه ارتكاب ايلسه بريسني ^{مكاتيب}
ايله ديسه و اول نه ايتدمك توبه ايديم ديسه كا طر اولور
زير استخفاف و عصيت كفر در و بولادن زياده صفتيه
كو كدر زير اهل سنت و جماعت عندونه معصيتله انسان

ايمانده

ايمان دن چقر ديد كلر نيك معنا سي اكر استخفاف و استخفا
طريقي اوزرينه اولمز سه ديكدر و اكر انلردن بيري ايله
اولور سه كفرنده شبهه يو قدر و بر عورت چه جا سندن
بوش اولمچي ن ارتداد ايله امر ايدن وانكله فتوي و بريت
كافر اولور و بومسلمانة لعنت سكا و سنگ مسلمانله
دين كافر اولور و بالجه كلمه كفر ايله معنا سندن عالم اولور
حالده قصد طريق هنزل ايله يعنه خوراته ايله و يا خود طريق
لعب ايله يعنه او ينمغله تكلمه ايدن كسنة جميع علما عندونه
كافر اولور وانك اعتقادنه اعتبار اولمز حاصل السانيله
طوعا كافر اولوب و قلبي ايمان ايله مطمئن اولان كافر
اولور و قلبنده اولان اكانفع و بومز پس اول عندنيا
و عند الله كافر اولور وانكله خطا ايله و يا خود كراهله
ايدن كسنة جميع علما عندونه كافر اولمز چنا سده دير
امام محمد دن نصا وارد اولد كيه اكلت ديمك مراد ايدن
كسنة خطا كفو ت ديسه كافر اولمز لكن ديد بركه بومغني
كند و ايله ربي بينه مجولدر اما قاضي اني تصديق
وكالة كفر ايشده و ب كولين كافر اولور و بومغني زيانمزنده
حوق اولور غايتده احترام لازمدر و كشي كند و كفر
راضی اولور كفر در بالاتفاق و غيرك كفرينه رضاده اختلاف

كسنة

انده

واقع

وارد صاحب ذخیره رحمہ اللہ امام اعظم حضرت ترمذی
 رضی اللہ عنہ غیر کفریہ رضا من غیر تفصیل کفر ^{اولد و غنہ}
 بر روایتی مطلع اولدق دیر حاصل کلام و نتیجہ مراد
 اولد کر کلمہ کفر ایله تکلمه ایدن کسنه مادامکہ اول تکلم
 خطا ایله و یا خود اکر اهلہ اولمیه مرتدا اولور و عورتی
 طلاق بوش اولور و اکا تجدید ایمان و تجدید نکاح لازم
 کلور و معتاد اوزره کلمہ شهادتی لسانی اوزره اجزا
 ایلمک کفایت ایتمز و انکله کفر مرتفع اولمز بلکه کفره سبب
 اولان نسنه دن مخصوصه رجوع اکا لازمدر و تجدید ایمان
 و تجدید نکاح دن اول اولان جماع زنا و اندن متولد اولان
 ولد زنا در فوجیه سی میتہ در و اول حالده اولور
 اوزرینه نماز قلمق جا یزد کلدر و انکله جمله عملی باطل اولور
 و اگر غنی ایسه بعد الاسلام چنک اعاده سی لازم کلور
 و سایر اعمالنک اعاده سی لازم کلور و ایله وکی وقف
 باطل اولور زیرا اول قوت بدر و وجودد تله قرینک تقیسی
 یوقدر سی اسلامه کلدره ^{بصک} و قوی تجدید ایتمک کرکدر
 و اگر تجدید اتمزدن اوله اولور ^{بصک} اوله وقف اولمز بلکه
 ورثه بیفنده میراث اولور و ادر عورتدن برسی العیاذ
 باللہ مرتدا اولسه و یا خود اختیار ایله لسانی اوزره کلمه کفر

باینایله

جاریه

جاریه اولسه ظاهر روایتده ارالرنده فی الحال فرقت و
 اولور و قضاء قاضیه متوقف اولمز کرک زوجہ مدخولها
 اولسون و کرک غیر مدخولها اولسون و بعض مشایخ بلخ
 زوجہ نک رده سی سبب فرقت اولمخله فتوی و پردیلر
 و بعض ائمہ بخاری و سمرقند و بعض مشایخ بلخ اول سبب
 فرقت اولمخله فتوی و پردیلر و اصحاب متون بو قوی
 اختیار ایدوب و ارتداد احدیما فسخ فی الحال بیور
 و فصول عمادیه ده و غیریده دیدیلرکه الفاظ کفر دن
 حاصل اولان کفر اوج قسم اوزره در بر قسم بالاتفاق
 کفر در و بو قسم مقتضای سی اولد کر جمله عملی حبس
 و ایله وکی حجت اعاده سی لازم کلور و اول حالده ^{اتد وکی}
 جماع زنا اولور و اندن دوغان ولد زنا اولور بو قسمی کفر
 اولد و غنده اختلاف وارد در و بو قسم مقتضای سی
 اولد کر قائلنه احتیاطاً تجدید نکاحه و توبه ایله و انرن
 رجوعله اولنور و بر قسمی خطا طریقیله واقع اولاند
 و بو قسم مقتضای سی اولد کر قائلنه تجدید نکاح ایله
 امر اولمز لکن استغفار ایله و اندن رجوعله امر اولنور
 و عمادیه صاحبی بو کلامک نقلند فاصکره بیور کر
 معلوم اولد کره قحان مسئله ده کفر ایجاب ایدر بر بوج

اندر تابع اولدیلر و عامه
 مشایخ بخاری و سمرقند

اولان

اولسه وكفرى منع ايدر بروج اولسه مفتى به لازم اوله
اولدركه تكفيرى منع ايدر وجهه ميل ايدره مسلمه ظن تحسين
اچون بعده اكر فائلك نيتى مفتى نك ميل ايتدوكى وجه
اولجق اولورسه اول مسلماندر و اكر كفر ايجاب ايلين
وجه اولجق اولورسه مفتى نك كلامنى ايجاب ايلين وجه
عمل اكا نفع ويرمز و توبه ايله واندر رجوعله و تجديد ايمان
و تجديد نكاحله امر اولنور و وجه معتاد اوزره كله
شهادتى لساني اوزره اجمرا اتمكله كفر مرتفع اولمز
انتهى كلامه و آين شخه منظومه آين وهيا نك شخه
بيورر كه فصول عماديه صاحبنك كلامنده اتفاق
واختلافدن مراد مشايخو كه اتفاق و اختلافلا فلوريد
و مفتى نك كفر ايجاب ايتين جانبه ميلي ندرت اوزره
مسلماندر صادر اولان بركله ده و يا خود بركله منزله
اولنده اولور اما دائى كفر سويلين و كفر ايجاب ايدر
جمع ايدوب كتاب ايلين بعض ملاحده نك كلام باطلنى
تاويل ايتك جايز دكلر بلكه انك قائلنى اكفاد و بدعت
وصلالندن تنفير اچون قولنى انك اوزر سنيه دده
واجبدر و برازیه فتاوا سنده ديوكه ويكي عن بعض
من لاسلفله انه كان يقول ما ذكر في الفتاوى انه يكفر بكذا

وكذا

وكذا فذلك للتخويف والتهويل للحقيقة الكفر وهذا الكلام
باطل وحاشا ان يلعب اسماء الله اعز علماء الاحكام
بالجلال والكفر والاسلام بل يقولون الا الحق وهذا هو
الثابت عن سيد الانام عليه افضل الصلوة والسلام
وما ادنى اليه اجتهاد الامام فقد اخذه من نص القرآن
الذي انزله الملك الامام او شرعه سيد الرسل العظام
او قاله الصحب الكرام والذي حررته هو محتار المشايخ
الشافين للداء العقام يجمعهم الله على بفضله في دار
السلام وكل من يأتي بعدهم من علماء الدهر والايام
ما بقى دين الاسلام انتهى كلامه پس اخوان صفا و خلاص
وفايه نصيحت اولنور كه كفر ايجاب ايلين العاقل صنيط
ايدره لر وانلردن دائى احترام ايدره لر و مسلمان كافر
علمائك انسان فلان نسنه ايله كافرا ولورد يد كلري تهويل و تخويف
اچوندر حقيقت كفر اچون دكلدر دينلرك سوز لر سيز
قولاق طوتيه لر زير ابو مقوله سوز سويلين كشي ضمال
و مضلدر و كلام فاسد ايله عقايد صحيحه مخلد لغوذ
بالله من شرور انفسنا و سيئات اعمالنا **باب**
تأخف فرقه و ناجيه بيانده در

الكلام

فرقه ناجیه اهل سنت و جماعت و شیعی عرف ناسده
 اهل سنت و جماعت الشیخ ابو منصور الماتریکی و الشیخ
 ابو الحسن الاشعری حضرت تریکی اتباعید و حنفیه عقاید
 ده ابو منصور ماتریکی حضرت تریکی تا بعلو در زیر ابو منصور
 ماتریکی اصول و فروعده امام اعظم حضرت تریکی
 مذهبی وزده در مالکیه و شافعیه و حنابله عقاید
 ابو الحسن الاشعری حضرت تریکی رأیی اختیار اتمشدر
 لکن ابو الحسن الاشعری حضرت تریکی مذهبده اختلاف
 اولمشدر اکثر علماء شافعی در در بعضی علماء مالکیه
 دیور و العلم عند الله و الشیخ ابو الحسن الاشعری حضرت
 اصحابی الشیخ ابو منصور الماتریکی حضرت تریکی اصحابی
 غالب اولمغین شریک فلاب
 عقیده صحیح اشعریه دیور و بونکله غیر اشعریه نک
 عقیده سنک صحتی نفی را د اتمز لر و ارالریده اختلاف
 جوق دکلر بلکه اجحق بعض مسائلده در و اول اختلاف
 بر جهته دکلر که هر بری صاحبی انه بدعت و ضلاله
 نسبت ایبه کبار علماء شافعیه دن سبکی حضرت تریکی
 کبار علماء حنفیه دن ابو جعفر الطحاوی حضرت تریکی عقیده

سنه مطالعه ایتدم و انی اعتقاد ایتد و کی سنه متضی
 کوردم و مخالفتی اجحق اوج مشله ده بولددم و امام طحاوی
 بیورر که امام اعظمک و امام ابو یوسف و امام محمدک
 اعتقاد لری موجود در و امام سبکیک اعلی تا بالین
 دیر که صکره بن حنفیه تفحص ایتدم و بزمه انلرک
 اراسنده اختلاف واقع اولان مسائلک جمله سنی
 اون اوج مشله بولددم التیسی معنویه و باقیسی لفظیه
 در و اول التی معنویه ده بزم انلره مخالفتمز و انلرک
 بزمه مخالفت لری تکفیر و تبذیر اقتضا ایلمز بزم ائمه مز
 و انلرک ائمه لری بو امری تصریح اتمشدر در انتهی کلام ابن
 السبکی و بویاب مستطاب اون فصلی مشتملدر فصل
 اعتقاد اهل سنت و جماعت بیاننده در اهل سنت و جماعت
 رضی الله عنهم اعتقاد لری بودر که حق سبحانه و تعالی بودر
 قدیم عرض و جسم و جوهر دکلر و مصور و محدود
 و معدود دکلر و متبعض و متجزی و انلردن مرکب
 دکلر و متناهی دکلر و ماهیت و کیفیتده وصف اولنمز
 و مکانه متمکن اولمز اوزر رینه زمان جاری اولمز و بر سنه
 اکابر مز و علمندن و قدر تندن بر سنه جعفر و انکدا
 قائمه صفات از لریسی و اردر اول صفات انک عینی

وغيري دکلمه در و اندر بوندر در حیات و علم و قدرت
وارادت و سمع و بصر و کلام و تکوین و رؤیت خدا
عقلا جایزه و نقل و اجبه در و عالم جمیع اجزا سیله
وصفاتیله محدثه یعنی عدمدن وجوده مخرجه
وانک محذی الله در و عبادک کفر و ایمان و طاعت
و عصیانیدن جمله افعالک خالق الاله در و الاله در غیري
خالق یوقدر و اول افعالک عباددن صدور و حق تعالی
حضرت یونیک ارادتی و مشیتي و حکمی و قضاسی و تقدیری
ایله در و عبادک افعال اختیاریه لری و اردر انوار ایله
مثاب اولور لرا کر طاعت اولور لرسه و انلرک اوزرینه
معاقب اولور لرا کر معصیت اولور لرسه اول افعالک حسن
اولنلر دنیاده مدحه و آخرتده ثواب سبب اولنلر رضا
در و قبیل اولنلر یعنی دنیاده ذمه و آخرتده عقاب سبب
رضاسیده دکلمه و استطاعت فعله مقارنه در و لفظا
کاهی فاعله و جودنه سبب اولان حقیقت قدرت معناسنه
استعمال اولنور و کاهی اسباب و آلات و جوارحک سلا
اوزرینه اطلاق اولنور و صحت تکلیف بو استطاعت معتمده
اولور و قول و سعه اولمیان نسند ایله تکلیف اولنلر و ثواب
خدادن فضلده و عقاب اندن عدلده و مقتول اجلیله

میتد و موت میت ایله قائم در اول حق تعالی حضرت یونیک
صنعیدر تخلیق و آلتساب جهندن قولکرا نده صنعی
یوقدر و اجل بر در و حرام رزق در و هرکس کند و رزقنی
کرک حلال اولسون و کرک حرام اولسون استیفا ایدر
و کند کند نک رزقنی بیکه قادر دکلمه و حق تعالی خالق
ضلالت و هلاکتیدر دیله و کند ضلالت خلق ایدر دیله
هدایت خلق ایدر و قوله اصل اولان نسند خدا نکر اوزرینه
واجب دکلمه و حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم
تقیظه شخصیده مسجد حرامدن مسجد اقصایه و صکره
سمایه و اندن خدانک خلادن مراد ایله و کی مکانده
عروجی حقدرو اهل عالمکار و احنی قبضه مؤکل اولان ملک
الموت حقدرو کرام کاتبین حقدرو و قبرده عموم کافر کرک
و بعضی عصاة مؤمنکرک تعذیب لری و انده اهل طاعتک
تغییر لری حقدرو و سؤال منکر و نکیر حقدرو و بونلردن
هر بری ادله سمعیایله ثابتدر و بعضی حقدرو و وزن حقدرو
و کتاب حقدرو و سؤال حقدرو و حوض حقدرو و صراط
حقدرو و رسلا و اختیارک اهل کبائر و غیره برینه
شفاختاری حقدرو و جنت و جهنم حقدرو و انلر آلات
موجود لردر باقیلردر کند و لرینه و اهل لرینه فنا طاری اولنلر

و کبیره عبد مؤمنی ایما نذون چقرمز و کفره ادخال ایلمز و
تک کند و به اشراکی مغضرت ایلمز و ^{صغیر} کبا یرو
اندن د یلد و کنه مغضرت ایلمز و صغیره اوز رینه عقاب جائز
اگر اجتناب کبیره ایله دخی اولورسه و صغیره دن عفو جائز
در اگر توبه سر دخی اولورسه و حق تک لطف احسانی ایله
د عالی قبوله ایدر و قوللرینک حاجت لربنی روا ایلمز ایمان
و اسلام بر در و اوله حضرت رسوله اللهم صلی الله علیه
و سلم خدا دن خبر و بر دو کی نشمنه تک جمله سنه قلب ایلمز
تصدیق و لسان ایله اقرار در و اعمال حقیقت ایمانه
داخله دکدر پس اعمال کنه و نفس لرنه متزایده اولور
و حقیقت ایمان نه زیاده اولور و نه آکسلور و اعمالک
تزاید یله ایمانک ثمرات انواری متزایده اولور و اقرار
و تصدیق ایله متصف اولان کسه انا مؤمن حقاد یک
اکا صحیحی و انا مؤمن ان شاء الله دیمک اکتا و یل
ایله دخی اولورسه مناسب دکدر و اگر تسک ایله اولور
بالاتفاق قائلی کافر در و ایمان تصدیق و اقرار اولدوغی
اعتبار ایله مخلوقه و عیبک کسبیدر و حقندن هدایت
اولدوغی اعتباری ایله مخلوق دکدر و ایمان تعقله
اگر شک و تشکیک دن خالی اولورسه صحیحی دکن نظر صحیحی

دیناری

ایسه استدلالی ترک ایلد و کچون عاصیدر و سعید
گاه اولور شقی اولور شو نکلله کم ایمان دن صکره
حرته اوله العیا ذبالله و شقی گاه اولور سعید
شو نکلله کم کافر ایکن مؤمن اولد و تفریح سعادت
و شقا و تده اولور سعادت و اشقاده اولمز زیرا انلر
صفات حقندن در لر و ذات حضرت حقه جل و علا
تفریح جایز اولدوغی کبی صفات نه دخی تفریح جائز دکدر
و ارسال رسیده و انزال کتبه حکمت و مصلحت
وارد و حق تک بشر دن بشره رسل ارسال
ایلدی و انلر اهل ایمان و طاعته جنت و ثواب ایله
بتشیر و اهل کفر و عصیان جهنم و عقاب ایلدنند
ایتیدیر و ناسه امور دنیا و دین لرنه محتاج اولدوغی
نسنت بیلدر د یلمز و حق تک سابق علمنده انلری
نبوت و رسالت ایله مخصوص ایتیدی و انلری عباد
خارقه معجزات ظاهره ایله مؤید قلدی و اول
انبیا حضرت ادم در و آخر لری حضرت محمد ^{صلوات}
الله و سلامه علیهم اجمعین و علی الذین اتبعوه ^{حسنا}
الی یوم الدین و افضل انبیای عظام و رسل کرام حضرت

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام
 على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

محمد وعليه وعليهم السلام وملائكته معصومين
 وذکورت وانوثت ايله واكل وشرب ايله ولوازمي
 ايله متصف دکلردر ورسول بشر رسول ملائکه
 دن ورسول ملائکه عامه بشرک صالح لرندن عامه
 بشرک صالح لرین عامه ملائکه دن افضلدر وکرات
 اولیا حقدرو اول شریعتنده اولدوغنی پیغمبرک
 مجزاتنه داخل در وولیه انده مستقل دکلدر وولیه
 درجه نبی واصل اولنر مادامکه بنیه باقیه در
 ايله قولدن تکلیف ساقط اولمز و افضل اولیا
 ابوبکر صدیق قدر رضی الله عنه واندنضکر عمر فاروق
 رضی الله عنه واندنضکر عثمان ذی النورین رضی
 الله عنه واندنضکر علی المرتضی در رضی الله عنه
 و خلافت لری دخی بو ترتیب اوزره در وصی ایلدن
 برینی خیر دن غیر ایله یاد ایتک جایز دکلدر و خلافت
 او تو زیلدر واندن صکره ملک واما رتدر واهل
 اسلامه برامان لار لایدر تا که احادیث توتی
 ایلد مدوکی امور انکله قائمه اوله تنفیذ احکام و اقامت
 جمع واعیاد و قهر متغلبه و متلصصه و قطاع طریق
 کی و فاسقک آردنده نماز قلمج جایزدر و فاسقک اوزره

بود و بعد تغور و تجهیر
 ش و اخذ صدقات و
 اقامت

نماز قلمج جایزدر و سفرده و حضرده ادرک اوزره
 سج ایتک جایزدر و احیانک اموات ایچون ایتد کلر
 دعا و صدق نک انلره نفعی وارددر و فضل ازمنه
 و امکانه حقدرو علم عقلمدن افضلدر و اطفال
 مشرکینده امام اعظم حضرت لری توقف اتمشدر
 و سحر و اقدر و اصابت عینی جایزدر و مجتهد
 اصابت ایدر و کاهی انتهاده خطا ایلر و اگر اصابت
 ایدر سه انک ایکی اجری وارددر و اگر خطا ایدر سه
 بر اجری وارددر و اجتهادده ایتدوکی خطا سی ^{تغفوردر}
 و نصوصی ممکن اولدوغنی برده ظاهر لری اوزره
 حمل ایتک و اجیدر و انلری ظاهر لرندن اخراج ایتک
 جایز دکلدر و امتدن برینک اوزره جنت ایلد شریعت
 اتمز مکرکه شارع شهادت اتمش اوله عشره مبشره
 کی انلر بو نلدر در ابوبکر و عمر و عثمان و علی
 و طلحه و زبیر و سعد و سعید و عبد الرحمن
 بن العوف و ابو عبیده الجراح رضی الله عنهم
 اجمعین و خروج دجال حقدرو عیسی علیه
 السلامک سمان نزولی حقدرو کونشک مغربدن
 طلوعی حقدرو یا جوج و مأجوج ک خروجی حقدرو

و دابة الارضك خروجي حقد و كاهنه و عرافه و منجه
 و اروب برسنه صور مع جايزد كدر و ديد كلر
 انانق جايزد كدر و جماعت حق و صواب در وقت
 زيغ و عذاب در و دين مقبول عند الله اسلام
 اللهم احينا على الاسلام و امتنا على الاسلام
 و احشرنا في زمرة اهل الاسلام بئتك و كومك
 يا ذا الجلال و الاكرام فصل ثاني ذكر اوليان عقايد
 دلائلي بياننده در صنایع عالم بر در و مفهيم
 واجب الوجود بر ذاتن غيريشك اوزر زينه صا^{دق}
 اولیسی ممکن دکلر و اهل کلام ارا سنده بونده
 مشهور اولان برهان تمنع در و اكا خدا نك عز
 و جل لو كان فيها الهمّة الا الله لفسدتا قولي ايله
 اشارت اولمشدر و بياني اولدر که اگر انکي اله
 ممکن اوليدي ارا لرنده تمنع ممکن اولودي يعنى انلر
 دن هر بری اخري منعه قادر اولودي مثلا بریسی
 زيد که حرکتی اراده ایده و اول برسی بی اول اراده
 دن منع ایدوب سکوننی اراده ایلید زیرا حرکت و سکون^{دن}
 هر بری نفسنده امر ممکن در و کذلک انلر دن هر بری
 اراده نك تعلقی ممکن زیرا ارادین بیننده تضاد

بوقدر

بوقدر بلکه تضاد حصول مرآدین بیننده در و ارا لرنده
 تمنع ثابت اولدوغنی تقدیر صحال اوجدن خالی کلر
 یا ایکی امر معاً حاصل اوله لر و یا خود اولیه لر و یا خود
 احدهما حاصل اوله و اخر اولیه اگر مفروض اول
 اولورسه اول ایکی ضد که اجتماعنی ایجاب ایدر اول
 محالدر و اگر مفروض ثانی اولورسه اول ایکی ضد که
 ارتفاعنی و انلر که عجز لرین ایجاب ایدر اجتماع ضدین
 محال اولدوغنی کبی ارتفاع ضدین دخی محالدر و اگر
 مفروض ثالث اولورسه اول احد متسا ویشک
 بلا مرجح اخر اوزر زینه رجحانی و انلر که بریشک عجزنی
 ایجاب ایدر و ترجیح بلا مرجح محالدر و اله عجز محالدر
 زیرا انده شایسته احتیاج اولدوغنی جهتن امارا
 حدوث و امکاندر پس تعدد امکان تمنع مستلزمدر
 و امکان تمنع اول اوجده محالدر برین مستلزمدر
 مستلزم اولانی مستلزم اولان نسبه محالدر پس تعدد
 محالدر و اول صنایع قدیمه و قدیم حق خداده
 عز و جل تخم سابقی سلبدن عبارتدر پس حق خداده
 قدم مسبوق بالعدم اولمه دن کنا یتدر و وجوب قدم
 خدایه دلیل دور و تسلسل استحال یتدر زیرا اگر

قديم اوليو ب حادث اوليدي محدث آخره محتاج
 اولور دي و اگر ^{اول} محدث قديم اولور سه ثبت المطلق
 و اگر حادث اولور سه اولدغي بر محدثه محتاج اولور
 دي پس اگر ايلي غير النهايه عده منجر اولور سه
 تسلسل لازم كلور و اگر عودت ايدرسه دور
 مؤدي اولور و دور و تسلسل محال در و محاله مؤدي
 اولان نسبه دخی محال در و را یکی شینگ هر برينك
 آخره علت اولما سیدریا واسطه ايله و يا خود
 واسطه سز و شینگ علتنه علت اولما سی محال در
 زیرا علت معلولک اوزرینه متقدمه در پس اگر شی
 علتنه علت اوليدي کندي اوزرینه متقدمه اولان
 علتنک اوزرینه متقدمه اولور دي و شی کندي نفسی
 اوزرینه یکی مرتبه ايله متقدم اولمق لازم كلور دي
 و اول محال در و محاله مؤدي اولان نسبه دخی محال در
 و تسلسل ممکن وجو دنه مؤثره بر علت و اول
 علت مؤثره نك کندي ن مؤثره علت اخرايه و هلمه حرا
 ايلي غير النهايه استناد ندن عبارت در و اول محال در
 زیرا آن واحد عهده عقلم غير متناهي امور بصورتی
 مستلزمه و اول تصور غير متناهي اولان امور ^{غير}

متناهي

متناهي اولدن مخرجه در حال بوکه عقلم متناهي
 اوليان امور ي آن واحد ده استحضاري محال در
 و ابطال تسلسل ده بين المتكلمين مشهور اولان دليل
 برهان تطبيقه و برهان تطبيق اولدر که معلوله
 اخير دت ايلي غير النهايه بر جمله فرض ايدو و زو معلوله
 آخوردن بر مرتبه ايله مقدم اولان معلولدن مثلاً
 ايلي غير النهايه بر جمله دخی فرض ايليه و ز بعده اول
 یکی جمله تطبيق قله و ز شونکه که جمله اولی دن
 اولی جمله ثانیه دن اوله مقابله سنده و ان دن ایلنجی
 جمله ثانیه دن ایلنجی مقابله سنده و ان دن ایلنجی
 جمله ثالثه دن ایلنجی مقابله سنده ایلجه و ز و هلم
 حرا پس اگر جمله اولی دن هر برينک مقابله سنده

ثانیه دن بری بولفور سه بو شکل اوزرینه .....
 ناقص زائد اولور و اول محال در و اگر بولنما ز سه مثلاً بوشکل اوزرینه
 ..... جمله اولاده

بر نسبه بولفور که جمله ثانیه ده انک مقابله سنده
 بر نسبه بولفور سی بالضروره جمله ثانیه منقطع و منتزیه
 اولور و ثانیه نك تناهي سندن اولی نك تناهي سی لازم
 كلور زیرا اولی ثانیه نك اوزرینه قدر متناهي ايله زائد در

که اول بر در و قدر متناهی ایله متناهیستگ اوزرینه
 زائد بالضروره متناهی اولور و خدا عرض دکله
 زیر عرض اهل سنت و جماعت عندند متخیز ایله
 قائم بر موجود دن عبارت در اول اجلدن تعریفده
 العرض موجود قائم بمخیز دینمشدر و تعریف
 مختار بودر موجود قوللری عدمی اخراج ایدر
 وقائم بمخیز قوللری جوهری اخراج ایدر و ^{عزلت}
 متخیز ایله قیامتک معناسی تخیزده اکتابع
 اولسیدر حاصلی عرض بر موجود در که اول
 نفسیله متخیز دکلدن بلکه انک تخیزی غیرک
 که جوهر در تخیزنه تا بعدر پس وجودی
 ممکن اولور و بقاسی متمنع اولور و خدا یه
 قدم و بقا واجبدر و وجودینه حقوق عدم
 مستحیلدر و وجوب بقا سنه دلیل وجوب
 قدیمیدر و وجوب قدمند دلیل سابقا ذکر
 اولمشدر و قدمی ثابت اولانک عدمی متمنع
 انکون ماثبت قدمه متمنع عدمه دینمشدر
 و خدا جسم دکلدن زیرا اول مترکب و متخیز
 در ^{ترکب} و تخیز لامارت حد و ثبوتدو

جوهر

81 و جوهر دکلدن زیرا جوهر اهل سنت و جماعت
 عندند جزء لا یتجزی نیک اسمیدر و اول متخیزدر
 و جسمدن جزء در و حق بقا اندن منزهدر و محدود
 و معدود دکلدن یعنی حد و نهایت و عدد و کثرت ^{سببی}
 دکلدن یعنی کمیات متصله به مقادیر کبی و کمیات
 منفصله به اعداد کبی محتل دکلدن و متبعض و متجزی
 و انلردن مترکب دکلدن زیرا انلرده احتیاج واردر
 و احتیاج و وجوبی منافیدر و متناهی دکلدن زیرا ^{تساوی}
 مقادیر و اعدادک صفاتنددر و ماهیت ایدر
 یعنی اشیا به چانست ایله وصف اولنمز زیرا
 چانست فصول مقومد ایله چانساتدن تمایز ایله
 ایدر پس ترکیب لازم کلور و کیفیت ایله یعنی صفات
 اجسام و توابع مزاج و ترکیب برله وصف اولنمز و
 مکانه ممکن اولمز زیرا مکانه اولیدی قدم مکان
 لازم کلور دی و اوزرینه زمان جاری اولمز زیرا
 زمان اهل سنت و جماعت عندند بر متجدد
 دن عبارتدر که انکله متجدد تقدیر اولنور یعنی ایله
 لیل کبی که انلر ایله شهر و سنه تقدیر اولنور و اکابر سنه
 مشابه و مماثل اولمز زیرا ماثلت ایکی معنی اوزرینه

و حقیقه تجزی قدیم
 اولمشدری راهیت فاطمه
 ایله ثابت اولری

اطلاق اول نور پرستی حقیقتده اتحاد درو پرستی
 شینک برجهتله اولما لیدر که انلردن هر بری احزک
 مسدتی سدا ایله و ایکی معنی اوزره داخی خدایه
 برنسنه مماثل اولمق محالدر اما معنای اول اوزره
 مماثل اولما دوغی ظاهر در اما معنای ثانی اوزره
 اولما دونک بیانی اولدر که موجود اتدن پرستی
 اوصافدن برنده انک مسدتی سدا ایلمز زیرا
 انک اوصافی مخلوقاتده اولان اوصافدن اجل
 و اعلی در برجهتله که ارا لرنده اصلا مناسبت
 یوقدر علم موجود در هر صندر محدثدر و جایز الوجود
 در و هر زمانده منجد در و خدایه صفت اولان
 علم موجود و صفتدر و قدیدر و واجب الوجود
 و از لدن ابد که دائمدر و علم خلق بوجه من الوجود
 اما مماثل دکلدر و باقی صفات دخی بویله و خدایک
 عز و جل علم و قدر تنده برنسنه چقمز زیرا بعض
 جهل و یا خود بعضدن عجز نقصدر و برخصه
 افتقار در شو نکلم که نصوص قطعیه عالمک عمومی
 و قدرتک شمولیله ناطقه در فو بکل شی علم
 کل شی قدیر و خدانک ذاتیله قائمه صفات از لیبی

مثلاً برده اولاه

وارد

وارد و اوله صفات انک ذاتک نه عینیدر
 و نه غیریدر و انلر اشعریه عندنده یدیلر و مسا
 تربیته عندنده سکر ذلر و انلر بولمدر در حیات
 و علم و قدرت و ارادت و سمع و بصر
 و کلام و تکوین و ماتربیته نک زیاده اتیدکلی
 تکوین در و تکوین غیرمکوندر زیرا تکوین
 قدیدر و مکون حاد ثدر حاصلی اشاعره عندنه
 صفات ذات قدیمدر و ذات حق اید قایلدر
 صفات افعال حاد ثدر در و ذات حق اید قائم
 دکلدر در و ماتربیته عندنده صفات ذات
 و افعالک جمله سی قدیمدر در و ذات حق اید
 قایلدر در نیکم بو خصوصده انلردن بر عالم
 و فاضل دیشدر صفات الذات و الافعال
 طراً قدیمات مصونات الزوال و امام حضرت بر
 رضی الله عنه فقد اکبرنده بیوررم یزل و لایزال
 بصفا ته و اسمائه لم یحدث له صفة و لا اسم له
 یزل عالما بعلمه و العلم صفته فی الازل و قادر
 بقدرته و القدرة صفته فی الازل و خالقاً بتخلیقه
 و التخلیق صفته فی الازل و فاعلاً بفعله و الفعل

صفت في الازل والفاعل هو الله تعالى وفعله صفة والمفعول
 مخلوق وفعل الله تعالى غير مخلوق وصفاته في الازل
 غير محدثة ولا مخلوقة ومن قال انها محدثة او مخلوقة
 او وقف فيها او شك فيها فهو كافر بالله العظيم انتر كلام
 الامام عليه رحمة رب الانام وحق تعالى حضرت تيرينك كورسي
 عقلا جايز در بعين عقل كند و حالى او زرينه ترك اولنسه
 انك امتنا عيله حكم ايلز و نقلًا و اجبر قال الله
 تعالى وجوه يؤمنون ناضرة اليها ناظرة وقال رسول
 الله صلى الله عليه وسلم انكم سترون ربكم كما ترون
 القمر ليلة البدر تيسر قيامت كوني مؤمنًا جناب
 عزتي جنته با شلري كوزيله تشبيه وكيفيت
 وانكله رايبى را سنده ثبوت مساف سز كورر لر
 وعالم جميع اجزا و صفا يتله محدثه بعين حق تعالى
 انى عدم مدن وجوده اخراج ايتشدر شو معنا
 كم معدوم ايكن موجود اولشدر زيرا عالم اعيان
 واعراضدن عبار تدرو اعيان شولمكن دن عبار تدرو
 كه اول ذاتيله قائم اوله بعين نفسيله متخير اوله
 وتجزكا شى آخرك تحيزه تابع اوليه و اگر اوله ايلى جزدن و يا
 زياده دن مركب اولورسه جسمه و اگر مركب اولنسه

جوهر در و عرض شولمكندن عبار تدركه ذاتيله
 قائم اوليوب غيريله قائم اوله شو معنايه كه تحيزه
 اوله غيره تابع اوله وقتا كه عالمك اعيان واعراض
 اولديغي و اعيانك اجسام و جواهر اولدقلى ثابت
 اولديسه پس معلوم اولسونكه انلركه جمله شى حادثه
 اعراضك بعضلرينك حد و ثلري مشاهده ايله
 ثابتدر حركت كبي سكوندن صكره و ضو كبي
 ظلمت نصكره و سواد كبي بياضد نصكره و بعضيلر
 حد و ثلري دليل ايله ثابتدر دليل طريان عدم
 نكلم مذكور لركه ضد لر نده واقعد زيرا عدم قديم
 منافيدر پس اكون قديم اوليدي منعدم اولدي
 و اعيانك حادث اولدقلى دليل حواد ثذت
 خالى اولدقلى در زيرا هر سنه كه حواد ثذت خالى
 اوليه اول حادثه و هر حادثه بر محدثه محتاجه
 زيرا اگر انك محدثى اولما ييدي بلكه كند و نفسيله
 حادث اوليدي ايلى متساوي امرك برينك سبب سز
 آخر او زرينه ترجيحى لازم كلوردي و ترجيح بلا مرجح
 محالدر و هر سنه كه محالدر پس حادثك كند و نفسيله
 حادث اولسي محالدر و قول كند و مخلوق اولدرعى كبي

اكا عدم طارى اولردي
 و اگر ظلمت قديم اوليدي
 عدلى قبول انلردي و اگر
 بياض قديم اوليدي

محال بودى اوله اول

كفر و ایمان و طاعت و عصیان در جمله افعال
دخی مخلوق در قال الله تعالی و الله خلقکم و ما تعملون
معتزله دیدگاری کبی قول کند و افعال شما خالق
دکدر قدمات معتزله قوله مؤجد و مخترع دیر
ایدی اما خالق دیکه تجا سراً تمزردی و قتا که
جَبَائِي جملہ سنک معنای بی بدی و غنی
کوردی ایسه قولک اوزرینه لفظ خالق اطلاقند
تجا سراً ایدی اما حاشائمه حاشاکه حقون غیر
بر خالق اوله بلکه جمیع اشیا نیک خالق اولدر اند
غیری خالق اثبات ایتمک شرکدر عبید ضعیف
و عاجزه خالقیت ایتمک قلت عقلمن تاشی
خطاء فاحشدر و نصی قرآنه مخالفدر زیاده حق
لے کلا قد یمنده جمیع اشیا نیک خالق کند اولدر
خبر ویر مشدر و من اصدق من الله حدیثا
و عباددن صدور ایون افعال حق تعالی حضرت بلیغ
ارادت و مشیت و حکم و قضا و تقدیر یله در
وانلردن حسن اولان رضا سنه موافق اولان
و قبیح اولان رضا سنه مخالف اولاندر اگر
دینلور رسد که اگر خدا نیک عز و جل قضا
سیله

اولیدی

84 اولیدی اکارضا واجب اولوردی زیرا
قضا به رضا واجبدر جواب اولدر که کفر مقضی
در قضا دکدر و رضا قضایه واجبدر
مقضی به واجب دکدر و عبادکه افعال
اختیاریه لری وارددر انلرایله مثاب
اولورلر وانلرکه اوزرینه عقاب اولنور
و ثواب حقون فضلدر و عقاب اندن
عد لدر و فعلک وجودنه علت معناسنه
اولان بزده فعل ایله در معتزله دیدگاری
کبی فعلدن مقدم دکدر نعمه سلامت
اسباب و الآت و جوارح معناسنه اولان
استطاعت بلانزاع فعلدن مقدمدر
وصحت تکلیف بواسطاعت معتمددر
و قول و شع و طاعتینده اولمیان نسند
ایله تکلیف اولنمز قال الله تعالی لا یكلف
الله نفساً الا و شعها کرکه اول نفسنده متمنع
اولسون جمع صدیق کبی کرکه ممکن اولسون
خلق جسم کبی و بومقدار متفق علیه در
ولکن ما لا یطاق ایله تکلیفک جواز و عدم

استطاعت

نسند

جوازي مختلف فيهدر زيرا ما تریدیه ایله معتزله
 عندنده ما لا یتطاق ایله تکلیف جایز دکله و
 اشاعره عندنده جایز در لکن واقع دکله مقتوله
 اجلیه بعینه مؤتیده بقدر اولان وقت ایله
 میتدر قال الله لک اذا جاء اجلهم لا یستأخرون
 ساعه ولا یستقدمون معتزله دید کلری کبی حق
 لک اندن زمانی قطع ایله میت دکله و میت
 میت ایله قائمدر و حق لک حضرت تدریش مخلوقیدر
 و قولک تخلیق و الکسباب جهتندن اصلا ندده
 صنعی یوقدر و اجل بر در کعبی دید و کبی مقتولک
 ایلی اجل یوقدر زیرا اول دیرک مقتولک ایلی اجل
 وارد بری قتلدر و بری موندرو اگر اول
 قتل اول نمیدری اجلند دک که موندرو صانع اولوری
 و معتزله دید کلری کبی حیوانک اجل طبیعی
 و حرام رزقدر زیرا رزق حق لک حضرت تدریش
 حیوانه اکل ایکن سوق ایتد و کی نسند نک
 اسمیدرو اول کاه خللال اولور و کاه حرام
 اولور و هر کس کند رزقنی خللال اولسون
 و کورک حرام اولسون استیفا ایدرو انسان

کندو

کند و رزقنی اکل اتمک و یا خود غیر یسی
 انک رزقنی اکل ایلک تصور اولمز زیرا
 حق لک بر شخصه غذا تقدیر ایتد و کی نسند
 انک اکل اتمسی و اجبدر و غیر یسی ای اکل
 اتمک بمستفدر و حق لک دلیل و کنده ضلالت
 خلق ایدرو دلیل و کنده اهتدا خلق ایدرو
 زیرا اندن غیر ی خالق یوقدر و قوله اصلح
 اولان نسند حق لک حضرت تدریش اولورینه
 واجب دکله خلافا للمعتزله و بو خصوصه تمسک
 ایتد کلری نسند نک غایتی اولدر که ترک اصلح
 بخل و سفه اولور جواب اولدر که مانعک حق
 اولان اصلح منع محض عدل و حکمت اولور حال
 بوکه انک کوم و حکمتی و عواقب امور علم ادله
 قاطعه ایلد ثابت اولمشدر و قهرده کافر لکرک
 و بعض عصاة مؤمنلرک تعذیب لری و ایدره
 اهل طاعتک تنعیم لری حقدر قال الله لک انما
 یعرضون علیها غداً و عشیاً و یوم تقوم الساعة قال الله لک
 ادخلوا آل فرعون اشد العذاب و قال الله
 لک اغرقوا فادخلوا ناراً و قال صلی الله علیه وسلم

استنزهوا من البول فان عامة عذاب القبر منه
 وحضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
 بيور ربه خدانك جل وعلا يثبت الله الذين آمنوا
 بالقول الثابت قولي عذاب قبره حقه نازل المش
 وسؤال منكرو تكبير حقدروا انكرايكي ملكك اشائك
 قبره داخل اولور لر وانك ربيسندون ودينندن
 ويغيرندن سؤال ايدر لر واطفال سؤال اولور
 وانبيا على الصحيح سؤال اولمزلر وبعث
 حقك امواتي اجزاء اصلية لرني جمع ايدون واهي
 انلره اعاده ايله قبر لرندن قالدموق حقدرو قال
 الله لك ثم انكم يوم القيمة تبعثون وقال لك قل
 يحيها الذي انشأها اول مرة وفلاسفه حشر
 اجسادي انكارا يتديلو واعاده مودوم كالدر ديدلر
 وبونلرك دعوا لربي ودليل لربي باطلدرو كلام رب
 العالمينه مخالف اولدوغني جهندن مؤمن كلام لربي
 اعتبار اتمك جايزدكلدر ووزنه حقدرو قال الله لك
 والوزن يوم صد الحق وميزان انك لمقادير اعمال
 بيلنورنندن عبارتدر وعقل انك كيفيتني ادراك
 قاهر دزو معتزله وزني انكارا يتديلو وانده عبادك

اولانه انلرك قو

طاعات ومعصيتلري اولان كتاب حقدرو مؤمنلره
 صاغلرندن كلور وكافر لره صوللر نده و^{كلور} آرد لرندن
 كلور قال الله لك ونخرج له يوم القيمة كتابا يلقاه
 منشورا ومعتزله كتابي نكارا يتديلو وحساب
 حقدرو قال الله لك واما من اوتى كتابه بميمينه فسوف
 يحاسب حسابا يسيرا وسؤال حقدرو وحوض حقدرو
 قال الله لك انا اعطيناك الكوثر وقال عليه السلام
 حوضي مسيرة شهر وصراط حقدرو اول متن
 جهنم اوزره ممدود بربسندر در قيلدن انجه
 وقلجندن كسكندر ووجنت وجهنم حقدرو وانلرك
 حقدرونده وارده اولان آيات واحاديث اشهر
 من ان يخفى واكثر من ان يحصى در وانلر الان مخلوقلر
 در واكثر معتزله زعم ايتديلر كه يوم جزاده خلق
 اولنور لر و آدم عليه السلام ايله هو انك قصه
 وانلرك جنتده ساكن اولما لربي اهل سنت وجماعت
 دليلدر وانلره واهل لربيه هرگز فنا طاري اولمز
 وحضرت رسول الله صلى الله عليه يقظه ده
 دن بر مقدار ده شخصيله مسجد حرامدن مسجد
 وارسي نص قرآن ايله تا بشدر قال الله لك سبحان

الذي اسرى بعبد له ليلا من المسجد الحرام الى المسجد
الاقصى الذي ركنه حوله لثريه من آياتنا انه هو التميمي
البصير ومسجد اقصا دن سمايه وصكره علا دن
خدا مراد ايتدوكي پره معراجي احاديث مشهوره
ايده ثابتدرو ارتكاب كبيره قولي ايمان دن اخراج ايتد
خلافه المعتزله زيرا انلرديدلر كمرتكب كبيره نه
مؤمندرونه كا فردرو وايكي منزل بيننده اولان
منزله بودر بو قول شونلك اوزرنيه مبنيدر كه
احمال انلرك قتنده حقيقت ايمان دن جزددر
وكفره ادخال ايلر خلافا للمخواريج زيرا انلرداه
اولد يركمرتكب كبيره بلكه صغيره دخي كا فردر
زيرا ايمان ايلر كفر اراسنده واسطه يو قدر بو ايكي قول
بيده باطلد زيرا ايات واحاديث عاصينك اوزر
مؤمن اطلاقيله ناطقده قال الله لك يا ايها الذين
امنوا كتب عليكم القصاص وقال الله لك يا ايها
الذين امنوا توبوا الى الله توبه نصوحا وقال الله
لك وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا وابوذر خضر
سؤالده مبالغه ايتد كلرنه حضرت رسول اکرم
صلى الله عليه وسلم بيورد يكره وان زني وان سرق

على رغم

على رغم انف ابي ذر وحق لك شير كدن غيري اكو
كبيره در و اكو صغيره در هر دو بيد و كنه توبه ايله
وتوبه سز عضا ايدر قال الله لك ان الله لا يغفر
ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء خلافا
للمعتزله زيرا انلرك عندنه كبيره نك عفو نه توبه
لا بد در و صغيره نك اوزر رنيه عقاب جايزد در كرك
مرتكبي كبيره دن محتجب اولسون و كرك اولسون
زيرا خدا نك عز وجل ويغفر ما دون ذلك قوله شير تفنك
تحتنه دخلدر و رسلك وساير احيار ك اهل كبا اثر
عفو ومغفرت جايز اولحق شفاعت ايله اولسون
ثابت اولور ومعتزله عندنه كبيره دن توبه سز
عفو جايز اولميجق شفاعت دخي جايز اولمز و كتاب
وسنت اهل سنته معاونت ايدر لر قال الله لك فيما
تنفعرهم شفاعت الشافعين زيرا بو كلامك سلو بفي
الجمه شفاعتك ثبوتنه دلالت ايدر و اهل كبا يدر
نارده مخلص اولمز لر و اكر توبه سز دخي اولور لر سه
قال الله لك وعد الله المؤمنين والمؤمنات جنات
وقال الله لك ان الذين امنوا وعملوا الصالحات كانت
لهم جنات الفردوس نزلا الى غير ذلك من النصوص الدالة على كون

حمله
حقتك شفاعت ايلر
خلافا للمعتزله و اهل
سنت و هاجت عندنه
شفاعتن مكو

المؤمن من اهل الجنة وآيمان واسلام برادر و اول حضرت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم خدا دن خبر و ^{دو} دگر
 نسندك حمد سنده قلب ايله تصديق و لسان ايله
 اقرار در و اعمال حقيقت ايمانده داخل دكلور در
 پس نه اتر و نه الكسلور بلکه ارتوب الكسلين ايمانك
 ثمرات و انوار بدير و بوحكك تفصيلي ان شاء الله
 بيان اول نور و ارسال رسل و انزال كتبه حكمت
 بالغه و عاقبت حميده و ارد در معتزله ديدكاري كهي
 واجب دكلور زيرا حضرت حقاك اوزرينه بر نسند
 واجب دكلور و افعال خدا الكوچه علل و اعراض ايله
 معلله دكلور لكن حكم و مصالح دن دخي خاليد دكلور
 و شتميه و براهه ديدكاري كهي ممتنع دكلور و بعض
 ذاهب اولد قلري كهي ايكي جاني متساوي اولممكن
 دكلور و حق لك ابياي صلوات الله عليهم و سلامه
 اهل ايمان و طاعته جنت و ثواب ايله تبشير اچون
 و اهل كفر و عصيان تنذير اچون و ناسه امور دين و دنيا
 محتاج اولد قلري نسند بيبين اچون ارسال ايلدي
 و انلري عاداتي ناقضه معجزات ايله تايبه ايتدي و حجه
 عاده مخالف برامردن عبارتدر كه حق لك اني منكر له معجزه

سي وقتنده نبوت دعا ايلين كسندك الي اوزرينه
 خلق ايدر و اول انبيا آدم عليه السلام و آخر لري
 حضرت محمد در عليه الصلوة و السلام و بيان
 عدد انبيا ده بعض احاديث و ارده اولدي اولي
 اولدر كه تسميه ده بر عدد اوزرينه قصر اولنميه زيرا
 حق لك حبيب اكرومنه صلى الله عليه وسلم بيور
 منهم من قصصنا عليك و منهم من لم نقصص و افضل
 انبياء عظام محمد در عليه الصلوة و السلام قال
 اللهم كنته خيرا امة اخرجت للناس و شك
 بو قدر كه امتك خير تيوري دينده كما للري حسبيله
 در و دينده كما للري تابع اولد قلري بغير كه
 كما لته تابعدر و ملائكة حق لك حضرت نبي امري
 ايله عامل قوللريد قال الله لك لا يسبقونه بالقول
 وهم با مره يعلون و ذكورت و انوشك و وصف
 اولنمزلرنه انكله نقل و ارد اولدي و نه انك اوزرينه
 عقل دلالت ايتدي و صحيح اولان بو در كه ابليس
 عليه اللعنه ملائكة دن دكلور بلکه چند ندر و عبادته
 و رفعت درجه ده ملائكة صنفدن اولدوي چهند
 انردن استثنا سي صحيح اولمشدر و هاروت

كما للري ساه

وانزلون كفى وكبير صادر اولاد الله

و ما روت صحیح اولدر که ملکر در و تعذیب لری عاتبه
طریق اوزره در و رسل بشر رسل ملائکه دن
افضلدر و رسل ملائکه عامه بشر دن افضلدر
و عامه بشوک صالح لری عامه ملائکه دن افضلدر
و کرامات اولیا حق در و یه شول که ندیه دیر لری که
ممکن اولدوغی مقدار حق تعالی حضرت تک نیک ذات
وصفاتنه عارف اوله و طاعات اوزرینه مواظب
و معاصیدن محتجب اوله و لذات و شهوات انما کلام
معرض اوله و کرامت شول امر خارق للعاده
دیر لری که حق تعالی بر شخص مؤمن صالحک آلی اوزرینه
خلق ایلیه و دعویه مقارن اولیه و ایمانه و عمل
صالحی مقارن اولین امر خارق للعاده استدر احد
و دعویه نبوت مقارن اولان معجزه در و مرید
و آصف بن برخیا دن کرامتک ظهور بلیه کتاب
الله ناطق در و صحابه دن و تابعیدن و انلرد نصکر
کلندر دن کرامتک ظهوری تو اتر ایله ثابتدر بر
جهتیده که انکاری ممکن دکدر و اول کرامت پیغمبر
معجزه اولور و و یه انده مستقدا اولمز و و یه دجه
بیه و اصل اولمز زیرا انبیا معصوملرد در و خوف

خاتمه دنا

خاتمه دن ما مونلرد در و وحی و مشاهد
ملک ایله مکرملرد در و کمالات اولیا ایله
اتصافلرد نصکره تبلیغ احکام و ارشاد
انام ایله ما مور لرد در و بعض کرامتیه دن
ولینگ بنیدن افضل اولما سنک جوازی
نقل اولندی و بوقول کفر و ضلالدر زیرا
انبیا نیک بدایاتی اولیا نیک نهاییاتی در شونک
بر لری که نبی نبوت و ولایت ایله متصفدر و اول
انجق ولایت ایله متصفدر پس یا لکر ولایت
ایله متصف اولان نبوت ایله متصف
اولان دن نجه افضل اولور مع هذا نبیده
اولان ولایت ولیده اولان ولایت دن اتمه
و اکملدر نعم تردد و اقول اولور که بنینک
حرتیه نبوتی افضلدر یوحه مرتبه ولایتی
افضلدر و قول ما دامک عاقل و بانغ اوله
بر مرتبه و اصل اولمز که اندن امر و نهی ساقط
اوله و بعض امپا حیلرد دیدیلر که قحان قول
غایت محبت و اصل اولسه و قلبی صافی
اولسه و نفاق سزا یمانی کفر اوزرینه احتیاً

ولایت در

ایلسه اندن امر و نهی ساقط اولور و انکار تکا
 کبار سببیلده حق تعالی جنتم اذ حال ایلمز
 و انکر بعضیلر دیدیلرکه اندن عبادات
 ظاهره ساقط اولور و انکر عبادتی تفکر
 اولور و بوجه کفر و ضلالتدر زیارت محبت
 و ایمانده اکلناس نیاید و انبیانک اکل
 حبیب خدادر شونکله که انکر حقلرند
 تکالیف اتم و اکلدر و حضرت رسول
 اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اذا احب الله
 عبدا لم یضره ذنب قولنک معناسی اولدر
 حق تعالی کناهدن حفظ ایدر پس کن
 ضرری اکیلا حق اولمز دیکدر و انبیاد نصحت
 افضل بشر ابو بکر الصدیق حضرت یویدر
 رضی اللہ عنہ و اندنصک عمر الفاروق
 حضرت یویدر رضی اللہ عنہ و اندنصک عثمان
 ذوالنورین ^{حقیر} یویدر رضی اللہ عنہ و اندنصک
 علی المرتضی حضرت یویدر رضی اللہ عنہ و خلافتلری
 دخی بو ترتیب اوزره در و علامت اهل سنت
 و جماعت حضرت ابو بکر ایله حضرت عمری

تفضیل املدر

تفضیل املدر رضی اللہ عنہما و حضرت عثمان ایله حضرت
 علی سو مکر رضی اللہ عنہما و ادکلری اوزرینه مسیح
 ایلمدر و خلافت کامله او توزیلدر و اندنصک ملکه
 و امارتدر زیارت حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ
 وسلم بیورر الخلافته بعدی ثلثون سنه شم بصیر
 ملکا عضو شأ و امام علی حضرت تیری او توزیلک باشند
 شهید اولدی و انت نصب امام واجب اولور اوزر
 اتفاق ایتدیرکن اول وجوبک طریقنده اختلاف
 ایلدیلر و مذهب اولدرکه نصب امام خلقک اوزر
 دلیل سمی ایله واجبدر زیارت حضرت رسول اکرم
 صلی اللہ علیہ وسلم بیورر من مات ولم یعرف
 امام زمانه مات میتة جاهلیة وصحابه رضی اللہ
 عنہم امامی اہم مهاتدن قیلدیلرحتی انی حضرتک
 صلی اللہ علیہ وسلم دفنی اوزرینه فقیدم ایتدیلم
 و هر امامک و فاتندنصک بویله ایلدیلر زیارت
 شرعیته نک چوغنی وجود امامه توقف ایدر شول امور
 کبی که احاد ائت انکره متولی اولمز مثلا تنفیذ
 احکام و اقامت حدود و سد نفور و تجهیز جیش
 و اخذ صدقات و اقامت جمع و اعیاد کبی و امام ظاهر

حضرت سلطان انبیا صلی اللہ علیہ وسلم
 و فاتندنصک نصب حکم

اولمق کو کرد تا کہ وقت حاجتده اگا رجوع اولند
و اول مصالحي عباد ايله قائم اولد تا کہ نصب
امامدن مقصود اولنان نسنه حاصل اولد
واعدا خوفندن خلقک کوزندن مخفی اولمق کو کرد
و خروجی منتظر اولمق کو کرد شیعہ حصو ^{صا امامیت}
زعما ایتدک لوی کبی و قریشدن اولمق کو کرد زیرا
حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بیور ^{الائمة}
من قریش اکرم بو حدیث شریف خبر واحد در کن
و قتا که حضرت ابوبکر انکله انصار که اوزرینه
احتجاج ایتدکی حالده روایت ایتدی و صحابه دن
بریسیانی انکار ایتدی بجمع علیه اولدی و امامک ^{هاشی}
و یا خود علوی اولماسی بشرط دکلد زیرا حضرت
ابوبکر و عمر و عثمانک رضی اللہ عنهم خلافت لوی
دلیل ایلد ثابت اولدی حال بوکه انور بنی هاشم
دکلر ایدی و امام معصوم اولمسی بشرط دکلد زیرا
حضرت ابوبکر امامتی دلیل ایلد ثابت اولمستبد
شونکله که عصمت قطع یوقدر و مخالف خدانک
عزوجل و لاینا لعهدی الظالمین قولیلد احتجاج
ایتدی و غیر معصوم ظالم اولمغین عهد امامته نائل اولمستبدی

وجوب منعد زیرا ظالم شول کند در که عدالتی اسقا
ایدی بر عصیت ارتکاب ایلید و اندن توبه و استغفار
ایتیمه پس غیر معصومک ظالم اولمسی لازم ^{دکلد}
و حقیقت عصمت اولد که حق بقا قولده قدر تک
و اختیار تک بقا سی برله ذنب خلق ایتیمه و امامک
زما نسبی خلق تک افضلی اولمسی بشرط دکلد
زیرا فضیلتده مساوی بلکه مفضول کاه اولور
امامتک مصالح و مفاسدینه اعرف و انک بو جنبه
قیام اوزرینه اقدرا اولور و مسلم و حر و ذکر عاقل
و بالغ اولمسی بشرط زیرا حق بقا کافر لرا چون
مؤمنلر اوزرینه سبیل قلمدی و قول اخلاصک
خدمتیده مشفولدر و خلقک کوز لر نه
مستحق قدر و نسا ناقصات العقل و الدیندر
و صبی ایلد بچون تدبیر امورده و مصالحی جهود
تصرفدن قاصر لوردر امور مسلمینده تصرف
مالک اولمق کو کرد و علی و عدلی و کفایتی و شیعیته
احکامک تنفیذی و حدود اسلامک حفظ ^{ظالم}
مظلومک انصافی اوزرینه قادر اولمق کو کرد
زیرا بو اموره اخلاصک نصب امامدن مخفی کلد

بسیار از اینها در کتابهاست

ذكر اول نور ابوبكر وعمر وعثمان وعلى وطلحة
 وزبير وعبدالرحمن بن عوف وسعد بن ابى وقاص
 وسعيد بن زيد وابوعبيدة بن الجراح رضوان
 الله على جميعهم اجمعين وكذلك حضرت فاطمة
 و حضرت حسن و حضرت زينب بنت ابيها
 ايلرز زيرا حديث صحيحه وارد اوليكه كه انت
 فاطمة سيدة نساء اهل الجنة وان الحسن والحسين
 سيدى شباب اهل الجنة و باقى صحابه رضى الله
 على عندهم حضرت زبير بن عوف و غيره ذكر اول نور و غيره
 مؤمنه رجاء اول نور و غيره سنة دن زياده انوره رجاء
 اول نور و بر كنه حقننده بعينه جنت ايله و يا خود
 جهنم ايله شهادت اول نور بلكه مؤمنه اهل جنت و كمال
 اهل جهنم در يوشه دت اول نور و ادك اوزر نه مستحي
 سفرده و حضرتده جايز كور و زير زيرا اول خير مشهور
 ايله تا بتدر و احيا نك اموات ايجون دغا و صدقه نك
 امواته نفعي وارد در خلافا للمعتزله زيرا انور دتير كه
 قضاء حق متبدل اولز و هر نفس كند و كسيده مهوره
 در و هر كس كند و عمليه جزا النوب غير كه عمليه جزا النور اهل
 سنت و جماعته اول دليل صلوة جنازه در زيرا اكر دعاه
 امواته

ابن كثير

امواته نفع اول ميدي صلوة جنازه نك معناسي
 اولمزدي و امواته صدقه و دعائك نفعي بياننده
 احاديث صحيحه قتي جوقدر و حضرت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم اشراط ساعتدن خبر و ديروك
 نسنه لر حقد ريس دجالك و دابة الارضك و يا جوب
 و يا جوبك چقمسي و عيسى عليه السلامك كوكدن
 انمسي و كوشك مغربدن طوغه سي صيد قدر زيرا
 بوندر نفسلر نه امور ممكنه در و اندر له مخبر صادق
 خبر و ير مشدر و مجتهد عقليا تله و شرعيات
 اصلية و فرعية ده كاهي خطا ايدر و كاهي اصابت
 ايدر اكر خطا ايدر انليكي ابراجر وارد در كه اجر
 اجتهاد در و اكر اصابت ايدر سه انليكي ايكي اجر
 وارد در بري اجر اجتهاد در و بري اجر اصابت در
 و معتزله عندنده قاطع اولمين مسائل شرعية
 فرعية ده هر مجتهد مصيبدر و امام اعظم حضرتي
 فقه اكبرنده بيورر و آلد رسول الله صلى الله عليه
 وسلم ما تا على الكفر بعنه حضرت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم پدرو مادري كفر اوزر نه ايدر
 معلوم اولد كه بو خصوصده علما اختلاف ايتد بلي

اول نور

أكثر علماء النكر نايحاً اولد قلمينه ذاهب اولد ييلر
وبعضيلر عدم نجاتلرينه ذاهب اولد ييلر وبعضيلر
بو بابده توقف اختيارا يتدييلر وناجيلر در
دييلر نجاتلرينه طريق ايله اولدوغنده اختلاف
ايتدييلر بعضيلر ديد ييلر كه انلر اهل فترتندرو اهل
فترت فقرا و اشافعيه و اهل اصول دن اشاعره
عندنده نايجيلر در و بعضيلر ديد ييلر كه انلر حبه كبري
ابراهيم عليه السلامك دين و ملتى اوزره ايديلر
و حضرتك صلى الله عليه وسلم نسل پاكته اصلاً
شرك داخل اولمشدر و حق تعالانى دنس شركدن
حفظ ايلمشدر حافظ شمس الدين ناصر الدين دمشقى
بو خصوصده بيورردر حفظ الآله كرامتلى
آباه الامجاد صولاسمه تركوا السفاح فلم يصهرم ده
من آدم والى ابيه واته و بعضيلر ديد ييلر كه حضرت
رسول الله صلى الله عليه وسلم بعثند نصكره حق
تعالانى احياء ايدوب حضرت رسول الله صلى
الله عليه وسلم ايمان كتورد ييلر حافظ شمس الدين
الدين دمشقى نزيبا بيورر حيا الله النبي مزيد
فضل على فضل وكان به رؤفا فاجي امه وكذا آباه

لايمان به

94 لايمان به فضلاً لطيفاً نسلم فالقديم بذا قدير
وان كان الحديث ضعيفاً علامة روم اعنه
كمال پاشا زاده مرحوم بيورر فتح المسلم ان يسك
لسانه عي نخيل بشرف نسب بيتنا صلى الله عليه وسلم
بوجوه من الوجوه ولاخفاء ان اثبات الشرك في ابويه
اخلال ظاهر بشرف نسبه الطاهر انتهى و قسطلادهم الله
مواهب لدينه ده بيورر كه فالخذر والخذر من ذكر
ما فيه نقص فان ذلك قد يوذى النبي صلى الله
عليه وسلم لان العرف اذا ذكر ابو الشخص فيما
او وصف بوصف وذلك لو وصف فيه نقص شاذي
ولده بذكر ذلك له عند المخاطبه وقد قال عليه السلام
لا تقولوا لاهياء بسب الاموات رواه الطبراني
في الصغير ولا ريب ان اذا ه عليه الصلوة والسلام
كفر يقتل فاعلم ان لم يتب و سياتى مباحث ذلك
ان شاء الله تعالى في الخصائص من مقصد المعجزات
ولقد اظن بعض العلماء الا استدلال لايمانها فالله
يشبه على قصده الجميل انتهى بعض علماء دن مراد سيوطي رحمه الله
حضرت تاريد زيرا انلر كه بو خصوصده متعدد
تأليفلري وارد بو فقير كه دخی بو معناده ايكى

جاريه

ع لیبی وارد بری مطولدر و بری مختصر در مطولک
اسمی مرشد الهدی در و مختصرک اسبی روضه
الصفا فی والیدی المصطفی در بمحکم تفصیله
واقف اولی مراد ایلین انلره مطالعه ایلسون و بو
فقیری خیر و عادن اونتمسون مولانا سیوطی بیور
نقلت من مجموع - بخط ایماکال الدین الشمتی والد الشیخ
الامام المتقی الدین مانضه سئل القاضی ابوبکر بن
العربی عن رجل قال ان ابی الیثم النار فاجابه بانه ملعون
لان الله لک قال ان الذین یؤذون الله ورسوله لعنهم
الله فی الدنیا و الآخرة واعد لهم عذابا مهینا و لا اذی
اعظم من ان یقال عن ابیه انه فی النار انتہی بلفظ امام
موفق الدین ابن قدامه الحنبلی المقنع نام کتابنده
بیور که من قذف ام النبی صلی الله علیه وسلم یقتل
مؤمنان او کافر انتہی و مولانا محمد الشافعی سبیل
الهدی و الرشاد فی سیرة خیرا لعباد نام کتابنده
بیور که بعض علماء مغاربة نیک خطیله بر فتوی به
واقف اولدم اول بمقامک اوزرنیه انده کلامی بسط
ایلمش و سیوطی حضرت بر شیش سلوک ایتدوکی طریقی ترحیم
ایتمش اوله فتواده ذکر اولنان امور دن بر اولدر که

بومقامده

بومقامده تکلم اوج قسمدر بر قسمک قائلنک
تکفیر و زندیقہ سی و اچیدر و انده قتل دن
غیری علاج یوقدر و اول شول مکانه اولور
ذک القائل انلرک حقلمرنده تکلمیده حضرت
رسول الله صلی الله علیه وسلم اذ بیت
و تعیری و اکاعیب ادخالنی مراد ایدیه و بر
اوزرنیه لوم یوقدر و اول شول مکانه اولور
انکله تکلمه دواعی شرعیته دن برداعی دعوت
ایده نسیم مثلا حدیثی ذکر ایلید و انی تفسیر
و تقریر حالنده تکلمه ایلید و بر قسمک تکلمه حر امر
لکن کفر و قتل مرتبه سنه و اصل دکلدر اول
شول مکانه اولور که انکله تکلمه دواعی -
شرعیته دن برداعی دعوت ایتیه پس بو شخصی
حال حسبی اوزرنیه تا دیب اولنور و وظایف
شرعیته سننده عزول اولنور و بونک اوزرنیه
عمر بن عبد العزیز حضرت نیک عالمی عزلیله
استدلال ایتدی بعده بر عاقله حضرت رسول
الله صلی الله علیه وسلم احیاء ابوی حقند
وارد اولان حدیث شریفی انکار جان دکلدر

تکلمه

زیرا حضرت تک صلی الله علیه وسلم مولا سی
عندہ کرامتی بودند اعظم و حدیث صحیح
و ضعیف اولاً سید بومقامده تقید لازم
دکله زیر اعلا رضی الله عنہم دیدی که احادیث
ترغیب و ترهیبده صحت شرط دکله بومقام
ایله حالک نذر و انک صحتدان شاء الله تعالی
مانع یوقدر و جناب شریفینیه صلی الله
علیه وسلم هنر محبت ظننه غلبه ایون اولد انشی
و امام اعظم حضرت ترمذی ماتا علی الکفر قولی
صکره احیا لرنیه مانع دکله جایز درکه کفر افرو
اولد لر و صکره حق بقا حضرت رسول اکرم صلی
الله علیه وسلم تشریف ایچون انلری احیا ایرد
ایمانه کله لر و الله اعلم فضلنا لک حقیقت ایمان
بیاننده در ایمان لغتده مطلقاً تصدیق معناه
در لام ایله و با ایله استعمال اولنور آمنت له
و به دینور معناسی صدقته دیکدر قال الله تعالی
وما انت بمؤمن لنا ای بمصدق لنا و قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم الايمان ان تؤمن
بالله ای ان تصدق و شرعه حقیقت ایمانده

اهل سنت

اهل سنت و جماعت ارا سننده اختلاف واقع
اولدی اکثر علما دیدیلر که الايمان هو التصديق
بما علم بحجج النبي صلی الله علیه وسلم به ضرورة
یعنی ایمان دکله الا تصدق بقدر شمول سننه
که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
خدادن عز و جل انکله کلمه سی دینده ضرورت
جهتندن معلوم اولد یعنی بر وجهله اشتها
بولد که انی عامت بیلد لر و نظر و استدلاله محتاج
اولمید لر صانعک و حدائیتی و صلواتک فرضیتی
و خمرک حرمتی کبی و انده تفصیلا معلوم
اولنان سننده تفصیل اعتبار اولنور و اجمالاً
معلوم اولنان سننده اجمالاً اعتبار اولنور
پس کیمه حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
جمیع خدادن کتور دوکی سننده تصدیق
ایلمیه و اقواره قادر آیتن اقوار کتوریه اول
عند الله و عند الناس مؤمندر شمول شریطیه
که اول ترک و ابا و امتناع طریق اوزراه اولمید
و بعضی علما دیدیلر که الايمان هو تصديق النبي
صلی الله علیه وسلم فيما جاء به من عند الله والا

یعنی ایمان دکلمه را تا حضرت رسول اللہ صلی
 اللہ علیہ وسلم جمیع خدا دن جبل و علا کتور دو کی
 سنہ ده تصدیق و اکا اقرار در پس کیمک حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جمیع خدا دن
 کتور دو کی سنہ ده تصدیق ایلیه و اقراره
 قادر ایکن اقرار بی ترک ایلیه کرکه اول ترک
 ابا و امتناع طریق اوزره اولسون و کرکه
 ابا و امتناع طریق اوزره اولسون اول کافر
 وجهنده مخلد در و اگر ابا و امتناع طریق اوزره اول
 بالاتفاق کافر و اگر ابا و امتناع طریق اوزره اول
 اوزره مؤمن اولور و قول ثانی اوزره کافر
 اولور مولانا دوانی شرح عقاید ^{عضله} بده
 بیورر که التلظ بکلمتی الشهادة مع القدرة
 علیہ شرط فمن اخل به فهو کافر مخلد فی النار
 انتهى و امام اعظم حضرت تبرندة اصح روایتین بده
 نشکم کتاب وصیتده بیورر الا ایمان اقرار باللسان و
 تصدیق بالجنان و فقه اکبرنده بیورر الا ایمان
 هو الاقرار و التصدیق فخر الاسلام الیوردی
 اصول فقهدده بیورر الا ایمان هو التصدیق و

الاقرار

97 والاقرار فمن صدق بقلبه وترك البیان من غیر
 عذر لم یکن مؤمنا وان صدق ولم یصدق وقتا
 یقر فیہ یكون مؤمنا یعنی ایمان دکلمه را الا قلب ایله تصدیق
 و لسان ایله اقرار در پس کیمک قلبده تصدیق ایله
 و عذر سز دلیل ایله اقرار بی ترک ایله اول مؤمن
 اولمز زیر حال اختیار ده اقرار که جهت رکبیتی
 اعتبار اول نور و اگر قلبیده تصدیق ایله و ب اقرار
 ایله چک بروقته مصادف اولمز سده اول
 مؤمن اولور زیر حال اضطرار ده اقرار که جهت
 تبعیتی اعتبار اول نور و شمس الائمة السخی
 اصول فقهدده بیورر ایمانک رکبیتی قلب ایله تصدیق
 و لسان ایله اقرار در و تصدیق بر حال ایله سقوط
 قابل دکلمه و هر یار که انی غیره بتدیل ایلیه بای و ^{حیرکان اول}
 اندن کفر اولور و اقرار اگر چه تصدیق کبی رکن
 در لکن اول بعضی احوالده سقوط محتمل حتی اگر
 انی اگر اه عذر یله غیره بتدیل ایلیسه و قلبی ایمان
 ایله مطمئن اولسه اندن کفر اولمز و بو شرکیانی
 اولدر که لسان معدن تصدیق دکلمه رکن قلبده اولان
 سنه معتبر در پس وجوداً و عدماً تصدیقک

دليلی اولورہ اگر اظہارینہ قادر ایکن انی غیر
 تفسیر ایدرسہ کافر اولورہ اگر اظہارینہ قدرتی
 اگر اهلہ زایل اولورہ کافر اولمز زیرا نفسی اوزرینہ
 خوئی قلبندہ تصدیق بقا سی تبدیل دکلر بلکه
 نفسندن دفعه هلاکہ غایتیذ اما حالت قدرتی تبدیلی
 تبدیل اعتقادہ دلیلدر پس وجوداً وعدمیاً کسی ایمان
 اولورکن بعض احوالده انده سقوط احتمالی
 اولمفین قلب ایله تصدیق مرتبه سنده دکلر بلکه
 اندن دوندر حاصل ایمان تصدیق و اقرار دن عبارت
 الا بقدر و ارکه تصدیق رکن لازم در و اصل انده
 سقوط احتمالاً بقدر و اقرار رکن غیر لازم در زیرا
 انده سقوط احتمالاً و ارد پس تصدیق ایمان نسبتی
 باشک انسانہ نسبتی کبی در و اقرار کہ ایمانہ نسبتی
 بیک انسانہ نسبتی کبی در باش سز انسانک وجودی
 ممکن اولدوغنی کبی تصدیق سز ایمانک دخی
 وجودی ممکن دکلر و السز انسانک وجودی ممکن
 اولدوغنی کبی اقرار سز دخی ایمانک وجودی ممکن
 و اگر دینور سہ کمر حال نفوم و خفلتہ تصدیق باقی فالمز
 پس اولدغنی اقرار کبی رکن لازم اولمز بوسؤالہ ایکی

این تفسیر اولورہ اگر اظہارینہ قدرتی
 اگر اهلہ زایل اولورہ کافر اولمز زیرا نفسی اوزرینہ

جواب

جواب و ریشدر جواب اول منعیدر یعنی لانسلم کہ
 اول حالتده تصدیق باقی قائمہ تصدیق قلبده
 باقیدر و ذہول حصولند فر و جواب ثانی تسلیمیدر
 یعنی سلمنا بو حالتده تصدیق باقی دکلر رکن شارع
 اوزرینہ ضد طاری اولمیان محقق باقی حکندہ قلبی
 حتی لفظ مؤمن زمان ماضیدہ و یا خود زمان حالہ
 ایمانہ کلان وانک اوزرینہ علامت تکذیب طاری اولمیان
 شخصه اسم اولدی کنن جواب اولده نظر وارد راکر
 دینور سہ کمر ہر جا رحدنک عملنی ایمان دن جز
 قلبی در و اکما عمل لسان تعیین اولنوب سایر ارکانک
 عملی تعیین اولنمده حکمت ندر جواب اولدر کہ وقتیکہ
 انسان ایمان ایله متصف اولدی و تصدیق انک
 عملی اولدی پس انک ایمان ایله اتصافنی تحقیق اچون
 ظاهرندن بر عمل ایمانہ ادخال اولندی و لسان بیان
 اچون مجبول اولدوغنی جهتدن بو معنایہ اولد مخصوص
 اولدی بفعہ جماعت ایله نماز قلان کافر کہ اسلامیلہ
 حکم اولنور اگر اندن لسان ایله اقرار مشاہدہ اولنمده
 دخی زیرا صلوة مسنونہ اقرار دن خالیہ اولمز و بعض
 سلف و جمیع محدثین و جمہور متکالیین و عموم معتزلہ و خوارج

و اکثر فقها دیدیلرکه الایمان اطلاق قرار باللسان و تصدیق
بالجنان و عمل بالارکان یعنی ایمان لسان ایلد اقرار
و قلب ایلد تصدیق و جوار حله عملدر و بو تعریف صدر
نبوتدن صدر و ایدن تعریفه موافقدر شیخ زین القابره
حضرت عائشه دن رضی الله عنهما روایت ایدر که
قالت قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الایمان
اقرار باللسان و تصدیق بالقلب و عمل بالارکان
و ابن ماجه و طبرانی امام علی حضرت تبریزه رضی الله
روایت ایدر که قال قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم الایمان معرفة بالقلب و قول باللسان
و عمل بالارکان و معرفتدن مراد تصدیقدر زیرا اهل
حق عندنده معرفت ایمان دکلد و سیأتی بیاند
ان شاء الله تعالی پس بو تعریف اوزره عمل ایمان دن
جز اولور نهایتی معتزله ایلد خوارج عندنده جز
حقیقیدر و اهل سنت عندنده بالاتفاق جزء عرفیدر
و اگر دینورسه که عملک ایمان دن جزء اولمسه سی ممنوعدر
زیرا کتاب و سنتده عملک ایمان اوزرینه عطفی و بعضی
اعمالی تارکه ایلد ایمانک اثباتی و آرد اولدی و عطف منجاری
و عملک ایمان عدم دخولنه دلالت ایدر زیرا شیخ نفسه

و جز کلده

و جز کلده عطف اولمز و بعضی اعمالی ترکه ایلده نه ایمانک
اثباتی عملک ایمان داخل اولمدر و غنه ایشارت ایلر زیرا
شیخ بدون جزیه عدم تحقیقنده شک بو قدر
و کذلک ایمان شرط اعمال قلندی و شرطه داخل اولمدر
ریب بو قدر زیرا شیخ کذب و نفی شرط اولمدر
جواب اولدر که بو سئواله اعمال حقیقت ایمان دن جزدر
دین کسندک اوزرینه وارد اولور که معتزله و خوارج
ایمان کاملدن جزء در دین کسندک اوزرینه وارد
اولمز که اهل سنت و جماعت در حاصلی اعمال معتزله
ایله خوارج عندنده ایمان اجزاء حقیقیه در و قوامند
داخل در حتی عدم اعمال دن عدم ایمان لازمکلر و اهل
سنت و جماعت عندنده اجزاء حقیقیه دکلد بلکه
اجزاء عرفیه در حتی عدم اعمال دن عدم ایمان لازم
کلمه و مذهب حق بودر زیرا اگر اعمال ایمان اجزاء
حقیقیه اولیدی فاسق مؤمن اولمق لازم کلور دی لازم
باطلدر زیرا آیات و احادیث فاسق مؤمن اولمدر و غنه
دالته در ایسی ملزوم دخی باطلدر زیرا بطلان لازم
بطلان ملزومی مستلزمدر و مرجئه عندنده بالکلید
اعمال ایمان دن خارجلدر و وجود و عدمی برابردر زیرا

مشروطکلر

ایله

بوندند بولر که ایمان ایله کناه ضرر ایلمز نتم که کفر ایله
طاعت نفع اتمز و بو مذهب باطلدر زیرا ایات واحا-
مرتکب کبایر که تعذیبیله ناطقه در زیر اهل سنت
و جماعت بیوردیلر که توبه سز و فوات ایلمز
کنه کار عشتیت خداده در دیلر سه اندن عفو
ایدوب انی جنت اداخل ایلر و دیلر سه اگا کناهی
دکلو کر که صغیره اولسون و کر که کبیره اولسون
عذاب ایدر بجه فضل و عنایتیله و یاخود ایدر
اولان ایمان و طاعتک برکتیله و یاخود اختیار دن
شفا عتیله انی جنت اداخل ایلر و معتزله صغایر
و کبایری فرق ایدوب دیدیلر که صغیره اوزر
تعذیب جائز دکلد بلکه اول اجتناب کبایر ایله مغفود
و کبیره دن عفو و مغفرت جائز دکلد زیرا مرتکب
کبیره مؤمندر و نه کافر در بلکه فاسق در و فاسق
معتزله عندنده ناره مخلصه قالور و طاعتی هباً
منشور اولور حاصل کلام معتزله عندنده مرتکب
کبیره ایمان دن چقار لکن کفره داخل اولمز زیرا
بوندلر کفر ایله ایمان اراسنده واسطه اثبات ایدر
و اگا منزله بین المنزلتین دیر لکن کافر کی جهنده
خلود ایله

و عبادات

خلود ایله حکم ایلر لر و خوا برج کبایر ایله صغایر ارا لرینی
فرق اتمیوب دیدیلر که صغیره و کبیره صاحبینی
ایمان دن چقارر و کفره اداخل ایدر زیرا بوندلر
واسطه سیله قایل اولمز مذهب مرجئه باطل اولد
کبایر مذهب دخی باطلدر زیرا ایات واحادین
اوزرینه مؤمن اطلاق قیلر ناطقه لر در و امت حضرت
رسول الله صلی الله علیه و سلم زمان سعادت
الی یومنا هذا توبه سزا اولان مرتکب کبیره نکدر
نماز قلمق و اگا دعا اتمک و استغفار اتمک اوزرینه
جمع اولدیلر و مع هذا بوندلر که مؤمن دن غیره جائز
اولمک و غنی یقینا بلد یلر پس بو اجتماع توبه سزا اول
مرتکب کبیره نک مؤمن اولد و غنه دلیل قاطع و برهان
ساطع در زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم
لا تجتمع امتی علی الضلالة بیور مشدر و الله اعلم
فصل رابع ایمانک زیاده و نقصانی قولنده
علما بیننده واقع اولان اختلافاً قایماننده در ائمه
ثلاثة و مقلد لری و عموم محدثین و متکلمین دیدیلر که ایمان
زیاده و نقصان قابل در و امام اعظم حضرت تهری و مقلد لری
دیدیلر که امام اعظم حضرت تهری رضی الله عنه فقده اکبرنده
قابل دکلد

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وآله
 وبعد
 في جواب سؤال
 حضرت امیر المؤمنین
 علیه السلام
 عن قول الله
 عز وجل
 انما اولادکم
 لکم
 انما اولادکم
 لکم
 انما اولادکم
 لکم

بمعنی آنکه المؤمنون مستوون فی الایمان والتوحید
 ومتفاضلون فی الاعمال یعنی مؤمنان ایمان و توحید
 برابرند و اعمال و طاعاته متفاضلند در پس اهل
 ایمان را سنده و آنچه اولان تفاوت دُتَب و در
 حسبیه در ایمان و توحید حسبیه دکلر و مولانا
 سعد الدین ایمانک زیاده و نقصان قبول امتد و کینک
 علقند بپور که ایمان حد جنم و اذعان و اصل اولان
 تصدیق قلبیدن عبارتند و بپور آورد که زیاده و نقصان
 تصور اولنر حتی شول کند به که حقیقت تصدیق
 حاصل اول اول کر که طاعاته مواظبت و کر که صحیح
 ملازمت ایلسون انک تصدیق باقیدروانده
 اصلا تغیر یوقدر انهن کلامه اگر دیندور سه که
 خدا نیک و اذاتلینت علیهم آیات زادتیم ایماناقوی
 ایمانک زیاده قابل اولد و غنند دلیل ضرر
 و الیوم اکملت لکم دینکم قوی نقصان قبله آید
 برهان صحیح در اشکال اولد با جواب اولدر که
 زیاده بلکه دالله اولان آیاتی امام اعظم حضرت امیر
 ثمالویل آید و بیوردیک خطاب صحابه در رضی اللہ عنهم
 زیرا انلر چنگ بر آیت نازل اولیدی و یا خود بنسنته ایله

عزیر

امراولند لرودی اکا ایمان کتور لرودی وانی تصدیق
 ایدر لرودی و صکره دن برایت دخی نازل اولد
 و بر سننه ایله دخی امراولند قدغه اکا دخی ایات
 کتور لرودی لاجرم ایمان کتور دکلری سننه نیک
 زیاده لکی سببیه انلر که ایمانلری زیاده اولدی
 و بپور تاویل ابن عباس رضی اللہ عنهما حضرت امیر
 مرویدروانلر ترجمان قرآندر پس ذاهب اولد کلر
 سننه حقدرواشکال ثانیدن جواب اولدر که بوی
 ظاهری اوزرینده حمل ایتک جایز دکلر زیرا اگر
 ظاهری اوزرینده حمل اولیدی مهاجرین وانصار
 اول کوندن اول اولنلردین ناقصه اوزرینده اولد
 و حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیه وسلم انلری
 دین ناقصه دعوت ایتک لازم کلور دی پس وقتکم
 بو لازم باطل اولدی پس آیتی تاویل
 ایتک لازم کلدی و تاویل اوج وجه اول
 اولدر که یومدن مراد حضرت رسول الله صلی اللہ
 علیه وسلم عصریدر حضرت تک عصرند اول اول اوقات
 اوقات فترت ایدی وجه ثانی اولدر که اکملت لکم
 دینکم قولنک معناسی اظهرت لکم دینکم حتی قدری

على اظهارة ديكدر وجه ثالث اولدركه دينك اتمام وانك
د شمنلرك اذها بيله در نتمك ياد شاهلردنك
د شمنى هلاك اولدقده اليوم تم ملكى و كلت سلطنتى
دير امام فخر الدين و اكثر متكلمين ديد بيلركه بو محله
نزاع لفظيدور زيرا ايمان زياده و نقصان قبول اتمز
دينلركه امام اعظم ايلم اتباعيد حقيقت ايمان مراد
ايدر لر و ايمان زياده و نقصان قابلدرد دينلركه ائمه
ثلثه ايله مقلد لر يدر ايمانك تمر ائمتي و اشراق نورني و
قلبه ضيا سني مراد ايدر لر و بو اعتبار ايله ايمانك
نورى طاعات ايله زائد و معاصى ايله ناقص اولدوخنده
شبهه بو قدر و بالجملة حقيقت ايمان بحسب الذات زياده
و نقصان قابله دكلدر و بحسب الوصف قابلدرد بحسب
الوصف قابله اولدوسى بحسب الذات قابله اولمسنى مناسبت
دكلدر زيرا مختلف در پس حقيقت ايمان بحسب الذات
زياده و نقصان قابله دكلدر دين بحسب الذات قابله
اولمسنى منع اتمز و بحسب الوصف قابله در دين بحسب
الذات قابله اولمسنى دفع ايلر اكر دينور سه كم ايمان
مخلوقميدر جواب اولدركه سابقا ذكر اولنان اقول
ثلاثه دن ثابت اولدركه ايمان يا تصديقدن عبارتدر

وياخود غير
مخلوقميدر

فقط

فقط ياخود تصديق و اقرار دن عبارتدر
معاً و ياخود تصديق و اقرار دن و عمل اركانه
كنا يتدور و شك بو قدر كه بو نلر قولك فعليدر
و قول جميع افعاليله خدا نك مخلوقيدر ابو
نسنى بحر الكلام نام كتابنده بيورر كه هر ده
مذهب بو در كه ايمان عيبك ربك هدايتيله
در پس ايمان مخلوقدر و ياخود غير مخلوقدر
ديمز بلكه ايمان قولدن لسان ايله اقرار و
ايله تصديق در و خدا دن هدايت و توفيقدر
و توفيق حقدندر و معرفت و تعرف قولند
و هدايت حقدندر و معرفت و تعرف قولند
و عزم و قصد قولند و اكرام و اعطاء
و قبول قولند پس هر نسنه كه حقدندر
اول مخلوق دكلدر و هر نسنه كه قولند اول
مخلوقدر زيرا حق لك جميع صفاتيله غير مخلوقدر
و قول صفا تيله مخلوقدر و كلكه حق لك
حضر تكليف صفتنى صفت عبيدن
تميز اتميه اول صنال و مبتدعدر انترى كلامه
والله اعلم **فصل خامس امانده** استثنائك

فعليدر

جواز نزه علماء بیننده واقع اولان اختلاف بیان
 در معلوم اوله که قائلک انامؤمن ان شاء الله
 قولنده ایکی مذهب وارد در مذهب اول عدم
 جواز در امام اعظم رحمه الله واصحابی بود ^{مذهب}
 ذاهب اولمشهد در زیرا ان شاء الله کله ^{شکله}
 و ایمانده شک کفر در محو و نسفی عمده نام کتا
 بیورر که ثم من قام به التصدیق فهو مؤمن
 حقاً ولا یصح انامؤمن ان شاء الله لایوز
 ان یقول انا حق ان شاء الله یعنی حقیقت
 ایمان ایله متصف اولان کند علی القطع و
 التیات مؤمندر پس اما انامؤمن حقاً دیگر
 صحیح در و انامؤمن ان شاء الله دیگر صحیح
 دیگر نتیم انا حق ان شاء الله دیگر جابز د کله
 و مذهب ثانی ائمه ثلاثه واصحابی بود ^{مذهب}
 ذاهب اولمشهد و علماء حنفیه دن بعضیابر
 دیدیلر که انامؤمن ان شاء الله دیگر جابز در
 لکن اولی و احسن اولان ترکیب در عموسنی
 عقاید ندهونی اختیار ایدوب بیورر که اذا وجد
 من العبد التصدیق والاقرار صح ان یقول

انامؤمن

103
 انامؤمن حقاً ولا ینبغی ان یقول انا مؤمن ان شاء الله
 سعد الدین شرحنده دیر که زیرا اگر اول شک
 ایچون اولورسه کفر در لا محاله و اگر تا دیت ایچون
 و امور ی مشیت خدایه احاله و تفویض ایچون
 و عاقبت و مآلده شک ایچون و یا خود
 ذکر خدا ایله تبرک ایچون و یا خود نفسنی ترکیب
 دن و خیداً و اِحجابدن تبرک ایچون اولورسه جابز در
 لکن اولی اولان ترکیب در زیرا ایشکی موهب در لکن
 مصنف لاینبغی دیدی لایوز دیدی زیرا شک
 ایچون اولمیچو نفی جواز که معناسی یوقدر ومع
 هذا اکابر سلفدن حتی صحابه و تابعیندن
 چوغنی ذاهب اولمشهد در بعده مصنفک السعید
 قدیشقی قولنی شرح ایتدوکی برده بیورر که حق بود
 که معناده خلاف یوقدر و نزاع ایچو لفظده در
 زیرا اگر ایمان ایله مجرد تصدیق و اقرار مراد اولور
 اول حالده حاصلدر و اگر انک اوزرینه نجات
 مرتب اولان نسبه مراد اولنورسه اول مشیت
 خداده در حالده حصوله قطع یوقدر پس
 حصولیله قطع ایدن انامؤمن حقاً دین اولکی

و منه فی القیل مار و فی شرح
 ماله من قال انامؤمن حقاً اولکل

و نظر فایده کلامی در شرح

قسمی مراد اتیدی و مشیت خدا به تفویض ایروب
انا مؤمن ان شاء الله دین ایکنجی قسمی قصد ایلی
انتهی کلامه اکرم مدائنک قدس سره بو توفیقی
خوب و هر وجهه مرغوب در کن مذهب
حنفیة ده صحیح اولان عدم جواز در و بو حکم
تفصیلی شرح عمده ده مسطور و بزم کفایه
الذکرین نام کتاب مزده مذکور در مراد ایدن
قرند اشهر مر اجعت ایلسون و الله اعلم بالصواب
والیه المرجع و المآب **فصل سادس** معرفت خداوند
و جوبی بیاننده در انکی طریق تحصیلنده
وارد در اهل سنت و جماعت و معتزله معرفت
خداوند طریق تحصیل نظر صحیح اولد و عندہ اتفاق
صکره نظر صحیحی شاننده اختلاف اییدیلر
عموم معتزله و بعض اهل سنت و جماعت دیدیلر
اول صحت شرط درو آلسز معرفت صحیحی
دکله و بعض اهل سنت و جماعت دیدیلر که اول
شرط صحت دکله بلکه شرط کما لدر پس
عدم لازم کلز و تارکی عاصی اولمز و جمهور فقها
و متکلمین دیدیلر که نظر اکرم شرط صحت معرفت

و این طریق تحصیلند

مفکره

دکله کن و اجبد پس نظر دن غیری طریق
حاصله اولان معرفت معتبره در کن تارکی
واجبی ترک اتید و کن جهت دن عاصی در و نظر
دن مراد عقلک کند و عندنده حاصل اولان
نسبت ملاحظه سیدر تا که کند و عندنده حاصل
اولمیان نسبت تحصیل ایده مثلا عقلک عندنده
عالمک متغیر و هر متغیر ک حادث اولسی حاصل
پس عقل بو امور معلوم پی ترتیب ایدر تا که انکه
بر امر مجهول که عالمک حد و ایدر تحصیل ایدر
اولیجی نظر دخی واجب اولور زیرا هر سننه
واجب مطلق اکا توقف ایلیه اول و اجبد
لکن اول و جوبک طریق نبوتی اهل سنت
و جماعت دن اشاعره عندنده سمعدر فقط
و معتزله عندنده عقلدر فقط و ما تریدیه عندنده
سمعدر عقل واسطه سیدله و بو حکم تفصیلی
ان شاء الله تعالی فصل ثامننده بیان اول نور
صاحب موافق بیورر که معرفت مؤدی اولان
نظر که وجوبی اثباتده اصحاب مزاجون که اشاعره
در ایکی مسلک وارد در مسلک اول معرفتده

انکه

ووجوب نظركه اوزرنيه داله اولان ايات
واحاديثك ظاهر لويله استدلاله قال الله
لعل قل انظروا ما ذا في السموات والارض وقال
لعل انظروا الى اثار رحمة الله كيف يحيي الارض
بعد موتها پس حضرت باري جل ذكره دليل
صانع و صفاتند نظر ايله امر ايتدي و امر دن
ظاهر متبا در اولان وجود ر و حق لعل
حضرت تبارك ان في خلق السموات والارض واختلاف
الليل والنهار لايات لاولي الالباب قول شريف
نازل اولدقه حضرت رسول اكرم صلي الله
عليه وسلم ويلي لمن لا اله الا الله لم يتفكر
فيها بيوردي ليس رسول اكرم صلي الله عليه
وسلم دلائل معرفتده تفكر ي تا در كه وعيد
ذكر ايتدي و اول انك واجب اولد و غنه دلات
ايلدي زيرا اكر واجب اولميا يدي انك تركي
اوزرنيه وعيد ذكر اولميا يدي زيرا واجب
اولميا ينسنه تركي اوزرنيه وعيد يو قدر
وبو مسلك نطن و غير قطع الدلاله اولميا ن
خارج اولميا زيرا صيفه امر وجودن غيره

كتملر و نقل اولنا ن حديث شريف آحاد
قبيلند ندر لوك لغتده چينيك وقتنده ايكي
حكيه بي تحريكدر و اوله بونده قرآتون
كنا يتدر زيرا قرآنة ايكي حكيه بي او ينتمو لازمدر
پس معنای حديث شريف ديكر اولور كه
ويل شول كمفديه كم بو آيتي او قويه واندر
تفكر اتميه و مسلك ثاني اولور كه معرفت
مسلمين ايله واجبدر و اول نظر دن غيري
ايله حاصل اولميا و هر سنه كه واجب مطلق
اندن غير ايله حاصل اولميا اول واجبدر
نظر واجبدر و اثبات وجوب نظرده معتد
اولان مسلك بو در انتره كلامده و بعضيلر
وجوب معرفت خداده حق لعل حضرت
فاعلم انه لا اله الا الله قوليله استدلال
ايتديلو سيد شريف قدس سره العزيز
بيورر كه لكن بو دليل ظنيدر زيرا صيفه امره
وجودن غيره احتمالي و اردر و لفظ علم
گاه اولور كه لغة ظن غالب اوزرنيه الهلاق
اولنور و ظن غالب گاه نظر سر تقديد ايله

خدای

بوی و یق

بوی و یق

حاصل اولور نسیم فخرالدین الرازی حضرتی
قدس سره ذکر اتمشدر انتری کلامه و حکماء
هند دیدیلر که طریق تحصیل معرفت اهلایم
والها مسز معرفت حاصله اولمز پس بونلر
معرفتدن و غیریدن برنسن لک تحصیلنی مراد
هتتمنی اکا صرف ایلر و هتتمنی انک اوز
مسلط ایلر و مطلوبی حاصل اولمی اندن
انلری تعویق ایدن نسندن بالکلیه منقطع
جواب اولدر که الهام ثابت اولدوغنی تقدیر
اوزره اول معونت نظره محتاجد زیرا نظر
سز انک صاحبی اول خدادن اولوب حق
اولدوغندن و یا خود غیریدن اولوب باطل
اولدوغندن امین اولمز و ملاحظه دیدیلر که
معرفت تعلیمدن غیر بیله حاصله اولمز جواب
اولدر که معونت نظره محتاجد زیرا تعلیم ایله
قابل اولان کسسه نظری انکار ایلر بلکه دیر که
اولکمز معرفتی افاده اتمز بلکه افاده سنده قعال
امامه محتاج اولدوب بصیرت ایله نظره وقول
امامی ضو شمس بکزه در پس نتم ایلر انلر که
ایلیسیده تمام

تعلیم دخی

نظری بصیرت ایلر

بکسیده تمام اولور کذاک معرفت انلر که بمجموعه صوت
بولور و طائفه صوفیه دیر لک که طریق تحصیل
معرفت تصفییه باطندر زیرا بونلر دیر لک که
نفسک مجاهدات ایلر ریاضاتی و انک کدور
بشریه دن و عوایق جسدیه دن تجریدی و حضرت
صمدیقه توجهی و خلوت و عزلتی التزامی و ذکر
و طاعت و مواظبتی بر عقاید حقه بی مفید اولور
اصلا انک اطرافنه شائبه ریب و کمان اوغرنی
و اصحاب نظره عقیده لرنده ادله مخصوصدن
ناشمیه شکوک و شبهات عارضه اولور و بونلر
اولمز جواب اولدر که تصفییه دخی معونت نظره
محتاجد رکور نمویسن که یهود و نصاری دن
مبطل لک ریاضتاری و خلوت و عزلتاری
عقائد باطلیه ایصال ایلدی اگر ایضت و خلوت
نظر کی کسز تحصیل عقاید حقه به سبب ایلدی
حال بویله اولمز دی و بویکلر زیاده تفصیلی
تحفة الذکرین نام کتابزده مسطور در و بوزده
معرفتدن مراد تصدیق و تصدیقندن مراد
حکم مخبری اذعان و قبولدر حکم مخبری اذعان

ذکر اذعان و قبولدر حکم مخبری اذعان
موقوف ایلان دیر لک
زیرا اهل حق معنیله
دکتر بکسیده تمام

وَقَبْلَ سِرِّ مَعْرِفَةِ قَلْبِيَّةٍ فَاثِدَةٍ وَيَرْمِزُ وَايَ
 زَمْرَةَ مُؤْمِنِينَ الْحَاقِّ اِتِّمَزَ زَيْرًا كَفَا رَدِّ ن
 بَعْضِي لِي حَقِّي يَقِينًا بِيَلُورِ لِرَدِّي وَعِنَاوِ اسْتَبْلَا
 جَهْتَنَدَن اِنْكَارِ اِيْدِر لِرَدِّي نَتَمَّ حَقِّ نَكِّ اِنْكَرِ
 حَقَارِنْدَه وَجُحْدِ وَايَ وَاَسْتَيَقِنْتَهَا اِنْفِسِنَه
 اِكْرَدِي نُو رَسْمَكَمْ تَصْلِيْقِ اِيْلَه مَعْرِ بِيْتِنْدَه فَرْقِ
 نَدْرَكَمْ تَصْدِيْقِ مَصْدَقَكْ كَسْبِي وَاخْتِيَارِ اِيْلَه
 وَكَاهِي كَسْبِ وَاخْتِيَارِ سِرِّ ظَهْرَه كَلُورِ اَوْلِ
 اَجْلَدَن دِي نُو رَسْمَكَمْ تَصْدِيْقِ اِقْسَامِ عَلِيْدِي
 وَعِلْمِ كَيْفِيَّاتِ قَابِلِنْدَن اِفْعَالِ اَخْتِيَارِيَّةٍ قَبْلِنْدِ
 دَكَلَرِ زَيْرًا نَفْسِدَه فَعْلِ اَخْتِيَارِي بِيُو قَدْرِ بَلَكْ اِنْدَه
 اِنْجَقِ وَقَوْعِ حَكْمِكْ صَوْرَتِي وَنَفْسِكْ اَوْلِ صَوْرَتِ
 اِنْتِقَاشِي وَا رَدِّ اَمْرِ اَوْلِ كَيْفِ وَا مَرْتَابِيَه
 اِنْفَعَالِ دِي رَجْوَابِ اَوْلَدِكَمْ نَعْمَ تَصْدِيْقِ
 كَيْفِيَّاتِ نَفْسَانِيَّةٍ قَابِلِنْدَن اِفْعَالِ اَخْتِيَارِيَّةٍ
 قَبْلِنْدَن دَكَلَرِ لَكْنِ اَوْلِ كَيْفِيَّتِكْ تَحْصِيْلِ
 اَخْتِيَارِيَه اَوْلُورِ وَا بِلِ اِعْتِبَارِ اِيْلَه بَعِيْزِ تَحْصِيْلِ
 اِعْتِبَارِيَه اِيْمَانِ اَللّٰهِ تَحْلِيْفِ وَقَوْعِ اَوْلُورِ كَوِيَا رِ تَصْدِيْقِ
 كَسْبِي وَاخْتِيَارِي اَوْ كَمَا سَنَدَه مَرْدَاوَلْنَانِ بُو دَر

نعم

باینجا باید که تصدیق بر حق است
 و اگر درین صورت گفت باینجا
 باینجا باید که تصدیق بر حق است

نعم بو تقدیر دن اختیار ایله مکتسبه اولان معرفت
 یقینیه نك تصدیق اولماسی لازم کلور و انده بآس بو قدر
 زیرا بو تقدیر ص مقصود اولنان معنی که اول مطیع و
 اولمقدر حاصل اولور و ایمان و تصدیق بوندن غیر
 بر نسنند دکدر فائده معلوم اولر که خلق ارا سنده
 اختلاف واقع اولدی شونده که واجب الوجود که
 حقیقتی بیک ممکنه بیدر و یوحسب ممتنعیدر بعضی متکلمین و عموم طائفة صوفیه
 دیدیلر که ممتنعدر و امام غزالی بونی اختیار اتمشدر
 و بعضی متکلمین دیدیلر که ممکندر و امام اعظم حضرت
 بونی اختیار اتمشدر نتم که فقد اکبر ننده نعرف الله
 حق معرفت کما وصف نفسی فی کتابه بجمیع صفاته
 دیشدر شایع دیر که امام اعظم حضرت زین العابدین
 غرضی قولی ما اعرف الله حق معرفت دیکدن منعدر
 قول حضرت حقیق جل ذکره ذات ذات و صفاتی
 کند و کتابنده و لسان رسولنده بیان ایتدو کی اوره
 بیلد کده اکا ما اعرف الله حق معرفت دیکدن مناسب
 دکدر زیرا اول ایهام ایدر که انک حق معرفتی اولکیه حال
 بو که انک خدا یله اول کند و نفسنی کتابنده و یا خود لسان
 رسولنده و صف ایتدو کی اوزره معرفتی حقدر و حق

باینجا باید که تصدیق بر حق است
 و اگر درین صورت گفت باینجا
 باینجا باید که تصدیق بر حق است

مطلب فی الامور
التفصیل

اولمغه بحال یوقدر و مناسب اولمغق انی تواضعاً و تذلاً
و تسکناً دیرسه در اما اگر اعتقاداً دیرسه اولمغق
دکله و اللہ اعلم **فصل سابع** ایمان مقلد ک صحت
و عدم صحتند و واقع اولان اختلاف بیانند
در اعتقاد لغتند بر جسمی بر جسمی ربطدن عبارتند
و اصطلاحده قلبی بر نسنه نیک او زرنیه عقندن
یعنی دو کلمات کنایتدر و عقیده احکام اعتقاد
دن او زرنیه قلبک عقد اولمغق نسنه نیک اسمیدر
و اعتقاداً جازمدر و یا خود غیر جازمدر و جازم یا بقدر
و یا غیر مطابق و یا تا بتدر و یا خود غیر باشد
و اعتقاد غیر جازمدر و یا نطن دیرلر و اعتقاد جازم غیر مطابقه
جهل مرکب دیرلر و اعتقاد جازم مطابق غیر ثابت
تقلید مصیب دیرلر و گاه اولور بونک او زرنیه مجاز
علم اطلاق اولنور و بوقسمه علم ثابت اولمغق حقیقتاً
تشکیک ایله زائل اولور و اعتقاد جازم مطابق ثابت
علم دیرلر یقین معنا سنده و اعتقاد جازم مطابق ثابتک
ایمان اولر و غنده و اعتقاد غیر جازمک و اعتقاد
جازم غیر مطابق ایمان **بر کسکه اختلاف**
یوقدر لکن اعتقاد جازم مطابق غیر ثابتک که اکا تقلید
مصیب دیرلر

مصیب دیرلر ایمان اولر و غنده اختلاف اولندی عامه
معتزله دیدلر که ایمان مقلد صحیح دکلر پس بونلر که
غنده مقلدنه مؤمندر و نه کافر در و انلردن اولمغق
دیرلر اول کافر در و بونلر ایمان مقلده اول حکم ایدرلر
اول کندویه اعتقادیه واجب اولان اموریه علی التفصیل
دلیل عقلی ایله بیده بر وجهله که خصوم ایله بحثند
وانک او زرنیه ایراد اتیدلر بری شبرهک جمله سنک
دفعته قادر اولر حتی اگر انلردن برینی دفعدن عاجز
اولور سده انک ایمان حکم اولنمزدیرلر و بوقول نسخ
و باطلدر زیرا عموم عوام اهل نادر اولمغق لازم کلور حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم امتی اقل دلیل
اولور حال بوکه خبر صحیح ده وارد اولدیکه حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اتباعی جمیع انبیانک
اعتقادندن اکثر در و امتی اهل جنتک ایکی نشیدر
و قیامت کونی اهل محشر بو زیکرمی صنف اولور اول
صنفک سکسنی امت محمد و قرقی سایر امم اولور بو
بابده اهل سنت و جماعت اوج فرق اولدیلر بر فرق
دیدیلر که ایمان مقلد صحیح کسک لکن انده نظر صحیح
اولان نظر و استدلال واجبدر پس اول کندویه واجب

زمان

صیغ اللہ تکلمتم

اولان امری ترک آید و کی جهت آن عاصی در وانک
حاله سایر عصا ^{ثو منن} کبی مثبت خدا ده در
دیورسه اندن عفو ایدر و دیورسه انی جهتمه
ادخال ایدر و عاقبت امری جنت در ائمه اربعه
و مقلد لری بوکا ذاهب اولدی لری پس بو نلرک عندینه
نظر قدرتی اولند و اجیدر و قدرتی اولمیانندن
ساقط در و بر فرقه دیدیلر که اندن نظر صحیحی
اهلیت اولمیان مقلد که ایمانی صحیح در اولانک
ایمانی صحیح دکدر بلکه اکانظر و استدلاله نلابدر
ابوالحسن الاشعری و قاضی ابوبکر الباقلائی و امام
الحرمینی بوکا ذاهب اولدی و امام فخر الدین و آمدی
بو قوی ترجیح آیدیلر و بو نلرک اوزرینه اعتراض ^{النبی}
دیندی که نظر و استدلاله قادر اولان مقلد که ایمانی
اولمدن اکثر عوام ^{ثو} میننی تکفیر لازم کلور حال بو که
انلر بو امتک معظمی و هر عصرده انلرک اکثریدر و بو
اعتراضندن جواب ویروب دیدیلر که هر مکلفک اوزرینه
مخبرفتی واجب اولان دلیلدن مراد شوله دلیل
انکله فی الجمله مکلف علم و معرفت و عقاید ایمانه طمانینت
حاصل اولر بر جهتمه که انده قلبی لا ادری دیمید و متکلمین

طریق

طریق اوزره ایمانه نظر و استدلال شرط دکدر
و اول معتزله مذهبیدر و انکله طمانینت حاصل
اولان جملینک محلی قلبد لسان ایلد انی تعبیر
اوزرینه قدرت شرط دکدر و بو وجه اوزره نظر که
معظمه امته و یا خود جمیع سنه حصولنده شک بو قدر
و بر فرقه دیدیلر که ایمان ^{تقلا} مطلقا صحیحدر و نظر
و استدلال اصلاً واجب دکدر بلکه اول ایمانک
شرط کمالنددر امام غزالی و قشیری و ابن ابی
بوکا ذاهب اولدی لری بر حضرت رسول آکره
صلی اللہ علیہ وسلم و صحابه و تابعین و کذا لکن انلر
صکره کلنلر عوامی ایمانلری اوزره تقریر ایدر لری
و ایمانلرینک اوزر لری نه حکم ایلر لری و انلره وجود
صانع و صفاتنه داله اولان دلائل عقلیه نلک
تعلیملری ایلد مشغول اولمز لری شونک برله
که انلرک اول دلائلی بلمد کلرینی علی القطع
بیلور لری پس اگر نظر و استدلاله واجب اولدی
اول تقریر و حکم جایزا اولمز دی بلکه امر که بری لازم
یعنی دلیل سزا ایمان کتوره نلک ایمانی قبولدن اعراض
ایدر لری و یا خود ادله بصیر و کیفیت ^{عالم} مباهنه عالم

ایمان

ایکی

دلیل سز ساه

بر متکلم حاذق نصب ایلر لردی تاکه انلره ادله فی
بیلدوره و صناعت کلامی تعلیم ایلیه وقتاکه ^{انلره}
وانلردن صکره کلنلردن ایلر یومنا هذابو ایکی
امردن بری صادر اولدی پس نظر واستدلال
واجب اولدوغی معلم اولدی حاصل معرفت ایکی
قسمد بر قسسی اجمالیدر و انده تحریر و تقریر
و دفع شبهه و شکوکه قدرت لازم دکلد و بر قسسی
تفصیلیدر و انده تحریر و تقریر و دفع شبهه
و شکوکه قدرت لازم و واجب اولان عرفان اجمالی
عرفان تفصیلی دکلد و یا خود عرفان تفصیلیده ^{فرضدر}
لکن اول فرض کفایه در فرض عین دکلد و بالجملة
عرفان اجمالی فرض عیندر و اول هرک لازمدر ^{عرفان}
تفصیل فرض کفایه در انکله بعضک قیاس کافیدر
زیرا هرک ایمانک علی سبیل التفصیل و جو بی
حرج و تشویش معاشی اچا بالیدر و بعض علما
دیبرکه مقلده خلاف شول کسه حقنده متحقق
اولورکه شایق جمله و یا خود اقطار ابرصند
بر قطره نشو و نما بولوناس ایلده اختلاط ایلیمیه و اکا
دعوت و اصل و یکیه و ملکوت مساوات و ارضینده

تفکر و تأمل

110 تفکر و تأمل ایتیمه اما قری و امصارده نشو و نما
بولان کسه نوع استدلالدن خای دکلد زبیر ^{استدلالده}
کلام عوام ذات و صفات خدایه عز و جل حد
ایله استدلال اتمکله ملودر نتمکم اول مشاهد
حتی بر امر عجیبی کور دکلونده سبحان اللہ و بر خلق
غریبی مشاهده ایتد کلرنده سبحان الخلاق
دیبره و سماده زیاده کور و ولد و وزیاده روزگار
استدکده خدایه تسبیح ایلر لروانی کمال قدرت
و نفاذ مشیت ایلده وصف ایلر لرو اللہ اعلم
فصل ثامن طریق و جوپ ایمان بیاننده در معلوم
اول کسه خدایه ایمانک واجب اولدوغی متفق علییه
در لکن اول و جوپک طریق ثبوتی مختلف فیدر
اشاعره عندنده طریق مجرد سمع عقلک
هرکز انده مدخلی یوقدر و معتزله و حنفیه
عندنده سمع و عقل انده واسطه در جمله
احکام شرعیته ده عقلک مدخلی وار میدر یوقدر
یوقمیدر اختلافا اولندی اشاعره دیدیلر
عقل ایلده برنسنده واجب و حرام اولمز و انکله ^{نسنده}
نک حسن و قبحی بلنر بلکه موجب اولان و معرف

عندنده مجرد عقلک و سمع
انده مدخلی بوقدر

اولان شرع و معتزله دیدیلر که موجب اولان
 عقل و عقل ایله اشیا نك حسن و قبحی بیلینور
 و انکله صلاح خلق اقتضا ایله و کی طریقی اوزر
 احکام ثابته اولور پس بونلرده عکلی عقلیه دلائل
 شرعی دن اعلی در اما عقل ادر اکتد و کی
 نسنه نك دلیل شرعه ثابت اولسی ممنوعه
 و حسن و قبح ایله حاکمه اولان عقله
 و خطاب اکلمتوجیه در حتی ایمان و کفر دن برینی
 اعتقاد استین عاقل معذبدر و صبی عاقل و شافع
 الجبل ایمان ایله مکلفدر در اشاعره دیدیلر که عقل
 ایله بر نسنه واجب و حرام اولمزلکن انکله بعضی
 اشیا نك حسن و قبحی بلنک جایزدر پس بونلرده
 تکلیف متعلقه اولان جمیع احکام سمع دن مأخوذ
 در و علماء حنفیه دیدیلر که عقل آلتدر و انکله
 حسن و قبحی معلوم اولور و ایمانك و شکر منجک
 و جویی بیلینور یعنی عقل معتزله دیدیلر کی کبی موجب
 بالذات دکلد بلکه حنفیه دیدیلر کی کبی بالکلیه اول
 تحصیل معرفت اچون آلتدر و بومحکم تفصیلی
 تحفه الذکرین نام کتاب مزده مسطور در مراد ایدن
 مراجعت

در اشاعره
 دیدیلر کی کبی
 بالکلیه موجب
 دکلد

111 مراجعت ایلسون و الله اعلم فصل تاسع حقیقت
 اسلام و انکله ایمان بیننده اولان نسبتی اعلام
 بیاننده در اسلام لغتده مطلقا طاعت و انقیاد
 معنا سنه در و شرعه اعمال ظاهریه انقیاد
 یعنی قبول و اذعاندر کمال حقیقت تصدیق
 و الحاصل اسلام شرعه احکامه انقیاد
 معنا سنه در و احکامه انقیاد حضرت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم حضرت
 حقندنا خبر و بر دو کی امور که جمله سنه
 تصدیق معنا سنه در بو تفسیر اوزره
 اسلام ایمانه مترادف اولور و ترادف
 وحدتی مستلزمدر و هو المطلوب سعید الدین
 شرح عقاید نسفی ده بیورر که باجمه جمهور علمانک
 مذهبیلری بودر که ایمان ایله اسلام منقسمه
 مختلفدر و ما صدقده متحد لردر زیرا
 شرعه برکنه نك اوزرینه مؤمندر
 و مسلم دکلد و یا خود مسلمدر و مؤمن دکلد
 دیو حکم اولمقی جایز دکلد و وحدت لرنده
 مراد یز دکلد الا ذاتده اتحاد لریدر انتری

كلامه امام اعظم حضرت ترمذی رضی اللہ عنہ فقہ
اکبر نڈہ ایمانی بیان آیتد و کندن صکره بیورک
والاسلام هو التسليم والانقياد لاوامر الله
لج فممن طريق اللغة فرق بين الايمان والاسلام
لكن لا يكون ايمان بلا اسلام ولا اسلام بلا ايمان
يعني اسلام او امر خدایه تسليم والانقياد معنا ^{بمعنى}
در و تسليم والانقياد دن مراد فرایض مکتوبه
عملگوي اوزرینه قلبی عقد ایتمکدر بیس طریق
لغتد فایمان ایله اسلام ما بیننده فرق وارد
زیرا ایمان لغتده تصدیق در و اسلام تسلیم
کرک اول قلب ایله اولسون و کرک لسان ایله
اولسون و کرک جوارح ایله اولسون و کرک
جمله سینه اولسون لکن حکم شرعه اسلام ^{مسز}
ایمان بولنمز زیرا سابقا ذکر اولدوغنی افره
ایمان اقرار و تصدیق دن عبارتدر و خدایه ایمان
کتورت کسه اندن خوف ایروب او امره مطیع
و منقاد اولور و کذلک ایمان سزا اسلام بولنمز زیرا
اسلام تسلیم دن و او امر خدایه انقياد دن عبارتدر
و تسليم والانقياد تصدیق ^{نصک اولور}
افرازوه

والحاصل

والحاصل جمهور علماء دیدیلرکه ایمان ایله اسلام
متراد فلدر در و متراد فلرینه کتاب و سنت
دلیلدر اما الکتاب فقوله لکی فاخرجنا
من کان فیها من المؤمنین فما وجدنا فیها غیر بیت
من المسلمین ای لم نجد فی قریه لوط علیه السلام
احدا من المؤمنین الا اهل بیت من المسلمین پس
مسلم مؤمنون استثنای اولندی و اول ایمان
ایله اسلامک اتحاد لرینه دلالت ایلر و امت
السنة فقوله علیه السلام الايمان بضع وسبعون
شعبه اعلاها قول لا اله الا الله وادناها
اماطة الاذي عن الطريق والحياة شعبة
من الايمان اخرجهم مسلم وغيره عن ابي هريرة
رضی اللہ عنہ بو حوث شریفده حضرت رسول
اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لا اله الا الله قولنی
شعب ایمانک اعلا سندن قلدی حال بوکه بنی
الاسلام علی خمس حدیثنده اول قول شریفک
ارکان اسلام دن پررکن اولدوغند اشانتی
بیور دی پس بوندن ایمان ایله اسلامک تراد ^{ادفله}
لازم کلدی بعض علماء و اصحاب ^{ظواهر} حشویه دیدیلر

اسلام ایمان دن اعمد یعنی ارالرنده نسیب اربعه دن
 عموم و خصوص مطلق و اردر هر مؤمن مسلم و هر
 مسلم مؤمن دنگد زیرا ایمان اعتقاد حقیقه باطنه
 دن عبارتند و اسلام اعمال صالحه ظاهره دن
 کنا بتدر و کانه اولور که بوسه ظاهرده اعمال صالحه
 ایله متصف اولور لکن باطنی اعتقادات حقیقه
 دن عاری اولور و اعمال صالحه نیک وجود تصدیق
 قلبینک وجودین مستلزم اولمز زیرا جایزدر که
 انک اعمال صالحه ملتبس اولمسی قتل نفسدن
 و سبی اولاد و اخذ اموال دن خوف ایچون اوله
 پس بومقدسه کندیه مسلم دینور مؤمن دینمز و
 بوملرک دلیل لوی جمهور علما جا نسیدن دلیل لوی نیک
 جوابلری تحفه الذاکرین نام کتابزده مذکوردر و بعضی
 علما دیدیلر که بعضی اسما و اردر یا لکر ذکر اولند قده
 مستیات متعدده اوزرنیه اطلاق اولنور و غیره
 مقارن ذکر اولند قده اند فاستیادن بعضی مراد
 اولنور مثلا فقیر ایله مسکین کبی اسم ایمان و اسلام
 بری یا لکر ذکر اولند قده اعمال و اعتقاد مراد اولنور
 واحدی آخره مقارن ذکر اولند قده ایمان ایله اسلام
 اعتقاد دوم

انکه

ایله اعمال

ایله اعمال مراد اولنور و بعضی علما دیدیلر که ایمان
 ایله اسلامک متحده اولم لوی و متغایر اولم لوی
 تفسیره راجعدر پس اگر ایمان شریعت ایله تفسیر
 اسلام ایله متحده اولور و اگر یا لکر تصدیق ایله
 تفسیر اولنور سه صدق و تحقیقده متساوی
 و مفهومیده متغایر اولور و اگر قبول و اذعان
 معناسنه اولان انقیاد باطن ایله تفسیر اولنور
 مفهومیده مترادف و صدق و حملده متساوی
 اولور اولیه اولیچق بومحمله واقع اولان نزاع
 نزاع لفظی اولور والله اعلم فضل عائش
 هر مکلفه حق خداده و حق رُسُلنده اعتقاد
 واجب و متمنع و جایزه اولان امورک بیاننده
 در بو فصل بیی مقصدی مشتمل مقصد اول
 حق خداده واجب اولان اموری بیان ایدر معلوم
 اولر که حق خداده عز و جل اشاعره عندنده
 بالاتفاق اون اوج صفت واجبدر اولکسی وجود
 در و وجوده اوج مذهب وارددر مذهب اول
 اولدر که وجود واجبده و ممکنه نفسی ماهیتدر
 و بو مذهب اهل سنت و جماعتون ابدی الحس الاشعری

و معتزله دن ابی الحسین البصری مذهبیدر و مذهب ثانی
اولد که وجوه واجبده نفس ماهیتدرو ممکنده ماهیتد
اوزرینه زائد در بو مذهب حکما مذهبیدر و مذهب ثالث
اولد که وجود واجبده و ممکنده ماهیتک اوزرینه
زائد در بو مذهب جمهور متکلمین مذهبیدر و بو مذهب
اوزرینه وجودی صفاتده فاعده ایلمک صحیحدر بلا اشکال
اما مذهب اول ایلم مذهب ثانی اوزرینه انی صفاتده
عده اتمده مسامحه وارد در وجهی اولد که وجوه بو ایلمی مذهب
اگر عین ذاتدر لکن لفظده ذات انکله موصوف
اولوب ذات الله موجوده دینور پس بو اعتبار
ایلم فی الحمد انی صفاتده عده ایلمک صحیح اولور و وجوه
خدایه دلیل عالمدر زیرا اول حادثدر و هر حادث مسبوق
بالعدمدر و هر مسبوق بالعدم بر محدثه محتاجدر پس
عالم بر محدثه محتاجدر و اول ذات واجب الوجوددر
لحق و تقدس و دلیل حدوث عالم سابقا ذکر اولمشدر
ایلمک قدیمدر و قدم علی الصبیح صفات سلطیه دن در
زیرا اولحق خداده عدم سابق سلبدن عبارتدر و مذهب
بقادر و بقادخی علی الصبیح صفات سلطیه دن در زیرا
اول وجوده لاحق اولان عدمی سلبدن عبارتدر و در مذهب

ذات

ذات و صفات و افعالنده حوادثه مخالفتد بشتنجی
ذاتیده قائم اولسی غناء مطلقدر عبارتدر و غناء
مطلق اشیاون بر نیانک افتقارین و احتیاجنی سلبد
کنا یتدر التجیسی وحدانیتدر بودخی صفات سلطیه
دندر زیرا وحدانیتک اوج معناسی وارد در معنای اول
ذات خدادن کفره سلبدرو بو کاکم متصلد دیر لر معنی
ثانی ذات و صفات و افعالنده امکانظری نفیدر
و بو کاکم منفصلد دیر لر معنای ثالث ایجاد و تاثیر ایلم
آنی منفرد ایلمکدر و آثار دن برنده اندن غیریدن تاثیر
نقی ایلمکدر و اثبات وحدانیت خدایه بو ایت کریمه دلیل
لوکان فیها آلهمة الا الله لفسدتا بیانی اولد که اگر
سموات وارضده ایلمی که اولحق ممکن اولیدی ما بینلر
تمام ممکن اولور دی یعنی نردن هر بری آخری منوع قادر
اولور دی شونکله که مثلا بریسی زیدک حرکتنی
اراده ایلمیه اول بریسی انک سکوننی دلیلیه زیرا حرکتد
سکوندن هر بری نفسنده امر ممکن در و انردن هر بری
ارادتک تعلق ممکندر زیرا ایلمی ارادت بیننده تضاد
یوقدر بلکه تضاد حصول مرادین بیننده در و ارالردن
تمام ثابت اولدوغی حال اوجدن خالی دکلد زیرا ایلمی

اولا سلبد بودخی صفات
سلطیه دن در زیرا خدا انک
ذاتیده قائم نم

تقدیر

نفسنده

امر مع حاصل اوله لرو یا خود اولیه لرو یا خود بر حی حاصل
اوله و بری حاصل اولیه اگر مفروض اول اولور سه
ایکی ضد جمع اولور اول محال در و اگر مفروض ثانی اولور
ایکسینک عجز لری لازم کلور و اگر مفروض ثالث اولور
ایکسند ن بیهنک عجزی لازم کلور و الله عجز محال در
زیرا اول امارت حدوث و امکان در زیرانده شایبه
احتیاج و ار در پس تعدد امکان تمنیج و امکان تمنیج
محالی مستلزم و محالی مستلزم اولنی مستلزم اولان
دخی محال در پس تعدد محال در بدیجسی قدرت و قدرت
بر صفتد که انکی ن ذاته انیشک و ترک ایلیک صحیح اولور
یعنی قدرت بر صفتدن عبارت در که ممکناتک وجود عدملور
تأثیر قیلور سگوزنجیسی ارادت و ارادت بر صفتد که ایکی
جایز که برینک بری اوزرینه ترجیحی اقتضا ایدر یعنی ارادت
بر صفتدن عبارت در که ممکنک ایکی طرفنک برینی احتصاصده
تأثیر ایلر طقوزنجسی علمدر و علم بر صفتد که متعلق اولور
نسبه انکله انکشاف ایلر منکشف اولور که وجهاً من الوجوه
نقیضه کتمل و لمزم معلوم اولور که خدا نذک علم جمیع معلومات
واجبه و ممکنه و متمنیه متعلقدر که کلیه اولسوز و کوی که
جزئی اولسوز زیر علم موجب اولان ذاتدر و معلومیتی

موجب اولان معلوماتک ذاتلری و مفروض اولور
و ذات خدا نذک جمیع معلوماته نسبتی بر ابردر
و خدا نذک قدرتی جمیع ممکنات متعلقدر زیر اقدرتی
مقتض اولان ذاتدر و مقدر و راتی مصحح اولان
امکاندر و ذات خدا نذک جمیع ممکنات نسبتی بر ابردر
و ارادت دخی جمیع ممکنات متعلقدر زیر اولور
قدرتک تعلق ایتد و کی ایکی شیئک برینی تزجیح
پس متعلق قدرت عام اولیجی متعلق ارادت
دخی عام اولور اوننجیسی حیات در و حیات بر صفتد
انک ایلچون ذاتک علم ایلر و قدرت ایلر اتصاف
صحیح و خدا نذک عزوجل قدرت و ارادت و علم
و حیات ایلر اتصافند دلیل وجود حوادث
زیرا اگر بونلرد بریسی منتفی اولیدی حوادث
برنسنه حادث اولور ذی زیرا قدرت ازلیه نذک تأثیری
خدا نذک اول اثری اراده سنه موقوفدر و خدا نذک
قدرت و ارادت و علم ایلر متصف اولسی حیات
ایلر اتصافند موقوفدر زیرا قدرت و ارادت و علم
حیات شرط در و وجود مشروط بدون
شرط محالدر پس وجود حادث مطلقاً محالدر

بودرت صفات ایله متصف اولمسه موقوف اولدی
امدی بودرت صفتدن بوی منتفی اولیدی خود
برسنه موجود اولمزدی اون برنجیسی سمع اون
ایکنجسی بصر درو حق خداده سمع ایله بصری
عبارتدر که علم کبی شی انرا ایله منکشف و متصف اولور
لکن بونلرا ایله اولان انکشاف علم ایله اولان انکشاف
آتمدر و بونلرک متعلقلری علم ایله اولان متعلقندن
اخص در پس هر متعلق سمع و بصر متعلق علمدر
لکن هر متعلق علم متعلق سمع و بصر دکلدرون
او چنجسی کلامدر و کلام بر صفتدر که اندن نظم مجز
ایلله تعبیر اولنور و اول نظم مجز دخی کلام دنیو
و بواطلاق حقیقت لغویته در بعضیلر توهم ایتدی
کبی مجاز دکلدرون و وجوب سمع و بصر و کلام خدا
عز و جل دلیل عقلی و نقل ایلله تا بتدر اما دلیل نقلی
که بوکلده اقوی اولان اولدر کتاب سنت و اجماع
امتدر و دلیل عقلی اولدر که حق تعالی اگر بونلرا ایلله متصف
اولماییدی بونلرک ضد لوی ایلله متصف اولمق لازم
کلوردی زیرا اجتماع ضدین جایز اولمده و غی کبی ارتفاع
دخی جایز دکلدرون بونلرک ضد لری نقابصدر و خدایه

جل و علا

جل و علا نقص محالدر **مقصد** حق خداده منتف
اولان ^{اموری} بیان ایدر معلوم اولر که صدر فصلده
حق خداده اشاعره عندنده بالاتفاق اولور
صفت واجبدر دیدک زیرا خدا نك بو اون
صفت ایلله متصف اولور و غنه حال نفی ایدنلر
اثبات ایدنلر قائلدر لکن حال اثبات ایدنلر
مذهبه زده راجح اولان صفات یکریمی اولور
زیاده ایتد کلری ییدی صفتک اولکیسی عالم
اولما سیدر و ایکنجیسی قدر اولما سیدر و او چنجسی
اولما سیدر و در دنجیسی حی اولما سیدر و شنجیسی
سیمع اولما سیدر و التنجیسی بصیر اولما سیدر و دنجیسی
متکلم اولما سیدر و بو ییدی صفت صفات معنی
دیرلر و سابقا ذکر اولنان ییدی صفت صفات
معانی اطلاق ایدرلر و بو محکم تفصیلی کفته
الذکرین نام کتاب زده مذکور در مراد ایدن
مراجعت ایلسون و اشاعره عندنده دیدک زیرا
ما تریدیته عندنده جمیع صفات خدا کو که ذاتیه
اولسونلر و کو که فعلیه اولسونلر قدیمورد
و ذات حق ایلله قائمورد رنته کم بدء الامالی صاحبی

اولدر خدایه ییدی صفت دخی
ایجاب ایدر لر پس بونلر حقیقته
واجب اولان نه

شعر صفات الذات والافعال طرّاً قدیمات
 مصونات الزوال یعنی جمیع صفات ذات علیہ
 و قدرت کبی و جمیع صفات افعال خالقیت و زانیت
 کبی قدیم در زوال دن محفوظ در و اسام اعظم
 حضرت تباری ^{رحمته} فقه اکبرند بیور که لم یزله ولا یزال
 بصفات و اسمائه لم یحدث له صفة ولا اسم
 لم یزل عالماً بعلمه و العلم صفته فی الازل و قادراً
 بقدرته و القدرة صفته فی الازل و خالقاً
 بتخلیقه و التخلیق صفته فی الازل و فاعلاً بفعله
 و الفعل صفته فی الازل و الفاعل هو الله تعالی ^{الفعل}
 صفة الازل و المفعول مخلوق و فعل الله غیر مخلوق یعنی حق
 تعالی حضرت تباری جمیع صفات و اسماسی ازلیه
 در ابتدا لری یوقدر و ابدیه در انتها لری یوقدر
 انک صفاتند بر صفت و اسماسند بر اسم
 حادث دکلر زیرا اول ذات و صفاتند کاملر
 و انک ذات و صفاتند نقص طاری و لم یجانب
 دکلر تعالی عن ذلک و تقدس اگر انک صفاتند
 بر صفت حادثه اولیدی و یا خود اندن زائل اولیدی
 خدا اول صفت کحد و ثند اول صورت اولی ده

وزوالندن

وزوالندن صکره صورت ثابته دم ناقص اولی
 لازم کلور دی و اول محال و باطله حق تعالی ذات
 و صفا تنده کاملر و قتا کم ذکر اولنان صفا
 ذات واجب الوجوده واجب اولدیسه لاجره
 انلرک ضد یلری اکا مستحید اولدی پس خدایه
 عدم متمنعر زیرا اکا وجود واجب و حدوث
 متمنعر زیرا قدم واجب و وقتاً متمنعر زیرا
 بقا واجب و حوادثه ثابته متمنعر زیرا ^{بقت}
 واجب و واحد اولدیسه متمنعر زیرا واحد
 واجب و اکا عجز متمنعر زیرا قدرت واجب
 و عدم ارادت متمنعر زیرا ارادت واجب و جهل
 متمنعر زیرا عالم واجب و موت متمنعر زیرا حیث
 واجب و صمم متمنعر زیرا سمع واجب و عمی
 متمنعر زیرا بصر واجب و بکم متمنعر زیرا
 کلام واجب و بکم دن بو محله مراد عدم کلام
 و سکوت بکم معنا سند در و حال نفی اید نلرک و اثبات اید نلرک
 عندند حق خداده عز و جل بواون او صفا
 مستحید و حال اثبات اید نلرک عندند لیدی
 صفت دخی متمنعر اولوب واجب اولان صفا

واجب و نفسیه عدم قیام
 متمنعر زیرا نفسیه قیام

اولایسه هو

بگرمی اولد قلمی کبی ممتنع اولان صفات دخی بگرمی
 اولور لور اول بیدی صفات بونلردر ممکنات دن
 برندن عاجز اولسی ممتنع زبیرا جمیع ممکنات قادر
 اولسی واجبدر و عالمده بر شیک انک عدم ارا دتله
 موجود اولسی ممتنع زبیرا مرید اولسی واجبدر
 و معلوما تدن برینه جاهل اولسی ممتنع زبیرا
 جمیع معلوما ته عالم اولسی واجبدر و میت
 اولسی ممتنع زبیرا حی اولسی واجبدر و اصله
 اولسی یعنی سمعند فایر موجود کن غایب اولسی
 ممتنع زبیرا سمیع اولسی واجبدر و اعی اولسی یعنی
 بصر ندن بر موجود غایب اولسی ممتنع زبیرا بصر
 اولسی واجبدر و ابکم اولسی ممتنع زبیرا متکلم اولسی
 واجبدر **مقصد ثالث** حق خداده جایز اولان امور
 بیان ایدر معلوم اوله که حق خداده عزوجل
 هر ممکنک فعل و یا خود ترکی جایزدر و ممکن ^{اصطلاح}
 متکالیفده جایزه مراد فدر و جایز شود نسندیه
 عقلده انک وجودی و عدمی صحیح اوله اگر عقلا
 انک وجودی واجب و یا خود ممتنع اولیدی قلب حقایق
 لازم کلور دی اللآزم باطل و که الملزم و معتزله

یعنی اصلا متکلم
 اولماسه و یا خود
 ساکت اولماسه

خدایه جل و علا پیش نسند ایجاب الیدیلر اولکیسه
 لطفدر و لطف شول نسند دن عبار تدر که
 قوی طاعته یقین ایدوب معصیتدن اوزاق
 ایدر یقینت انبیا کبی و ایکنجیسی عباده دینلر
 و دنیا لورنده اصلح اولانی رعایتدر و بومعتزله
 بغداد مذهبی در و معتزله بصره عندنده
 واجب اولان الحق دینلورنده اصلح اولنی
 رعایتدر و اوچنجیسی سنیته جزا واقع اولمیا
 آلامه عوضدر زبیرا بونلور دیور که اگر سنیته
 جزا واقع اولورسه خدایه انک عوضی واجب
 و اگر سنیته جزا واقع اولورسه و ایلام خدادن
 اولورسه خدایه انک عوضی واجب اولور خدایه
 دن اولمیوب مکلف آخوردن اولورسه اگر انک
 حسناتی و ارا یسه اندن اخذ اولنور و مجتبی عنه
 و یویلور و اگر حسناتی یوغیسه مؤلمی انک ایلامدن
 صرف اولنور و یا خود کند و عندندن اولی انک
 مؤازی بر نسندیه تعویضی خدایه واجبدر و در ^{حقیق}
 طاعته ثواب و بشاکیسی معصیته عقا بدر و
 نکی بوا مورده دلیلگیری و دلیلگیری جو بلری

کتب کلامه مفصل و مشروح بیان اولی منشور
 و اهل سنت و جماعت رضی الله عنهم بیوردی که
 خداوند او زین بر نسنه واجب دکلدر زیرا اگر آنک
 او زین بر نسنه واجب اولیدی اول بر حاکم که کلیل
 اولوردی زیرا وجوب بر موجدین لابد در لازم
 باطلد و کذا الملزوم وجه بطلان لازم اولوردی خداوند
 او زین بر حاکم حکم جاری اولمز و الا مقهور اولمی
 لازم کلورتی الله عن ذلک علوا کبیرا ^{بل} القاهر فوق
 عباده لایستاعما یفعل و هم نسیا لوف اگر طاعت
 ثواب و پر سه کند و فضلیله در او زین و وجوب
 و قولدن اکا استحقاق ایله دکلدر و اگر مقصیت
 اچون عقاب ایدر سه کند و عدلیله او زین و وجوب
 ایله دکلدر و بر کسندک او زین و حقی یوقد جمع ^{عالمه}
 انکملکی و خلقیدر کند و ملکنده و خلقنده دیند و کی
 تصرف ایدر یفعل الله ما یشاء و حکم ما یرید فعلنده
 و حکمنده جور ظلم نسبت اولمز زیرا ظلمک ایکی معنای
 وارد در معنای بیوردی در الظلم هو التصرف فی ملک الغیر
 بیفرا ذننه یعنی ظلم ملک غیرده انک اذنی غیریکین
 تصرف انکدر و بومعنی حق خداده محالدر زیرا

قوله التصرف فی ملک کف نسیا بودر
 در معنای بیوردی

جمله عالم انک ملکیدر الظلم وضع الشی فی غیر موضع
 یعنی ظلم شی کند و موضعنک غیریه و وضعه بر موضع
 دخی حق خداده محالدر زیرا حق کجا هر نسنه کند
 موضعنه وضع قیلدر اول موضع اکانستله احسن
 مواضع اولوردی که انک وجه حسنی بزه خفی اولوردی
 ده مقصدایع حق انبیاده صلوات الله علیهم ^{وسلامه}
 واجب اولان امور بی بیان ایدر معلوم اولد که حق
 انبیاده علیهم السلام صدق و امانت و تبلیغ
 رسالت واجبدر و وجوب صدق قرینه دلیل اولد که
 حق کجا انوری معجزه ایله تصدیق ایتدی پس انوره کذب
 جایز اولیدی خدایه کذب جایز اولوردی زیرا کاذبی
 تصدیق کذبدر و خدایه کذب محالدر و خدایه کذب
 محال اولد و غنک علتی اولد که انک خبری علمنک
 و فقی او زره در و هر خبر که علم و وقت العلم اولد
 اولد کلدر الا صدق در پی خبر خدا دکلدر الا صدق
 و وجوب امانت قرینه دلیل اولد که خدا عباده انوره
 جمیع اقوال اللئنه و خصایص لردن اولد و غنک دلیل قائم
 اولمیان افعال لئنه اقتدا ایله امر ایدر پس اگر بر فعل
 محرمه و یا خود مکروهه خیانت ایده لر ایدی

دهر نسنه کجا محال بودی اولوردی
 اولد دخی محالدر

انلوه

اول فعل محرم و مکروه ان لک حقلر نه طاعته
 منقلب اولوردي زيرا خدا قوللرينه محرم و مکروه
 ايله امر ايلر و بونکله بعض علما انبيا نك صلوات
 الله عليهم و سلامه معاصي و مکروهات دن
 عصمتلرينه استدلال ايتديلر و وجوب تبليغ
 رسالتلرينه دليل اولدر که اکر انردن خلقه
 ابلاغيله امر اولدقلري امور دن بريني کتمه اتمک
 واقع اوليدي اولکتمده بزم انلره اقتدا ايله نامور
 اولماق لازم کلوردي پس بزدي خدا نك اوزر عيونه
 تبليغ ايجاب ايله و کي علم نافعک بعضيني کتار
 کتمه اتمک جايز اولوردي حال بوکه علم نافع محتاجلر
 دن کتمه اتمک حرامدر و فاعل ملعوندر قال الله
 تع ان الذين يکتمون ما انزلنا من البينات
 و الهدى من بعد ما بيناه للناس في الكتاب
 اولک بلعنهم الله و بلعنهم اللاعنون پس انبيا
 دن صلوات الله عليهم و سلامه کتمه تبليغ رسالت
 متصور دکلدنه کونه متصور اولسونکله
 حق تعالي حبيبنه صلي الله عليه وسلم بيورکه
 يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليک من ربک و ان لم
 تفعل فما

فما بلغت رسالتك فقد خلاص حق انبياده صلوات
 الله عليهم و سلامه مستنفع اولان اموري بيان
 ايدر معلوم اولدر که حق انبياده صلوات الله
 عليهم و سلامه کذب مستغدر زيرا انلره صدق
 و اجيدرو حيا نت مستغدر زيرا تبليغ رسالت
 و اجيدر مقصد سادس حق انبياده جايزه اولان
 اموري بيان ايدر معلوم اولدر که انبيايه صلوات
 الله عليهم و سلامه مراتب عليه لورينه مقامات
 سنیه لرينه نقصه مؤدي اولميان اعراض
 بشریه جايزه در و بوجوازه دليل اعراضک
 انلره وقوعلر نيك مشاهده سيدر و بو
 برنجي فائده سي و اردر فائده اولدر که دعوا
 لورنده صدقلرينه و خدا دن مبعوث اولدقلر
 و اللري اوزرنده ظهور ايدن خوارق حق تعالي
 حضرت تار شيف محض خلقيله صورت بولورقلرينه دلا
 زير اکر انلرده اول خوارق اختراع قوت اوليدي
 نفسلرندن انلردن اسهل اولان امور يک مثلا
 مرض جوع و حر و سرد دفع ايدر لر ايدري و فائده
 ناتييه ضعيف العقل اولنلره دفعدر زيرا و قما که

زيرا انك امانت واجيد
 و کتمه تبليغ رسالت مستغدر

تفعل فما

انلودن ظهور ایدت خوارقی و خدائک انلری
مخصوص ایتدوکی خواصتی کوره لورا ولمیه که ضعف
عقل لرندن انلرده الوهیت اعتقاد ایلدی **دو**
نصاری عیسی علیه السلام ایلده والده سی مریم
ده رضی الله عنہا الوهیت اعتقاد ایتدکلرنده
حق لکی انلرکی اعراضی بشرییه افتقار لر ایلده
اول اعتقاد لرینی رد ایدوب بیوردیکه ما المسیح
ابن مریم الارسول قد خلت من قبله الرسل
واقه صدیقہ کانا یا کلان الطعام **وفائده ثالثة**
انلرک اجرنی تعظیم در عطش و جوع لرنده و خلقک
انلره آذالرنده اولدوغنی کبی انلرک حضرت
اکرم صلی الله علیه وسلم بیورر اشده الناس
بلاء الانیاء ثم الامثل فالامثل **وفائده رابعه**
تشریحدر سهولرنده و مرض خوف لرنده اولدوغنی
کبی زیرا بز صلوتده سهوکه احکامنی بیلمده ال
حضرتک سهو ایلده و حال مرضنده و حال خوفده
صلوتک کیفیتنی بیلمده ال حضرتک اول ایکی
حاله صلوتی ادا سیکله **وفائده خامسه** دنیا دن
تسلیم و انک یعنی دنیا نکه عند الله خست قدره

تنبیه

121 تنبیهید زیرا عاقل کامل وقتاکم بوساد
کرامک و موالی عظامک آلام شدت دنیا دن
چکد کلرینی و اندن و انک زخار فندت
اعراض لرینی مشاهده ایدر انکله عند الله
دنیا نکه قدرینک خستند استدلال ایلر لر
نتمه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
وسلمه بیورر لوکانت الدنيا تعدل عند الله
جناح بعوضه ما سقی کافراً منها شره
خفی او یلمیه کم اعراض بشرییه نکه انبیا اوزر
لرینه صلوات الله علیهم و سلامه و قوعلری
سایر ناس اوز لرینه و قوعلری کبی دکلد ر
زیرا اول اعراضک انلردن حد لرینی بون
ظاهر در فقط اما قلب شریف لرینه انلره
اولان معارف و انوار اعتبار ایلده هر کس
اعراض بشرییه نکه استیلا لرینی یوقد انلرک
حال لرینی جمیع احوالده علی حد برابر در پس
و اسقام و امثالی قلب شریف لرنده اولان معارف
و انوار دن ادنا شیئ ضرر و برمز و صفا لرندن
بر جزئی نسنه مکدر ایلر و سایر ناس کبی

انلوه ضجر و انحرافه قوای باطنه لریند ضعفه
اولمز و کذاک نغم و امثالی انلرک بدن مطهر
لریند مستوی اولوب قلب شریف لریند یول
بولمز اول اجلدن کوز لری او یور و قبلری
او یوز ننگه حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم بیور ران عینی تناسان و لایناه
قلبی بقصد سابق کلمه توحیدک که لا اله الا الله
محمد رسول الله کلمه سید ر حق خداده و اجبه
و ممتنعه و جایزه و حق رسوله و اجبه و ممتنعه
و جایزه اولان امور بی علی طریق الاجمال شمله
اولدوغنی بیان آیدر معلوم اوله که الهک
معناسی و اردر بر معناسی هو الواجب الوجود
المستحق للعبادة دیکدر پس بوجه اوزره لا اله
الا الله دیکر لامستحق للعبودیه له الا الله دیکر
در
معناسی هو المستغنی عن کل ما سواه و المفتقر
الیه کل ما عداه دیکدر پس بوجه اوزره لا اله
الا الله دیکر لامستغنی عن کل ما سواه و لا مفتقر
الیه کل ما عداه الا الله دیکدر و بومعنی اولکی

مطلب مهم فلان تعقل

معنادن اظهر و اقربدر و انک اصلیدر زبیر
عبادت اولنغه مستحق شول کسه درکه اول
جمیع ما سوادن غناء مطلق ایدر مستغنی
و جمله ما عدا اکا افتقار کلی ایدر مفتقر اوله
و بومعنی اوزریند جمیع عقاید ایماث بوکل
مشرّفه نك تحتند مندوبه اولدی اول اجلدن
بومعنی اختیار اولدی پس بومعنی اوزره
اله انکی معنایه حاملدر معنای اول انک
جمیع ما سوادن استغنا سمیدر و بومعنی
خدا یه وجود و قیدم و بقا و حوادثه مخالفت
و نفسیه قیام و نقا یصدت تنزه ایجاب
ایدر زیرا که اکا وجود و قیدم و بقا و حوادثه
مخالفت واجب اولما سیدی انک حادث اولمسه
لازم کلور دی پس بومعنی محتاج اولور دی
احتیاج محالدر زیرا اکا جمیع ما سوادن استغنا
واجبدر و اگر ذاتیله قائمه اولمق واجب اولمسه
ذاتندن غیر ی ذاته محتاج اولور دی و خدایه
احتیاج محالدر زیرا اکا غناء مطلق واجبدر
و اگر انک نقا یصدت تنزهی واجب اولما سیدی

ذاتندنا اول نقابھی بردافعه محتاج اولوردي
 وجميع ما سوادن غناسی واجب اولان واجب
 الوجوده احتیاج محالدر و بو خدايه وجوب سمح
 وبصر و كلام داخل اولور زیرا دلیل عقلي ایله
 ثابت اولدیکه بوصفاتک ضد لری نقاب یصد رسی
 اگر خدا بونلر ایله متصف اولما ییدی بونلرک
 ضد لری ایله متصف اولمق لازم کلور دی زیرا
 ارتفاع ضدین جایز دکلدر و حق تعالی بالاجماع
 نقاب یصدت منزهدر ایله اولیجق بوصفات ایله
 متصف اولمسی واجبدر و بو معنا دن خدا نک
 جل و علا افعال و احکامنده اغراض دن منزه
 اولور و فی اخذ اولنور و لاغر ضنی **محصل**
 بر شیشه افتقاری لازم کلور و خدايه افتقار
 محالدر زیرا اکا جمیع ما سوادن استغنا واجبدر
 و کذلک ممکنات دن بر نسنه نک فعل و یا خود ترکی
 انک اوزر نیه واجب و یا خود مستحیل اولور دی
 خدا اول شیشه محتاج اولور دی بحال بوکه انک غناء
 مطلق ایله اتصافی معلوم اولدی و معنای تائین جمیع
 ما عدا انک **اکا وجوب انقیاد لوی**

منزه و اجتناب
 اگر خدا اولور
 اولور و یا خود ترکی

افتقار لری
 و بو معنا

و بو معنا خدايه حیات و علم قدرت و ارادت
 ایجاب ایدر زیرا جمیع ما سوانک خدايه وجوب
 افتقار لری اکا وجوب قدرت عامه مستلزم
 اولور و وجوب قدرت عامه اکا اولور زیرا قدرت
 تأثیری و فقی اوزر در و ارادتک تأثیری علمک
 تأثیری و فقی اوزر در پس اگر بوصفات دن برسی
 منتفی اولیدی حوادث دن بر نسنه موجود اولور دی
 و اکا بر نسنه نک احتیاجی قائمردی و اکا بر نسنه
 محتاج اولمق جایز دکلدر زیرا جمیع ما سوا افتقار
 کلی ایله اکا مفتقر لردر و بو معنی خدايه عزوجل
 وحدانیت ایجاب ایدر زیرا اگر اولو هیتیده حاشا
 و کلا انک شریکی اولیدی اکیسینک دخی کرک متفق
 اولسونلر و کرک مختلف عجز لری لازم کلور دی
 اولدی اولیجق عالمده بر نسنه موجود اولور دی
 زیرا عاجز بر نسنه ایجاد نه قادر اولور و بر نسنه
 اکا محتاج اولور و جمیع ما سوانک خدايه وجوب
 افتقار لرندن عالمک با سیره حدو شی اخذ اولنور
 زیرا اگر اجزاء عالمدن بر جزء قدیم اولیدی اول
 جزء خدا دن مستغنی اولور دی حال بوکه بر نسنه نک

وهو با ارادت عامه
 مستلزم
 تا اثری ارادت کرک

اندن استغناسی جایز دکلد بلکه اشیا دن هرری
 افتقار کلی ایله اگا مفتقر درو بو معنا دن کائناتده
 اندن غیر بسنگ بر شیده تاثیر اولیدی اول
 شینگ خندان استغناسی لازم کوردی و لازم باطله
 زیرا اندن بر شینگ استغناسی جایز دکلد بلکه جمیع
 اشیا نك ذاتلرنده و صفاتلرنده اگا محتاج اولدی
 ثابتر و محمد رسول الله کلمه سی حق رسوله صلوات
 الله علیهم و سلامه واجبه و جائزه و ممتنع اولان
 اموریشتمله در رسولک لفظه الله اصنافتی حق
 لک حضرتلر نیک حضرت محمد صلی الله علیه و سلم
 رسالتنه اختیار ایتدو کنی اقتضای ایدر و اول
 انک معجزات غیر محصوره سی دلالت ایلر و
 صلی الله علیه و سلم رسالتنده تصدیق اتمک
 انک جمله خبر و یوردوکی سننه تصدیق اتمک مستلزمدر
 پس جمیع رسله و ملائکه و جهلم کتب سماویه یوروز
 جزایه و حشر اچساده و عذاب قبره و صراط و میزانه
 و حوضه و شفاعته ایمان بوکلمه شرفیه داخلدر زیر
 حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم بو جمله
 ایله خبر و بر مشدر و بوندن یعنی حضرت صلی

این کتاب در بیان احوال و سیرت
 و صفات ائمه اطهار علیهم السلام
 است و در بیان احوال و سیرت
 و صفات ائمه اطهار علیهم السلام
 است

اولاد
 رسول الله
 الله

الله علیه و سلم صدق
 و جوبی و اندن صدور کذبک امتناعی اخذ اولور
 زیرا اندن حاشا و کلا کذب و خیانت
 جایز اولیدی اسرار
 خفیاته عالم اولان خدانک رسول امینی اولور
 دی زیرا حق تعالی سابق علمنده انک صدق و امانت
 بیلدی و انی کند و نك سیر و وحینه آمین قلدی پس
 فی نفس الامر اندن بیلد و کنک خلا فی ظهور اسرک
 محالدر و محاله مؤدی اولان نسفدخی محال اولور
 و بوندن حضرت رسول الله صلی الله علیه
 و سلم فعل منهیاتک امتناعی اخذ اولور زیرا
 حق لک قوللرنیه اگا اقوال و افعالنده اقتدایله
 امر ایلدی پس انک جمیع اقوال و افعال حضرت
 حق رضای بشری اوزره اولور لازم کلوی
 و بو کلمه دت انک اوزرنیه اعراض بشریه نك
 جو ازی اخذ اولور زیرا بو کلمه حضرت صلی الله
 علیه و سلم رسالت اثبات ایدر پس انک
 حقنده رتبه رسالت مانع اولان سننه تمتع
 اولور و اعراض بشریه نك بریسی رتبه نبوت مانع

دکتر او یله اولی حق انلرک حضرت رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عروضلری ممتنع
اولمز و سایر انبیاء و رسل دخی حضرت
کبیر پس هر نه کم حضرت حقننده واجب
اولور انلرک حقلرنده دخی واجب اولور
و هر نه کم حضرت حقننده ممتنع اولور انلرک
حقلرنده دخی ممتنع اولور و هر نه کم حضرت
حقننده جائز اولور انلرک حقلرنده دخی
جائز اولور پس بو تقریر دن کلمه شهادتک
عقاید ایان دن حق خداده رسندن هر مکلفک
اوز رینه معرفتی واجب اولان امور ی متضمنه
اولدوغی معلوم اولدی اول اجل دن شارعانی
جزء ایمان قلدی و نطقه قادر دن انیسز ایمانی
قبول اتمدی و کیمک که آخر کلامی بو کلمه اوله جنته
داخل اولور بیوردی زیرا مکلف مادامکه اخر
حیاتنده خدایه و رسندن متعلقه اولان عقاید
ایله متصف اولمیه ناردده خلوت دن نجات بوکنر و
زمره سعدا یه ملحق اولمز و انسانک اوز رینه غالب
اولان اول وقت ها یلده جمیع عقاید ایمانی

استحضارک صعو بتیدر پس شارع فضل
عظیم و لطف عیمی مقتضا سئجه بو کلمه سهله
الکا تعلیم ایتدی تا که اول وقت تک و صعبه
هشقت سئز انکله جمیع ایمانی لسانیده و خو قلبیده
ذکر ایلیه اول اجل دن حضرت رسول اگر نه
صلی اللہ علیہ وسلم بیورر من کان آخر کلامه
لا اله الا الله دخل الجنة و بیورر من مات
وهو یعلم ان لا اله الا الله دخل الجنة
شریف اول نطقه قادر حقننده در وحی شریف
ثانی قادر اولمیان حقننده در پس عاقله
لازم اولان اولر که بو کلمه شریفه تک
ذکر نی اکثر و عقاید دیندن انکله
اولدوغی امور ی استحضار ایلیه خفی اولمیه
که اهل سنت و جماعت رحمة الله علیهم
اصول دینده اتفاقلرنده نصکره احکامه
شرعیته ده و مسائل اجتهاد تیره اختلاف
ایتدیلر و اصول ارکان اجتهاد دور تد
کتاب و سنت و اجماع و قیاس در و اصل
اجتهادی و انک ارکان و اصولی اجماع صحابه

دت اخذ ایتدیله زبیرا انلره حلال و حرامون
 بر مسئله واقعه اولدوقده اجتهاده رجوع ایوب
 کتاب الله ایله ایدر لودی اگرانده بر نص ظاهره
 مصادف اولور لسه انکله تسک ایلیوب اول
 سئده نك حکمتی انک مقتضای سی اوزره اجرا ایله
 لرودی و اگرانده بر نص بولمز لسه سنقه رجوع
 ایدر ب انکله تسک ایدر لودی و اگرانده حضرت
 دت صلی الله علیه وسلم بر خبره واقف اولمز که
 اجتهاده رجوع ایدر لودی پس انلرده ارکان
 اجتهاد ایلی و یا خود اوج ایدی و انلرد نصکره
 کالکره ارکان اجتهاد ^{دورت}
 اولدی زبیرا بزوا نلر که اجماعی مقتضای سبیل
 اخذ ایلمک و اجتهاد لوی طریقته کمک و اجتهاد
 زبیرا انلر که بر حکم اوزرینه اجماعی حجت شرعی
 در وصیایه کوزین رضوان الله علیهم اجمعین ت
 حضرت بر نیک ضلال اوزره جمع اولد قلوی بنوم
 معلوم زبیرا حضرت رسول اکرم صلی
 الله علیه وسلم لاجتمع امتی علی الضلالة بیوم
 لکن اجماع بر نص خفی و یا خود جلی دن خالی اولمز

بدر

طریقینه

زبیرا

زبیرا بز علی القطع بیلور ز که صدر اول ثبت و
 توقیف سز بر امرک اوزرینه جمع اولمز لر پس
 اجماع یا نص خفیدر و یا خود نص جلیدر زبیرا
 احکام مرسده نك اثباتی جایز دکلد و قیاس
 و اجتهادک مستندی اجماعدر و جواز اجتهاده
 اول دخی یعنی اجماع بر نص مخصوصه مستدر
 پس اصول اربعه حقیقتده ایکیه راجعدر که
 کتاب سنن در و بالجمله قطعاً و یقیناً بیلور
 هر واقعه ده بر نص وارد اولمشدر و انک
 تصویری دخی ممکن دکلدر پس نصوص متناهی
 و حوادث و وقایع غیر متناهی اولمیج و تنهایی
 اولمیایی متناهی اولان ضبط اتمک ممکن
 اولمیج قطعاً معلوم اولدیکه قیاس و اجتهاد
 واجب الاعتبار در تا کم هر واقعه نك صدوره
 بر اجتهاد اوله بعده اجتهادک مرسد اولوب
 ضبط شرعدن خارج اولمس جایز دکلد زبیرا
 قیاس مرسد شرع آخردن مستند سز بر
 حکم اثبات وضع آخردر و احکامی وضع ایلی
 شاعر پس مجتهده واجب اولان اولدر که

قایع
 حصر و عدل و اولد و یقیناً
 و یقیناً بیلور که

اجتهادنده بواركاندن عدول اتميه و شرائط
اجتهاد مطلق بشدر شرط اول لغت عربك
معرفتيده و بومعرفت مجتهده آلت منزل
سنده در شرط ثاني تفسير قرآن عظيم خصوصاً
احكامه متعلق اولات ير لرينه عارف اولمقدر
ومواعظه وقصصه متعلق اولان آياتك تفسير
عارف اولمقد اجتهاده ضرر ايلز شرط ثالث
اخبارك متينونيه واسناد لرينه عارف اولمقدر
ونقله و روايتك حال لريني احاطه ايلمقدر و انلك
عدول وثقا تاريني ومطعون و حردود لريني
بيلمقدر و اول اخبارده وقايح خاصتي احاطه
ايلمقدر و عام اولوب واقعه خاصده و اول
و خاص اولوب حكمتي جمليه شامل اولان عالم اولمقدر
شرط رابع فرض و واجب و ندب و اباحت
وحظر و كراهت بيننده اولان فرقي بيلمقدر
تا هم بو وجهدن بروجهي اجتهادنده ترك اتميه
وانك اوزرينه بونلردن برباب برباب مختلط
اوليه شرط خامس صحابه و تابعينك مواقع
اجماع لريني بيلمقدر تا كه اجتهادي اجماعه مخالف

واقع

واقع اولميه بيش بوشن شرطك اعتباري لازمه
تا كه مجتهد اتباعي و تقليدي و اجب اولان مجتهد
اوله زيرا همك كه ذكر اولنان اجتهاد كبي بوجتهاده
مستند اوليه اول مرسل و مملد و غي ديديلو كه
مجتهد بوشن معرفتي تحصيل ايدو بجا اولورسه
اكا اجتهاد جايز اولور و انك اجتهاد مؤدي
اولد و غي حكم شرعه جايز اولور و عامه به
اكا تقليد اتمك و انك فقوا سيله اخذ اتمك
واجب اولور و روايت اول نور كه حضرت رسول
الكرم صلي الله عليه وسلم معاذ بن جبل حضرت
رضي الله عنه قاضي ايدوب يمنه كوند رد كده
ديديك يا معاذ يمنه وارد قده بنيه حكم ايدرسن
معاذ حضرت توري بيورديك كتاب الله ايله
حكم ايدرم حضرت رسول الكرم صلي الله عليه
وسلم الكو كتاب الله بولمز سكتنه ايله حكم ايدرسن
معاذ حضرت توري بيوردي كه رسول اللهك سنتيله
حكم ايدرم حضرت رسول الكرم صلي الله عليه
وسلم بيوردي كه

بيورديك حكم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

اگر سنت رسول الله بولمز سکته اید حکم ادر
معاذ حضرت قریب بوردیک اجتهاد اید رم حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیک الحمد
الذی وفق رسول رسول لما یرضاه واما علی
حضرت قریب رضی الله عنه بیوردیک یا رسول الله
بن هذوز کچوک کچوک پس خلق ارا سنده خج حکم
اید به حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
کوکس اوردی و دیدیکه الله اهد قلبک
لسانه و حضرتک صلی الله علیه وسلم بود عا
صکره ایکی کسه نک ارا سنده بکاشک اتک
واقع اولدی و مجتهد عقلیا تده و شرعیات
اصلیه و فرعیه ده کاه خطا ایدر و کاه اصابت
ایدر زیرا حق واحد در و بعضی اشاعره و معتزله
ذاهب اولدی که انکرده قاطع بعذر دلیل قطعی
اولمیان مسائل شرعیه و فرعیه ده هر مجتهد
مصیبر زیرا حق متعدد در و بونلورک مذاهب
هر مجتهد ک علم الاطلاق تصویب اقتصا ایلدی
لکن نصوص و اجماع بونلوری هر ناظری تصویب
و هر قائلی تصدیق در منع ایتدی و بو مقامک
حقیقی

تحقیقی اولدر که مسئله اجتهادیه ده مجتهد که اجتهاد نون
اول حق نک حضرت قریب حکم معینی اولمق وار اولمق
وار و حکم معینی اولدوغی تقدیر چه خدا دن اول حکم
معینک اوزرینه دلیل اولمق وار اولمق وار اول
دلیل قطعی اولمق وار ظنی اولمق وار و هر ختم
بر جماعت ذاهب اولوب مذهب دورت اولدی و بو
دورت مذهبده مختار اولان اولدر که هر حادثه
خدا نک حکم معینی وارد و انک اوزرینه دلیل ظنی
وارد اگر مجتهد اولد دلیل بولورسه اصابت ایدر
و اگر بولمزسه خطا ایدر و حکمک غموض و خفاست لدر
جهت دن مجتهد انی اصابتله مکلف دکدر اول اجلان
مجتهد مخطی خطا سنده معذور و اجتهاد نده مأجور
اولور زیرا حکم شرعینک دلیلنی طلبده مقدور نی
بذل قلور و بو مذهبده مخطی آشه اولمک و غنده
خلاف یوقدر و خلاف شونده در که خطاست ابتدا
و انتها ده میدریوخ یا لکن انتها ده میدریوخ
دلیلده و حکم نظر ایلد میدر جمیعاً و یا خود حکم نظر ایلد
میدر فقط بعضی مشایخ اوله ذاهب اولدی و ابو
منصور ماتریدی حضرت قریب انی اختیار ایتدی و مکلفک

اور زرينه اجتهاد يا تده حجت قطعيه اقامتي واجب
 دكلد و بوجده كلك تفصيله واقف و مجتهد كاهي
 خطا ايتد و كلك دليله زرينه عارف اولمق مراد ايدن
 كسند تلويح و شرح تنقيح مراجعت ايلسون خفي
 اولميه كه الان اجتهاد مطلق ائمه اربعه منحصر
 اولد و غنك اور زرينه منعقد اولمشدر و انلرد ^{نصركه}
 بو منصبه دعوا ايدنه نك دعواسي مقبول و اجها ^{يدله}
 عمل معقول كورلمه مشدر سپر ائمه ناسه و اج اولان
 اولدركه بونلردن برينك مذهبي اخذ ايليه لورونو ^{نلركه}
 مذهبلرندف غيري بر مذهب ايله عمل اتميه لورونو ^{نلركه}
 اخذ ايتد و كلري مذهبدن بلا ضروره بر مسئله
 ده مذهب آخره انتقال ايليه لر زيرا بالكلية بر ^{مذهب}
 بر مذهب انتقال جايز دكلد زيرا اول العياذ باللّه
 شريعتله بلا عبور اكر دينلور سه كه لا مذهب
 للعاني و انما مذهب فيما يسأ له مذهب من يسأل
 قوللر شريعت معناسي ندر جواب اولدركه بوقعلكر ظاهريله
 عمل جايز دكلد بلكه مذهب فيما يسأ له مذهب من يسأله
 من مذهب ايله تاويل و اجبر زيرا عامينك مذهبي
 انك مذهبي مفتينك مذهبيدر ديك عظيم خلط

اجماع

مذهب زرينه مذهب
 مذهب زرينه مذهب
 مذهب زرينه مذهب

وضبطه

و خطبه مؤتيد و قاضي به بونلردن برينك مذهبيه
 و كند و مذهبك صحيح و مفتي به ايله حكم اتمك واجب
 و قول ضعيف ايله ايتد و كي حكم نافذ دكلد و مسئله
 اجتهاديه ده حكم نافذ در انك نقضي جايز دكلد
 ديد كلري قاضي مجتهد حقنده در اما قاضي مقلد
 مذهبنده قول صحيحدن غير ايله عمل اتمك جايز دكلد
 فتا و اي صغري ده ديكره قاضي مسئله اجتهاديه
 مذهبنه او نودوب غير مذهب ايله حكم ايلسه امام اعظم
 عندنده حكمي نافذ اولور و امام ابو يوسف ايله امام
 محمد عندنده مطلقا يعنى سيا ناه و عمدانا فذا اولمك
 و غير يده مذكور در كه فتوي اماميني قوللر او زرينه
 اما عهدا ترك ايدنه نك نافذ اولمك و غي زيرا عهد مذهبني
 ترك ايلدين كمو باطل اكون ترك ايدر قصد جميل اكون
 ترك ايلمك اما سيا ناه ترك ايدنه نك نافذ اولمك و غي
 زيرا پادشاه اني كند و مذهبيله حكم اتمك اكون قاضي
 ايتدي آخر مذهب ايله حكم ايلمك اكون قاضي اتمدي و بوجمله
 قاضي مجتهد ده در اما قاضي مقلدي پادشاه قاضي
 اتمدي الا مثلا مذهب امام اعظم ايله حكم ايلمك اكون اول
 مخالفته قادر دكلد زيرا مذهبينه مخالف حكم نسبتيله

قاضي

معزول در انتهی کلامه حاصلی پادشاه برکنندیه سنی
فلان کنندک منهنج اوزره قاضی ایلم دیسه اگر
اول مقلد ایسه اما اول منهنجه صحیح و مشهور اول
قولدن تجاوز ایلمک جایز دکلر و اگر مجتهد ایسه اول
منهنجن دخی تجاوز ایتمک جایز دکلر زیرا تولیت انی
اول منهنج حصرا تشدر شیخ قاسم فتاوا سنده
بیورر که قاضی مقلده قول ضعیف ایله حکم ایلمک
جایز دکلر زیرا اول اهل ترجیح دن دکلر پس انک
قول صحیح ناعده وی بر قصد غیر صحیح کچوندر و قول
ضعیف ایله ایتمک حکم نافذ دکلر زیرا قضای حق
ایله قضا دکلر زیرا حق قول صحیحدر و قول ضعیف
قضا ایله قوی اولور دید کلرندن مراد قاضی مجتهد
قضا سیدر انتهی کلامه پس ^{انتهی} قاضی لر نه قول ضعیف
ایله حکم ایتمک جایز دکلر بلکه انلره قول قوی ایله حکم ایلمک
واجبدر و قول ضعیف ایله حکم ایتمک لر تقدیر ^{حکم} لر
غیر نافذدر زیرا مرجوح راجح مقابله سنده عدم منزله
سنده در پو شیده و مخفی اولمیه که مجتهد اوج طبقه
اوزره در طبقه اوله شرعه مجتهد لر طبقه سیدر
وانرا ائمه اربعه در ^{بؤنل} احکام فروعی تا سبب استدلک لر

اصول و قواعد اوزره ادله اربعه دن که کتاب سنت
واجماع و قیاسدر استنباط ایدر لر و اصول ^{فروع}
برکنندیه تقلید ایتمک لر و طبقه ثانیه منهنجه مجتهد لر
طبقه سیدر اصحاب اربعه حنیفه دن ابو یوسف
ومحمد وزفر و حسن کبی بونلر استاد لر و ضعیف ایلمک
اصول و قواعد اوزره استنباط احکامه قادر دکلر
جهتدن استاد لر نه بعض احکامه مخالفت ایلمک
و اصوله مخالفت قادر اولمد کلر ایجلدن مالک
وشافعی و احمد کبی منهنجه معارضلردن ممتاز
اولدی لر طبقه ثالثه مسألره مجتهد لر طبقه سیدر
خصلاف و ابی جعفر الطمی و بی کبی زیرا بونلر و بونلر
امثالیه امامه اصول و فروعده مخالفت قادر دکلر
لکن امامک تقریر ایتمک لر اصول و بسطه ایلمک لر قواعد
مقتضای اوزره امامدن انده نص اولمد لر مسألره
استنباط احکامه قادر لر در و مقلد درت طبقه در
طبقه اولی اصحاب تحریک طبقه سیدر رازی و کرخی
و بردعی کبی و بو طبقه نکل اهل اجتهاده قادر دکلر
لکن اصولی احاطه و ماخذی ضبط ایتمک لر جهتدن
صاحب منهنجن منقول اولان قول مجمل تفصیل

حرام در و پرستی ختاند و پرستی غسل در و غیر ذلک
 زیرا طائفة یهود نسخه قایل دکالدر در کما سیاتی و اهل
 اسلام دیدیلر که حضرت محمد صلی الله علیه وسلم
 شریعتند فاما عدا جمیع شریعت سابق و لاحق حق محتاج
 ایدی و شریعت سابقه ی تکمیل ایدری اول اجلان
 عیسی السلام موسی علیه السلام شریعتی مقرر
 ایدی و ایلیسی دخی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم قدم
 شریفیلر بشارت ایتدیلو و امتلرینه اکا ایمان
 طاعت و معاونت و مظاهرهت ایلد امر ایلدیلو و انلر حضرت
 صلی الله علیه وسلم کلر دن اول و جو شریعت
 منتظر ایدیلر و کله نصکره کندولردن اولمیلر
 عربدن اولدوغنه حسد ایدوب کافر اولدیلو
 قال الله تعی وکانوا من قبل یستفتون علی الذین
 کفروا فلما جاءهم ما عرفوا كفروا به فلعنة الله علی
 الکافرین معلوم اولد که حضرت صلی الله علیه
 وسلم نبوت و رسالتنه دال اولان امور جو قدر
 و اول امور که مرجعی ایکی طریقه در طریق اولک
 عقلیدر و طریقی ثانی نقلیدر و طریقی عقل برنج
 وجه در اول قرآن عظیمک بلاغتیدر که انس و حیوان

اکثر شریعتند یضاری
 تورات حواله ایلدی
 عیسی علیه السلام

معارضه سنه

معارضه سنه عاجز اتمشدر وجه ثانی مغیبات
 خبر و پر دوکی وانلر خبرینه مطابق اولد قلیدر
 وجه ثالث حکمت نظریه ده و حکمت عملیه ده
 عقلا نیک نیچ یلارده تعلم ایلد و اصل اولد قلیدر
 مرتبه به تعلم سیز و علم ایلد معروف برکنده
 مقارنتسز و اصل اولد و غیرد وجه رابع اندن
 نقل اولنان معجزاتدر الشفاق قهر و تسبیح
 حجر و انقیاد شجر کبی اکرم اول معجزاتک
 هر بری آحاد قبیلند نذر کلن مجموعی کثرته حد
 تواتره و اصل اولمشدر و بعضی اعتبار
 بمجموعسز تواتره ایر شمشدر وجه خامس
 کمال و تکمیل رحمتی صحابه و تابعیندن و تبع
 تابعیندن اون بیکدن زیاده گمته ولایت
 مقامند و اصل اولمشدر و حضرت صلی
 الله علیه وسلم متابعت سبیلد حقیق
 نقصان دن اولد کماله ایر شمشدر و
 بنوتدن مقصود اولنان تکمیلدر و
 حضرت دن ظهوره کلان تکمیل سایر انبیاء
 دن صادر اولان تکمیلدن اکثر و اکمل

صلوات الله علیه

صلوات الله علیه کلامه

اولدي اول اجلدن جميع انبيا و مرسلين دن اكرم
 و افضل اولدي صلوات الله و سلامه عليه و عليه السلام
 اجمعين و على الذين سلكوا سنن سننهم الى يوم
 الدين وجه سادس سبب تيد و بزه متواتره
 اولان اوصاف شريفه و نفوت منيفه سبيله
 استدلال اول اوصاف شريفه قتي حوقر
 جمله دن بري اول محمدن آخونه دك ملازم تيد
 و بري دنياي دوني ترك و اهمال و اندز و انك
 زخارف دن على الدوام اعراضيد و بري كرم
 و سخاده نهايتده واقع اولدوغيدر و بري شني عندك
 مرتبه اعلا سنده اولدوغيدر حتى هرگز ان دن
 فراز واقع اولدي فرار دكل بل كم بر معركه هونه
 دكلو رعب شديد اولسه مخلذنه حركت اتمدي
 و بري فصاحت و بلاغته اعظم در جاتده
 اولدوغيدر حتى انك فصاحت و بلاغتي فصحا
 عدنان و بلغاء قحطاني عاجز و زبون اتيدي
 نتم اوتيت جوامع الكلمه قوليله بو معنايه
 اسادت بيور ديلو بري اداء رسالتده انواع مشاق
 و متاعبه تحميد و اول مشاق متاعبه دعوا سنده

صدق

مصر

مصر اولدوغيدر و عزمند اصلا فتور عارض
 اولدوغني حق اوز رينه اولدوغنه دليلدر و بري
 اهل دنيا ايله غايت ترفنده و فقرا و مساكين
 ايله نهايت تواضعده اولدوغيدر و بري حسن
 خلقيدر و بري حسن ذاتي و محاسن صفات
 عبد الله بن رواحه رضی الله عنه بو معنایه
 اشارت ايدوب بيورر **بيت** لولم تكن فيه
 آيات مبينه لكان منظره بينك بالخبر و ابو
 ذر حضرتلري رضی الله عنه حضرت نك صلي
 الله عليه وسلم جمال با كما لني كور دكده ايمان
 كلدي **تأرايت** وجهه عرفت انه ليس بوجه
 كذاب بيوردي و طريق نقل حق نك حضرت نك
 كتب ماضيده حضرتك صلي الله عليه وسلم
 نبوتني نصيد ر و كجش بيغير كرا انك نبوت
 و رسالتنه شهادت لري و امتلونه انك اتبا عنه
 و صيتلوي در و يهود و نصاري تبديل تخيره
 بو دكلو مبالغه اتمشله ايكني بينه آلا انك لكرنده اولان
 توأرت و انجيل و زبورده حضرتك صلي الله
 عليه وسلم نبوتنه نص موجود در و بو معني

كتب الهدهن حضرتك صلى الله عليه وسلم ذكر
شريفتك كثر تترديدنه دليله وبالجملة
كتب الهدهن حضرتك ذكر شريفه بر مرتبه ده
دكلدركه **تبدیل** انك جمله سنی از الهیه
قادرا ولد و بزم علما مرزونی الله عزهم و شکر سقیم
الآن یهود و نصاری اللرنده اولان کتابلرده **نصوص**
واخبارك اكثره مطلع اولدیلو بعضیلری اول
نصوص بشاری و اخبار و اشاراتی اقرا بالکتاب
ایتدیلو بز دخی اول نصوص و بشاراتك بعضیلرینه
ذکر ایدهم و کتابمزی بعوث اللدک انلوا یلد مریم
قیله لم **النص الاول** یهودک الآن اللرنده اولان
توراتده مسطوردر که حق کجی موسی علیه السلام
دیدیکه ائی ساقیمه لبنی اسرائیل من بنی اخوتهم
نبیا شکک اجعل کلامی علی فیه فمن عصاه انتقت منه
پس خدا نك عز وجل من بنی اخوتهم قوله دلالت
ایدیکه اول بعث اولحق پیغمبر بنی اسرائیل **کله**
اویله اولحق اخوتدن مراد یا عربدر و یا خود رومدر
روم اولمق جایزد کله زبیرا رومدن ایوب علیه
السلامدن غیر پیغمبر کله ایوب علیه السلام

و تغییر

ایسه حضرت

ایسه حضرت موسی علیه السلام دن چوق زمان
اول ایله صکره کلور دیو مبشر و موعود اولمق
مخالدر پس اییدی اخوتدن مراد عرب اولدوغی
متعین اولدی و عرب اسمعیل علیه السلامک
رسالتی مؤتیله منتریمه اولدی زیرا موتدن
صکره عموم بعثت بزم پیغمبر عزیمه ثابت
اولدی پس توراتک بشارت ایتدیو کی پیغمبر
بزم پیغمبر مز اولدوغی مقور اولدی ائی
دینورسه که ساقیم لبنی اسرائیل قوی حضرتک
صلى الله عليه وسلم بعثتک بنی اسرائیل
انحصار بنی اقتضا ایدر حال بوکه حضرتک
صلى الله عليه وسلم بعثتی كافة ناسه عامدر
نتکم و ما ارسلناک الا كافة للناس قوی بوکا
دلیلدر جواب اولدر که اقتضا مزبور ممنوعدر
زیرا انده اذات حصریو قدر و بنی اسرائیل
تخصیص بیوردوغی یهودک توهملرینی دفع
ایچوندر زیرا توهم ایدر لایدیکه انلره کندر
لردن اولمیان بعث اولنیمه **النص الثاني**
ینه تور اتده واقعدر که جاء الله من سینا و

اسمعیل علیه السلامک
پیغمبر کله کله

بوده

جمله

و اشرق من جبل ساغين واستعلن من جبال
 فاران ومعه جماعة من جبال فاران پس خدا نك
 عز وجل جبل سينادن كله سي موسى عليه السلامه
 امر نيك و شر عنك كله سمندن وانده موسى
 عليه السلامه توراتك انزالندن عبارتدين
 جاء الله جاء امر الله و شرعه ديك و بو قرآن
 عظيمه و جاء ربك قولنك نظيريد و جبل ساغين
 اشراحي عيسى عليه السلام انجيل انزالندن
 و ديني اظهارندن عبارتدين ساغين جبال
 رومدن بر طاعتك اسميدر و جبل فاراندن
 استعلاني فرقاني انزالندن و انندن حضرت
 محمدي صلي الله عليه وسلم بعثتندن عبارتدين
 زيرا فاران مکه اولد و عنده شكليو قدر پس
 حق حق توراتده بزم پيغمبري مکه صلي الله عليه
 وسلم شرعنك ظهورندن کمال ظهوري مؤذن اولان
 استعلان ايله تجبير بيور مشد و بو نك نظيري
 قرآن عظيمه ليظهره على الدين كله قوليد **النص**
الثالث حق حق توراتده اسمعيل عليه السلام
 والده سي هاجر کند و به تفرج و نياز ايتد که بيور

ديک

ديک قد سمعت خشوعك في اسمعيل و سكتوت
 يده فوق يدي الجمع و معلوم و مقرر دندر که
 اولاد اسمعيل عليه السلامک اللهي اسحاق
 عليه السلامک اولاد نك اللهي القنده ايدي
 زيرا نبوت اولاد اسحاق عليه السلامده ايدي
 و حق حق حضرت محمدي صلي الله عليه وسلم بعث
 ايتد که اولاد اسمعيل عليه السلامک اللهي جمله نك
 الي او ستند اولدي و نبوت انلره رجوع ايتدي
 و حق حق انلري حضرتک وجود پر جو دشرفي
 سببيله غني ايلدي و انلره برکت ويردي **النص**
الرابع حق حق تورات و زبورده حضرت رسول
 اکرم صلي الله عليه وسلمي وصف ايدوب بيور
 تدين له الامم بالطاعة و الانقياء دلالة يخلص
 المضطرب البائس ممن هو قهري منه وينقذ الضعيف
 الذي لا ناصر له ويرثق بالضعفاء و المساكين و انه
 يعطي من ذهب بلا حساب و يصل عليه في كل وقت
 و يدوم امره ليا اخر الدهر بائس محتاج قوي ديك
 سنک بر او نکلر وجوده کلور که بنی اکا بانا و الي
 بکا او غل قیلاردا و و عليه السلام بونی اشهد که

النص الخامس
 مستور در که حق حق توراتده
 عليه السلامه بيور دیک که

دعا يدوب ديديكه اللهم ابعث جاعل السنه يعلم
الناس انه بشر واولاده ن مراد عيسى عليه السلام
در زيرا اول داود عليه السلام احفادند
وجاعل سنتدن مراد بزهد پيغمبري در صلي الله
عليه وسلم زيرا عيسى عليه السلام بشر اولوب خندانك
عز وجل قولي و پيغمبري اولدوغني ناسه اعلاه
ونصاري زعمه ايتد كلري كبي ابن الله اولدوغني

افهام بيور مشد ر النص السادس

يدكفوده اولان ايجيله مسطور در كه عيسى عليه
السلام ديديكه البار قليط لا يجتكم ما لم اذبح
فاذا جاء ونح العالم على الخطية ولا يقول من تلقاء
نفسه شيئا ولكنه مما يسمع بكلمكم ويسوسكم
بالحق ويخبركم بالحوادث والغيوب بعده كلام ظاهر
ايله حضرتك وصفند شروع ايلدي ونح خوف
ديكدر يسوسكم يا مركه معنا سنه در و نيه ايجيله
عيسى عليه السلام بيور ديكه اول بك شهادت ايدر
بن اكا شهادت ايتد و كم كبي و بن سزه امثال
ايله كلام و اول سزه تا ويل ايله كلور و دانياال عليه
السلام كذا بلري وصف ايدوب بيور كه لا تمتد

دعوتهم

دعوتهم واقسم الرب ساعده ولا يظهر الباطل
ولا تقوم كمدع كاذب دعوة اكثر من ثلاثين
سنه بوندت معلوم اولديكده دعوة كاذبه او تورا
يلدن زياده قائمه اولمز و بزم پيغمبري ك بيبك
قرق التي سنه دن برو قائمه و ظاهره در
وقيا مته دك باقيه در رو ايت اولنور كه بخت نصر
بر واقع كوردي و دانياال عليه السلام دن
كور دوكي واقع نك وانك تا ويلندن خبر ديلدي
دانياال عليه السلام ايتدي ايتها الملك رايت صنفا بارعا
في الجمال اعلاه من ذهب ووسطه من فضة
واسفله من نحاس وساقه من حديد ورجلاه من
نحاس فبينما انت تنظرا اليه قد اعجبك اذ نزل
حجر من السماء فضرب رأس الصنم فطنه حتى
اختلف ذهبه وفضته ونحاسه و حديد و فخاره
ثم ان الحجر ربي وعظمه حتى ملأ الارض كلها بخت نصر
دانياال عليه السلام دن بوئي استماع الله

تصديق ايلدي كويك سويلدك كور دكم واقع
بودر ديددي وانذرت واقع نك تعبيرني طلب
ايلدي دانياال عليه السلام بيور ديكده صنم

صلى الله عليه وسلم دعوتهم

لله الحمد والمنة
في شهر ربيع الثاني سنة 1295
بمدينة بغداد
عبدالله بن محمد
الطائي

مختلفه در والتوندن اولان باش سنسن و فضه سند
 اوغلكدر وئى س رومدر و حدید فرسدر و فنى رايكى
 ضعيف جاريه بودر كه سن انوره ماكل اولور سن
 و سهادت نازل اولان طاشن پیغیر كه دیندر و ملا
 ابدیدر كه آخوز مانده ظاهر اولور و جمیع امه غلبه
 قیلور بعده بویوز تاكه جمله ارضی طولدور رنته كه
 اول طاش طولدر دي و بو پیغیر دن مراد بزم پیغیر
 یزدر زیرا اندن غیري بر پیغیر جمیع امه بعث اولور
 و جمله اجناسا می جنس لری و لغتاری مختلف ایکن
 جنس واحد قلدی و بونلردن ما عدا حضرت تک صلی
 الله علیه و سلم اثبات بنو تنده کتب ما ضیده ^{نصوص}
 حدن بیرون وانك وجود پر جود شریفه بشار
 و وصفه و بلده اشارت عددت افزوندر خفی
 اولمیه كه بزم پیغیر یزك صلی الله علیه و سلم شریعتی
 بالاجماع جمیع شرایع ناسخه و بونده اهل اسلام
 بیننده اصلاً خلاف ^{و عیسی علیه السلام}
 شریعتنده اختلاف اولمشدر بعضیدر دیدلر كه
 اول شریعت موسی علیه السلام ناسخه در و بعضیدر
 دیدلر كه اول مخصوصه در و اظهر اولان مخصوصه ^{س اولمیه}

واقعا اولمشدر

دیگر

دیگر و بو معنا یه عیسی علیه السلام انجیلده
 ما جئت لابطال التوریه بل جئت لاکملها قولیلده
 استدلال ایدر لر و نسخی اقتده ازاله و ابطال
 معنا سنددر یقال نسخت الریح آثار الاقدام ای
 ازلتها و ابطلتها و اصطلاحده تعریفی بودر
 النسخ بیان انتهاء الحکم ارفع احتمال بقاء
 الحکم پس نسخی صاحب شرعک حقنده عندنا
 معلوم اولان حکم مطلقک مدتی بیاندر لکن
 انی اطلاق ایتدوکی جهتندن ظاهری حق
 بشورده بقادر اولیلد اولیج نسخی صاحب شرع
 حقنده بیان محضدر و بزم حقزده تبدیل
 و تغییردر پس هو بیان انتهاء الحکم قوللری
 شارع شنبله در ارفع احتمال بقاء الحکم
 قوللری بشره نسبتله در و نسخ جایزا اولمز
 الا کتاب و سنتله و سنتدن مراد متواتر
 ایله مشهوردر زیرا خبر واحد کتابی ناسخه اولمی
 جایزد کلدرو اجماع ناسخه اولمضه صالح دکلدر
 عند اکثرین و قیاس ناسخه اولمسی جایزد کلدرد
 الجمهور و زیاده علی النص بزده نسخدر و شافعیده

بیا ندر و طائفه یهود زعم ایدر که نسخی محال اول
 و احالتند تمسک لوی بود که نسخی بدای مستلزم
 و بدای محال در و محالی مستلزم اولان نسند نسخی محالی اول
 و بونلور که قوللور ادا اولندی شونکله کم بدای قوللور
 ایله مراد کوزندر اگر اندن مراد کوز خدا یه حکم اولک
 شرعی عندند نسخی اولان حکمت ظاهره اولدی
 انکیون نسخی ایله دیگه ایسه نسخیده انک لوزی
 مسلم دکله زیرا اگر خدا نیک عزوجل افعال عباده
 بروقتده اطلاق ایتدوکی منع ایله و بروقتده
 منع ایتدوکی اطلاق ایله تصرفی بدای مستلزم
 اولیدی انلوه کند و افعال ایله تصرف دخی بدای
 مستلزم اولور مثلاً انلوی صحتدن مرضه و مرضدن
 صحت و غنا دن فقره و فقر دن غنا یه و حیاتدن
 موته و موتدن حیات نقل ایله تصرفنده بدای لازم
 کلور دی و ثانی بدای مستلزم اولمیچی اولک بدای
 مستلزم اولمده و غنی ثابته اولدی و معلوم مقدر
 دندر که طبیب بومرضه بر محله برده وانک استعجالنی
 امر ایسه و وقت آخونده انی اندن نه ایسه اول امر
 ونه بر حکمتدن خالی دکله زیرا طبیب ایکی حالده مرضیک

ایلدوکی

صلا حنه عالمدر پس حق تعالی حضرت نوح اول
 اسلامده اهل اسلامی قتالندن نهی ایتدوکی و صکره
 انلوه قتالی فرض ایلدوکی کمال حکمتند ندر زیرا
 ابتداده اهل اسلام قلیل ایدیر پس حکمت بوجله
 انلوه قتاله امر مقتضای ایلدی و انی اصل نسخی بدای
 دلالت ایدر دیدوکلوی باطلدر بلکه نسخی علم الهی
 انتهاء حکمک بیاندر زیرا حق تعالی حکم غایت معلوم
 دل شرعی ایتدی و بر حکمت ایچون عبادی اول
 غایت و اتمق ایتدی پس نسخی وارد اولدوقده اول
 حکمک غایتی معلوم اولدی و بوننده اسلامدا
 ایجاب ایدر بر نسند یوقدر کمن بوراده احتیاج
 اعتبار صلاح و اصلاح ایله قایل اولان مکذنبک
 قولند تنزیلمز زماننده نتم اول مذهب اهل اعتزال
 در و الا معتقد مز بودر که حق تعالی دیلدوکنی
 البشر و مراد ایتدوکنی حکم ایله یفعل الله ما یشاء
 و حکم ما یرید لایستلعم یفعل وهم سیئون بعده
 طائفه یهوده دیرز که تحت ینک دعواسی و فقی اوره
 وقوع خارق معارضه سندن عجزه مقارن اولدوکی
 حالده شوندن خاد کله یامد غی رسالتک صدقنه

منع اقتضا ایلدی
 قتالندن نهی ایتدوکی
 جو غالدایر پس حکمت بوجله

دلالت ایلید و یا خود ایلید اگر صدقنه دلالت ایتمه
 صدق موسی علیه السلامه سزک زعکزه اوزره
 دلالت قائمه اولماق لازم کلور و اگر دلالت ایتمه
 بزم پیغمبر نیز ایلید عیسی پیغمبر که دخی علیهما السلام
 تصدیق لری واجب اولور مع هذا نسخ ان لری ^{شرفیله} ^{نده}
 دخی موجود در زیرانصت تورانده تا بتدر که حق تعالی
 نوح علیه السلامه کیدن چقد قده بیوردیکه بن سکا
 و ذریتکه هر دایه ما کل قلدیم و انی سکا ساین ^{عشیر}
 کبی اطلاق ایتمدم و صکره تورانده چوق نسنده
 حرام ایلدی و تورانده تا بتدر که شریعت آده
 علیه السلامه نکاح ^{اخت} جایز ایلدی و صکره حرام اولدی
 و شریعت یعقوب علیه السلامه جمع اختین جایز
 ایلدی و صکره حرام اولدی و شریعت موسی علیه السلامه ^{مدینه}
 اول سبتده عمل مباح ایلدی حرام اولدی اما
 فخرالدین الرازی حضرت لری مطالبعالیه نام کتابنده
 حکمت نسخ شرایع بیاننده بیورر که شرایع ایکی قسمده
 بر قسمند نفی معاشاً و معاداً عقل ایلید معلوم اولور
 معرفت خدای بی همتا و همیشه طاعت جناب کبری
 و بوقسمه طرق نسخ محالدر و بوقسمه بجامعی ایکی

و شریعت موسی
 علیه السلامه

امر در برسی مر خدای تعظیم و حرمت و برسی خلق
 خدایه شفقت و رحمت در و بر قسمند نفی عقل
 ایلید معلوم اولور مع ایلید معلوم اولور و بوقسمه ^{طرف}
 نسخ ممکندر و حکمت نسخ بودر که اعمال بد نیاید سلف
 و خلف تبدیل و تغییر سز موافقت ایلدر لری
 دی اول اعمال عادات کبی اولوب مطلوبه
 لذاتها طن اولوب پس ان لری ایلید تقید اولور
 دی و ان لردن مقصود اولان معرفت ^{خدایه}
 و تعظیمه و وصول ایلدی لکن اول طرف ^{متغیر}
 اولحق معلوم اولور که اعمال مقصوده
 لذاتها دکلا در بلکه ان لردن مقصود اولان احوال
 قلب و روحی معرفت و محبتده رعایت ^{انتهی}
 معلوم اولور که طائفه یهود حدیث شریف
 مقتضا سنجه یتمش بر فرقه اولدیلو و هر
 طائفه اعتقادده و عملده طائفه اخوایده
 مخالفت ایلدیلو و بز ان لردن اشهر و اظهر
 اولن لری ذکر ایلده لم و باقیلونی ترک ایلیم لم
 و ان لری التي طائفه در طائفه اولی عنانیه در و
 بون لری عنان بن داود نام کسده به منسوب لردر

متنع اولور

و بوظائف سایر یهوده سبتنه و اعیاده
مخالفت ایدر لر و اکلده قوش آتی و حیوان آتی
و بالقی آتی اوزرینه اقتصار ایدر لر و حیوانی
السه سندن بوغاز لر لر و عیسی علیه السلام
مواظظ و اشاراتنه تصدیق ایدر لر و دیر لر
که اول توراته البته مخالفت اتمدی بلکه
انی تقریر و تثبیت اتمدی و خلقی اکا دعوت اتمدی
و اول تورات ایله عبادت و موسی علیه السلام
دعوتنی اجابت ایلین بنی اسرائیل دن ایدی
و پیغمبر دکل ایدی و بونلر بعضیلر دیر لر که عیسی
علیه السلام بن پیغمبرم و موسی علیه السلام
شرعیتمنی نسخ ایدی شریعت صاحبیم دیدی
حاصلی بونلر زعم ایدر لر که عیسی علیه السلام
نبی مرسل اولمیه بلکه احکام توراته عارف خداند
جل و علا مخلص اولیا سندن اوله دیدیلر که انجیل
سمادن منزله کتاب دکلر بلکه اول عیسی علیه
السلامک ابتدا سندن انتها سند و ارنجه احوالی
جمعدر و انی حواریتیندن درت گفته جمع اتمشمار
در طائفه ناینده عیسویه در و بونلر ابو عیسی بن

بعقوب

بن یعقوب الاصفهانی نام برکنده بیمنسوی لر در
و دیر لر که اسمی عوقید الوهیم در معنا سی عابد
الله دیکدر منصور زماننده ایدی و ابتدا
دعوتی آخر ملوک بنی امیه دن مروان بن محمد
زماننده واقع اولدی و یهوددن چوقکسنه
اما تابع اولدیلر آنکیون آیات و معجزات ادا
ایلدیلر و ابو عیسی کند و نفسی بن پیغمبر
و مسیح منتظر که رسولیم دیر دی و مسیح
بش رسولی وارد راند نصکر و احدا بعد واحد
کلور لر زعم ایدر دی و دیر ایدیکه حق تعالی عیسی
علیه السلام امر ایتدیکه بنی اسرائیل عاصی
امتلدن و ظالم پادشاهلردن خلاص
ایلیم و دیر ایدیکه عیسی علیه السلام اولاد
آدم علیه السلامک افضلیدر و انک مرتبه
کشمش پیغمبریک مرتبه لرندن اعلا در و زعم ایدر
دیکه کند و عیسی علیه السلامک رسول و اول
داخی جمله نک افضلی اوله و عیسی علیه السلامک
تصدیقنی ایجاب ایدر دی و داعینک دعوتنی
تعظیم ایلر دی و داعیم عیسی علیه السلام

دیریدی و کتابنده جمیع ذبایح حرام ایلدی و
 الاطلاق ذی روحک اکلندن منع ایتدی و اون
 نمازی ایجاب ایلدی و اصحابند اندری قلمقله
 امر ایتدی و وقتلرینی بیان قلدی و توراتده
 مذکوره اولان احکامک چوغنده مخالفت
 ایلدی طائفه ثالثه مقاربه در و بو طائفه
 دیرلرکه حق تعالی برملکی جمیع خلافتک اوزرینه
 تفضیل ایتدی و انبیایه اول ملکر واسطه
 سیده خطاب ایلدی و اوصاف خدا دن هر
 وصفک توراتده و سایر کتبه و واقعدر
 اول ملکر و صفیدر و حق تعالی حضرتتیشیت
 وصف اولنما سی چایزد کلدر و دیدیکه موسی
 علیه السلام ایلد تکلم ایدن اول ملکر و شجره
 اول ملکر و حق تعالی بشر ایلد تکلم ایتدن متعالی
 و توراتده واقع اولان طلب رؤیت اول ملکر
 محمولدر طائفه رابعه بو زعانیده در و بونلر همداند
 بو زعان نامنده بر شخصه منسوبلورد و بعضیلر
 دیدیلرکه اسمی یهوفا ابدی و اول زهد و تکلیف صلا
 قندر ریدی و حجیم و ایتده لکن نه ایدریدی
 و دیردی

و دیردی که توراتک ظاهری و باطنی و تنزیلی و تاویلی
 وارددر و تا ویلیله جمله یهوده مخالفت ایتدی
 و تشبیهده انلره مخالفت ایدوب قدوره مائل
 اولدی و فعلی حقیقت جهتندن قوله اثبات
 ایلدی و ثواب و عقابی انک اوزرینه تقدیر ایتدی
 و انده تشدید ایلدی طائفه خامسه موشکائیه در
 بونلر موشکافانام برکیه منسوبلورد و اول یهود
 مذهبی اوزره ایدی الایه قدر و ارکه کند و مخالفت
 ایدن کند ایلد قتالی تجویز ایدردی و اون طقوزکن
 ایلد چقوب قدنا حیه سنده قتل اولندی و بونلردن
 برجماعت دیدیلرکه حضرت محمد صلی الله علیه
 و سلم یهود دن غیرکیه پیغمبردر و یهود اهل ملت
 و کتاب اولد قلدی جهتندن انلره پیغمبر کلدر
 طائفه سادسه سامره در بونلر بر قومدر لر که
 بیت المقدسده و مصر قریه لرنده
 ساکنلردر و طهارت و نظافتی سائر یهود دن
 زیاده ترک ایدر لر و موسی و هارون و یوشع
 پیغمبر حضرتلرینک علیهم الصلوٰة والسلام
 نبوتلرینی اثبات ایتدی و بونلردن نصرکه کلمات

بعضی

انبیا نك الحج برینه نبوت اثبات ایتدیلر و با قید نك
را سا نبوت لرینی انکار ایلدیلر و سامر دن برکنه
ظهور ایتدی اكا القان دیر لر دی نبوت دعواسنی
ایلدی و موسی علیه السلامك بشارت ایتدو کی
بئم دیدی و تور ائده آی کی اصناعت ایدن کو کبیم
دیو زعم ایتدی و ظهوری عیسی علیه السلام دن
یوزیل اوله یقین ایدی و سامر دوستانیه یکه انلره
القائیه در لر و کوسانیه یه متفرقه اولدیلر و ستا
فرقه کاذبه دیکدر زیرا انلر ثواب و عقاب دنیا
در دیر لر و کوسانیه جماعت صادق معناسنه
زیرا انلر آخرتده ثواب و عقابی اقرار ایدر لر و ایکی
فرقه آراسنده احکام شرعیده اختلاف وارد
و سامر نك قبله لر بی المقدس ایلد نابلس آسنده
برطاغدر دیر لر که حق لک داود علیه السلامه
بیت المقدسی نابلس طاغنده که اول موسی علیه السلامه
تکلم واقع اولان طور در بنا اتمک امر ایلدی داود علیه
السلام ایلیا یه نقل ایلدی و بیتمی انده بنا ایلدی و امره
هاشا و کلامی لغت ایدوب ظلم ایلدی و سامر اول
قبله یه توجه ایلدیلر و سایر یهود اوله جانبه توجه ایلدیلر

و اغتیری

و اغتیری یهود لغتک غیر یدر و عبرانیه لغتکده
یقیندر و زعم ایدر لر که تورات کند و اغتیری افره
ایدی و صکره سر یا نیه لغتکده نقل اولندی و یوالتی
فرقه اصل لر در و یتیش بر فرقه انلر دن متشعبه
اولشلر در و طائفه نصاری دخی حدیث شریف
مقتضا سنجه یتیش ایکی فرقه اولدیلر و هر طائفه
اعتقاد و عملده ^{طائفه} اغرایه مخالفت ایلدیلر و معلوم
اولا که انبیا صلوات الله علی نبینا وعلیهم اجمعین حدیث شریف مقتضا سنجه
یوزیکرمی درت بیکدر و انلر دن حرسل اولنلر
او چیوز اولن او جدر امام احمد و ابن مند و طبرانی
و ابن مردویه ابو امامه دن رضی الله عنهم روایت
ایدر لر که ابو ذر رضی الله عنه دیدیکدی رسول الله
که وفاء عده الانبیاء قال ما تة الف و اربعة و عشرون
الفا الرسل من ذکک ثلثاً و حشر جماع غفیرا و بر
روایتده ثلثاً و ثلثه عشر جماع غفیرا واقع اولمشدر
و حشره عشر روایتی اثبتدر زیرا اکثر طرفده واقع
اولان بودر لکن ثلثه عشر روایتی اشهر در زیرا اکثر
کتبده مذکور اولان اولدر و رسولدن اولوا العزم
اولنلر بشدر علی الصبیح نوح و ابراهیم و موسی

وعيسى و محمد در صلوات الله عليهم و سلامه
ابن حبان حديث مذکوري تصحيح ايتدي و ابن
جوزي اكا مخالفت ايدوب اني موضوعاتده ذکر
ايلدي لکن ابن جوزينگ موضوعاتده مساهلا
معلومه در حقی بخاری و مسلمده مذکور اولان
صحيح حدیث لکن نیچي سنی موضوعاتده ذکر اتمشدر
حافظ ابن کثیر دیر که بوحديث ایچون ابن جوزي
حقننده ائمہ جرح و تعدیلدن چوق کسنده تکلم
ایلمشدر اگر دینور سه که خبر واحد ایلد عملک
بر شرطی کتابه مخالف اولما مقدر و بوحديث
شريف ظاهر کتابه مخالفدر زیرا حق تعالی کلام
قدیمنده فمنهم من قصصنا علیک ومنهم من
لم نقص علیک بیورسی ظاهر آیت کریمه
انبیاء دن بعضیستک حضرت رسول الله صلی
الله علیه و سلم ذکر اولنمده و غنہ دلالت ایدر
جواب اولد که تقدیر آیت کریمه فمنهم من قصصنا علیک باسمائهم
ومنهم من لم نقص علیک باسمائهم دیکد
نسفی تفسیرنده حق تعالی حضرت تدرینک و رسلا
قد قصصنا هم علیک من قبل و رسلا لم نقص

علیک

علیک قولنده بیورر که بو آیت کریمه دلالت
ایدر که صحت ایمانه رُسُلِ اعیانلر بیلد بیلک شرط
دنگدر بلکه شرط ایمان انلر که جمله سند ایمان
کتور مکدر زیرا انلردن هر برینگ معرفتی
صحت ایمانه شرط اولیدی حق تعالی انلر که جمله سنی
بزه ذکر ایدر دی انتر کلامه و عیسی علیه
السلام انبیاء اولی العزم دن ایدی و حق تعالی
اكا انجیل انزال ایتدی انک صدقند دلالت
ایچون معجزات ظاهره و آیات باهره خلق
ایلدی و مدت دعوتی اوتوز اوج بیل و اوج
آی و اوج کون ایدی اوج یا شننده تکلم الله
و اوتوز یا شننده ابلاغ ایلد و هی اولدی زیرا
نبوت بلوغ شرطدر و ابن جوزي دیر که ما من
نبی نبی الا بعد اربعین حدیثی موضوعدر
جوزي دن صکره بوحديث شریف برکسنده
تصحیح اتمشدر اگر دینور سه که حق تعالی کلام
قدیمنده عیسی علیه السلام دن حکایت ایدر
بیورر که انی عبد الله آتانی الکتاب و جعلنی
نبیا و عیسی علیه السلام دن بو کلام صدور

ایتد کده طفل رضیع اییدی پس بوندن معلوم
 اولدیگر نبوته بلوغ بشرط دکلدر جواب اولدر که
 آتانی الکتاب و جعلنی نبیا قولنک معنا سیی تینی
 الکتاب و جعلنی نبیا دیکدر و ماضی ایله تعبیر سبق
 قضا اعتبار یله در بعض قضا الهیده بکا کتاب
 ویریلوب پیغبر اولجهم سبق اییدی دیکدر
 و یا خود و قوعی محقق اولان نسنه واقع حکمده قلمشده
 و بو معنی کلام اللهده چوقدر و بعضیلر دیدیلر که
 حق نکلنک عقلنی اکمال اییدی و نبوتی اکا طفولیتده
 ویردی و احدی تفسیرنده خدانک عز و جل یایی
 خذ الکتاب بقوة و آتیناه الحکم صبیا قولنده دیکر
 قال ابن عباس ^{رضی الله عنه} آتاه النبوة فی صباه وهو ابن
 ثلث سنین انتری پس همان طفولیتده پیغبر اولدی
 یحیی علیه السلام کخصا یصندنا اولور و قول
 ثالث اوزره عیسی علیه السلام ^{دخی} بو خصیصده
 اکا مشارکت قیلور بعضی علما دیدیلر که انبیادن
 اوچن طفول ایکن وحی اولندی بری یوسف علیه السلام
 و بری عیسی علیه السلام و بری یحیی علیه السلام
 و الله لکی اعلم و عیسی علیه السلام سمایه رفیع اولندیده

حواریون

حواریون و غیریلر اختلافا اییدیلر و جمل اختلافا
 انکی امره راجعدر امر اول نزلنک و انا سنه اتصا
 و کلمه نکلنک تجسدنک کیفیتیدر و امر ثانی صعود
 و ملائکده اتصا لنک و توحد کلمه نکلنک کیفیتیدر
 و نزولنده کلمه نکلنک تجسد یله حکم اییدیلر و کیفیت
 اتحاد و تجسدنده اختلافا اییدیلر بعضیلر دیدیلر
 اول جسمده اوزرینه اشراق اییدی نور کجسم
 شفاف اوزرینه اشراقی کبی و بعضیلر دیدیلر که
 اول انده منطبع و مؤثر اولدی فیتلک شمعده
 انطباع و تأثیر کبی و بعضیلر دیدیلر که اول
 انکله ظاهر اولدی جسم نینک روحانیده ظهور کبی
 و بعضیلر دیدیلر که لاهوت ناسوت ایله تجسد
 اییدی و بعضیلر دیدیلر که کلمه جسم مسیح ایله
 مما زجه اییدی سو دک صوا ایله ما زجه سی کبی و حق
 نکلنک حضرت برینه حاشا و کلا اقا نیم ثلاثه اییدیلر
 و دیدیلر که حق نکلنک جوهر واحد در و جوهر دن
 مراد لری نفسیده قائم دیکدر پس اول جوهریت
 ایله بر در واقنومیت ایله اوچدر و اقا نیم دن
 مراد لری صفا تدر وجود و حیات و علم و اب

ایبات مو

و ابن و روح القدس کبی و علم مجتهد اولدی و سایر اقا نبع
مجتهد اولدی بیلر و صعوده دید بیلر که اول قتل اولدی
و صلب اولدی یهود حسدا و بغیا و نبوتنی انکارا
انی قتل ایتدی لکن جزیه لاهوتینک اوزرینه وارد اولدی
بلکه جزیه ^{ناب} فاسوتینک اوزرینه وارد اولدی و دید بیلر که
شخص انسا اینک کمالی اوج نسنه در بری نبوت در بری
اما متدرو بری ملکیتدر و سایر انبیا بواوج خصاله
موصوف ایدیلر و مسیحک درجه سی انلر که جسد سنگ
درجه لرینک اوزرنده در دیدیلر زیرا اول ابن الوحید
وانک نظیری بو قدر و غیره انبیا به انک قیاسی ممکن
دکدر و آدمک ذلته سنی یار لغین اولدر و قیامت
کونی خلقی محاسبه ایدن اولدر و نزولنده خلاقلری
وارد در بعضیلر اهل اسلام دید کلری کبی قیامتدن
اول ارضه نازل اولور دیرلر و بعضیلر یوم حسابده
نازل اولمز دیرلر و دیرلر که اول قتل و صلب اولدق ^{نصیر}
ارضه نازل اولدی و شخصنی شمعو الصفا کوردی
وانکله سولیشدی و اکا وصیت ایدی بعده دنیا دن
مفارقیت ایدوب سمایه صعوده ایتدی و وصیت ^{شمعو}
الصفا ایدی و اول حواریونک عمل و زهد و ادب جهتندن

افضلی ایدی

افضلی ایدی لکن قولوس نامنده برکنه انک امرنی
مشیش ایدی و کذب و نفسنی اکا شریک قلدی و اوصاف
کلامی بوزدی و انی فلاسفه کلامیده و سواس ^{طریقه}
قارشدر دی بعده حواریوندن درت نفرکنه جمع
اولدیلر و انلر که هر سیسی مجلی جمع ایتدی و انلر متی
ولوقا و مار قوس و یوحنا در صکره نصاری
یتیمش ایکی فرقه اولدیلر و فرقه لر ^{اصل} ایدی
بری ملکائیه در و بری نسطوریه و بری یعقوبیه در
و باقی فرقه بونلردن منشعبه اولمشلر در ملکائیه
بونلر ملکانا منده بر شخصه منسوبلر در که اول ^{میه}
ظهور ایتدی و انک اوزرینه منوی اولدی و معظ
روم ملکائیه در و بونلر دیرلر که کلمه جسد مسیح اید
متجده و انک ناسوتیه متجسته اولدی و کلمه دن
مراد لر ایتنوم علمدر و روح القدس مراد لر ایتنوم
حیاتدر و علمه متجسته اولمز دن اول ابن دیزلر
بلکه مسیح متجسته اولدوغی نسنه ایله ایندر دیرلر و
بعضیلر دیدیلر که کلمه جسد مسیح ایله ما زجه ایتدی
صوسود ایله ما زجه ایتدی و کبی و ملکائیه نصیر
ایتدیله جوهر اقا نبعک غیر دیر و اول صفت ایله موصوف

کبی در و بوندت اثبات تثلیث ایلد تصریح ایتدیلو
 و قرآن عظیم انلردن خبر و بیروب بیوررکه لقد کفر
 الذین قالوا ان الله ثالث ثلثة و بوندلر دیدیلرکه مسیح
 ناسوت کلیدر جنونی دکلدر اول قديم از لیدر و مریم
 ایلد از لپی طوعر دئی و قتل و صلب ناسوت و لاهوت
 اوزرینه واقع اولدی معا و لفظ ابوتی خدا نکل اوزر
 عز و جل و لفظ بنوتی حضرت مسیح علیه السلام
 اوزرینه اطلاق ایتدیلو زیرا انجیلده انک انت الان
 الوحید قولنی بولدیلر و شمعون الصفا نکل انک
 ابن الله حقادی و کنی اشدیلر مصنف دیرکه
 بومجاز لغتله ندر دنیا طالبلرینه انباء الدنیا
 دینور و آخرت طالبلرینه انباء الآخرة دینلور
 و عیسی علیه السلام حیار تیونم دیدیکه انا قول
 لکم احبوا اعداءکم و زکوا علی لاعینکم و احسنوا الی
 مبغضکم و صلوا علی من یؤذیکم لکی تکتونوا ابناء ابیکم
 الذی فی السماء الذی تشرق شمس علی الصالحین
 و الفجرة و ینزل قطره علی الابرار و الائمة و تکتونوا
 تائمین کما ان اباکم الذی فی السماء تام و بیور دیکم انظر و
 صدقاتکم فلا تعطوها قدام الناس لقرأؤهم فلا یکتونکم

نقد کم

اگر عند

اگر عند ابیکم الذی فی السماء و صلیبی مرآد ایتد کلرنده
 دیدیکه اذهب الی ابیکم و ارنوس قدیم اولان الاهد
 و مسیح مخلوقدر دیدیکه جمیع بطارقه و مطارقه و
 اساقفه بلده قسطنطینیته پادشاهلر نیک حضور
 جمع اولدیلو و اندرا و جمیع یوز اون نفر کینه لر ایدیلر
 و بونک اوزرینه اتفاق ایدوب دیدیلرکه اعتقاد
 ایدر زکحق تکجمل جلاله بر در و اول هر شیک
 مالکیدر و کور دکور مد و کور نسنت صانعیدر
 و عیسی حاشا و کلا انک او غلیدر مصنوع دکلدر
 بابا سنگ جوهر نندن ناشی ایلد حقدر بزم ایچون
 و بزم خلاصه ایچون سماد ن ایندی و روح قدس
 ایلد تجسد اولدی و مریم بتولدن طوعر دئی و فیلا
 زمانده صلب اولنوب دفن اولندی و صکره ایچون
 کونده قالقدی و سمایه صعود ایتدی و بابا سنگ
 صاغنده او توری لک الله تعالی بقوله الجاهلون
 علوا کبیرا و اول احیا ایلد اموات ارا سنده قضتا
 بردخی کلمه مستعد انوار تنزیله دیرکه نصار
 بوضلا لته دو شهرینه سبب اولدرکه ارباب شرایع
 متقدمه خدایه سبب اول اولدوغی اعتبار ایلد

اوج کور

اب اطلاق ایدر لردي بعده انلردن جبهه اندن
 مراد ولادت نطن ایتدیله پس تقلیداً انی اعتقاد
 ایلدیله وانک قائلی کافر اولور و ماده فساد
 قطع ایچون مطلقاً اندن منع اولور انتهى و اکثر
 نصاری حشراجسادی اثبات ایلدیله و بعضیله
 حشراج و ایلد قائل اولوب حشراجسادی
 انکار ایلدیله و دیدیلر که قیامتده اشرارک عاقبتی
 غم و حزن و جهل و اخیارک عاقبتی سرور
 و فرح علم و جهنمه اهل شرب و نکاح اولدوغنی
 انکار ایتدیله و بو امتدن بعض ملاحظه بقول
 باطله ذاهب اولدیله نرجو من الله العفو والعاقبة
 وانلردن یعنی ملکائیه دن بری دیدیکه تحقیق
 حق تکمیل مطیع کرده و عدا صیلوره و عید ذکر
 ایلدی و عدا مخالفت اعلی جانیه دکلد زبوا اول
 کریم لایق دکلد کن و عیدنه مخالفت ایدر پس عصاة
 عذاب ایلد و خلق سرور سعادت رجوع ایدر لردي
 و بو امری جمله ده تعمیم ایلدی و علتند عاقبت
 خدای کریم لایق دکلد دیدی و بو امتدن ولایت
 و کرامتله مشهور اولانلردن برسی بوکا ذاهب
 اولدی
 نعوذ بالله

نعوذ بالله من شرور انفسنا و سیئات اعمالنا
 آمین النسطوریته بونلر مأمون زماننده ظهور
 ایدن نسطور حکیمک اصحابیدر و انجیلده رأیله
 تصرف اتمشدر و انک نصارایه اصنافتی معتزله انک
 بو شریعتده اصنافتی کبی در بونلر دیدیلر که حق
 تکمیل بر در اوج اقوم که وجود و علم و حیات تد
 صاحبیدر و بو اقایم ثلاثه ذات اوزرینه
 زاید دکلد در و ذاتک عینی دخی دکلد در
 و کله جسد عیسی ایلد متحده اولدی لکن
 اول اتحاد امتزاج طریق اوزره دکلد نطق
 یعقوبیه دیلر بلکه کونشک بلور اوزرینه اشرفی
 و نقسک خاتم اوزرینه ظهوری کبی در بو
 امتدن بعضیله معتزله دن ابو هاشم در بو
 مذهب باطل اخذ ایدوب بونلرک عیسیایه تخصیص
 ایتد کلرینی انلر جمیع موجوداته تعمیم اتمشدر
 نعوذ بالله من الحور بعد الکور و نسطورک
 ان الله واحد قولنده مرادی واحد بالجو حشر
 یعنی ایکی جنس دن مرکب دکلد بلکه اوله بسیط
 واحد در و حیات و علمدن مرادی اقومین

ملکائیه دیلر ظهور طریق اوزره
 دکلد نطق کیم

جوهرین دیکدر یعنی ایکی اصیل ایلد عالم
 مبدأ لردر بعده علی نطق و کلمه ایلد تفسیر
 اییدی و کلامی خدانک عزوجل موجود و حی
 و ناطق اولدوغنی اثباته راجع اولور نترکه
 فلاسفه حد انسانده دیمیشدر در لکن بو معانی
 انسانده مرکب اولدوغنی جهتند متغیره
 اولور و نسطور بدت بر قوم وارد که انلره ^{مضلی}
 دیر لکه حضرت عیسی حقنده علیه السلام
 نسطور دید و کی کبی دیر لکن بونلرد دیر لکه
 بر کسه عبادتده اجتهاد ایلسه و ات بیکی و یاغ
 بیکی ترک ایلد و شهوات نفسانی حیوانی
 رفض ایلد جوهری صافی اولوب ملکوت
 سماواته و اصل اولور و خدای عیاناکور
 و غیبده اولان امور اکا منکشف اولور و سماوات
 ارضده بر نسنده اوزرینه خفی اولور ایله عقوبتیه
 بونلر یعقوب نامنده بر کسه نک اصحابیدر
 بونلرد خنی اقایم ثلاثة ایلد قابل اولدیلر لکن
 دیدیلر که آت و قانه منقلبه اولدی پس آله
 مسیح اولدی و حسب یله ظاهر اولان
 اولد که

کور اولور و ایستیمه کور اولور
 کور اولور و ایستیمه کور اولور

اولان اولدر بلکه اول اولدر قرآن عظیم بونلردن
 خبر و یروپ بیور که لقد کفر الذین قالوا ان الله
 المسیح ابن مریم و بونلردن بعضیلر دیدیلر که لاهوت
 ناسوت ایلد ظاهر اولدی و مسیحک ناسوتی جوهرک
 مظهری اولدی و اول انده بر جزئی حلوی و کلمه نیک
 اول صفت حکمنده در اتحادی طریقیدر دکلر بلکه اول
 اول اولوع طریقیدر در نترکه حضرت قرآن جبرئیل علیه
 السلام دن خبر و یروپ بیور رفتنل لها بشراسیا
 و اکثر یعقوبیه دیر لکه مسیح جوهر واحد و اقنوم
 واحد در لکن اول اقنوم ایکی جوهر دند و کاه
 اولور بر طبیعتد ایکی طبیعتدن دیر لرسن نفس ایلد
 بدن مرکب اولد قلوبی کبی جوهر اله قدیم ایلد
 جوهر انسان محدث مرکب اولوب جوهر واحد و اقنوم واحد اولدیلر
 و انک جمله سی انسان واحد و آله واحد در وزم اتیدیلر
 که کلمه انسان جزئی ایلد متحده اولدی انسان کلی
 ایلد متحده اولدی و کاه اولور که اتحادد امتزاج
 ایلد صورت انسانک آینه مجلایه حلوی کبی ایلد تعبیر
 ایدر لور و اصحاب تثلینک جمله سی قدیمک حد ایلد
 اتحادی جانیر اولمد و عنک اوزرینه اولدیلر لکن شوله
 جمع

مسیح الاهدی تعالی الله
 الجاهلون و بعضیلر
 دیدیلر که

حلول

جمع

اقنوم که کلمه در متحده اولدی و سایر اقانم متحده
 اولدی دیدیلر و مسیحک مریدن طوغد و غنک و قتل
 و صلب اولدوغنک اوزرینه جمع اولدیلر و بعده انک
 کیفیتنده اختلاف ایتدیلر ملکائیه و یعقوبیه
 دیدیلر که مریک طوغردوغی حاشا و کلاً الیه در
 و ملکائیه نیک اعتقاد لرین مسیحی ناسوت کلی ازلی
 اولغین دیدیلر که مریم انسان جزئیدر و جزئی
 کلی طوغر مزوانی طوغر مدی الا اقنوم قدیم طوغ
 دی و یعقوبیه نیک اعتقاد لرین مسیحی ایکی جوهر دن
 بر جوهر اولوب اول جوهر آله اولغین دیدیلر که مریم آله
 طوغردی لعی الله علی یقولون علوا کبیرا و قتل و صلب
 دخی اول ایکی جوهر دن اولان جوهر اوزرینه واقع
 اولدی دیدیلر زیرا اگر احدیها نیک اوزرینه واقع اولدی
 اتی باطل اولوردی و انلردن بعضیلر دیدیلر که کلمه
 مریدن بر نسنه اخذ ایتدی بلکه انک اوزرینه صورت
 اوغرا دوغی کی اوغرا دی و شخص مسیح علیه السلام
 اعینه ظاهر اولان خیال کبی و آینه ده صورت کبی
 والا حقیقتده اول جسم کثیف کلد و کذلک قتل و صلب
 خیال اوزرینه واقع اولدی و بعضیلر زعم ایتدیلر که

کلمه

کلمه احیاناً جسم مسیحی داخل ایدر دی و اندن احیاناً موتی
 و ابراهیم که و ابرص کبی آیات صادره اولوردی کلمه
 اندن مفارقت ایتدی و کی جهنم ناکمالا لام او جامع عارضه
 اولوردی و بونلردن غیر یسخری اوایل باطله و دلائل
 عاطله ذکر ایتدیلر و انلر که جمله سند ن ذات حق
 جل و علای اهل اسلام تنزیه ایلدیلر سبحان ربک
 رب العزّة عی یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله
 رب العالمین **المجوس** طائفه مجوس برنجی فرقه اولدیلر
 فرقه اوکی **کیومرثیه دره** و بونلر کیومرث نام بر شخصه
 منسوبلر و بو طائفه ایکی اصل اثبات ایتدیلر برین
 یزدان و برین اهرمن تسمیه ایتدیلر و دیدیلر که یزدان
 از لیدر قدیمدر و اهرمن محدثدر مخلوقدر و دیدیلر که
 یزدان نفسنده فکر ایتدی که برنج منازع اولیدی
 حال بنج اولوردی بو فکر کلمه ایتدی و طبیعت نوره
 مناسب دکل ایدی پس بو فکر تری ددی دت ظلمت
 حادث اولوب اهرمن ایله تسمیه اولدی و اول شر
 و فتنه و ضرر و اضرا را اوزرینه مطبوع اولمین نور
 اوزرینه چقدی و طبیعت جهنم دن انکال مخالفت
 و عکس نور ایله عکس ظلمت ارا سنده محاربه واقع

دقوله جهنم دن کلمه

اولدي وصكره ملائكه ارا الوينه كيروب صلح اتيديلر
شونك اوزرينه كه عالم سفلي بيدي بيكي بيل خالص
اهرمنگ اوله بعده عالمي تخليه ايدوب نوره تسليم
ايليه واهرمين صلح دن اول دينا ده اولنلري هلاك
ايلدي كيومرث نامنده بركنه دن وثور نام برجيوندن
به اتيدي وانلري قتل ايلدي ومسقط كيومرث دن
ريباس نامنده بركنه ظاهر اولدي واصل ريباس دن
مشتبه نامنده برادر و متشابه اسمنده برعورت
چقدي وانلر بشرك بابا لر يدر وثور كه مسقط دن
انعام وساير حيوانات ظاهر اولدي **فرقه** ثانيه
زر وانيه در و بونلر زروان نام بر شخصه منسوبلر در
ديديلر كه نور نور دن اشخاص ابداع و ايجاد ايلدي
و اول اشخاصك جمله سي روحانيه و نورانيه در لكن
زروان نامنده اولان شخص اعظم اشيا دن
برسنه ده سكل ايلدي و اول سكل شيطان دن اهرمن
حادث اولدي و بون دن غيري نچ مهملات سويلد ايلر
في الجملة عقلم بهره دار اولانلر انلر ايله تفوه ايلر
و حق لغا حضرت تاريش جلال و كبرياسنه معرفت
تحصيل ايدن عارف دن انك كبي ترها صادره اولمز و

در بيانته

در قلبه

و درج قلبه لا اربع ايمان ايله ملوا اولان مؤمن اول مزخرفا
قولاق طومر **فرقه** ثالثه زرادا شيت در بونلر زرادا شت
نامنده بركنه منسوبلر در اول زرادا شت كشتا سف
لهر آسب زماننده ظاهر اولمشور ايلر ديديلر كه انبيا
وملوكمز وارد در وانلر كه اولي كيومرث در وارضه اول
مالك اولان اول ايدبي و مقامي اصطلاحه ايدبي بعده
اوشرايح بن فداوك نام كنه ظاهر اولدي وارضه
هنده نازل اولدي و انده انك دعوتي وارا ايدبي
بعده ظهورت ظاهر اولدي وصا بنيه نك ظهوري
بونك يلكينك اول ايلنده ايدبي بعده قرناشي جم الملك
ظاهر اولدي ثم و ثم حتى ملك كشتا سف بن لهرا
نام ياد شاهد واصل اولدي و انك زماننده زرادا شت
حكيم ظهوره كلدي و زرادا شت ديديلر نور ايله ظلمت
اصلا متضادان در و كذلك يزدان واهرمين اصلا متضاداندر
و بونلر موجودات عالمك مبداء لر يدر و تراكيب بونلر
امتراجلر دن حاصله اولدي و صور تراكيب مختلفه
دن حادث اولدي و حضرت باري جل و علا نور ايله
ظلمت خالق و مبدعيدر و اول بر در شريكي وضه
وندي يوقدر و اكا وجود ظلمت نسبت اولمق جايزدكلر

لكن خیر و شر و صلاح و فساد و طهارت حاصله
اولمدي الا نورك ظلمتد امترا چندن حاصله اولدي
واكر متزج اولمدي لردي عالمك وجودي اولمز دي
ونور ظلمتد و خير شره غلبه ايدنجه انلر متقاوم
اولور لر و متغالبا اولور لر بعده خير عالمه متخلص
اولور و شر عالمند منخط اولور و اول سبب خلاص
در و حضرت باري جل ذكره تركيبه بر حكمتد عام
اولمغين انلري مزج و خلط ايلدي وانك كند و
تصنيفي برکتا و اردر بعضيلر اول اكانازل اولدي
دير لر و اول زند و ستاد در و زردا شيبه اني بيغير
اعتقاد ايلر لر و اكا چوق معجزات اثبات ايدر لر
الثنوية و بونلر اثنيينه منسوبلر در نور ايله ظلمتك
از ليلر و قديملر اولد قلرينه ذاهبلر در مجوس
بونلر كه خلاقلر نجه در لر زير اللر ظلمت حادثه دير لر
و بونلر انك نور كبي قديم اولد و غنه قائل اولد ايلر
المانوية بونلر ماني نامنده بر شخصه منسوبلر در اول
شخص شابور ابن اردشير زماننده ظاهر اولمشدر
والى بهرام بن هر مزبن شابور قتل ايلمشدر و اول
عيسى عليه السلام دنصكره ايدى و عيسى عليه السلام

نبوتنه قائل

نبوتنه قائل ايدى و موسى عليه السلامك نبوتنه قائل
دكلدي محمد بن هرون كه ابي عيسى لور آق ديكلمه معرفت
اصلنده مجوسى ايدى مذاهب قومده عارف ايدى
حكاييت ايدر كه حكيم ماني ديديكه عالمه ايكي اصل
قديمدن مصنوعدر و اول ايكي اصلك بري نور در و بري
ظلمتدر و انلر از ليلر در و هر نسنه نك اصلي اصل
قديمدن اولد و غنه ذلهب اولدي و اصل حادثه
بر نسنه نك وجودنى انكار ايتدي و ماني اصحابنك
اوز رينه ماللر نون عشر و كچه ده و كوند و زده
دورت وقت نمازي و ناحق دعوى و كذب
و قتلى و سرقت و زنا بى و بخل و سحر و عبادت
او ثاني ترك ايلكى فرض ايتدي و انبيا و شرايعه
اعتقادي بودر كه علم و حكمتد اول مبعوث
اولان ادم عليه السلام در و اندنصكره شيعت
عليه السلام و اندنصكره نوح عليه السلام
و اندنصكره ابراهيم عليه السلام و عيسى
عليه السلامك نبوتنه اقرار ايلدي و حضرت
صلى الله عليه وسلم ارض عرض عربدن
ظهورنه اعتراف ايتدي **المزدكية** بونلر نو شتر و انك

انده صكره

پدري قبادک ايامنده ظهور ايدن مزدک نام
برکسليم منسوبلردر و قبادي کند و مذهبند
دعوت ايلدي و اول دخي قبول ايتدي و شروان
انک خوي افترا سنه مطلع اولدقه اني طلب
ايدوب قتل ايلدي و راق حکايت ايدوب دير که
مزدکيه نک مذهبلي مانويه نک چونک
مذهبلي کبي در الا بقدر وار که مزدک
ديردیکه نور قصد و اختيار ايله ايشلر و ظلمت
خبط و اتفاق ايله ايشلر و نور عالم حساس
و ظلمت جاهل اعمی در و مزاجی اتفاق و خبط
اوزریندر قصد و اختيار اوزرینه دکلر
و کذلک خلاص اتفاق ايله اولور اختیار ايله
اولمز و مزدک خلق مخالفتدن و بري برينه بعضی
و عداوتدن و قتالندن ايدردی و بونلر که اکثر
فساد و اموال سببيله واقع اولمغین نسیانی حلال
و اموالی مباح قلدي و خلقی بونلرده مشترک ایتدی
صوده و اتشده و خدایه تین اوتلرک اشتراکله
کبي و مذهبینده اصول و ارکانی او خدر بري
صودر و بري پزدر و بري آتشد و بونلر مختلط

اولدقه

اولدقه انلردن مدبر خیر نور و مدبر شتر
حادث اولدي صافیندن اولان نسبه مدبر
خیردر و مکررندن اولان نسبه مدبر شتر در
ديدي **الديصانیه** بونلردیصان نام برکسليم
منسوبلردن یکی اصل اثبات ایتدیله بري نور
و بري ظلمتدر پس نور قصد و اختیار خیر ایشلر
و ظلمت طبعاً و اضطراراً شتر ایشلر هر خیر و نفع
و طیب و حسن که وارد اول نور دندر و هر شتر
و ضرر و تن و قبح که وارد اول ظلمتدندر **المقوسه**
بونلر یکی اصل قدیم اثبات ایتدیله بري نور
و بري ظلمتدر و اصل ثالث اثبات ایتدیله که
اول سبب مزاجدر زیرا متضاد آن متنافر آن
ممتزج اولمز لرا الا برجامع ايله و دیدیلر که
اول جامع مرتبه ده نور دن آشفه و ظلمتدن
یوقا ریدر و اجتماع و امتزاجدن بو عالم حاصل
اولوي **الکینوییه** و **الصیامیه** و **اصحاب**
التناسخ کینوییه دیدیلر که اصل او خدر ایشلر
و ارضدر و صودر و موجودات بو وجودن
حاصل اولمشلردر و دیدیلر که نار بطبعها

خیره و نورانیته در و صُو طبعنده انك صندیدر
 و بو عالمده هر کورد و کک خیر آتشند و هر
 کورد و کک شتر صود نذر و ارض متو سسطه در
 پس عالم بو اوج اصلد ن سترکب اولمشدر و صیایه
 طیبیات رزق دن امساک ایتدیلر و عبادت
 خدایه متجرد اولدیلر و عبادت لرنده نیرانه تعظیم
 جهتندن توجه ایلدیلر و نکاح و ذبیحی ترک ایتدیلر
 تناسخیه ارواحک اجساده تناسخیه و برجسدن
 برجسده انتقایله قایل اولدیلر و انسان راحت
 و تعبدن و اصل اولدوغی نسنه متقدما ایشلد و کی
 نسنه نك اوزرینه مرتبدر و اول بدن آخوده انك
 اوزرینه جزا در انسان دائم ایکی امرک برنده در
 یا فعلده در و یا خود جزا ده در انسانده اولان
 نسنه یا ایشلد و کی و یا خود اوزرینه جزایه منتظر
 اولدوغی عملک اوزرینه جزا در و جنت و جهنمه بؤ
 ابدانده در و اعلاء علیین درجه نبوتدر و اسفل
 سافلین در که حیه در درجه رسالتدن اعلی
 و در که حیه دن اسفل بر وجود یو قدر دیدیلر
 اهل الاهواء و النحل بؤنلر ارباب دیانات و ^{بلد}

تقابل

تقابل تضاد ایلد مقابلدر و بونلردن برفرق
 محسوسات ایلد مالوف اولدیلر و معقولاتی رأسا
 انکار ایتدیلر و اولد قلدی عالمدن غیري برعالم
 یوقظن ایلدیلر و بونلره طبیعیوت دهرتوت
 دیرلر و برفرق محسوساتدن ترقی ایتدیلر و معقولات
 اثبات ایلدیلر لکن حد و واحکام و شریعت و اسلام
 ایلد قایل اولدیلر که برکنه معقوله تحصیل ایلد
 و عالم مبداء و معاد اثبات اتسه اول کن کمال
 مطلوبه و اصل اولور و سعادتق احاطه و علی متقد
 اولور و شقاوتی و سفاهتی جملی دکلو اولور
 دیدیلر و بونلره و فلاسفه الهیوت دیرلر دیدیلر
 شرایع امور مصلحیه عامیه در و حد و واحکام
 و حلال و حرام امور وضعیه در و اصحاب شریع
 شونلردر که انلرک احکام عملیه لر و ادرر و گاه
 اولور که و اهب الصور جا بنندن اثبات احکام
 و وضع حلال و حرام ایلد مصلحت عباد و عیبارت
 بلاد ایچون مؤید اولور لر و احوال عالم روحانی
 ملائکه و عرش و کرسی و لوح و قلم کبی فی الحال
 کائینه اولان امور دن که خبر ویرمشلردر اول

وطن ایتدیلر که

امور انبره امور معقوله در صورت خياليه جسمانيه ايله
انلودن تعبير ميشود در و كذا كذا قصور و انهار و طيور و اشياء احوال
جنتدن خبر و يردكاري امور عوامي طبعلي ميل
و رغبت ايتد و كي نسند به ترغيب و در و سلاسل
و اغلال و خزاي و نيكال كبي احوال جهتمندنا خبر و ير
دكاري امور عوامي طبعلي نفرت ايلد و كي نسند دن
ترهيبيلد در و الا عالم علويه اشكال جسمانيه و صور
جرمانيه متصور اولمز و بمخلده تقسيم ضابط
اولدركنا سدن بعضيسي محسوس و معقوله قائل دكللر
وانلر سونسطائيه در و بعضيسي محسوسه قائل كن
معقوله قائل دكللر در و انلر طبيعيه در و بعضيسي محسوسه
و معقوله قائللر در لکن حدود و احكام و شريعت
انبيا و كرام عليهم الصلوة والسلامه قائل دكللر در
وانلر فلاسفه دهرتيد در بعضيسي بونلر كه جمله سنه قائل
اولوبنجم بيغيرميزك صلى الله عليه وسلم شريعتيد
قائل اولمز لرا نلر بود و نصاري و مجوس در و بعضيسي
بونلر كه جمله سنه قائل اولور لرا نلر مسلمانلر در و شريعت
واديان ايله قائل اولنلر بيا دن فارغ اولدق شريعت
واديان ايله قائل اولميدوب راييلر ايله مستقل اولنلر بيا دن

شروع

شروع ايله لم و نفوذ باللذ من مقالته الصائيه صبوه حنيفته
مقابله سنده در و صبغه لغته باطله ميل معنا سنده
در صبا الرجل اي مال و زاغ ديمكدر و بونلر كه طرق
حقدت ميللري و نهج انبيا دن زبعلري ايجون
بو اسم ايله تسميه اولمشلر در و مذهبيلر يتك مداري روي حانين
ايجون تعصب اولز رينه در نتر كه حنفا نك مذهبيلر نك
مداري بشر جسمانيه ايجون تعصب در
صايبه ديرلر كه مذهبيلر اكتساب در حنفا ديرلر
مذهبيلر فطرتد ريس صائيه نك دعوتى اكتساب در و حنفا نك
دعوتى فطرتد **لا و اصحاب الروحانيات** بونلر كه
مذهبيلر اولدركه ديرلر كه عالمك سيمات حدود دن
مقدس و منزله فاطر و حكيم بر صانعي وار و انك
جلالنه وصولدن عجز بيلىك بزم اولز عيزه واجبدر
واما تقرب حاصل اولمز الا كند و عند نده مقرب اولنلر
واسطه لريله حاصل اولور و انلر روحا نيلر كه جوهر
و فعلا و حاله مطهر لردر و مقدسلر در اما جوهر
انلر مواد جسمانيه دن مقدسلر در و قواي جسمانيه
دن مطرا لردر و حرركات مكانيه دن و تغيرات
زمانيه دن منزهلر در طهارت اولز رينه بيجولر

ط
اولمشلر در
ساده

روحا نيلر در انجيلي

و شريعت

و تقدیس و تسبیح اوزرینه مخلوق قدر را مرخصد
 عز و جل عصیان ایتزلو و امر اولند قلمی نسبه
 ایشلر لرو بزی اندره اولکی استناد لرو عیاز استباد
 ایتدیلر زبوا بز اندره تقدیب ایدره رند و اندر کافر لرینه
 توکل ایدره رند و اندر بزم بیلر و آلهر بزم و رب
 الارباب و آله الله عندنده سائلر بزم و شفیع
 در پس بزم اوزرینه واجب اولان اولدر که
 نفس لریمیزی نفس شروعات طبیعیه دن تطهیر
 علایق قوای شهنوائیه و غضبیه دن تهذیب ایلیه
 و زتا که بزم ایلره روحانیدر ارا سنده بر مناسبت
 حاصله اوله بویله اولیحق حاجت لریمیزی اندر دن
 طلب ایلر و حال لریمیزی اندره عرض ایلر و جمیع
 اموریمیزه اندر میل ایدره روز اندر دخی خالقنده
 و خالق لرینه و راز قمنزه و راز قلمینه بزم ایکن
 شفاعت ایدر لرو بو تطهیر و تهذیب حاصل اولم
 الا بزم التساب و ریاضت و نفس لریمیزی و نیات
 شروعاتن قطع و روحانیه دن استمدادیمز ایلره
 حاصل اولور و استمداد دعوات ایلره تضرع و ابتلا
 و نماز قلم قدر و زکات و بر مکر و ابریم طوتمقدر

و قربان

و قربان بو غزالقدر و بخور یا تقدیر و عزائم ^{او قلم قدر}
 و بولر که انبیا بزم کبیر ^{در تصور} و نوعده و شکلزده و
 و ماده ده بزه مشارکت ایدر لریمیز بکزدن
 بیلر و اچدی بکزدن اچر لر حاصلی بزم کبی بشر در
 ندن اطاعت لریمیز بزه فرض و واجب و نه مرتبه
 متابعت لریمیز لازم و لازم اوله حق ^{بکانه} و تقاضا کلام
 قدیمنده بو طائفه ^{بومقوله باطله لریمیز حکم}
 ایدر و ولثن اطاعت بشر مشکله انکه اذا
 لخاصرون و اما فعلاز براد و حانیدر اختراخ
 و ایجادده و اموری ^{بر حاله} تصریفده و مخلوقاتی
 مبدآن کماله توجهیده اسباب متوسط لردن قوت
 ایلره حضرت قدسیه دن استمداد ایدر لر و فیضی ^{شوات}
 سفلیه نک اوزرینه افاضه ایلر و بولر که بعضیلر
 سبعة سیاره نک فلک لرنده مدبر لیدر و اول کواکب
 اندر که هیکلر ایدر هر روحانینک بر هیکل و ادر
 و هر هیکلک بر فلکی و ادر و اول روحانینک مختص
 اولدوغی هیکلک نسبتی روحک جسده نسبتی کبی
 در پس اول انک رقی و مدبریدر دیر لر و هیاکلی
 ارباب تسمیه ایدر لر و گاه اولور که اندره اب و عنصره

ملعون نکر

بر حاله

امهات دیرلر و روحانیات هیاکلی قدر مخصوص اؤره
تحریک ایدر لرتا که انلرک هویکتلوندن طبایع و عیاشیه
انفعالات و اول انفعال اتدن ترکیبات و مرکباته
امتزاجات حاصله اوله و گاه اولور که تأثیرات کلیه
اولوب روحانی کلیدن صادره اولور و گاه اولور که
جزئیته اولوب روحانی جزئییدن صادره اولور
بیس جنس مطرایله برملک و هر قطره ایلد برملک وارد
دیرلر و بعضیلر جو سماده ظاهر اولان علویه لک
مدبرلریدر و بو آثار علویه ایکی قسمد بر قسمی ارضدن
صعود ایدوب نازل اولور اقطار و ثلوج و ریاح
کبی و بر قسمی سمان نازل اولور صواعق و شهب کبی
و بر قسمی جو ده حادث اولور رعد و برق و سیلاب
و بر قسمی ارضده حادث اولور زلزله کبی و میاه و اشجوه
کبی دیرلر و بعضیلری موجود اتده ساریه اولان قویله
متوسطات و جمیع کائنات شایعه اولان هدایتلره
مدبر اتد لر حتی بر موجودی قوت و هدایتدن خالی کورند
واما هاله زیرار و حاینلر که جوار دت الاربابده روح
و ریجان و نعمتدن و راحت و لذات و بهجتدن حاللری
خفی اولور بوندن صکره طعام و شرابلری تسبیح و تقدیس

و تهلیل

و تهلیل و تمجید در وانسلری حق لک حضرت تشریف ذکر یله
و طاعتیلده در کس قائم و کس راکع و کس ساجد و کس قاعد
در دیرلر **اصحاب الهیا کل و الاشخاص** و بونلر
فرق صابئیه دندر و بونلرک مذهبلر نیک تفصیل
بودر که اصحاب روحانیات دیرلر که انسانه بر متوسطدن
لابد در و اول متوسطک کور کلمه سی لازمدر تا که اگاتوه اولنه و اگایقین
اولنه و اتدن استفاده اولنه و هیاکله که سبغه سیاره
در رعایت ایلدیلر اولان انلرک خانه لر نیه و منزله لر نیه
و ثانیاً مطلق لر نیه و ثانیاً اشکال مخالفه و موافقه یه
اتصال لر نیه و رابعاً کبیر لک و کوند لر لک و ساعت لک
انلرک اوز لر نیه تقسیم لر نیه و خامساً صور و اشی صک
و اقالیم و امصارک انلرک اوز لر نیه تقدیر لر نیه معرفت
کسب ایتدیلو پس یو کلو دوز دیلو و عزایمه و عود
او کوندیلر و زحل کوننی مثلاً سبت کوننی تعیین ایتدیلر
وانده اولکی ساعتی رعایت ایلدیلر و اندک صورتنی اوز
اولان یوزکی و اگامخصوص اولان لبا سی کیدیلر و اگامخصوص
اولان بخور ایلدیلر و اگامخصوص دعوات ایلدیلر
دعا ایلدیلر و زخلدن استدعا اولنان حاجت لر نیه
اندن استدیلر و حاجت لر نیه بتردی و اکثرده مقصود لر نیه

و مغرب لر نیه

حاصل اولوردی و سایر لرنده دخی بوقیاس اوزره
 ایدر لر دی بعده عمل کو اکب اوزرینه مرتبه اولان
 عجایب حیلدن بعضی امور استخراج ایتدی لکن انلر
 باعث استعجاب و سبب استغراب اولور لور و کتبه
 ذکر اولنان فلسفات و سحر و کهانن و تعجیم و تعزیم
 و ضوایم جمله سی بونلور که عمل لر ندر ^{و اما} اصحاب اشخاص
 دیو یلور که اندن شفاعت طلب اولن و روحانیات
 اکرم و مسائل ^{اندر} لکن بزر انلری کوز ایلر کور مزر
 و دیل ایلر انلره خطاب ایلر ز پس انلره تقریب متحقق
 اولر ا لا هیکلر ایلر اولور و هیاکلی بر وقتده کور و
 و بر وقتده کور مزر ز بزر انلر که طلوع و افول لر ی
 و کچه ده ظهور و نهارده خفای لر ی وارد لر پس بزه انلره
 جمیع اوقاتده تقریب و توجه ممکن اولر ا ایلر اولیحق
 بزه کوز لر یز قاشولرنده منصوب صور و اشخاص موجوده
 لاید در تا که انلر ایلر هیاکله تو تسل ایلر و ز و هیاکل ایلر
 روحانیات یقین اولور و ز و روحانیات ایلر جناب عزت
 تقریب حاصل ایلر و ز پس واردیلر هیاکل سبب نیک
 شکل لر ی اوزره پشردوز دیلر و انلره
 رعایت اولنان امور ی بونلورده رعایت ایلر لر پس اصحاب

در بعضی از این اشخاص که در این کتاب ذکر شده است
 بعضی از آنها در این دنیا و بعضی در آنجا
 در این دنیا و بعضی در آنجا

هیاکل عبده کو اکب در و اصحاب اشخاص عبده ^{اندر}
 و شدی زمانم زده عبده کو اکب چوقدر حضرت رسوله
 اکرم صلی الله علیه و سلم بیور من صدق
 منجی او کاهینا او عرافا فقد کفر بما انزل علی محمد
 زیرا قرآن عظیم ناطقده که غیبی هفتد غیر ی
 کسنه بلمز پس غیب علمه دعوا سنن ایدن و اول ^{علاوه}
 انی تصدیق ایلر کلا فرا اولور زیرا انون قرآن
 عظیم تکلیف لارم کلورا لعیاذ باللہ **تک الفلاسفه**
 فلسفه یونان دینچه محبت الحکمه دیکدر و فیلسوف
 فیلا سوفادر و فیلامحبت دیکدر و سوفاحکمت
 در پس فیلا سوفامحبت حکمت دیکدر و حکمت الکی
 قسمدر بر قسمی قولیه در که اشاعقلیه دخی دیر اوب
 قسم فعلیه در و فلاسفه حکمه قولیه عقلیه ده
 اختلاف کثیره ایلر اختلاف ایتدی لر و انلر که مناسخ
 لر ی چوق مسئلر لوده سلف لر ی نه مخالف ایلر لر
 و مسائل اولین طبیعیات و الهیاتده محصوره
 ایدر بعده انلره ریاضیات ی زیاده ایلر لر و دیدیلر
 علم اوجه قسمه منقسم اولور بر قسم علم ما در و بر قسمی
 علم کیف در و بر قسمی علم لیه در پس شوله علم که

انذنا شيانك ماهيتلوي طلب اول نور اول علم
 الهی ریاضیدر کر که کلمات ماده دن مجرد اولسونلر
 و کر که مخالط اولسونلر و انلر د نضکره ارستطاليس
 علم منطقی احداث اتیدی و انی تعلیمات ایله تسمیه
 اتیدی و اول انی کلام قدما دن تحریر ایلیدی و الا علم
 حکمت قوانین منطقدن هر کر خالی اولمیدی و انی علوم
 آلت قلوب جمله علوم دن عتد اتیدی و اساسین حکما دن
 بری **فیثاغورث** در و اول حضرت سلیمان علیه
 السلامک زمان سعادتنده ایدی و حکمتی معدن بنو
 اخذ اتیدی و اول رأی متین و عقل صمیم صاحبی
 بر حکیم فاضل ایدی و الهیاتده قوی بودر حضرت یاری
 جل ذکره واحد در و وحدتی سایر احاد کبی دکلدرو
 عدده داخل اولمز و عقل و نفس جهتندف ادراک
 اولمز پس فکر انی ادراک ایلمز و منطق نفسی انی
 وصفه قادر اولمز و اول صفات روحانیه تک فرقه
 در ذات جهتندف مدرک دکلدرا ادراک آثار و صیای
 و افعالی جهتندر و عوالمده هر عالم آنی ادراک
 ایلمز الا الله ظاهره اولان آثار مقدار یله ادراک
 و وصفندف انی مخصوص اتیدو کی مقدار یله وصف

اید

اید و بعده وحدتی برنج وجهله تقسیم اتیدی و اول
 وجهله اربعه و اشهرینکی وزرینه قصر اولندی
 وحدت ایکی قسمدر بر قسمی وحدت بالذات در
 و بر قسمی وحدت بالعرضدر و وحدت بالذات دکلد
 الا مبدع کل اچون اچلین مبدع کل کر عدد معدوده
 وحدانیات انذنا صادره اولور و وحدت بالعرض
 دخی ایکی قسمدر بر قسمی شول وحدتدر که اول مبدع عدد در و عدده
 داخل دکلد عقل فعاله اولان واحدیت کبی زیر
 اول عدد و معدوده داخل اولمز و بر قسمی شول وحدتدر
 عدده داخل و بودخی ایکی قسمدر بر قسمی عدده داخله
 و اکا جزء کبی در اثنین کبی زیر اول ایکی واحد دن مرکبدر
 و هر بار که عدد اکثره مرتقی اوله وحدتک اکا نسبتی
 اقله نازل اولور و بر قسمی عدده داخل دکلد اکا ملازم
 کبی در جزء کبی دکلد و هر عدد و معدود اصلا وحدت
 ملازمدرت خالی دکلد زیر اثنین و ثلثه اولما لرنده و
 ملازمدر در کذلک مرکبات و بسایطدن معدودات
 واحد لر در یا چنسنده و یا خود نوعنده و یا خود شخصنده
 پس موجودات دن وحدت هر کر منفک اولمز بو وحدت
 وحدت باریک استفاده در و موجوداتک جمله سنه

اثنین و ثلثه ص

لازمه در و اگر چه اول موجودات ذات لرزنده متکثره
 در و هر موجود که تشریف ^{انک} وحدتک غلبه سیده در
 و هر نه دکلوم موجود کثرتدن ابعدا اوله اوله دکلوم
 اشرف و اکمل اولور دیرکه مبداء موجودات عدد ^{در}
 و حضرت باریک ابداع ایتدوکی ^{اول} مبدع اول اولور
 عدد واحد و واحدک عدده دخولنده و عدم ^{دخولنده}
 رأینک اختلافی وار در و اکثر میل عدم دخولنده ^{نینه}
 در پس عدده ایکی دن بدأ ایدر و دیرکه عدد زوج
 و فرده منقسمه و عدد بسیط اول اثنا در زوج
 بسیط اول اربعه در و متساویینه منقسمه اولان
 اولدر و اثینینی زوج قلمر زیرا اول واحدینه منقسمه
 اولیدی واحد عدده داخل اولور دی حال بوکه عدده
 اثیندن ابتدا اولندی و زوج اقسام عدد دن بر قسمه
 پس بی انک نفسی اولور و فرد بسیط اول ثلثه در دیریکه
 قسمت بو نکلهم تمام اولدی و بونک ماوراسی قسمت قسمه
 و دیرکه حق تعالی اسبابه که انرا اعداد و مقادیر احاطه
 طریق اوزره جمیع معلوماته عالمدر و اسباب مختلفه
 اولدوغنی کبریم خدای مختلفه اولمز و بری **سقراط** و
 و سقراط علم حکمتی فیثاغورث حکیم دن اخذ ایتیدی

وانک

واصناف حکمتدن الهیات اید اختلافیات اوزر
 اقتصار ایلدی و زهد ایلد و ریاضت تفسیر ایلد و تهذیب
 اخلاق ایلد مشغول اولدی و ملاذ دنیا دن اعراض
 ایدوب طاعلرده خلقدن اعتزال ایلدی و کند ^{نفسنه}
 بر مغاره اختیار قلدی و زماننده اولان رؤسای
 شرکدن و عبادت اصنامدن نهی ایتدی و پادشاهلری
 انلرک ابرام و الحاطری ایلد اینی حبس ایتدی و حبسده
 اکا زهر اچوردی و قصه سی معروفه در **سقراط**
 مذهبی بودر که حضرت باریک وصف اولندوغنی ^{صفا}
 اخقی حق و قیوم اولما سیدر زیر علم و قدرت وجود ^{حکمت}
 حق اولما سنگ تختنده مندریم اولور لر و حیات جمله
 جامعه بر صفتدر و بقا و سرمدتیز و دوام و حفظ
 و نظام عالم قیوم اولما سنگ تختنده مندریم اولور
 و قیومیت جمله جامعه بر صفتدر و کاه اولور دیرکه
 حضرت باری کند و جوهرند نبعز ذاتندن ^{طلقه} حق و
 و بزم حیاتمز و نطقمز کند و جوهر میزدن دکلر اول
 اجلدن هیاتمز و نطقزه عدم تطرق ایدر و انک
 حیاتنه و نطقنه تطرق ایلد لک الله و تقدس **افلاطون**
 الهیدر اول توحید ایلد و حکمت ایلد معروف اولان

انک

حکمانک بریدور و متقدمین او اکتلک آخویدر
 وارد شیرین دارا زماننده وجوده کلمشدر
 و حکمتی سقراطدن اخذ ایتدی و سقراط
 اولدکد نصکره انک قائم مقامی اولدی
 و اندن اخذ ایلدیکی علمک اوزرینه علوم
 طبیعی و ریاضیه بیضیه ایلدی و ابتداء عقول
 عشره و نفوس تسعه ایلد قائل اولان بوی
 دیزکه از لده حضرت باری موجود ایدی وجود
 رسم و طلل بوغدی الا حضرت بارینک عندنده
 بر مثال و ارایدی و اول مثال دن کاهی هیولی
 ایلد و کاهی عنصر ایلد تعبیر ایتدی و اندن حکمت
 اولنورکه صور حسیه نك موضعی اولان هیولی
 عنصرک غیرئی دیو ایدی و اندن حکایت اولنورکه
 اول زمانی مبادئی اولده ادر اجم ایلدی و اول دهر در
 و عالم حسیده مشخص هر موجود ده عالم عقلیده
 غیر شخصی بر مثال موجود اثبات ایتدی و اول مثال
 مثل افلاطون ایلد تسمیه اولنور پس مبادی اول
 بسایطدر و مثل میسوطا تدر و اشخاص مرکب
 و انسان مرکب میسوس اول انسان میسوط

معقولک

معقولک جزئیسید و حیوان و نبات و معادن دن
 هر نوع بویله در و دیویکه بو عالمده اولان موجود
 اول عالمده اولان موجوداتک اثاریدر و هر
 نوع مشابها تدن بر نوع مشابهاستله مشابها
 بر مؤثر دن لابد در و دیزکه عالم ایلکدر بر لسی
 عالم عقلمدر و انده مثل عقلیه و صور حائیه
 وارد بر لسی عالم حسید در و انده اشخاص حسیه
 و صور جسمانی و ادر در مرآت مجلوه کبی کرانده
 صور محسوسات منطبعه اولور ز بر تصور انده
 اشخاص کبی در لور کذلک عنصر اول عالمده بو علمک
 جمیع صورنه مرآتدر جمیع صور انده متمثل اولور
 الا بو قدر فرق و ادر در مرآت حسیده منطبع
 اولان صورت خیالیه در اکریم اول موجود کورنیور
 و تحرک شخصی ایلد متحرک اولور لکن حقیقتده
 انجلین دکلمدر و مرآت عقلیده واقع اولان
 مثال صور حقیقیه روحانیه در لور انلر با ل فعل
 موجوده در لرا اشخاص صکل تحرکیله متحرک اولور
 و اشخاص صکل اول صور نه نسبتلری آیینده اولان
 صور تک اشخاصه نسبتی کبی در پس وجود داعلمری و نبات قائلری

عالم حسیه

انلورکه

واد در اشخاص ذات برنده متمیز اولد قوری
 کبی انلردخی حقیقت برنده متمیز اولور لر بری
بقراط در علم طبک و اصنعی اولدر و انک اکثر
 حکمتی طبعده اییدی و انکل شهرت بولدغی انک
 خبری بهمن بن اسفندیاره و اصل اولد قده
 انی کندویه دعوت ایتدی و اکا برینجه قنطار
 التوت امر ایتدی و بقراط ابا ایتدی و اهلنی
 و وطننی ترک ایتک اختیار ایتدی و فقر ادرت
 و او اسط ناسدن معالجه یه اجرت المزدی
 و انک حکمت آمیز کلماتی بیحد و علم طبعده
 چوق کتاب تألیف ایتشد و **پیری اقلیدس**
 در ریاضتندده اول تکلم ایدن بودر **پیری**
بطلمیوس و اول هیئات فلکده تکلم ایدن
 محسطینک صاحبیدر و علم هندسی قوتدن
 فعله چقر مشدر و **پیری ارسطالیس** در اول
 معلم اول ایله ملقبدر زیرا تعالیم منطقیه تک
 و اصنعی و انلرک قوتدن فعله مخرجی اولدر یعنی
 ابتدا علم منطقی تدوین ایدن و انی مستقل علم
 ایلی ارسطالیس در اول اجلدن معلم اول

اول
 ریاضیات

ایله تسمیه اولمشدر اردشیر این دایره زماننده
 وجوده کلمشدر عمری اون یدی یا بشنبه و اصل
 اولد قده با پاسی آنی افلاطونه تسلیم ایتدی
 و یکرحی بیلدفا زیاده افلاطونک خدمتندده
 اولدی و اندن حکمت او کوندی بعده مسأل
 کثیره ده افلاطونه مخالفت ایلدی و مذهبی
 بوذکر اولنان اون الی مشله ده بیان
 اولنور **مسئله اولی** واجب الوجودک که
 اول محرک اولدر اثباتی بیاننده دیر که هر متحرکه
 بر محرکدن لابد پس اگر هر متحرکه بر محرک اولدی
 تسلسل لازم کلور دی و تسلسل باطل اولغین بر
 محرک غیر متحرکه استناد واجب ^{اولدی} پس واجب الوجودک
 وجودی وجود غیردن استفاد دکلر و هر
 وجودی بالفعل انک وجودندن استفاد در
مسئله ثانیه اولدر که واجب الوجود بودر
 محرک اول اسم ایله و ذات ایله واحددر پس
 محرک عالم واحددر زیرا عالم واحددر **مسئله**
ثالثه اولدر که واجب الوجود لذاته ذاتی عقل
 ایتدی و اول لذاته عاقل و لذاته معقولدر اما

ذاتی عقل آید و کی زیرا اول ماده دنی مجرد در لوازم
ماده دن منزه در پس ذاتی ذاتند محتجی اولمز
ولذاته عاقل اولدوغی زیرا اول مجرد در لذاته ولذاته
معقول اولدوغی زیرا اول ذاتند ذاتیه غیریه
مجبوب دکلر و بلکه اول ذاتی عقل آید و ذاتند
هر سنه عقل آید پس اول عالم عقلی بی دفعه
عقل آید و بر معقولدن بر معقول انتقال احتیاج
یوقدر وانک اشیا بی عقل ایتمسی بزم محسوسات
عقل ایتمز کبی دکلر **مسئله رابعه** اولدر که واجب
الوجودده تغیر و غیردن تا عارض اولمز دیکر
حضرت باری جل ذکره عظیم المرتبه درجه اول غیریه
محتاج دکلر اصلاً و غیریدن بر سبب
ایله متغیر دکلر اول تغیرنه کیفیتله اولدر
اولسون **مسئله خامسه** اولدر که واجب الوجود
موجود لذاته باقی بذاته در یعنی بالفعل هو شیئ
مدرک اولمدن کاملر امری هو شیئ نافذدر اول
حی بذاته باقی بذاته و عالمه بذاته و جمیع صفات ذاتیه
را جعلله و ذاتی تکثر و تغیردن منزهدر **مسئله**
سادسه اولدر که واحد دن صادر

اولمز

اولمز اما واحد صادر اولور و صادر اول
عقل فعالدر زیرا فین که متحرکات حقوق اولد و هر متحرک
بر متحرک لابد اولد واجب اولور که عدد متحرکات
عدد متحرکات دکلر اولد پس که متحرکات اول و ثانی
ترتیب سزد دفعه واحده اکاشبیت اولند لوردی
جهت ذاتی بر متحرکدن بر متحرک و بر متحرکدن بر متحرک
متکثره اولور دی پس ذاتی متکثره اولور دی
و حال بوکه انک هر وجهدن واحد اولد و
اوزرینه برهان اقامت اولد دی پس انک ذاتیه
بردن غیریه صادر اولمز که اول عقل فعالدر **مسئله**
سابعه عدد مفارقات بیاننده در دیکر عدد
متحرکات عدد متحرکات اوزرینه مرتب اولد
مفارقه حقوق اولور برایکی ترتیبی اوزره **مسئله**
ثامنه اولدر که محسوساتده لذت ملائمه شعور
در و معقولاتده لذت کمال و اصله شعور
مسئله تاسعه جمله نک اندن صدور نیک
نظام و ترتیبی بیاننده در جوهر اوچ نوعدر ایکس
طبیعیدر و بریسی غیر متحرکدر واحد غیر متحرک
بیانی کیدی و اول طبیعی اولان ایکس جوهرک بریسی

و متحرکات

هیولی در و پرسی صورتی در و یا خود عنصر ایله صورت
 و انلر اجسام طبیعیه نك مبداء لر بر و و محلك تفضیلده
 واقف اولغی مراد ایدن کتب حکمته مراجعت ایلسون
مسئله عاشره اولدر که جمله ده نظام خیره متو
 و شتر قدر عرض ایله واقعه **مسئله حادی عشر** اولدر که
 متحرکات سرمدیه و حوادث غیر زائله در دیر که فعلک
 صدوری چاق اولدن ذات ایله متأخر در زمان
 ایله متأخر دکلر و فعل عدم ایله مسبوق دکلر بلکه
 انجق ذات فاعل ایله مسبوق در **مسئله ثانی عشر**
 ترکیب عناصر که کیفیت بیانندن در دیر که هر موجودک
 فعل کند و طبیعتی کبی در پس طبیعتی بسیط اولانک
 فعل بسیط و حق نه حضرت تاریشک فعل واحد بسیط
 در **مسئله ثالث عشره** انا رعلویه بیاننده در دیر که
 اجسام سفلیه دن جوّه تصاعد ایدن ایلی قسمه منقسم
 اولور بر قسمی دخنه ناریه در کونشک و یا خود غیرک
 اسخانیله و بر قسمی آخیره مائیه در پیل انلر اجزاء ارضیه
 جوّه صعود ایدر لر و ریج سببیلده و یا خود غیر سببیلده
 متکاتفه و متجمعه اولور لر پس یوس و یا خود بلوط اولور
 و انلره برودت تصادف اشکینی انلردن صود قار و یوز

حاصل

حاصل اولوب مرکز مایه نازل اولور لر زیرا ارکان
 بری برینده منقلب اولور لر نتم کم صوه هوایه قلب اولور
 صعود ایدر سه هوا دخی صویه قلب اولوب بر اوخور
 دن چقد قده انلردن صوت ایشیدیلور که اول که
 رعد در واضطر ابلرندن و شدت صد متلرندن
 ییلدیر لر اول که بر قدر **مسئله رابعه عشر**
 نفس انسانیه ناطقه نك و انک بدنه اتصا لنك
 بیاننده در دیر که ناطقه نك اثباتنده انک
 مع خذ لری وار در بعضیسی انک وجودی اوزرینده
 حرکات اختیاریه ایله استدلالدر و بعضیسی انک
 وجودی اوزرینده تصور آت علویه ایله استدلالدر
 و حرکات اختیاریه ایله جهات مختلفه به متحرک
 اولور اگر انک حرکتی طبیعیه و یا خود قویه اولیدر
 جهت واحلیه متحرک اولور دی و حرکتی البتته
 مختلفه اولمز دی و قتا که جهات متضاده
 متحرک اولدی انک حرکاتی اختیاریه اولدغی معلوم
 اولدی و انسان حرکاتنده اگر چه حیوان کبی در لکن
 اول حرکت ایتمز الا هر امر که عاقبتنده مشاهده
 ایتدی کی مصالح عقلیه ایکن حرکت ایدر پس اندن

نازل اولور و ریا
 ادخته بلوط آسنده
 کلبسه اولوب

نفس انسانیه جسم دکله
 جسم بر قوت دکله و نفس

استدلالک و جهی اولدی که
 شک و خفا یوقدی که حیوان
 حرکت اختیاریه ایله

حرکات صادره اولمزا لا بخرض و کمال ایچون صادره
 اولور و اول هر حالده انک معرفتیدر و حیوانک ^{طبیعیله}
 حرکاتی بو طریق اوزره دکلدیر پس انسانک سایر
 حیوانا تدن نفس خاص ایله امتیازی واجب اولدی
 و تصورات علمیله استدلالتک بیان اولدر که
 نسک ایتمز که بر امر معقول صیرفی ادر آن و تصور
 ایله رز و اول امر معقولک محلی جوهر در جسم دکلد
 و جسمده بصورت دکلد بعده دلیلترینی ذکر ایله
مسئله خامسه نفس ناطقه نک بونه و چه
 اتصالی و وقت اتصال بیاننده در نفس ناطقه
 نک جسم اولمده و غنی ثابت اولچی معلوم اولاکه
 اول بدن حال دکلد بلکه انک بدن اتصال تدبیر
 و تصرف اتصال ایله در اول بدن ایله بیله حادث
 اولمشدر و بدن اول و بدن نصح حادث اولمشدر
 و مفارقت بدن صکره باقیدر **مسئله سادسه**
 بدن صکره بقاسی و عالمه عقلیده سعادت
 بیاننده در دیر که نفوس انسانیه قوای علم و عمل
 استکمال ایتد و کلونده کمالترین و اصل اولور و ملا ^{تمک}
 مقربین سلکنه دیزیلور لر وانلرک القذاذ و ابتهاجلی

و بدن مفارقت ایدیک
 روحانیه و اصل اولور

تمام

تمام اولور و بونلره حاصله اولان لذات جسمانیه
 دکلد بلکه لذات نفسانیه عقلیه در و آلام نفسانیه
 ده دخی قویله بویله در و معاد اولمزا لا انفس
 ایچون اولور و حشری و نشری و بو عالم محسوسک
 زباطنک انحلالنی انکار ایتدی و فلاسفه
 اسلامک متأخر لر نیک جمله سی ارسطو ^{لسک}
 طریقنه سلوک ایتدیله و انک مذهبنی اختیار
 ایله یلور الا مسائیل سیره ده مذهب افلاطون
 و متقدمینه ذاهب اولدیله شیخ اکمل الدین
 فقه اکبر شرحنده بیورد که معلوم اول
 که کبار فلاسفه یونانیین حکمت نظریه و عملیه
 کتب منزله ن و بعض انبیاء بنی اسرا ایلدن
 اخذ ایتدیله پس فلاسفه یونانیونک جمله سی
 حق بی حضرت برایش و حدایتند و کتب منزله نک
 و انبیاء نک صلوات الله علیهم و سلامه حقیقلر
 مقرر در و مع ذلک انلردن بریسی ایمانه کلمه ی
 و موسی علیه السلامک دینه کومدی جمله شکره
 ایدیلور و اصنام الهه اتخاذ ایلدیله ائمه نعیدهم
 لیقر بونا الی الله زلفی دیر لردی و بونلر عند الله

بزه شفاعت ایدر لور اعتقاد ایلروردی و بنوم
اهل قبله مژدن بعض متفلسفه زعم ایدر که
کند و اهل ایمان و اسلام دندر حال بوکه اهل
الحاد و فساد دندر و تیر که عالم قدیم در حق
تک حضرت تیشک صیغائی انکار ایدر و دیر که
حق تک جزئیاتی بیلر الا وجه کلی اوزرینه
بیطور و دیر که حق تک کور جز و اشتمز و سولر
و تیکه عالم قدیم در دیر اول کسنه الله و
کتینه و رسلنه کافر در زیر احق تک جل شاک
کتبده بیان ایتدیکه کند و دن غیر ی هر
موجود حادث در یوغیکن تک اتی احوث
ایلمشدر و جمله انبیا صلوات الله علیهم و سلام
بو بیان اوزرینه ایدر و جمیع صاحبکرو امتک
بو بولر کتدیله قال الله تک الله الذی خلق
السموات و الارض و ما بینهما فی ستة ایام ثم
استوی علی العرش اهل تفسیر دیریلر که حق
تک فی ستة ایام قولیلر الی ایام مقدار نی
مراد ایلدی زیر ایام کونشک طلوع عند
غروبند کدر پس شمس و سما یوغیکن کون نیچ

اولور مجاهد دیر که کونک و بیکر ارالرنده
اولان اشیا تک خلقی الی کونک اوزرینه
که احد و اثنین و ثلثا و اربعا و خمیس و اذینه
در ترتیب اولندی و قال
الله تک قل انکم لتکفرون بالذی خلق
الارض فی یومین ای الاحد و الاثنین و
تجعلون له انداداً و تتخذون معه الهة
ذکر ای الذی فعل ما ذکر رب العالمین
و جعل فیها روابی ای حیالات من فوقها
ای من فوق الارض حق تک ارضی صولر
خلق ایتد و کنده ارض کبی کبی صوا اوزر
حرکت ایتدی پس حق تک طاغری خلق
ایدوب اکالنگر قلدی و بارک فیها یعنی
خلق ایتد و کی حیوانات و نباتات و شمار
و حبوب و بلور و برکت و یردی و امریلر بونلر
هو بوندن تولید مثل قلدی و قدر فیها اقواتها
فی اربعة ایام ای فی ستة اربعة ایام که ثلاثا ایلر
اربعا در و اندر احد و اثنین ایلر و رسکوت
اولور سواک للسانکین منصوب در مصدرت

اوزرینه ای استوت سواً و استواءاً که تقول فی
اربعه ایام تماماً یعنی فی اربعه ایام بلیا لها زیرا احد
و اثنین و ثلثا و اربعاً کج سز اولمرتوما استوی
الی السماء ای قصد خلقها وهی دخان سدی دیگر
اول دخان نفس ماد ن ایدی و حق کج سمایی بر خلق
ایتدی و صکره انی یاروب یدی قلدی و بو معنی
خیس ایل جمع کوننده اولدی روایت اولنور
حق کج سموات و ارضی خلق ایتزدن اول عشره
صواوزرنده ایدی صودن بر دخان اخراج
ایتدی و اول دخان مرتفع اولدی و صودن اوزرینه
حقیق یاپس اولدی مرتفع اولان دخان دن سمو
ویا پس اولان ارضی خلق ایتدی و ارضی خلق
سمواتن اول ایدی و دخوم سمو اتد نصکره
واقع اولدی فقال لها و للارض اثنا طوعاً
او کوها یعنی سمواته و ارضه خطاب ایدوب
بیورد که سزه امر ایتد و کم امری طوعاً و طبعاً
اشکوز و الا سزی مضطر ایدرم تاکه انی کوها
یعنی خلا ف طبعاً اوزرینه ایشلیه سکوز قالنا
اتینا طائعتین سموات و ارض دیدیلر که ایشلیه که

امریکه

امریکه مطیع و منقاد اولد و غیر حالده فقضیه
سبع سموات فی یومین یعنی ایکی کونده سماواتی
ایشلیدی و انلرک خلقلرند ف فارغ اولدی
بو آیات عظامی حق کج و رسولی مراد ایتدی
مکاندن تحریف و تغیر ایدندن اکفر و اسف
برکسنه یو قدر فلاسفه قدم عالمه بعض کلمات
باطله ایلد استدلال ایتدیله و ادله باطله لرشک
اقواسی اولدرکه واجب الوجود موجب بالذات
فاعل مختار دکلد و واجب الوجودک ذاتی وجود
عقله علت تامه در و عقل فلکه علت موجب
و معلول علت تامه سندن تخلف ایلر بسن موجب
بالذات قدیمدر و علتی دخی قدیمدر و واجب الوجود
موجب بالذات فاعل مختار دکلد دیدیلر کتری
زیرا ادله قاطعه و برآهین ساطعه ایلد عالمک
حدوثی ثابت اولمشدر و اول بالضروره و
الوجودک فاعل مختار اولوب موجب بالذات
اولد و غنک اوزرینه دلالت ایتدی زیرا اگر
موجب بالذات اولیدی عالم قدیم اولوب حادث
اولزدی و فلاسفه اتفاق ایتدیله که

واجب الوجود ذات و صفا تنده کاملدر و جمیع
 صفات کمال ایله موصوفدر و ما سنواسی ممکندر
 ناقصدر و وجود و کمالند آکا محتاجدر و
 فاعل مختار اولمده سی صفات کمالند پس فلا
 دن قدم عالمه ذاهب اولندر کند و نفسلرینی
 کند و نفسلری ایله نقص ایتدیلر اول کمال ممکن
 ناقص مصنوعه اسناد ایتدیلر اول کمالی و آ
 الوجود اولان کامل صانعک حقنده انکار ایتدیلر
 پس ممکن الوجود ناقص مصنوعی واجب الوجود
 کامل صانعدن اکمل قلدیله عقلدن اولانی نصیبی
 کند دن هرگز بوبله سوز صادر اولور حی
 و مسائل حکمتنا بر مسئله تعقل ایدن گنه و آ
 الوجود فعلنده مضطر ایدی اتش احراقنده
 و قوای نباتات افعاللرنده مضطر اولد قلم
 دیرمی و عقل فلک علقه موجب در دید کلورده باطلد
 شول گنه که علت تامه اولد و غنی بیده و قوانینی
 فلسفیه عالم اوله هرگز واجب الوجود و یا خود
 ماده دن مجرد اولان ذات عقل فلک ماده
 سنه و صورتنه علت موجب در دیمز بلکه اولقادر

بیچون

بیچون و مدبر کرد و فاعل مختار اولد و غندن
 غنییه فاعل اولمده معلوم اولد که افلاطون فلاسفه یونان
 و ایتدیلرندن ایدی بلکه حکمت طبیعیه ده انلر کلمه
 ایدی اول و اتباعی و کبار فلاسفه دن غیر یونانی
 حادث اولد و غنه ذاهب اولدیلر و راستطالین
 و اکاتباع اولانلر عالمک قدیمی اختیار ایتدیلر و راستطالین
 افلاطوندن یونانی بیله حکمت اولوندری و صکره اکاتباع
 ایدی و اکثر مسائل حکمتی افساد ایدی و حکمت الهامیه
 نام کتابده افساد ایتدوکی مسائل بیان اولندی
 و مبتدع مذکور و متفلسفه ملاحظه دن کفر
 و بدعتنده آکا شریک اولندر قدم زمان اید حرکت
 فلک اوزرینه استدلال ایتدیلر زیرا انلر زمانی
 حرکت فلک مقدار سی قلدیله و قدم زمان اید حرکت
 فلک قدمی اوزرینه استدلال لری باطلد زیرا
 زمان حرکت فلک مقدار حیا دکلدرو اکافلا
 یونانیفلن بر گنه ذاهب لمشد بلکه انلر جمله سی
 زمان خارجه امر موجود اولمیوب علم الهیه و عقلده
 و خیالده موجود اولد و غنکی اوزرینه اتفاق ایشلر
 وید کلرینک صحتند کتاب و سنت دلالت ایدر

لیس

و راستطالین نسبت ایدی
 انکا اوزرینه ایتدیلر

اما الكتاب فقولك ان الله الذي خلق السموات والارض
في ستة ايام وقوله تعالى ان عدة الشهور عند الله
اثني عشر شهرا في كتاب الله يوم خلق السموات
والارض منها اربعة حرم واما السنة فقوله صلى
الله عليه وسلم ان الزمان قد استدار كهيئتة يوم
خلق السموات والارض السنة اثني عشر شهرا منها
اربعة حرم ثلاثة متواليات ذو القعدة وذو الحجة
ومحرم ورجب مضر الذي بين جمادى وشعبان
وكيف خدانك عز وجل صفاتني انكار ايديه اول
الله وصفاته جاهل بالله وآياته كافر ^{متفلسف} ذر
مذكوره دبر لركه واجب الوجود ذات وصفاته
كامله وجميع صفات كمال ايله موصوفه وما عدا
ناقصه وجوده وبقا سنده وكما لانه ^{حد} امكن
ودبر لركه حيات وقدرته وارادته وسمع وبصر وعلم
وكلام صفات كماله ندرو مع ذكر اول صفاتي حق
الله انه انكار ايدر لركه انكري مخلوقه اثبات ايدر
زيرا زعم ايدر لركه سمع وابصار وكلام جزئية علم
اولمزالآلات جسمانية ايله اولور پس الحق كماله
ايله موصوف اوليدي اول محل حوادث اولم لازم كلوري
واجب الوجوده

واجب الوجودك صفاتني امكنتك صفاتني قياس
ايدر وانك صفاتي امكنتك صفاتني مخالف
اولدو فني بيلديرو مبتدع مذكوره بعض صفاتي
حق كماله حضرتاني اسناد ايدر لركه لكن ^{لنك} الله
اراده ايدر لركه معنائك خلافي اورره اسناد
ايدر لركه وكفر وضلالت جهتندن اول كمدون
اشد كيمد ركه ناسي كفر وبدعت دعوت ايديه ^{دباطل}
ايله مسلمانلر ايله مجادله ايليه تاكه دين حق باطل
ايديه وكفرو باطل حق ايليه فمن يضل الله
فلادي له فاما علينا البلاغ المبين
والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم
وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه
الطيبين الطاهرين
وسلم تسليما كثيرا
والحمد لله رب العالمين

مسئله زید جمعه نماز نه وارد قدہ قرآن او قنور اولسه
 قرانی دکالمک کوک یوخه تحیة المسجدی قلمق کرک
 وجمعه نمازندن صکره اول آخر ظهیری قلمق کرک
 یوخسه سنتی قلمق کرک وجمعه فرضندن صکره
 قلن سنتی نیجه نیت اولنور و آخر ظهرک دورت
 رکعتن بیله سورة ضمه ایتمک و اقامت ایتمک
 لازمی بیات بیوریلوب مثاب اوله سزا **الجواب**
 قرآن شریف او قنور کن توقف ایدوب قرآت
 ایدن آیت کریمه آخرنده وقف اتدکده تحیت المسجده
 شروع اتمک اولددر وجمعه نمازینک عقبینجه
 آخر ظهیری قلمق اولی در اگرچه سنن قلمق صحیحدر
 سننکره سنت جمعه دیونیت اولنور ایکی رکعتن
 سنت مطلقه نیتی دخی جایزدر دورت رکعت اول
 سننکرک هر رکعتنده ضمه سورة لازمدر **کفت**
 ثالله یه قالقد قدہ سبحانک و تعویذ یوقد آخر
 ظهرک رکعتنکرنده ضمه سورة اولنماز اول اخذ
 اولیه نمازی که وقتن یئتیشوب هنوز قلمدم انی قلمغه
 نیت اتمد دیمک لازمدر اگر جمعه فرضی ایله خطبه
 بکونک اولیه نمازی یورینه طور ما دیسه بوکونک ظهیری

صورتی
 نوبت ان صلی علی آله و سلم اوکرت وقت
 ولم اهلک بعد

قلن اولور

قلن اولور طور دیسه آل اخر قضایه قلان اولیه نمازین
 قلن اولور نوبت ان صلی علی آله و سلم اوکرت وقت
 وکله اصلي بعد دیمک معناسی ذکر اولنور **بومسئله**
 جمعه نمازندن اول قلنان دورت رکعتن سنت جمعه ^{صکره}
 قلنا دورت رکعتن آخر ظهر و آخر ظهرده اقامت ایتمک
 و رکعتین اولیینده سورة ضمه ایروب و صکره قلنا
 دورت رکعتن سنت جمعه و صکره قلنان ایکی رکعتن
 سنت وقت یا خود اطلاق اوزرینه سنت دیونیت
 ایروب قلناق شرعاً صحیح اولور **الجواب** اولور
 نقل من فتاوی ابوالسعود افندی رحمة الله علیه
مسئله جمعه نمازندن اول و صکره قلنان نماز لکرک
 هر پرنده نه نیت اولنق کرکدر بیان بیوریل **الجواب**
 ایکی رکعت تحیة المسجد و دورت رکعت سنت جمعه ایکی
 رکعت فرضی و صکره آل اخر اولیه نمازی که وقتن
 یئتیشوب هنوز قلمدم انی قلانین دیونیت ایتمک کرک
 اگر قلمدوغنی جمعه نمازی فرض وقت یورینه کچر ایسه
 فرض وقت قلمش اولور اگر کچر سه آخر فوت اول
 اولیه نمازنی ادا اتمش اولور آندن صکره دورت رکعت
 یه سنت جمعه نیتن قلمه و ایکی رکعت سنت وقت

نیت قلمی کرک کتبه ابو السعد رحمه الله عليه
مسئله جمعه نماز ندن صکره آخر ظهر می قلمی
اولی در بیان بیوریه **الجواب** جمعه اقامتیه آخر
ظهری سنتن اول قلمی اولی در کتبه ابو السعد
مسئله جمعه نماز ندن صکره آخر ظهر دت صکره
دائما دورت رکعت قلمی می اولی در یوحسه التمی
قلمی افضل در بیان بیوریه **الجواب** بر جمعه ده در
و بر جمعه ده التي قیلوب ایکی مذهبیله رعایت
افضل در کتبه ابو السعد وقال ابو یوسف رحمه الله
عليه یصلی بعد الجمعة ستا او اربعاً بتسلیتین و کتبتین
بتلیمة اخیری وهو قول علی کرم الله لک وجهه
مسئله اختلاف فی نیت الاربع بعد الجمعة قیل نبوی
السنة والاحسن الا حوط فی موضع نیتک فی جواز
الجمعة وثبوت شرطها ان یقول المصلی نويت ان اصلي
آخر الظهر ادرکت وقتة ولم اصعد بعد وقیل المحتا
ان یصلی الظهر بهذه النیة ثم یصلی اربعاً بنیة السنة
نقل من شرح الجمع **مسئله** زید جمعه نماز ندن و ارد قد
قران او قنور اولسه **مسئله** کرک یوحسه تحیه المسج
قلمی می کرک و جمعه فرضنده صکره اول اخر

ظهری

ظهری قلمی کرک یوح سننتی قلمی کرک در و جمعه فرضنده
صکره قلنا ان سننتی نیت اول نور و صکره غی ایکی
رکعتی نیت اول نور و آخر ظهر کرک درت رکعتیه
بله ضم سورہ لازم میدربیان بیوریلوب عند
لک مشاب و مع جور اولند **الجواب** الله اعلم بالصواب
قران کریم او قنور کن توقف ایدوب قران تلاوت
ایدن آیت کریمه آخر ندن وقف ایتدکه تحیت المسج
شروع اتمک اولی در جمعه نماز نک عقبنجه آخر
ظهر قلمی اولی در اگر چه سننت قلمی صحیح سننت
سننت جمعه دیو نیت اول نور ایکی رکعتده سننت مطلقا
سننت نیتی جانر در درت رکعتده که هر رکعتده
ضم سورہ لازم در رکعتی ثالثه به فالقد قد
سبحانک و تعوذ یوقر آخر ظهر کرک ایکی اخر
ضم سورہ اولمز نیتده ایکی آخر اولیله نمازی که
وقتند یتشوب هنوز قیام دم آنی قیام نیت ایتدم دیک کرک
اگر جمعه فرضی ایله خطبه کوئی اولیله نمازی برینه کور دیسه کوئی ظهری
قلمش اولور نوبت ان اصلي آخر ظهر ادرکت وقتة ولم اصلي
بعد دیک معناسی ذکر اولنا ندر صورۃ فتوی
ابو السعد رحمه الله عليه رحمة واسعه

مثله جمع نمازند نصح کرده اخراظهری قلمی اوئی

در بیان بیوریله الجواب جمع اقامتید اخراظهری

سنتدن اول قلمی اوئی در کتبه ابوالسعود افندی

Süleymaniye U Kütüphanesi	
Kısm:	2 sat. def.
Yanlış ayıl no	
SK Kayıt no	1189

الحمد لله

وہم تحریر حروف اول در کہ ہرات پادشاہیدہ متصرف اولد و مختاری اوی اقمہ
وظیفہ مزید بیگ سکسان الی ذی العقده سنہ محسوس اولمہ اوز
احتساب اغاسندن الوب قبض ایدوب اشبوکتسک و لشد

۱۰۵
ظہیر

سید